

25. እግዚአብሔር ከርኩሰትና ከሕጻጽ (ጉድለት) ነጻ መሆኑን የሚያመለክተው ቃል ምን ይባላል?

26. እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ለራሱ የተለዩ ሰላደረጋቸው ምን ብሎ አዘዛቸው?

27. ለእግዚአብሔር የተለዩ ነገሮች ሁሉ ምን ይባላሉ?

28. ፍትሕ ማለት ምን ማለት ነው?

29. ጽድቅ ማለት ምን ማለት ነው?

30. ፍትሕና ጽድቅ የሚሉት ቃላት ተወራራሽ የሚሆኑት እንዴት ነው?

31. ቊጣና ተግዛፅን የመሳሰሉ ሰብአዊ ስሜቶች ለእግዚአብሔር በሚነገሩበት ጊዜ ምን ለማለት ታስቦ ነው?

32. እግዚአብሔር በምድር ላይ ሰውን በመፍጠሩ ተጸጸተ በሚለውና እግዚአብሔር በነነዌ ሰዎች ላይ ሊያመጣባቸው በነበረው ጥፋት ተጸጸተ በሚሉት ጸጸቶች መካከል ምን ልዩነት አለ?

33. እግዚአብሔር ዓለምን የፈጠረው ምን አነሣሣቶት ወይም ከምን ተነሥቶ ነው?

34. እግዚአብሔር ታማኝና እውነተኛ ሲሆን መታለልንና መሳሳትን ለምን ይፈቅዳል?

35. የእግዚአብሔር እጆች ሲባሉ ምን ማለት ነው?

36. የእግዚአብሔርን ፈቃድ በኢየሱስ ታሪክ ውስጥ እንዴት ልንረዳ እንችላለን?

37. ባሕርይ ማለት ምን ማለት ነው?

38. መለኮትና ትስብእት ለምን ተዋሐዱ?

39. አምላክ በትስብእቱ ሞተ ማለት ምን ለማለት ነው?

40. ለቤተ ክርስቲያን መከፋፈል ምክንያት የሆነው ማነው?

41. በ449 ዓ.ም. በኤፌሶን የተሰበሰበው ጉባኤ ውሳኔ ምን ነበር?

42. በመጨረሻ ቤተ ክርስቲያን የተለያዩበት ጉባኤ ማን ይባላል? ዘመኑስ መቼ ነበር?

43. ሁለቱ ወገኖች በምን ተለያዩ?

44. የልዩነቱ ምክንያቶች የሚያለያዩ አልነበሩም የተባለው እንዴት ነው?

ምዕራፍ 2

መጽሐፍ ቅዱስ

ብሉይ ኪዳን

የእስራኤል ዐመፀኝነት፡- እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከግብጽ ባርነት ነጻ ለማውጣት ብዙ ድንቅ ነገሮችን እነርሱ እያዩ ቢያደርግና ከዚያም ቀይ ባሕርን ለሁለት ከፍሎ ካሻገራቸው በኋላ እነርሱ እያዩ ግብጾችን ቢያሰጥም፣ ሕዝቡ ምስጋና ቢሰና አንገተ ደንዳና ስለነበረ በሙሴና በአርን ላይ ማጉረም ጀመረ።

በበረሃው ጉዞአቸው ማራ ወደተባለ ስፍራ በደረሱ ጊዜ በዚያ የነበረው ውሃ መራራ በመሆኑ ሊጠጡት ስላልቻሉ በሙሴ ፈት ተሰብስበው አጉረ መረሙ። ከዚያ በኋላ እግዚአብሔር ባመለከተው መሠረት ሙሴ አንድ እንጨት ወስዶ በውሃው ላይ ስለጣለው ውሃው ወደጣፋጭነት ተለውጦ ሊጠጡት ችለዋል።

እስራኤላውያን ከግብጽ በወጡ በሁለት ወር ተኩል በሲና በረሃ በነበሩ ጊዜ በእግዚአብሔር በሙሴና በአርን ላይ እንዲህ ብለው ማጉረም ጀመሩ፡- ምነው በግብጽ እያለን እግዚአብሔር በገደለን ኖር፤ እዚያ በነበርን ጊዜ የፈለግነውን እናገኝ ነበር፤ እናንተ ግን ሁላችንም እንድናልቅ ወደዚህ በረሃ አመጣችሁን። ከዚያ በኋላ እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን ድርጭትና መና ሰጣቸው።

እስራኤላውያን በሲና ምድረ በዳ እየተጓዙ ሳለ ረፈዲም ወይም ቃዴስ ወደሚባል ስፍራ ደርሰው ሰፈሩ። እዚያም የሚጠጣ ውሃ ስላልነበረ በሙሴ ላይ አጉረመረሙ። ሙሴም እግዚአብሔርን እንዳይፈታተኑት ቢመክራቸው እንዲያውም አንተ ከግብጽ ያለወጣሽን እኛን፣ ልጆቻችንንና እንስሶቻችን በውሃ ጥም ለመፍጀት ነው በማለት ሙሴን በድንጋይ ሊወግሩት ቃጣቸው። ሙሴም በእግዚአብሔር ትእዛዝ አለቱን በበትሩ በመታው ጊዜ ውሃ አፈለቀ። እስራኤላውያን እግዚአብሔርን በመፈታተናቸው ያበቃ ማሳህና መሪባ ተባለ። ማሳህ ማለት መፈታተን፣ መሪባ ደግሞ ማጉረም ማለት ነው (ዘጸ.ም. 15፡4፣ 22-25፣ ም.17፡7)።

የመረባውሃ (ዘጸ. ም. 17 ቀ. 7)

የዚህ ቦታ ተአምር ግን በሙሴና በአርን ላይ ሌላ ችግርን አመጣ እንጂ በዚሁ ያለቀ አልነበረም። ስለዚህ ጉዳይ በአሪት ዘጉልቀ የተነገረውን አባባል እንመልከት፡-

«እግዚአብሔር ሙሴን እንዲህ አለው፤ በቃል ኪዳን ታቦት ፊት ለፊት ያለውን በትር ወስደህ አንተና አርን ሆናችሁ መላውን ማግበር በአንድነት ሰብስቡ፤ እዚያም በእነርሱ ሁሉ ፊት ሆነህ ያን አለት ውሃውን እንዲያወጣ እዘዘው፤ በዚህ ዐይነት ከአለቀ ውስጥ ውሃ ታወጣላችሁለህ፤ እንዲሁም ለእነ ፔሶና ለእንስሶቻቸው የሚጠጣ ውሃ ትሰጣችሁለህ። ሙሴም እግዚአብሔር እንዳዘዘው ከእግዚአብሔር ፊት በትሩን አመጣ። እርሱና አርን መላውን ማግበር በአለቀ ፊት ለፊት እንዲሰበሰቡ ካደረጉ በኋላ ሙሴ ሰዎቹን እናንተ ዐመፀችኝ፤ ከዚህ አለት ለእናንተ ውሃ እናውጣላችሁን? አላቸው። ከዚህ በኋላ ሙሴ በትሩን አንሥቶ አለቱን ሁለት ጊዜ መታው፤ ታላቅ የውሃ ምንጭም ከውስጡ ፈሰሰ፤ ሕዝቡና እንስሳቱም ሁሉ ጠጡ።»

ነገር ግን እግዚአብሔር ሙሴንና አርንን እንዲህ ሲል ገሠጸቸው፤ በእስራኤላውያን ፊት ቅድስናዬን ትገልጡ ዘንድ ሰላላመናችሁብኝ፤ ልሰጣቸው ቃል ወደ ገባሁላቸው ምድር የዚህ ሕዝብ መሪዎች ሆናችሁ አትገቡም።» (ዘጉ. ም. 20፥7-12)።

በዚህም በእግዚአብሔር ውሳኔ መሠረት አርን በሐር ተራራ ላይ ሞቶ ከመቀበሩና ሙሴም በፔሶጋ ተራራ ላይ ከመሞቱ በቀር የእስራኤልን ሕዝብ እየመሩ የርዳናስን እንዲሻገሩ አልተፈቀደላቸውም። በእርግጥ ሙሴ የተቀበረበትን ትክክለኛ ቦታ ያወቀ ሰው አልተገኘም (ዘጉ. ም. 20፥22-29፥ ዘጸ. ም. 34፥1-8)።

እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ ሃይማኖታዊ መተዳደሪያ ደንብ ይሰጥ ዘንድ ሙሴን ወደ ሲና ተራራ ጠርቶት አርባ ቀንና አርባ ሌሊት በመዘግየቱ ምክንያት እስራኤላውያን አርንን አስገድደው የወርቅ ጥጃ ጣዖት እንዲህ

ራሳቸው አደረጉት። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር የእስራኤልን ልጆች ሁሉ ሊያጠፋ በነበረ ጊዜ በሙሴ ጸሎት ምሕረት አድርጎላቸዋል። ሙሴም ሌዋውያንን አዘዞ በአንድ ቀን ሦስት ሺህ ሰዎች እንዲገድሉ አደረገ። እንዲሁም አርንን ጣዖት እንዲሠራላቸው በማስገደዳቸው ምክንያት እግዚአብሔር በእስራኤላውያን ላይ ከባድ በሽታ ላከ። በመንገዳቸውም እግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር ላለመሄድ ወስኖ ነበር። በኋላ ግን በሙሴ ጸሎት ምክንያት ከእነርሱ ጋር ለመሄድ ፈቀደ (ዘጸ. ም. 32 እስከ ም. 33፥18)።

እስራኤላውያን ወደ ከነዓን ምድር ለመድረስ በተቃረቡ ጊዜ ሙሴ ከዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች አንዳንድ ሰው ማለት ዐሥራ ሁለት ሰዎችን በመምረጥ የሀገሪቱንና የሕዝቡን ሁኔታ አጥንተው (በሌላው) እንዲመለሱ ልኮላቸው ነበር። ስለ ተልእኳቸው የሚገልጸውን የሚከተለውን ጥቅስ ይመለከታል፡-

«ዐልፈውም ወደ ኤሽኮል ሸለቆ ደረሱ፤ ከዚያም የወይን ዘለላ ያለበትን ቅርንጫፍ ቈረጡ፤ ያንንም የወይን ዘለላ አንድ ሰው ብቻውን ሊሸከመው የማይችል ከባድ ከመሆኑ የተነሣ ሁለት ሰዎች በመሉጊያ በትከሻቸው ተሸ ከሙ፤ ከዚህም ጋር የሮማንኛ የበለስ ፍሬ ይዘው መጡ።» (ዘጉ. ም. 13 ቀ. 23)።

ሰላዮች ለዓይነት ያህል ያመጡት የከነዓን ምድር ፍሬፍሬ (ዘጉ. 12፥23)

ከተላኩበት ቦታ በተመለሱ ጊዜ የይሁዳ ነገድ ተወካይ ከነበረው ከካሌብና፥ የኤፍሬም ነገድ ተወካይ ከነበረው ከኢያሱ በቀር የሌሎች የዐሥሩ ነገድ ተወካዮች ሁሉም ሰላዮች ነገር ክፉ ወሬ አወሩ። እግዚአብሔር ክፉ ወሬ ያወሩትን ሰዎች ቀሠፋቸው እስራኤላውያንንም በወሬላቸው አሸበሩ። በዚህም ምክንያት ወደ ግብጽ ለመመለስ አስበው መሪ ለመምረጥ ተነሣሡ። ኢያሱና ካሌብም ሕዝቡን ለማረጋጋት በተናገሩ ጊዜ ያ ዐመፀኛ ሕዝብ ሊወግራቸው ተነሣ (ዘጉ. ም. 14፥26 - 38)። የእግዚአብሔር ቅጣ ነድጾ ሁሉንም ሊያጠፋ በነበረ ጊዜ በሙሴ አማላጅነት ሳያጠፋቸው ቀር ቶአል። ይሁን እንጂ ከግብጽ የወጣው ትውልድ ሁሉ አልቆ የተስፋይቱን ምድር

የሚወርሱት ልጆቻቸው ብቻ ናቸው ብሎ እግዚአብሔር ወሰነ። ኢያሱና ካሌብ ግን በእግዚአብሔር ስለተማመኑ ወደ ተስፋይቱ ምድር እንዲገቡ ተፈቀደላቸው (ዘኁ.ም:13ቀ:1-ም:14ቀ:1-38)።

ከሌዊ ነገድ ከቀዓት ጉሣ የነበረው ቀፊ ተከራካሪ ነገድ የነበሩት ዳታን፣ አቤርንና አን በሙሴ ላይ ለማመፅ በድፍረት ተነሣሡ። ከእነርሱም ጋር የሕዝብ አለቆች የነበሩ ሁለት መቶ ጎምሳ ሰዎች ተባበሩ። ወደ ሙሴና ወደ አርንም ቀርበው የእስራኤል ሕዝብ በመላ በእግዚአብሔር የተመረጠና ለእግዚአብሔር የተለየ ሲሆን እናንተ ራሳችሁን ከፍ ከፍ የምታደርጉት ለምንድነው? አሉ አቸው። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር እነዚያን ዐመፀኞች መሬት ተከፍታ እንድትወጣቸው አደረገ። የእግዚአብሔርን ወገኖች ገድላችኋል በማለት መላው ሕዝብ በሙሴና በአርን ላይ ተነሥቶ ማጥረምረምና ወደ እነርሱ መሰብሰብ ጀመረ። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር በሕዝቡ ላይ መቅሠፍት አውርዶ ዐሥራ አራት ሺህ ሰባት መቶ ሰዎች እንዲያልቁ አደረገ። ሙሴና አርን በግንባራቸው ተደፍረው ባይጸልዩና አርንም ዕጣን በማጠን ባያስተሰርደላቸው ኖሮ ከዚያ የበለጠ የሕዝብ ቅጥር ባለቀ ነበር (ዘኁ.ም:16ቀ:1-50)።

እስራኤላውያን ከሐር ተራራ ተነሥተው ወደ ቀይ ባሕር በሚወስደው መንገድ በሚጓዙበት ጊዜ በእግዚአብሔርና በሙሴ ላይ ከፋ ቃል በመናገር ማጥረምረም ጀመሩ። እነርሱም «ምግብና ውሃ በሌለበት በዚህ በረሃ እንድንሞት ለምን ከግብጽ ምድር አስወጣችሁን? ይህን አስከፊ ምግብ ሰውነታችን ተጸይሮታል» አሉ።

በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር ተናጻፈ እባብ ስለላከባቸው ብዙዎች በእባብ ተነድፈው ሞቱ። ከዚያ በኋላ ወደ ሙሴ ሄደው ኃጢአቸውን በመናዘዝ ወደ እግዚአብሔር እንዲጸልይላቸው ለመነት። ሙሴም ወደ እግዚአብሔር በጸለየ ጊዜ የነሐስ እባብ አዘጋጅቶ እንዲሰቅለው በእግዚአብሔር ታዘዘ። በእባብ የተነደፈ ሰው ሁሉ ወደነሐስ እባብ ሲመለከት ዳነ (ዘኁ.ም:21ቀ:4-9)።

በእባብ የተነደፉ ሰዎችን ለማዳን ሙሴ የሰቀለው የነሐስ እባብ (ዘኁ.ም 1:4-9)።

መጽሐፈ አስቲር:- ይህ መጽሐፍ ዐሥር ምዕራፎች ያሉት ሆኖ የእግዚአብሔር ስም በመጽሐፉ ውስጥ ሳይጠቀስ ቢታለፍም እንኳ እግዚአብሔር ለአይሁድ ሕዝብ ያደረገውን ጥበቃ ያሳያል። ስለጸሎትና ስለጸሎት ውጤት የተገለጠ ቢሆንም እንኳ የእግዚአብሔር ስምና ስለ ሃይማኖት በግልጽ ሳይጠቀስ መታለፉ አንዳንድ ምሁራን እንደሚሉት በዚያን ጊዜ የእግዚአብሔርን ስም መጥራት ወይም ስለ ሃይማኖት አንሥቶ መነጋገር ችግርን ያስከትል ስለነበረ ነው። መጽሐፉንም በሦስት ዋና ዋና ክፍሎች ለማቅረብ ይቻላል።

የመጀመሪያው ክፍል ምዕራፍ አንድና ሁለት ሲሆን በዚህ ክፍል ውስጥ የፋርስ ንጉሥ አርጤክስስ ሚስቱን አስጢንን ፈትቶ አይሁዳዊትን አስቲርን ያገባ መሆኑንና ይህችም አስቲር አባትና እናት የሌላትና መርዶክዮስ የተባለው የአጉትዋ ልጅ እንደ አባት ሆኖ ያሳደጋት አይሁዳዊት ምርኮኛ የነበረች መሆንዋ ተገልጾል። መርዶክዮስም ሰዎች በንጉሡ ላይ ዐቅደውት የነበረውን አድማ በአስቲር በኩል ለንጉሡ እንዲነገረው አድርጓል።

የፋርስ ንጉሥ የነበረው አርጤክስስ በነገሠ በሦስተኛው ዓመት ለባለሟሉቹ ሁሉ ግብዣ አድርጎ ነበር። እንዲሁም የመናገሻ ከተማ በሆነችው በሱሳ ለሚኖሩ ነዋሪዎች ሁሉ ሌላ ግብዣ አደረገ። ንግሥት አስጢንም እንደዚሁ በቤተ መንግሥቱ ውስጥ ለሴት ወይዘርነት ሌላ ግብዣ አድርጋ ነበር።

ግብዣው በተጀመረ በሰባተኛው ቀን ንጉሥ አርጤክስስ ወይን ጠጅ ጠጥቶ ደስ ባለው ጊዜ ንግሥት አስጢን ልብሰ መንግሥትዋን ለብሳና ዘውድ ዌና ወደ ግብዣው ቦታ እንድትመጣ ያደርጉ ዘንድ የእልፍኝ አገልጋዮቹን አዘዛቸው። ይህንንም ያደረገው የንግሥት አስጢንን ውበት ለእንግዶቹ ለማሳየት ነበር። ነገር ግን ንግሥቱ የንጉሡን ትእዛዝ ለመፈጸም እምቢ አላች። በዚህ ጊዜ ንጉሡ በጣም ተቈጥቶ ምን ማድረግ እንደሚገባው አማካሪዎቹን ጠየቃቸው።

አማካሪዎቹ የሰጡት ምክር ንግሥት አስጢን የንጉሡን ትእዛዝ አለማከበርዋ ወንዶችን ሁሉ እንዳዋረደች ስለሚቈጠር አስጢንን ሽረህ የእርስዋን የንግሥትነት ማዕረግ ከእርስዋ ለተሻለች ሌላ ሴት ስጥ አሉት። እርሱም ሐሳቡን ተቀብሎ በሥራ ላይ እንዲውል ወሰነ። ከዚያም በኋላ አማካሪዎቹ በንጉሡ ነገሥቱ ግዛት ውስጥ የሚገኙ ውብ የሆኑ ልጃገረዶች እየተመረጡ በሱሳ ለአንተ የተመረጡ ሴቶች መኖሪያ ወደሆነው ቤት እንዲመጡ ይደረግ፤ ከእነርሱ መካከል ይበልጥ የምትወድዳትን በአስጢን ምትክ ንግሥት እንድትሆን አድርግ አሉት። ንጉሡም ሐሳቡን ተቀብሎ በሥራ ላይ አዋለው።

በሱሳ ከተማ የሚኖር ከብንያም ነገድ የሆነ መርዶክዮስ የሚባል አንድ አይሁዳዊ ነበር። ወላጆችዋ የሞቱባትና መርዶክዮስ እንደ ልጅ አድርጎ የሚያሳድጋት አስቲር የተባለች ውብ የሆነች ሴት ልጅ ነበረች። እርስዋም በንጉሡ አማካሪዎች ምክር መሠረት ለንጉሡ ወደ ተመረጡ ሴቶች መኖሪያ ተወስደች። አይሁዳዊት መሆንዋን በምስጢር እንድትጠብቀው እንጂ ለማንም እንዳትናገር መርዶክዮስ አስጠነቀቃት።

የተመረጡት ሴቶችም የቀንኸና እንክብካቤ ከተረገላቸው በኋላ በየተራ ወደ ንጉሡ እንዲገቡ ይደረግ ነበር።

ንጉሥ አርጤክስስ በነገሠ በሰባተኛው ዓመት አስቴር ወደ ቤተ መንግሥቱ ተወሰደች። በንጉሡም ዘንድ ከሌሎች ልጃገረዶች ሁሉ ይበልጥ ተወዳጅነትን አገኘች። እርሱም መንግሥታዊውን ዘውድ እንሥቶ በራሱም ላይ ደፋላትና በአስጢን ምትክ አነገሣት።

መርዶክዮስ በቤተ መንግሥቱ ደጅ ተቀምጦ ሳለ ጠባቂዎች ከነበሩት መካከል ሁለቱ ንጉሡን ለመግደል ሲያድሙ ሰማ። ይህንንም አድማ በአስቴር በኩል ለንጉሡ እንዲነገረው አደረገ። ስለጉዳዩ ምርመራ በተደረገ ጊዜ ነገሩ እውነት ሆኖ ስለተገኘ እነዚያ ሰዎች በስቅላት ተቀጡ። ንጉሡም ይህ ሁኔታ በንጉሡ ነገሥቱ የታሪክ መዝገብ እንዲመዘገብ አዘዘ።

ሁለተኛ ክፍል ምዕራፍ ሦስት ሲሆን በውስጡም በጠቅላላ ሀገሪቱ ላይ ሃማ የተባለው ሰው ወደ ከፍተኛ የሹመት ደረጃ ማደጉ፣ እርሱም ሲወጣና ሲገባ መርዶክዮስ የተባለው አይሁዳዊ እንደሌሎቹ ሰዎች የማይሰግድለት መሆኑ፣ በዚህም ምክንያት ሃማ ተቈጥቶ የአይሁድን ዘር ሁሉ ለማጥፋት መወሰኑ፣ ለዚህም የንጉሡን ፈቃድ ማግኘቱና የዚህንም የውሳኔ መግለጫ በንጉሡ ነገሥቱ ግዛት ሁሉ እንዲተላለፍ ማድረጉ ይገኙበታል።

ንጉሥ አርጤክስስ ሃማ የተባለውን ሰው ከፍ ከፍ አድርጎ ከእርሱ ጋር ከነበሩት አዛውንት ሁሉ በላይ አከበረው። በንጉሡ በር የነበሩት አገልጋዮች ሁሉ ለሃማ ተደፍተው ይሰግዱ ዘንድ ንጉሡ ትእዛዝ አስተላልፎ ነበር። በዚህም መሠረት ሃማ ወደ ቤተ መንግሥቱ ሲገባና ሲወጣ ሁሉም እየተደፉ ሲሰግዱት መርዶክዮስ ብቻ አይሰግድለትም ነበር። ሰዎችም ለምን ለሃማ እንደማይሰግድለት መርዶክዮስን በጠየቁት ጊዜ እኔ አይሁዳዊ ስለሆንኩ ለእርሱ አልሰግድም የሚል መልስ ሰጥቶታል። ከዚህ በኋላ ሰዎቹ ወደ ሃማ ሄደው መርዶክዮስ አይሁዳዊ ስለሆነ ስትወጣና ስትገባ አይሰግድልህም ብለው ነገሩት። ሃማም በዚህ ጉዳይ በጣም ተቈጥቶ መርዶክዮስን ብቻ ሳይሆን በአርጤክስስ ግዛት ውስጥ የነበሩትን የአይሁድን ሕዝብ በሙሉ ለማጥፋት ዐቀደ። በዚህም መሠረት ሃማ ወደ ንጉሡ ወደ አርጤክስስ ቀርቦ በአንተ ግዛት ውስጥ በየቦታው ተበታትኖ የሚገኝ አንድ ሕዝብ አለ። ይህም ሕዝብ የራሱ የሆነ ሕግ ስላለው ለመንግሥት ሕግ አይገዛም። እንደዚህ ያለ ሕዝብ ሊኖር ስለማይገባው ፈቃድህ ቢሆን መጥፋት አለበት አለው። ንጉሡም የማጎተብ ቀለበቱን አውልቆ ለሃማ በመስጠት አንተ የፈለግኸውን እንድታደርግ ሥልጣን ሰጥቼሃለሁ አለው።

ሃማ በአርጤክስስ የግዛት ክልል የሚኖሩ የአይሁድ ወገኖች የሆኑ ሁሉ ወንድና ሴት፣ ሽማግሌና ሕፃን ሳይለይ የሚፈጃበት ቀን ወስኖ በየቦታው የሚላክ የትእዛዝ ጽሑፍ ጽፎ የንጉሡን ማጎተም አተመበትና በፍጥነት ላከው።

ሦስተኛው ክፍል ከምዕራፍ አራት እስከ ዐሥር ሲሆን በዚህም ውስጥ መርዶክዮስ የአስቴርን እርዳታ መጠየቁ፣ አስቴር ንጉሡንና ሃማን ግብዣ

መጥራትዋ፣ የመርዶክዮስ መሸምና የሃማ መስቀል፣ አይሁድ ጠላቶቻቸውን መበቀላቸውና የፑሪም በዓል አከባበር ይገኙባቸዋል።

መርዶክዮስ የሃማን ዕቅድ በሰማ ጊዜ በሐዘን ልብሱን ቀደደ። አይሁድም በያሉበት መጸምና ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ማልቀስ ጀመሩ። አብዛኛዎቹም ማቅ ለብሰውና በራሳቸው ላይ ዐመድ ነስንሰው ተቀመጡ። መርዶክዮስ ማቅ የለበሰ መሆኑን አስቴር በሰማች ጊዜ ምክንያቱን ሚጠይቅ ሰው ላከችበት። እርሱም ጉዳዩን ካስረዳት በኋላ ወደ ንጉሡ ገብታ ስለሕዝብዋ ምሕረት እንድትለምን ጠየቃት። እርሷም ማንም ሰው ሳይጠራ ወደ ንጉሡ መግባት እስከምት የሚያስቀጣው መሆኑን ብታውቅም እንኳ ብንደልም ልንደል እንና ወደ ንጉሡ ለመግባት ዐቅጂ አለሁና በሱላ ለሚገኙ አይሁድ ሁሉ ይጸልዩልኝ ዘንድ ንገራቸው አለችው። መርዶክዮስም አስቴር እንደነገረችው አደረገ። አስቴርም እየፈራች ወደ ንጉሡ ከፍል አመራች። ንጉሡ ንግሥት አስቴርን በስተውጭ ቆማ ባያት ጊዜ በፊቱ ሞገስን አገኘችና አስቴር ሆይ፣ ምን ትፈልገላለሽ አላት። እርሷም በዚያን ዕለት ማታ ባዘጋጀችው ግብዣ ላይ እርሱና ሃማ እንዲገኙለት ጠየቀች። ንጉሡና ሃማ አስቴር ባዘጋጀችው ግብዣ ላይ በተገኙ ጊዜ አስቴር ምን እንደምትፈልግ ጠየቃት። እርሷም ግን ነገ በማዘጋጀው ግብዣ አንተና ሃማ እንደገና እንድትገኙልኝ፣ በዚያም ግብዣ ላይ የእኔን ፍላጎት እነግርሃለሁ አለችው።

ሃማ በጣም ተደስቶ ከግብዣ ወጥቶ ሲሄድ መርዶክዮስ ምንም ክብር ሳይሰጠው ተቀምጦ ስላገኘው በጣም ተቈጣ። ወደቤቱም ገብቶ ለሚሰቱና ለወዳጆቹ በመርዶክዮስ ምክንያት መበላጨቱን ገለጠላቸው። እነርሱም ለመርዶክዮስ መስቀያ የሚሆን እንጨት እንዲያዘጋጅና ንጉሡን አስፈቅዶ እንዲሰቅለው፣ ከዚያም በኋላ በደስታ ወደ ንግሥቱት ግብዣ እንዲሄድ መከሩት።

በዚያኑ ሌሊት ንጉሡ እንቅልፍ አጥቶ በቤተ መንግሥቱ የታሪክ ማስታወሻዎች የተመዘገቡትን ነገሮች እንዲያነበቡለት አዘዘ። ባነበቡለትም ጊዜ በእርሱ ላይ ታቅዶ ስለነበረው ዐድማና እንደምን አድርጎ በመርዶክዮስ አማካይነት እንደከሸፈ ተነበበለት። በዚህ ጊዜ አገልጋዮቹን ታዲያ፣ ለመርዶክዮስ ምን ተደረገለት? ብሎ ጠየቀ። አገልጋዮቹም ለእርሱ ምንም የተደረገለት ነገር የለም አሉ። ንጉሡ በቤተ መንግሥቱ ውስጥ ከባለሥልጣኖቹ ማን አለ? ብሎ ጠየቀ። በዚያን ጊዜ ሃማ ባዘጋጀው እንጨት ላይ መርዶክዮስን ለመስቀል ይችል ዘንድ ከንጉሡ ፈቃድ ለመጠየቅ በመምጣት ላይ ነበር። ስለዚህ አገልጋዮቹ ሃማ አንተን ለማንጋገር በመጠየቅ ላይ ነው አሉት። ግባ በሉት አለ። ሃማም በገባ ጊዜ ንጉሡ ታላቅ ክብር ልሰጠው የፈለገሁት አንድ ሰው አለ! ታዲያ፣ ለዚህ ሰው ምን ባደርግለት የሚገባ ይመስልሃል? ብሎ ጠየቀው። በዚህ ጊዜ ሃማ ያ ክብር ሊሰጠው የታሰበለት ሰው እርሱ እራሱ እንደሆነ ገመተ። ስለዚህም ለንጉሡ እንዲህ ሲል መለሰለት፡- «እእንደዚህ ያለው ሰው አንተው ራስህ የለበስኸውን ልብሰ መንግሥት እንዲያመጡለት አድርግ! አንተም በተቀመጥህበት ፈረስ ራስ ላይ የንጉሣዊ ዘውድ ምልክት

እንዲያደርጉበት እዘዝ! ከልዑላን መሳፍንትህ አንዱን አስጠርተህ ልብሰ መንግሥቱን እንዲያለብሰውና በተዘጋጀለት ፈረስ ላይ አስቀምጦ ፊት ለፊት እየመራ ወደ ከተማይቱ እደባባይ እንዲያወጣው አድርግ! ሁለቱም በሚ ጓዙበት ጊዜ መስፍኑ ንጉሡ ሊያከብረው የፈለገውን ሰው እንዴት እንደ ሸለመው ተመልከቱ» እያለ ዐዋጅ ይናገር።»

ንጉሡ ሃማን በል አሁን ያልከውን አንድ እንኳ ሳታስቀር ለአይሁዳዊው ለመርዶክዮስ አድርግለት አለው። ሃማን እንደታዘዘው አደረገ።

ከዚህ በኋላ ንጉሡና ሃማን ለሁለተኛ ጊዜ ከአስቴር ጋር ለመጋበዝ መጡ። በመጣጣት ላይ እያሉ ንጉሡ አስቴርን ምን እንደምትፈልግ ጠየቃት። አስቴርም የእርስዋና የወገኖችዋ ሕይወት ለመጥፋት ማለት ሁሉም ለመገደል ስለተፈረደበት ከዚህ ጥፋት አድነን አለችው። ንጉሥ እርጤክስስ ይህን ያደረገ ማን እንደሆነ ጠየቃት፤ እርስዋም ሃማን መሆኑን ስለገለጠችለት ንጉሡ ተቈጥቶ ከመጠጡ ላይ በመነሣት ወደ ቤተ መንግሥቱ ያትከልት ቦታ ሄደ። ሃማንም ንግሥት አስቴር ይቅርታ ታደርግለት ዘንድ እርስዋ በተቀመጠችበት ድንክ አልጋ ላይ በግንባሩ ተደፋ። ንጉሡ ተመልሶ ሲመጣ ሃማን በዚያ ሁኔታ ላይ ስላየው ይህ ሰው በገዛ ቤተ መንግሥቱ ዐይኔ እያየ ንግሥቲቱን ሊደፍር ነው ወይ ብሎ ተቈጣ። ሃማን መርዶክዮስን ለመስቀል በቤቱ ግቢ የተከለው እንጩት ለንጉሡ ስለተገለጠለት እዚያ ላይ ወስደው ሃማን እንዲሰቅሉት አዘዘና ሰቀሉት። የንጉሡ ቅጣ የበረደው ከዚያ በኋላ ነው።

እስቴር በንጉሥ እርጤክስስ ፊት (እስቴር ም 7)

ከነዚህ ሁሉ ነገሮች በኋላ ንግሥት አስቴር ሃማን ያስተላለፈው የግድያ ዐዋጅ በሚሻርበት መላ ላይ ለንጉሡ ልመናዋን አቀረበች። መርዶክዮስም የቅርብ ዘመድዋ መሆኑን ለንጉሡ ነገረች። ንጉሡ የንጉሥ ዐዋጅ የማይሻር መሆኑን ቢገልጥም እንኳ አይሁድ ግን ሊያጠቃቸው ከሚመጣ ከማንኛውም ጠላት ለመከላከል እንዲደራጁና እንዲዘጋጁ በመርዶክዮስና በአስቴር በኩል በንጉሡ ስም ለሁሉም መመሪያ እንዲያስተላልፉ ፈቀደላቸው። ይህም መመሪያ

በንጉሡ ነገሥቱ ግዛት ሁሉ በፍጥነት እንዲዳረስ የቤተ መንግሥቱ ፈጣን ፈረ ሶች ተፈቀዱላቸው። በዚህም መሠረት አይሁድ ብዙ ጠላቶቻቸውን ገደሉ፤ ብዙ ሌሎች ወገኖችም ወደ አይሁድ ሃይማኖት ገቡ።

የዚህንም ከጠላቶቻቸው የዳኑበትን ቀን ለማስታወስ የፑሪም በዓል በየዓ መቱ እንዲከበር አስቴርና መርዶክዮስ ትእዛዝ አስተላለፉ።

መጽሐፈ ዮዲት፡- የፋርስ ንጉሥ ናቡከደነፆር በነገሠ በዐሥራ ሁለተኛው ዓመት የሚዶንን ንጉሥ አርፋክስድን ድል አድርጎ አገሩን ያዘ። የሌላውን አገር አሸንፎ በመያዝ የሚገኘውን ጥቅም በተመላከተ ጊዜ በአካባቢው የሚገኙትን አገሮች ሁሉ የማስገበር ፍላጎት ዐደረበት። በዚህም መሠረት በአካባቢው ወዳሉት አገሮች ሁሉ በእርሱ ሥልጣን ሥር ገብተው እንዲገብሩ መልእክተኞችን ላከባቸው። ብዙዎቹ አገሮች እንቢተኞቻቸውን ገለጡ። ከእነዚህም ሕዝቦች መካከል የይሁዳ ሕዝብ ይገኝበታል። ብዙዎቹ እንቢተኞች ሕዝቦች ሆሎፈርኔስ በተባለው የናቡከደነፆር የጦር አዝማች አማካይነት የተሸነፉና አገሮቻቸውም በናቡከደነፆር ግዛት ሥር የወደቁ መሆናቸውን እስራኤላውያን ሰሙ። የእነዚህም የናቡከደነፆር ወታደሮች ዓላማ ያሸነፉአቸውን ሕዝቦች ምሽጎችና ሕንጻዎቻቸውን ሁሉ አፈራርሰውና አገሮቹን ሁሉ ደምሰሰው ገንዘባቸውን ለመዝረፍ፣ ሌቶችንና ሕፃናትን ለመግደል፣ ወንዶችንና ወጣቶችን ለመማረክ፣ ማምለኪያውን ለማፈራረስ መሆኑን እስራኤላውያን ተረዱ።

ሆሎፈርኔስም በንጉሡ ትእዛዝ አንድ መቶ ሃያ ሺህ እግረኞች፣ ዐሥራ ሁለት ሺህ ፈረሰኞች አሰለፈ። ዕቃዎችን ለመጫን እንዲረዱት ብዙ ግመሎችን፣ አህዮችንና በቅሎዎችን፣ እንዲሁም ለምግብነት ብዙ በጎችን፣ ክብትንና ፍየሎችን ይዞ ሄደ።

እስራኤላውያን ገና በቅርብ ጊዜ ከምርኮ ተመልሰው ቤተ መቅደሱን ጠግነውና ከርዙሰት አንጽተውት ነበር። ይህ የናቡከደነፆር ሠራዊት በእነርሱ ላይና በቤተ መቅደሱ ላይ ሊያደርስ የሚችለውን ጥፋት በማሳብ ይፈሩና ይጨነቁ ጀመር። ይሁን እንጂ ሀገራቸውንና ቤተ መቅደሳቸውን ለመከላከል በመወሰን ዝግጅት ጀመሩ። እግዚአብሔርም ይረዳቸው ዘንድ በጾምና በጸሎት ተማጠኑት። እነርሱም በሌላ ክፍል ለሚገኙት እስራኤላውያን ሁሉ በሊቀ ካህናቱ በኢያቂም አማካይነት መልእክት ላኩ። ለዚህም ጉዳይ በኢየሩሳሌም ሰብሰባ ተደረገ። ካህናቱና የቤተ መቅደሱ አገልጋዮች ሁሉ ማቅ ለብሰው ከልብ ስለጸለዩ እግዚአብሔር ጸሎታቸውን ሰማ።

የአሦርያውያን የጦር መሪ ሆሎፈርኔስ የእስራኤልን ለጦርነት መዘጋጀት በሰማ ጊዜ በጣም ተናደደ። ከዚያም በናቡከደነፆር ሥልጣን ሥር ለመገዛት ተስማምተው የነበሩትን የአሞናውያንንና የሞአባውያንን ሰዎች ጦርቶ እናንተ የከነዓን ነዋሪዎች ናችሁ። ስለዚህ በእነዚህ ተራራዎች ላይ ስለሚኖሩት ሰዎች እስቲ ንገሩኝ። ከተሞቻቸው እነማን ናቸው? የሠራዊታቸው ብዛት ስንት ነው? ጎይልና ብርታታቸው በምን ላይ የተመሠረተ ነው? ሠራዊታቸውን የሚመ

ፊው ንጉሥ ማን ነው? በምዕራብ በኩል ካሉት አገሮች ሁሉ እነርሱ ብቻ እጃቸውን ለእኔ ያልሰጡት ለምንድነው? ብሎ ጠየቃቸው።

የአሞናውያን መሪ የነበረው አክዮር ለሆሎፊርኔስ እንዲህ ሲል መልስ ሰጠው፡- ፈቃድህ ሆኖ ብታደምጠኝ በዚህ በሰፈርህ አጠገብ ባሉት ተራሮች ላይ ስለሚኖሩት ሰዎች ሳልዋሽ እውነተኛ ታሪክ እነግርሃለሁ። እነዚህ ሰዎች ባቢሎናውያን የነበሩ ሰዎች ዘሮች ናቸው። እነርሱም የሰማይን አምላክ ለማምለክ ብለው ከቀድሞ አባቶቻቸው ተለዩ። በመጨረሻም የቀድሞ አባቶቻቸውን አማልክት ለማምለክ እንቢ ስላሉ ከሀገራቸው ተባረሩ። ከዚያም ወደ መስጴጦሚያ ተሰድደው ለብዙ ጊዜ ኖሩ። ከዚያም አምላካቸው መስጴጦምያን ትተው ወደ ከነዓን እንዲሄዱ አዘዛቸው። እዚያም በወርቅ፣ በብርና በከብቶች መንጋ በጣም በለጸጉ። ቄየት ብሎም የከነዓንን ምድር ረሀብ ባጠቃት ጊዜ እነዚህ እስራኤላውያን ወደ ግብጽ ወረዱና በቂ ምግብ በዚያ እስከ ነበረ ድረስ ቄዩ። እዚያም በነበሩ ጊዜ ለመቈጠር የሚይቻል እስኪሆኑ ድረስ በዙ። ስለዚህ የግብጹ ንጉሥ በጠላትነት ተነሣባቸው። እነርሱንም የሸከላ ሥራ እንዲሠሩ አደረጋቸው። በጣም ጨቀኖም ባሪያ አደረጋቸው። ለአምላካቸው በጸለዩ ጊዜ እግዚአብሔር በግብጾች ላይ ታላቅ ቀጣን አመጣባቸው። ግብጾችም በአስወጡአቸው ጊዜ አምላካቸው ቀይ ባሕርን አደረቀላቸውና ወደ ሲና ተራራና ወደ ቃዴሽ በርኔ መራቸው። እነርሱም ከከነዓን በስተደቡብ ባለው አገር ኖሩ። የአሞናውያንን፣ የከነዓናውያንን፣ የፒራሣውያንን፣ የኢያቡሳውያንን፣ የሴኪማውያንንና የጌርጌሳውያንን አገሮች በማስለቀቅ ያዙ። እነዚህ እስራኤላውያን በእነዚህ ተራሮች ላይ ለብዙ ዘመን ኖረዋል። አምላካቸው ክፋትን ይጠላል። በእርሱ ላይ ጋጢአት እስካልሠሩ ድረስ በልጽገው ይኖራሉ። ትእዛዙን በሚያፈርሱበት ጊዜ ግን ብዙ ችግር ይደርስባቸዋል። እንዲያውም በመጨረሻ ተማርከው ወደ ውጭ ሀገር ተወስደዋል። ቤተ መቅደሳቸው ፈርሶአል፤ ከተሞቻቸውም የጠላቶቻቸው መኖሪያዎች ሆነዋል። አሁን ግን ወደ አምላካቸው በተመለሱ ጊዜ ከተበታተኑበት ወደ ሀገራቸው ተመልሰዋል። ቤተ መቅደሳቸው የሚገኝበትን የኢየሩሳሌምንም ከተማ በእጃቸው አስገብተዋል፤ ሌላ ሕዝብ ባልኖረባቸው በተራሮቹም መኖር ጀምረዋል።

ከቡር ሆይ፤ እነዚህ ወገኖች አሁን አምላካቸውን በድለው ከሆነ ሳያውቁ እንኳን ቢሆን አንዳች በደል ፈጽመው ከሆነ እነርሱን በቀላሉ አደጋ ልንጠልባቸው እንችላለን። የበደሉት በደል ከሌለ ግን አምላካቸው ስለሚከላ ከልላቸው ብንተዋቸው ይሻላል። አለበለዚያ ግን በዓለም ሁሉ ፊት እንዋረዳለን።

አኪዮር ንግግሩን በፈጸመ ጊዜ በድንኳን ዙሪያ ቆመው የነበሩት ሰዎች ሁሉ ተቃውሞ አሰሙ። እዚያ ከነበሩት አበዛኛዎቹ ሰዎች አክዮር በሞት እንዲቀጣ ጠየቁ።

የተቃዋሚዎቹ ድምፅ ጸጥ ባለ ጊዜ ሆሎፊርኔስ በሰው ሁሉ ፊት አክዮርን እንዲህ አለው፡- ነቢይ ሆነህ የምትናገረው አንተ ማነህ መሰለህ? አምላክ

ይረዳቸዋል ብለህ እስራኤልን ለመዋጋት ወደ ጦርነት እንዳንወጣ የምትነግረን አንተ ማነህ? የእኛ አምላክ ናቡከደነፆር መሆኑ በቂአችን ነው። እርሱ ወታደሮቹን ልኮ እስራኤላውያንን ከምድረ ገጽ ያጠፋቸዋል። አምላካቸው ሊረዳቸው አይችልም። እኛ የናቡከደነፆር አገልጋዮች ነንና የእነርሱን ሠራዊት ሁሉ እንደ አንድ ሰው እንመታቸዋለን። በፈረስኞቻችን ፊት መቆም አይችሉም። ተራሮቹ በደማቸው የተበከሉ ይሆናሉ፤ ሽለቆዎቻቸውም በእነርሱ በድኖች የተሞሉ ይሆናሉ። ዱካቸው እስከማይገኝ ድረስ ተጠራርገው ይጠፋሉ። ይህ የስንፍና ንግግር የማይናገረው የምድር ሁሉ ጌታ የሆነው የናቡከደነፆር ትእዛዝ ነው። አክዮር ሆይ፤ አንተ አንድ አሞናዊ ወደ ዘማች ነህ እንጂ ምንም አይደለህም። ንግግርህም እንደ ከሐዲ ነው። ይህን ከጌታው የኩበለላ ባሪያ ዐይነቱን ዘር ለመቅጣት እስከመጣ ድረስ አታየኝም። በዚያን ጊዜ የእኔ ወታደሮች ይገድሉሃል። ይህም ማለት ያን ጊዜ ከሚገደሉት ሰዎች አንዱ ትሆናለህ ማለት ነው። አሁን የእኔ ሰዎች ከእስራኤል ከተሞች ወደ አንዱ ወስደው እዚያ ጥለውህ ይመጣሉ፤ አንተም ከሕዝቡ ጋር እዚያው ትሞታለህ። አክዮር ሆይ፤ ምን አሳስበህ? ከተማይቱ ትቋቋመኝ ይመስልሃልን? ዛቻዬን ሁሉ በሥራ ላይ አውለዋለሁ። በዚህም እርግጠኛ ሁኑ።

ከዚያ በኋላ በሆሎፊርኔስ ትእዛዝ የሆሎፊርኔስ ወታደሮች አክዮርን ወስደው ከቤቱላ በታች ባለው ምንጭ አጠገብ ጥለውት ለመምጣት ሄዱ። የዚያ ከተማ ሰዎች የሆሎፊርኔስ ወታደሮች ወደዚያ መምጣታቸውን ባዩ ጊዜ መሣሪያቸውን ይዘው ወደ ተራራው በመውጣት በወንጭፍ የድንጋይ ናዳ ያወርዱባቸው ጀመር። በዚህም ወደተራራው ከመቅረብ ተገቱ። አክዮርንም በተራራው ግርጌ አስረው ጥለውት ወደ ሄሎፊርኔስ ተመለሱ። እስራኤላውያን ከተራራው በወረዱ ጊዜ አክዮርን እዚያ ታስሮ ስላገኙት ፈትተው ወደ እስራኤል ጉባኤ ፊት ወሰዱትና ለሆሎፊርኔስ ምን እንዳለውና ሆሎፊርኔስም ምን ብሎ እንደፎከረ ገለጠላቸው። ከባለሥልጣኖቹ አንዱ የነበረው ኦዝያስም አክዮርን ወደ ቤቱ ወስደው።

በማግስቱ ሆሎፊርኔስ አንድ መቶ ሰባ ሺህ እግረኛ ወታደሮችንና ዐሥራ ሁለት ሺህ ፈረስኞችን አሰልፎ እስራኤላውያን የመሸጉበትን ተራራ ከበባ አደረገ። እስራኤላውያንም የጠላትን ወታደር ብዛት ባዩ ጊዜ ፈሩ። ሞአባ ውያን፣ ኤዶማውያንና፣ የሚዲቴራንያን ጠረፍ ወታደሮች ማለት ከአሦራውያን ጋር ወደ ዘማች የነበሩት ሆሎፊርኔስን እንዲህ አሉት፡- እስራኤላውያንን በጦርነት ከመጣጠም ይልቅ የሚጠጡትን ውሃ ምንጭ ብንዘጋባቸው አንድም በውሃ ጥም ያልቃሉ ያለዚያም እጃቸውን ይሰጣሉ፤ በዚህም ዓይነት ከእኛ አንድ ሰው ሳይሞት ልናሸንፋቸው እንችላለን ብለው ሐሳብ አቀረቡ። ይህ ሐሳብ በሆሎፊርኔስ ዘንድ ተቀባይነትን ስላገኘ በተራራው ላይ ያሉት ሰዎች የሚጠጡት ውሃ እንዳይኖራቸው የውሃውን ምንጭ ተቈጣጠሩባቸው።

እስራኤላውያን ወደ አምላካቸው ጮኹ። ውሃው ከማጠራቀሚያው እያለቀ ሕዝቡ ውሃ የሚያገኘው በቀጠባ በማከፋፈል ሆነ። ሰዎቹ ሁሉ ተሰብስበው

ወደ ያዘያን በመምጣት በውሃ ጥም ከምንምት እጃችንን ለሆሎፈርኔስ ብንሰጥ ይሻላል፤ እንዲያውም እናንተ ከእነርሱ ጋር ስምምነት ባለማድረጋችሁ በደላችሁን በማለት ወቅሱአቸው። ሕዝቡም ድምፁን ከፍ በማድረግ ምርር ብሎ አለቀሰ። በዚህ ጊዜ ያዘያን ሕዝቡን አይዘአችሁ ተስፋ አትቀረጡ እስከ እምስት ቀን ድረስ ፈጣሪአችን የማያድነን ከሆነ እናንተ እንዳላችሁ አደርጋለሁ አለና ሕዝቡን ሸገ።

ያዘያን ይህን ውሳኔ በወሰነ ጊዜ የዲት የተባለችው ባልዋ ከምትባት ከሦስት ዓመት በላይ የሆነውና እርስዋም በጣም ሃይማኖተኛና መልካም የነበረች ሴት ታዳምጠው ነበር።

የዲት የከተማው ባለ ሥልጣናት የነበሩትን ያዘያንን፣ ካብሪንና ካርሚን ወደ ቤትዋ ትጠራቸው ዘንድ አገልጋይዋን ላከቻት። እነርሱም በመጡ ጊዜ እናንተ የቤቱላ ሕዝብ መሪዎች ናችሁ፤ ነገር ግን ዛሬ ለሕዝቡ የገባችሁት ቃል እግዚአብሔርን መፈታተን ነው። እናንተ ማናችሁና ነው በወሰናችሁት ቀን እግዚአብሔር መልስ እንዲሰጣችሁ ልትፈታተኑት የምትፈልጉት? እግዚአብሔር በፈቀደ ጊዜ ነው እንጂ እናንተ በፈለጋችሁትና በወሰናችሁት ጊዜ መልስ የሚሰጥ አይደለም። ሊሰማና ሊቀበለን አይፈቅድ ይሆናል። እኛ የእርሱን እርዳታ መለመን እንጂ እርሱን ግዴታ ልናስገባ የምንችል አይደለንም።

ያዘያንም የተናገረው ነገር ሁሉ እውነት ነው። ግን ሕዝባችን በውሃ ጥም ሊያልቅ ነው። የሰማሽውንም ቃል የገባንላቸው ምንም ምርጫ ስላልነበረን ነው፤ አሁንም ሃይማኖተኛ ሴት ስለሆነች እግዚአብሔር ዝናብን ያዘንብልን ዘንድ ጸልይልን አላት።

እሼ፤ እኔ አሁን የእናንተ የቀጠሮ ቀን ከመድረሱ በፊት እግዚአብሔር እስራኤልን ለማዳን ይጠቀምብኛል። ጉዳዩ ተግባራዊ እስኪሆን ድረስ ምን ልታደርጊ ነው ብላችሁ አትጠይቁኝ።

የዲትም ማቅ ለብላና አመድ በራስዋ ላይ ነስገላ በመንበርከክ ወደ እግዚአብሔር ጸለየች። ጸሎትዋንም በፈጸመች ጊዜ ተነሥታ አከላትዋን ታጠበች፤ ልብስዋን ለወጠች፤ ጌጦችዋንም አደረገችና አገልጋይዋን አስከትላ፤ ሰንቋንም አገልጋይዋ እንድትሸከም አድርጋ ወደ ቤቱላ በር ሲደርሱ ሦስቱን ባለሥልጣናት እዚያ አገኘቻቸው። እነርሱም ዕቅድሽን ሁሉ እግዚአብሔር ያቃናልሽ ብለው መረቁአት። እርስዋም በምትመለስበት በማንኛውም ጊዜ በሩ እንዲከፈትላት ለጠባቂዎች ትእዛዝ ያስተላልፋላቸው ዘንድ ነገረቻቸው። እንደ ጥያቄዋም አደረጉ። ተራራውን ወርዳ ትንሽ እልፍ እንዳለች የአሦር ወታደሮች ያዘዋትና ማን እንደሆነችና ወደየት እንደምትሄድ ጠየቋት። እርስዋም እኔ ዕብራዊት ሴት ነኝ፤ ነገር ግን ከእስራኤላውያን ሰፈር ሸሽቼ የመጣ ሁት እናንተ እነርሱን እንድታጠፉ እግዚአብሔር የፈቀደላችሁ በመሆኑ ነው፤ አሁንም ምን ማድረግ እንደሚገባው ልነግረው ወደ ጦር መራሸችሁ ወደ ሆሎፈርኔስ እየሄድሁ ነው አለቻቸው።

አይዘሽ አትፍሪ ለእኛ እንደነገርሽን አድርገሽ ለእርሱም ንገራው፤ እርሱም መልካም ያደርግልሽልኝ ካልዋት በኋላ ሸኝተው ወደ ሆሎፈርኔስ የሚያደርሱአት አንድ መቶ ወታደሮች ከእርስዋ ጋር እንዲሄዱ አዘዙላት።

ወደ ሆሎፈርኔስ ድንኳን መጥታ ወደ እርሱ አጠገብ በደረሰች ጊዜ በግንባርዋ ተደፍታ የአክብሮት ስግደት ሰገደችለት። የሆሎፈርኔስ አገልጋዮች ግን ተነሥታ በእግርዋ እንድትቆም ረዱአት። ሆሎፈርኔስም አይዘሽ ምንም የሚያስፈራሽ ምክንያት የለም፤ የዓለም ሁሉ ንጉሥ ለሆነው ለናቡከደነፆር ለመታዘዝ ፈቃደኛ የሆነ ማንንም ጉድጅ አላውቅም፤ አሁንም ቢሆን በተራራ ላይ ያሉት ወገኖችሽ እኔን ባይሰድቡኝ ኖሮ ጦርነት አላውጅባቸውም ነበር። ይህን ሁሉ ችግር በራሳቸው ላይ ያመጡ እነርሱ ራሳቸው ናቸው። በይ እስቲ አሁን እነርሱን ትተሽ ወደ እኛ የመጣሽበት ምክንያት ምን እንደሆነ ንገረኝ፤ አይዘሽ አትፍሪ እዚህ በሰላም ትኖሪአለሽ አላት። በዚህ ጊዜ የዲት ሆሎፈርኔስን ብልገና ጀግና እንደሆነ አድርጋ አመሰግነችው። አክዮር በስብሰባቸው ጊዜ ምን እንደነገራቸው የሰማች መሆኑንና የእርሱም ቃል በንቀት መታለፍ የሌለበት መሆኑን ነገረችው። የእስራኤል ሕዝብ የአምላኩን ትእዛዝ በማፍረስ ጋጢአት ካልሠራ በቀር ማንም ሊጉዳው አይችልም፤ እንተ ግን ችግር የለብህም፤ ምክንያቱም የእስራኤል ሕዝብ በአሁኑ ጊዜ የአምላኩን ትእዛዝ እያፈረሰ ነው፤ በረሀቡና በውሃ ጥም ምክንያት ሰው ሁሉ እንስሳቱን እያረደ እየበላ ነው፤ ይህንንም ሲያደርግ ለእግዚአብሔር መቅረብ ያለበትን ዐሥራትና በኩራት መስጠቱን ትቶአል፤ ከዚያም ዐልፎ ከካህናት በቀር ለማንም ያልተፈቀደውን የተቀደሰ ጎበስት ለመብላት እንዲፈቀድለት ፈቃድ እየጠየቀ ነው፤ እኔ አገልጋይህ ግን ሃይማኖቱን አጥብቄ ስለማከብር በዚህ ጋጢአታቸው ምክንያት ከሚጠፉት ከእስራኤላውያን ዘንድ ሸሽቼ መጥቼአለሁ፤ በየሌሊቱም ወደሚዳ ወጥቼ የምጸልየው ጸሎት ስላለ ለአገልጋይህ ፈቃድ ትሰጣታለህ፤ እግዚአብሔርም እስራኤላውያንን በፍጹም የተለያቸው መሆኑን አምላኪ ስለሚነግረኝ በዚያን ጊዜ እነግርህና ትደመስላቸዋለህ። ይህንንም እንደምታደርግ አስቀድሞ አምላኪ ነግሮኛል አለችው። ይህ ያልሸው ነገር በሚፈጸምበት ጊዜ አምላክሽ አምላኪ ይሆናል፤ በናቡከደነፆር ቤተ መንግሥት ትኖሪአለሽ፤ በጣምም ዝነኛ ትሆኛለሽ አላት።

የዲት ለሦስት ቀናች ከቤትዋ ይዛ የመጣችውን ምግብ ብቻ እየበላች በየሌሊቱ ወደ ውጭ ሄዳ ጸሎትዋን እየጸለየች ከቂየች በኋላ በአራተኛው ሌሊት ሆሎፈርኔስ በአዘጋጀው ግብዣ በጣም ሰክሮ ተኝቶ በነበረበት ጊዜ በራሱ ሰይፍ እንገቱን ቄርጣ ይዛ ወደ እስራኤላውያን ሰፈር ተመለሰች። እንደደረሰችም ተጣራችና የከተማውን መዝጊያ ከፈቀላት። ወዲያውም የከተማው ሕዝብ ሁሉ በዙሪያዋ ተሰበሰበ። ሰው ሁሉ እግዚአብሔርን አመሰገነ። የዲትንም አመሰገኑአት።

የዲት የሆሎፊርኔስን ራስ እንደቀረጠች የዲት 13 : 8

እርስዋም የሆሎፊርኔስን ራስ በከተማው በር ላይ እንዲሰቅሉትና አሦርያ ውያንን እንዲያሳድዱ ምክር ሰጠቻቸው። ከዚያ በኋላ እስራኤላውያን ሁሉ ተሰባሰበው ጠላትን አሳደዱ፤ ምርኮም ሰበሰቡ። ምርኮውን ወሰደው ለመጨረስ ብቻ ሠላሳ ቀን ፈጀባቸው። የድሉን በዓልም ለሦስት ወር ጊዜ ያኽል አከበሩት። ከሆሎፊርኔስ ድንኳን የተማረከውን ዕቃ ሁሉ ለየዲት ሰጡለት። እርስዋ ግን መልሳ ለቤተ መቅደስ ሰጠችው። የእስራኤል ሴቶችም ከያለበት ተሰብስበው ስለየዲት ክብር የረጅም ጊዜ በዓል አደረጉ። ሕዝቡ ሁሉ ወደ ኢየሩሳሌም በደረሱ ጊዜ ራሳቸውን አንጽተው ለእግዚአብሔር ሰገዱ፤ የተለያዩ የመሥዋዕት ዐይነቶችንም ለእግዚአብሔር አቀረቡ።

ሐዲስ ኪዳን

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ተለያዩ አገሮች መሄዱ፡- በአንጾኪያ በነበረችው ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ጳውሎስና ቅዱስ በርናባስ በመንፈስ ቅዱስ ቀስቃሽነት ተመርጠው ለማስተማር ተላኩ። በተላኩም ጊዜ ወደ ሴሌውቅያ፣ ወደ ቆጵሮስ፣ ወደ ስልማና ሄዱ፤ በስልማናም በአይሁድ ምክራቦች የእግዚአብሔርን ቃል አስተማሩ። ጳፉ በደረሱ ጊዜ ባርየሱስ የተባለው ጠንቋይ ስለተቃወማቸው በተአምር ዐይኑ ታወረ። ከጳፉም ተነሥተው ወደ ጲርጌ ሄዱ። እዚያም ቅዱስ ጳውሎስ በሰንበት ቀን ስለእግዚአብሔር ቃል አስተማረ። የአይሁድ ወገኖች ግን ከዚያ አባረሩአቸው። ከዚያም ወደ ኢቆንዮ ሄደው ወደምክራብ ገብተው በማስተማር ብዙዎችን አሳመኑ። እንደገናም የዚያ አገር አይሁድና አረማውያን ተቃውሞ ስላበዙ ወደ ልስጥራና ደርቤ ሸሸተው ሄዱ። በልስጥራ አንድ ሽባ ሰው ስለፈወሱ እንደ አማልክት ቈጥረዋቸው መሥዋዕት ሊያቀርቡላቸው ፈለጉ። ቅዱስ ጳውሎስና ቅዱስ በርናባስ ግን ከለከሉአቸው።

አንዳንድ የአይሁድ ወገኖች ከአንጾኪያና ከኢቆንዮ ወደዚያ መጥተው ሕዝቡን በማሳደም ቅዱስ ጳውሎስን በድንጋይ ወገሩት። የሞተም መስሎአቸው ጉት ተው ከከተማ አውጥተው ጣሉት። ደቀ መካሙርቱ ሲመጡ ተነሣና ወደ ከተማ ገባ። በማግስቱም ከቅዱስ በርናባስ ጋር ወደ ደርቤ ሄደ። ቅዱስ ጳውሎስና ቅዱስ በርናባስ በደርቤ አስተምረው ብዙ ሰዎችን ካሳመኑ በኋላ ወደ አንጾኪያ ሄዱ። ከዚያም በጽሰድያ ዐልፈው ወደ ጽንፍልያ ሄዱ። በጲርጌም ቃሉን ከተናገሩ በኋላ ወደ አጣሊያ ወረዱ። ከዚያም ወደ አንጾኪያ ተመለሱ። ከኢየሩሳሌም ጉባኤ በኋላ ቅዱስ ጳውሎስ ከሲላስ ጋር በሶርያና በኪልቅያ በኩል ዐልፎ ወደ ደርቤና ወደ ልስጥራ ሄደ። በልስጥራ አባቱ አረማዊ፣ እናቱ አይሁዳዊት የሆነች ጢሞቴዎስ የሚባል አማኝ ነበረ። ቅዱስ ጳውሎስም ጢሞቴዎስን ይዘት ለመሄድ ስለፈለገ በዚያ ሰፍራ በነበሩት አይሁድ ምክንያት እንዲገረዝ አደረገው። ቅዱስ ጳውሎስና ሲላስ በሚስያ በኩል ዐልፈው ወደ ጢርኦዳ ወረዱ። እዚያም በሌሊት አንድ የመቄዶንያ ሰው ወደ መቄዶንያ ተሻገርና እርዳን ሲለው በራእይ አየ። ከጢርኦዳ በመርከብ ተሳፍረው ወደ ራቄ ሄዱ። በማግስቱም ወደ ናጵሌ ሄዱ። ከዚያም ተነሥተው ወደ ፊልጵስዩስ ደረሱ፤ ፊልጵስዩስ በመቄዶንያ የምትገኝ ታላቅ ከተማ ነች።

በፊልጵስዩስ ከተማ ወደፊት የሚሆነውን ነገር በጥንቄቃ የሚያናገር ርኩስ መንፈስ ያደረባት አንዲት አገልጋይ ልጃገረድ በመንገድ ላይ አገኘቻቸው። ይህችም ልጃገረድ ለአሳዳሪዎችዋ በጥንቄቃ ብዙ ገንዘብ ታስገኝላቸው ነበር። እርስዋም እነ ቅዱስ ጳውሎስን እየተከተለች እነዚህ ሰዎች የልዑል እግዚአብሔር አገልጋዮች ናቸው፤ እነርሱ የመዳንን መንገድ ያበሥሩላችኋል እያለች ጮኸች። ይህንንም አባባል ብዙ ጊዜ ስለደጋገመችው ቅዱስ ጳውሎስ ተበሻጭቶ ርኩስ መንፈሱን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ከእርስዋ እንድትወጣ አዝዝሠለሁ ሲለው ርኩስ መንፈሱ ወዲያውኑ ከእርስዋ ወጣ። አሳዳሪዎችዋ ግን ከእርስዋ ጥንቄቃ ያገኙት የነበረው ጥቅም ስለተቋረጠባቸው ቅዱስ ጳውሎስንና ሲላስን ይዘው እየጉተቱ ወደ ባለሥልጣኖች አመጡአቸው። በባለሥልጣኖቹም ፊት እነዚህ ሰዎች የአይሁድ ወገኖች ናቸው፤ እኛ ሮማውያን ልንቀበለው የማይገባንን ነገር ያስተምራሉ ብለው ከሰሉአቸው። ባለሥልጣኖቹም የጳውሎስንና የሲላስን ልብስ ገፍፈው በዱላ እንዲደበደቡ አዘዙ። ብዙ ከተደበደቡ በኋላ ወደ ወህኒ ቤት አስገቡአቸው። የወህኒ ቤቱም ጠባቂ እግሮቻቸውን በግንድና በግንድ መካከል አጣብቆ አስረቸው። ወደ እኩለ ሌሊት ገደማ ቅዱስ ጳውሎስና ሲላስ ሌሎቹ እስረኞች እየሰሙ በጸሎትና በመዝሙር እግዚአብሔርን ሲያመስግኑ የወህኒ ቤቱ መሠረት እስኪናጋ ድረስ የምድር መናወጥ ሆነ። በሮቹ ሁሉ ከመክፈታቸውም በላይ የእስረኞቹ ሰንሰለት ሁሉ ተፈታ። በዚህ ጊዜ ጠባቂው እስረኞቹ ሁሉ ያመለጡ መክሉት ሰይፉን መዝዞ ራሱን ሊገድል ሲል ቅዱስ ጳውሎስ ተው በራሱህ ቆይ ጉዳት አታድርስ፤ ሁላችንም አለን አለው። ጠባቂውም መብራት አለመጥቶ ወደ እስር ቤቱ ገባና በቅዱስ ጳውሎስና በሲላስ እግር ሥር በግንባሩ ቀደፋ። ወደ ውጭም አወጣቸውና ለመዳን ምን ማድረግ እንደሚገባው

ጠየቃቸው። እነርሱም በጌታችን ኢየሱስ አንዲያምን ነገሩት። በዚያኑ ሌሊት እርሱና ቤተሰቡ ተጠመቁ። በነጋም ጊዜ ባለሥልጣናቸው እነዚያ ሰዎች ይለቀቁ ብለው ወደ ወህኒው ቤት መልእክት ላኩ። እነቅዱስ ጳውሎስ ግን እኛ የርም ዜጋዎች ስንሆን ያለፍርድ ደብድበው አሰረውን አሁን ደግሞ በመሥጢር ሊያስወጡን የሚፈልጉት እንዴት ነው? አሁንም እነርሱ ራሳቸው መጥተው ያስወጡን አሉ። ባለ ሥልጣናችንም እነ ቅዱስ ጳውሎስ የርም ዜግነት ያላቸው መሆናቸውን ባወቁ ጊዜ ፈሩ። ወደ ወህኒ ቤትም መጥተው ይቅርታ ጠየቁአቸውና ከወህኒ ቤት አስወጡአቸው። ከከተማውም እንዲወጡ ለመጥአቸው። እነርሱም በአንፊጸሊስና በአጵሎንያ ዐልፈው ወደ ተሰሎንቄ ሄዱ። ቅዱስ ጳውሎስም እንደልማዱ ወደ አይሁድ ምክራብ እየገባ ያስተምር ጀመር። ብዙዎች ቃሉን ተረድተው ሲተባበሩ አይሁድ ግን ቀንተው የሚበጠብጡ ሥራ ፈቶችን ከየመንገዱ ሰበሰቡና አሳደሙ። ቅዱስ ጳውሎስንና ሲላስን አውጥተው ለሕዝቡ ለመስጠትም የኢያሶንን ቤት ከበቡ። እነ ቅዱስ ጳውሎስን ስላላገኙአቸው ኢያሶንንና አንዳንድ እማኞችን ጉትተው ወደ ከተማው ባለሥልጣናት ወሰዱአቸው። ኢየሱስ የሚባል ከቄሳር ሌላ ንጉሥ አለ ብለው ያስተምራሉ በማለት ከሰሉአቸው። ባለሥልጣናቸውም እነ ኢያሶንን ዋስ አስጠርተው ለቀቁአቸው። እማኞችም ቅዱስ ጳውሎስንና ሲላስን በሌሊት ወደ ቤርያ እንዲሄዱ አደረጉአቸው። በቤርያ ያሉት አይሁድ በተሰሎንቄ ካሉት አይሁድ በተባለ ሁኔታ የእግዚአብሔርን ቃል በመቀበል አመኑ። ብዙዎች አረማውያንም በማመን ወደ እግዚአብሔር ተመለሱ። ነገር ግን በተሰሎንቄ ያሉት አይሁድ ቅዱስ ጳውሎስ በቤርያ የእግዚአብሔርን ቃል እንዳበሠረ በሰሙ ጊዜ ወደ ቤርያ መጥተው ሕዝቡን በማሳደም ብጥብጥ አስነሡ። በዚህ ጊዜ ምእመናን በቶሎ መጥተው ቅዱስ ጳውሎስን ከዚያ እንዲሄድ አደረጉት። ቅዱስ ጳውሎስንም የሾኙት ሰዎች እስከ አቴና አደረሱት። በአቴና ከተማም ከአደረጋቸው ድርጊቶች መካከል ወደ አርዮስፋንስ መሰብሰቢያ በታ መጥቶ የአቴና ሰዎች ሃይማኖተኞች መሆናቸውንና ይህም እነርሱ ሳያውቁ ስለሚያመልኩት አምላክ ዘርዘሮ ያስረዳቸው መሆኑ ነው። ከዚያም ወደ ቅርንጥስ በመሄድ ብዙዎችን አስተማረ፤ ብዙዎችንም አስመቀ። ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ኤፌሶን በመጣ ጊዜ ጥቂት እማኞችን አገኘ። እነርሱ ግን የተጠመቁት የዮሐንስን ጥምቀት ብቻ ስለነበረ ትክክለኛውን የጥምቀት ሥርዓት ፈጽሞ ላቸው መንፈስ ቅዱስ ወረዳባቸው። እግዚአብሔርም ታላላቅ ተአምራትን በቅዱስ ጳውሎስ እጅ ያደርግ ነበር። በዚህም መሠረት የቅዱስ ጳውሎስን አካል የነካውን ልብስና መሐረብ ወስደው በሽተኞችን ሲያስነኩአቸው ከበሽታቸው ይፈወሱ ነበር። ርኩሳን መናፍስትም ይወጡላቸው ነበር።

በኤፌሶን አንድ ድሜፕሮስ የሚባል ብር አንጥረኛ ሌሎች አንጠረኞችን ሰፊሰቦ እንዲህ አላቸው፡- እንደምታውቁት ዋናው የገቢአችን ምንጭ የጣዖት ምስሎችን በመሥራት የምናገኘው ነው። አሁን ግን ይህ ጳውሎስ የሚባል ሰው ጣዖት ዋጋ እንደሌለው እያስተማረ ብዙዎችን በማላመን ላይ ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ የእኛ የገቢ ምንጭ መቋረጡ ነው። ከዚያም ሁሉ በላይ ታላቂቱ

የኤፌሶን አርጢምስ ከብርዋ ሊቀነስ ነው። ይህ ታዲያ፣ እንዴት ሊሆን ይችላል በማለት የሕዝቡን ስሜት አነሳሳና ታላቅ ሁከት ሆነ። የከተማይቱ ዋና ጸሐፊ ሕዝቡን ጸጥ ባያሰኝ ኖሮ ሁናቲው ከቀጥጥር ውጪ በሆነ ነበር። ሁከቱ ጸጥ ካለና ቅዱስ ጳውሎስ ምእመናንን ሰብሰቦ በምክር ቃል ካጽናናቸው በኋላ ተሰናብቶአቸው ወደ መቄዶንያ ሄደ። ከእርሱም ጋር ሱሲ ጳጥሮስ ከቤርያ፣ አርስፕሮኮስና ሲኮንዱስ ከተሰሎንቄ፣ ጋይዮስ ከደርቤ፣ ቴኪቆስ ፕሮፊጥስ ከእስያ፣ ጢሞቴዎስም አብረው ሄዱ። እነርሱም ቀድመው ሄደው በጢርአዳ ጠበቁት። በጢርአዳም ሰባት ቀን ከቄየ በኋላ ለመሄድ አንድ ቀን ሲቀረው ለተሰበሰቡት ምእመናን ያደረገውን ንግግር እስከ እኩለ ሌሊት ድረስ አስረዘመ። ንግግሩንም በማስረዘሙ ኢውጢኮስ የተባለ በመስኮት ላይ የተቀመጠ አንድ ወጣት እንቅልፍ ስላሸነፈው ከሦስተኛ ፎቅ ወድቶ ሞተ።

ሐዋርያው ጳውሎስ በጢርአዳ ከፎቅ ላይ ወድቶ የሞተውን ሰው በጸሎት እንዳስነሳው (የሐ. ሥ. ም 20 ቀ 7-12)

ነገር ግን ቅዱስ ጳውሎስ ወርዶ ዐቀፈውና ነፍሱ ተመለሰች። ከጢርአዳም ወደ ሚሊጢ ሄደ። ከዚያ በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ ወስነ። ይሁን እንጂ በኢየሩሳሌም ቸግር እንደሚደርስበት መንፈስ ቅዱስ ቢነግረውና ነቢያትም ቢያስጠነቅቁት አምቢ ብሎ ጉዞውን ወደ ኢየሩሳሌም ቀጠለ።

ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተላከ መልእክት፡- ይህ መልእክት ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በርም ታሰሮ በነበረ ጊዜ ከጻፋቸው መልእክቶች አንዱ እንደሆነ ይታመናል። ለዚህም የሚከተሉትን ማስረጃዎች እንመልከት፡-

«እንግዲህ በጌታ ምክንያት እስረኛ የሆንሁ እኔ ለተጠራችሁበት ጥሪ ተገቢ የሆነ ሕይወት ይኑራችሁ ብዬ እለምናችኋለሁ» (ኤፌ. 4፡1)።

«የወንጌልን ምሥጢር ያለ ፍርሃት እንድገልጥ በምናገርበት ጊዜ አስፈላጊውን ቃል እንዲሰጠኝ ለእኔም ጸልዩልኝ። አሁን እንኳ ታሰራ ሳለሁ የዚህ ወንጌል አምባሳደር ነኝ፤ ስለዚህ እንደሚገባኝ ያል ፍርሃት እንድናገር ጸልዩልኝ» (ኤፌ. ም. 6፡19-20)።

የኤፌሶን ሰዎችም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በብዙ ድካም ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ እስከ አደረጋቸው ጊዜ ድረስ በጣዖት አምልኮ፣ በጥንቁላና በሌሎችም ክፉ ሥራዎች ሁሉ የተበከሉ ነበሩ። ስለዚህም በምዕራፍ 4፡22፡ ላይ፡- «አታልሉ ወደ ኃጢአት በሚመራ ምኞት የተበላሸውን፣ አስቀድሞ ትኖሩበት የነበረውን፣ አሮጌውን ሰውነት አስወግዱ» ብሏቸዋል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በኤፌሶን ያስተማረው ትምህርት ምን ዐይነት ውጤት እንዳመጣ የሚገልጠውን ማስረጃ ቀጥለን እንመልከት።

«ከአማኞች ብዙዎቹ ክፉ ሥራቸውን በግልጽ እየተናዘዙ ይመጡ ነበር። ብዙ አስማተኞችም የአስማት መጽሐፎቻቸውን ሰብስበው በሕዝቡ ሁሉ ፊት አቃጠሉአቸው፤ የመጻሕፍቱም ዋጋ ሲተመን ጎምሳ ሺህ ጥሪ ብርሃኑ ተገኘ» (የሐ. ሥ. ም. 19፡18-19)።

ኤፌሶን የምትባለዋ አገር በእስያ ውስጥ የሮሞ ቅኝ ግዛትና በአግያን ባሕር አጠገብ የንግድ መናኸሪያ ነበረች። በዚያም አርጤምስ የተባለች ጣዖት ነበረች። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ብዙ ተቃውሞ የደረሰበት በአርጤምስ ጣዖት ምክንያት ነው።

ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተላከው የሐዋርያው የቅዱስ ጳውሎስ መልእክት ስድስት ምዕራፎች ያሉት ሲሆን በአጠቃላይ በሁለት ዋና ዋና ክፍሎች ይከፈላል።

የመጀመሪያው ክፍል ከምዕራፍ 1 እስከ ምዕራፍ ሦስት ድረስ ስለመሠረተ እምነትና በክርስቶስ ደም ስለመጻን ገልጾቻቸውን ቀረበውበታል።

እግዚአብሔር በልጁ ደም ዋጅቶን ልጆቹ እንድንሆን አስቀድሞ የወሰነልን መሆኑን ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በኤፌሶን ሰዎች ገልጠላቸው። ይኸውም ቅዱሳንና ነቀፋ የሌለብን ሆነን በፊቱ እንድንገኝ ዓለም ላይፈጠር በክርስቶስ ስለመረጠን ነው ብሎአል። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዳለው እኛ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካም ነገር እንድንሠራ በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት እንደገና የተፈጠርን የእግዚአብሔር ፍጡሮች ነን።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በኤፌሶን ላሉ ከአረመኔነት ወደ ክርስትና ለተመለሱ ምእመናን የቀድሞውንና አሁን ያሉበትን ሁኔታ በማገጸጸር እንዲህ ብሎ ጽፎላቸዋል።

«ስለዚህ በሰውነታቸው በሰው እጅ የተደረገ መገረዝ «የተገረዝን ነን» የሚሉት ወገኖች ቀድሞ በትውልድ አረማውያን የነበራችሁትን እናንተን «ያልተገረዙ» ይሉአችሁ እንደነበረ አስታውሱ። የእስራኤልን ዜግነት አጥታችሁ ለተስፋው ቃል ኪዳን እንግዶች ሆናችሁ፤ በዚህ ዓለምም ተስፋ አጥታችሁና ከእግዚአብሔር ተለይታችሁ ያለ ክርስቶስ ነበራችሁ። አሁን ግን እናንተ ከዚህ በፊት ርቃችሁ የነበራችሁት በኢየሱስ ክርስቶስ ሆናችሁ በእርሱ ደም ቀርባችኋል። ለያይቶን የነበረውን የጥል ግድግዳ ያፈረሰና አይሁድንና አረማውያንን አንድ ያደረገ ሰላማችን ክርስቶስ ነው። ከሁለቱ ሕዝቦች ከእርሱ ጋር የሚተባበር አንድ አዲስ ሕዝብ ለመፍጠር የሕግን ትእዛዞችና ደንቦች በሥጋው ሽሮ ሰላምን አደረገ። በመስቀል ላይ በመሞትም ጠላትንነትን አስወገደ፤ ሁለቱንም አንድ አካል አድርጎ ከእግዚአብሔር ጋር አስታረቃቸው። መጥቶም ለእናንተ ርቃችሁ ለነበራችሁትና ቀርበው ለነበሩት ለአይሁድ የሰላምን የምሥራች ቃል ሰበከ» (ኤፌ. ም. 2፡11-17)።

እንዲሁም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ አረማውያን ለነበሩና ወደ ክርስትና ለተዛወሩ ምእመናን እንደገለጠላቸው ባለፉት ዘመናት ያልተገለጠ ምሥጢር ለእርሱና ለሌሎቹ ሐዋርያት እግዚአብሔር የገለጠላቸው መሆኑን ዘርዘሮ ጽፎላቸዋል። ይህም ምሥጢር ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዳለው አረማውያን ከአይሁድ እኩል በክርስትናው ዓለም ተቀባይነት ያላቸው መሆኑ ነው። ይህም ማለት በክርስቶስ እስካመነ ድረስ ከዚያ በፊት አይሁዳዊ ወይም አረማዊ የነበረ መሆኑ ልዩነትን አያመጣም ማለት ነው። ክርስቶስ የሁሉም ነው፤ ለሁሉም ነው።

ሁለተኛው ክፍል ደግሞ ከምዕራፍ አራት እስከ ምዕራፍ ስድስት ድረስ ሲሆን በዚህም ውስጥ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በኤፌሶን ምእመናን ምን ማድረግ እንደሚገባቸውና ከምን ዐይነት ድርጊት መገታት እንዳለባቸው ዘርዘሮ ያስረዳቸዋል።

ቀደም ብሎም ያቀረበው የመሠረተ እምነት ውጤት ምን መሆን እንደሚገባው በዘርዘር አመልክቶአል።

በምዕራፍ 4 ከፋጥር 1 እስከ 16 በእግዚአብሔር የተመረጡት ወገኖች ለተመራጭነታቸው ብቁዎች መሆን እንዳለባቸው ያመለክታል። ይህንንም የሚያሳስባቸው ለተጠራችሁበት ጥሪ ተገቢ የሆነ ሕይወት ይኑራችሁ ብዬ እልምናችኋለሁ፤ በፍቅር እርስ በርሳችሁ እየተረዳዳችሁ ዘወትር በትሕትና፣ በገርነትና በትእዛዝ ሥነ ስራ በማለት ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አንዳንዶቹ ሐዋርያት፣ አንዳንዶቹ ነቢያት፣ አንዳንዶቹ የወንጌል ሰባኪዎች፣ አንዳንዶቹ

ንዶቹ የምእመናን እረኞች፡ አንዳንዶቹ አስተማሪዎች እንዲሆኑ ስጦታዎችን የሰጠው የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያን እንድትታነጽ፡ ምእመናንን ለክርስቲያናዊ አገልግሎት ለማዘጋጀት ነው ብሎአል።

በምዕራፍ 4ቱ፡17 እስከ ም፡5 ቀ፡፡፡ 2 ድረስ የቀድሞ አኗኗራቸውን እንዲተዉ እንጂ እንዳይመለሱበት ተነግሮአቸዋል። አረማውያን የጎፍረት ስሜታቸው ስለጠፋ ርኩሶቶችን ሁሉ ለመፈጸም ራሳቸውን ለሥጋዊ ስሜት ምኞታቸው አሳልፈው የሰጡ በመሆናቸው እንደ እነርሱ አትኑሩ ብዬ በጌታችን ስም አስጠነቅቃችኋለሁ ብሎአቸዋል። የሰጣቸውም መመሪያ እንደሚከተለው ነው።

«ውሸት አትናገሩ፤ ሁላችንም የአንድ አካል ክፍሎች ስለሆንን እርስ በርሳችን እውነት እንናገር። ምንም ያኽል ብትቈጡ ኃጢአት አትሥሩ፤ ቀጣችሁም ሳይወገድ ፀሐይ አይጥለቅባችሁ፤ ለዲያብሎስም ስፍራ አትሰጡት፤ ይሰርቅ የነበረ ከእንግዲህ ወዲህ አይሰረቅ፤ ... ከቶ ከአፋችሁ ከቶ ቃል አይውጣ፤ ነገር ግን ለሚሰሙት ጸጋን የሚሰጥና ለማገጸ የሚጠቅም፤ ለሰዎችም አስፈላጊ የሆነውን ቃል ተናገሩ፤ ለምትዋጁበት ቀን መያዣ እንዲሆናችሁ የታተማችሁበትን ቅዱሱን የእግዚአብሔር መንፈስ አታሳዝኑ። መራራነት፡ ንጄት፡ ቀጣ፡ ጨኽት፡ ስድብና ማናቸውም ዐይነት ክፋት ሁሉ ከእናንተ ወዲያ ይራቅ፤ (ኤፌ.ም.4ቱ.25-31)።

ከምዕራፍ 5 ቱ፡3 እስከ ቱ፡20 ድረስ ክርስቲያናዊ በጎ ተግባር ምን ዐይነት እንደሆነ የሚያስተምር ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በዚህ መልእክቱ ካቀረባቸው ትምህርቶች መካከል የሚከተሉት ይገኙባቸዋል፡-

«እንደዚህ ዐይነት ነገር ለክርስቲያኖች ስለማይሰማማ፡ ዝሙት ወይም ማናቸውም ዐይነት ርኩሶት ወይም ንፍገት ማድረግ ይቅርና ወሬው እንኳ ሊሰማባችሁ አይገባም። ይልቅስ ለእግዚአብሔር ምስጋና አቅርቡ እንጂ የሚያሳፍርና ረብ የሌለው ወይም ጸያፍ ነገር መናገር አይገባችሁም፤ እንዲህ ያለ ነገር ለእናንተ ተስማሚ አይደለም። አመንዝራም ቢሆን፡ ማናቸውንም የርኩሶት ሥራ የሚያደርግ፡ ወይም ጣዖት አምላኪ የሆነ ንፋግም ቢሆን በክርስቶስና በእግዚአብሔር መንግሥት ርስት እንደማይኖረው ዕወቁ።... የደግነት ሁሉ፡ የጽድቅና የእውነት ፍሬ የሚገኘው ከብርሃን ነው፤ ስለዚህ ጌታን ደስ የሚያሰኘው ምን እንደሆነ መርምሩ። ወደ ብርሃን እውጥታችሁ አጋልጡት እንጂ ፍሬቢስ ከሆነ ከጨለማ ሥራ ጋር አትተባበሩ» (ም፡5 ቱ፡3-11)።

እንዲሁም በወይን ጠጅ እንዳይሰክሩ የሚመክረው ወደ ጥፋት የሚመራ ስለሆነ ነው። በመዝሙርና በውዳሴ እርስ በርሳቸው እንዲነጋገሩና እግዚአብሔርን እንዲያመሰግኑት መከራከታቸዋል።

ከም፡ 5ቱ.21 እስከ ም፡6ቱ.9 ድረስ በፍቅርና በመከባበር የመኖርን ትምህርት አስተምሮአል።

አንዱ ለሌላው እንዲታዘዝ ዐደራ ከማለቱም በላይ ወደ ዝርዝር ሁኔታ ገብቶ ሚስት ለባልዋ እንድትታዘዝ፡ ባል ደግሞ ልክ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንን በወደዳት ዐይነት ሚስቱን እንዲወድድ መከራከል። ለዚህም የሰጠው መንፈሳዊ ምክንያት ባልና ሚስት አንድ አካል ስለሆኑ ባልም ሚስቱን በሚወድድበት ጊዜ የገዛ ራሱን ይወድዳል ማለት ነው። የገዛ ራሱንም የሚጠላ ስለሌለ ሚስቱን መውደድ አዲስ ነገር መሆን የለበትም።

ልጆችን ሲያዘዝ ደግሞ አባትህንና እናትህን ብታከብር ሁሉ ነገር ይሰምር ላሃል፤ ዕድሜህም ይረዝማል ብሎአል። ከዚህም በማያያዝ ወላጆችን ሲመክር በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ሥነ ሥርዓት አሳድንቸው እንጂ ልጆቻችሁን በማስቆጣት አታስመርሩአቸው ብሎአል።

አገልጋዮችን ደግሞ ሰውን ሳይሆን ጌታን እንደምታገለግሉ አድርጋችሁ በሥጋ ጌቶቻችሁ ለሆኑት በልባችሁ ቅንነት ታዘዙላቸው ብሎአቸዋል። እንዲሁም ለጌቶቹ ለሰው ፊት የማያዳላ የእናንተና የእነርሱ ጌታ በሰማይ እንዳለ በማስታወስ ዛቻችሁን ትታችሁ ለአገልጋዮቻችሁ መልካም አድርጉላቸው ብሎአቸዋል።

በምዕራፍ 6 ከቱ.10 እስከ 20 ደግሞ ኃጢአትንና ርኩሶ መንፈስን ለመዋጋት የእግዚአብሔርን የጦር መሣሪያ ልበሱ ብሎ መከራከታቸዋል። እነዚህንም ቃላት በሚከተለው ሁኔታ አቅርቦአቸዋል፡-

«በቀረውስ በጌታና በእርሱም ታላቅ ኃይል በርቱ፤ የዲያብሎስን የተንከላ ሥራ መቃወም እንድትችሉ የእግዚአብሔርን የጦር መሣሪያ በሙሉ ልበሱ። የእኛ ውጊያ ከሰዎች ጋር ሳይሆን በዚህ በጨለማ ዘመን ከሚሠሩት ገዥዎች፡ ከባለ ሥልጣኖችና ከዓለም ኃይሎች፡ ይህም ማለት በሰማይ ካሉት ክርኩሳን መናፍስት ሠራዊት ጋር ነው። ስለዚህ በክፉ ቀን የጠላትን ኃይል ለመቋቋም እንድትችሉና ሁሉንም ፈጽማችሁ ጸንታችሁ ለመቆም እንድትችሉ የእኛኪአ ብሔርን ሙሉ የጦር መሣሪያ አንሡ።

እንግዲህ እውነትን እንደ ዝናር በወገባችሁ ታጥቃችሁ፡ ጽድቅን እንደ ጥፋር ለብላችሁ፡ ለእግራችሁ ጫማ እንደምታድርጉ የሰላምን ወንጌል ለማብሰር የሚያዘጋጃችሁን ነገር ሁሉ በማድረግ ጸንታችሁ ቁሙ።

የዚህም ሁሉ በላይ እንደ እሳት የሚንበለበሉትን የዲያብሎስን ፍላጻዎች ሁሉ ማጥፋት የምትችሉበትን እምነት እንደ ጋሻ አንሡ።» (ኤፌ.ም፡ 6ቱ፡ 10-16)።

ከዚህ ምዕራፍ የምናገኘው ትምህርት

የእስራኤል ልጆች ቀይ ባሕርን ከተሻገሩ በኋላ ሦስት ቀኖች ሲጓዙ ውሃ አላገኙም ነበር። ከሦስት ቀን በኋላ ማራ ወደተባለ ቦታ ሲደርሱ ውሃ አገኙ። ይሁን እንጂ ያ ያገኙት ውሃ መራራ ስለነበረ ሊጠጡት ባለመቻላቸው ማጉረምረም ጀመሩ። ይህም የሆነው የእነርሱን የእምነት ጥንካሬ ለመፈተን ነው። መሴም ወደ እግዚአብሔር በጸለየ ጊዜ እግዚአብሔር ለመሴ አንድ እንጨት አሳየውና ያን እንጨት በውሃው ላይ በጣለው ጊዜ ውሃው ጣፈጠና ሊጠጡት ችሉ። እዚህ ላይ ማስተዋል የሚገባን ውሃውን ያጣፈጠው የእግዚአብሔር ኃይል እንጂ አንድ እንጨት አለመሆኑ ነው። ምንም እንኳ እግዚአብሔር ማንኛውንም ነገር በቃሉ ማድረግ ቢችል በቁሳዊ ነገሮች ላይ ኃይሉን የሚገልጥባቸው ወቅቶች እሉ። ለምሳሌ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የዕውሩን ዐይን በቃሉ ለመፈወስ የሚችል ሲሆን በምራቁ ዐፈሩን ጭቃ አድርጎ የዕውሩን ዐይን በመቀባት ፈውሶታል (ዮሐ: ም:9፡6)። እዚህም እንደምና ስተውለው የዕውሩን ዐይን የፈወሰው አምላካዊ ኃይሉ ነው እንጂ ዐፈሩ ወይም ጭቃው አይደለም (ዘጸ:ም:15፡22-25)።

አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን እንደገመቱት እስራኤላውያን ከምድረ ግብጽ በወጡ ጊዜ ለረዥም ጊዜ የሚበቃ ምግብ ይዘው ወጥተው ነበር። በመሴና በአሮን ላይ በምድረ በዳ በረሀብ ልትገድሉን አወጣችሁን ብለው ከግብጽ በወጡ በሁለት ተኩል ወራቸው ማጉረምረም የጀመሩት በዚህ ምክንያት ነው። ይህን በሚያደርጉበት ጊዜ ሁለት በደሎችን ፈጽመዋል። የመጀመሪያው በደል በታላቅ ኃይሉና በአስደናቂ ተአምራቱ ከግብጽ የባርነት ኑሮ ያስወጣቸውን እግዚአብሔርን ክደውና ምስጋናዬ ሆነው ያን ሁሉ ድርጊት ለመሴና ለአሮን መስጠታቸው ሲሆን ሁለተኛው በደል ደግሞ በእሳትና በደመና ዐምድ እየመራና አስፈላጊውን ነገር ሁሉ እያደረገ በሚገኝ ባከባቸው አምላክ በማመን ፈንታ በበረሐ ውስጥ በረሀብ ልንሞት ነው ብለው ማሰባቸው ነው። ሆኖም እግዚአብሔር አምላክ ለፍጥረቱ እንደ ወላጅ አባት ስለሆነ ለበረሐው ጉዞአቸው ያቀደውን የሰማይ መናገና ድርጭቶችን አዘነ በላቸው እንጂ በበደላቸው ምክንያት አላስቀረባቸውም (ዘጸ:ም:16)።

እስራኤላውያን በበረሐው ጉዞአቸው ቃዴስ ወደ ተባለው ቦታ በደረሱ ጊዜ ውሃ ስላልነበረ እንደገና በመሴ ላይ አጉረመረሙ። እግዚአብሔርም መሴን ተአምራት በሚያደርግበት በትር አመካይነት ከአለት ላይ ውሃ እንዲያወጣ ነገረው። ይህ ታሪክ ግን በበለጠ ተብራርቶ የሚገኘው በአሪት ዘጉልፉ: ም: 20 ፉ: 1-13 ላይ ነው። በዚህኛው ክፍል እንደተገለጠው መሴንና አሮንን እግዚአብሔር እንደተቋጣባቸውና ወደ ተስፋ ምድር ከመግባት እንደተከለከሉ ተገልጾል። የተለያዩ ምሁራን ስለመሴና አሮን መቀጣት የተለያዩ ምክንያቶችን አቅርበዋል። ነገር ግን ሁሉም ካቀረቡአቸው ምክንያቶች መካከል ዋነኛ ምክንያት ሆኖ የቀረበው መሴ አለቱን ከመምታቱ በፊት እስ

ራኤላውያንን የተናገራቸው የቀጣ ቃል ነው። ይህም፡- «እናንተ ዐመፀኞች ከዚህ አለት ውሃ እናውጣችሁን?» የሚለው የትዕቢት አነጋገር ነው። በዚህ አነጋገሩ ውሃውን የሚያወጣው በእግዚአብሔር ኃይል መሆኑ ቀርቶ በራሱ ኃይልና ችሎታ እንደሆነ አድርጎ ስላቀረበ ለክብሩ ቀናተኛ የሆነው አምላክ ቀጣው።

መሴ የቃል ኪዳን ጽላት ከእግዚአብሔር ለመቀበል ወደ ሲና ተራራ ላይ ወጥቶ እስኪመለስ ድረስ እስራኤላውያን የጥጃ ጣቦትን ሠርተው ሰንጹላት። በዚህ ጉዳይ እግዚአብሔር በጣም ተቈጥቶ ላጥፋቸው ባለ ጊዜ መሴ አማላጅ ስለሆነላቸው ይቅርታ አድርጎላቸዋል። ይህም ሁኔታ የእግዚአብሔር ሰዎች አማላጅነት ምን ያህል እውነት እንደ ሆነ ያስተምረናል። መሴ በባኩሉ ግን በሌዋውያን አማካይነት ሦስት ሺህ ሰዎች እንዲገደሉ አድርጓል።

ከዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች አንዳንድ ሰው በድምሩ ዐሥራ ሁለት ሰዎች ተመርጠው የከነዓንን ምድር እንዲሰልሉ ተልከው ነበር። ከተላኩት ዐሥራ ሁለት ሰዎች ኢያሱና ካሌብ ብቻ የሚያበረታታ ዘገባ ሲያቀርቡ ሌሎቹ ዐሥሩ መልእክተኞች ግን እስራኤላውያንን የሚያስፈራራ ወሬ ተናገሩ። በዚህ ጊዜ ሁሉም በፍርሀት ተዋጡ። እንዲያውም መሪ መርጠን ወደ ግብጽ እን መለስ ተባባሉ። እግዚአብሔር ግብጾችን ቀጥቶ ከባርነት ቀንበር ነጻ ያወጣቸው፤ ቀይ ባሕርን ለሁለት ከፍሎ በደረቅ መሬት ላይ ያሳለፋቸው፤ እንዳይራቡ መናገና ድርጭትን የሰጣቸው፤ እንዳይጠሙ ከአለት ውሃን ያፈለቀላቸው በማርና በወተት የበለጸገቸውን ምድር ሊያወርሳቸው ዐቅዶ መሆኑን እያወቁ በዐሥሩ የሰላዩት ማስፈራሪያ ተመርተው ወደ ግብጽ ለመመለስ ማቀዳቸው ምን ያኽል አንገተ ደንዳኖች መሆናቸውን ያመለክታል። እግዚአብሔርም በዚህ ምክንያት በዚያን ጊዜ ከኻያ ዓመት ዕድሜ በላይ የነበረው ሰው ሁሉ ከኢያሱና ከካሌብ በቀር በበረሐ ውስጥ ሞቶ እንደሚያልቅ እንጂ አንድም ሰው ወደዚያች ምድር እንደማይገባ ወሰነ።

ከሌዊ ነገድ የቀዳት ጉሣ የሆነው ቆሬ፤ ከሮቤል ነገድ ዳታንና አቤሮን የእግዚአብሔርን የአምልኮ ሥነ ሥርዓት በተለየም የዕጣንን ሥርዓት አፍርሰው በራሳቸው ሥርዓት ስለተመሩ እነርሱንና ደጋፊዎቻቸውን ሁሉ እግዚአብሔር በሞት ቀሥሮአቸዋል።

እንደገናም እስራኤላውያን በእግዚአብሔርና በመሴ ላይ ክፉ ነገር በመናገር ማጉረምረም በጀመሩ ጊዜ ተናዳፊ እባብ ልኮባቸው ብዙዎቻቸው በእባብ እየተነደፉ ሞቱ። አጥፍተናል ብለው በተናዘዙ ጊዜ ግን በክርስቶስ መስቀል የተመሰለውን የነሐስ እባብ እየተመለከቱ ድነዋል።

ከአሪት ዘጸአት ጀምሮ እስከ መሳፍንት መጽሐፍ ድረስና በሌሎችም በተለያዩ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ እንደሚነበው የእስራኤል ልጆች በተመቻቸው ጊዜ ሁሉ የእግዚአብሔርን ሕግጋትና ትእዛዛት በማፍረስ ኃጢአት ይሠሩ እንደነበረ ተመልክቶአል። ኃጢአት በሚሠሩበት ጊዜ እግዚአብሔር በተለያዩ ቅጣቶች ይቀጣቸውና በኃጢአታቸው ተጸጽተው የእግዚአ

ብሔርን ይቅርታ ሲለምኑ ደግሞ ይቅርታ ያደርግላቸው ነበር። እግዚአብሔርም እስራኤላውያንን ከሚቀጣባቸው የቅጣት ዐይነቶች አንዱ በጠላቶቻቸው ተሸንፈው መግረክ ነበር። በዚህም መሠረት የእስራኤል ልጆች በናቡከደነፆር ጊዜ ተግርክው ወደ ፋርስ መወሰዳቸው ይታወቃል።

በፋርስ ንጉሥ በአርጤክስስ ዘመን በዋና ከተማዋ በሱሳ ከሚኖሩት ምርኮኞች መካከል ከብንያም ነገድ የሆነ መርዶክዮስ የተባለው አይሁዳዊና እንደ ልጁ ያሳደጋት አስቴር የተባለችው የአጉቱ ልጅ ይገኙበታል። በዚያን ጊዜ እስራኤላውያን ጭቂና በዝቀባቸው ወደ አምላካቸው ስለጸለፉ፣ በተለይም ሃማ የተባለ የንጉሡ ከፍተኛ ባለሟል በጠላትነት ስለተነሣባቸው በመርዶክዮስና በአስቴር አማካይነት የመዳኛውን መንገድ አመቻችላቸው። እግዚአብሔር ዕቅዱን በሥራ ላይ ለማዋል የተለያዩ መንገዶችን ይክተላል። በዚህም መሠረት መርዶክዮስ የዐድማውን ምሥጢር አጋልጦ የንጉሡን ሕይወት በማትረፉ ከንጉሡ ቀጥሎ ያለ ከፍተኛ የሹመት ደረጃ ተሰጠው፤ አስቴር ደግሞ ከተመረጡ ልጃገረዶች መካከል የበለጠ ተወዳጅነትን አግኝታ ወደ ንግሥትነት ደረጃ ከፍ አለች። ስለዚህ እነዚህ ሁለቱ እስራኤላውያን ለንጉሡ በነበራቸው ቅርብነት ወገኖቻቸውን ከጥፋት ማዳን ብቻ ሳይሆን የወገኖቻቸው ጠላቶች የነበሩትን ሰዎች ለመበቀል ችለዋል። ሃማም ለእስራኤል ሕዝብ ያቀደው ጥፋት በእርሱና በቤተሰቡ ላይ ደርሶአል። ኩራትና ትዕቢት ጥፋትና ውድቀትን እንደሚያስከትሉ ሃማ ሊገነዘብ አልቻለም።

«ትዕቢት ወደ ጥፋት፣ ትምክሕተኛነትም ወደ ውድቀት ያደርሳሉ» (ምሳ.ም. 16፡18)።

እኛ ምን ያኽል በእግዚአብሔር ላይ እምነት ሊኖረን እንደሚገባና አዳኝነቱንም ምን ያኽል በትዕግሥት መጠበቅ እንደሚገባን የዮዲት ታሪክ፣ ያስተምረናል። ድልም የሚገኘው በእግዚአብሔር እርዳታ እንጂ በድፍረትና በወታደራዊ ብቃት አለመሆኑን የምንረዳው ብዙ አገሮችን ድል አድርጎ የነበረው የናቡከደነፆር ሠራዊት በአንዲት ሴት አማካይነት በመሸነፉ ነው።

ሌላው ከዮዲት ታሪክ የምንማረው ጠቃሚ ትምህርት ደግሞ የጸሎትና የንስሐ ውጤት ምን እንደሚመስል ነው። የእስራኤል ልጆች ተስፋ በሚያስቁርጥ ሁኔታ ላይ በነበሩበት ጊዜ ወደ አምላካቸው ምርር ብለው እለቀቡ፤ ዮዲት ደግሞ ወገኖችዋን የማዳን መሣሪያ ያደርጋት ዘንድ ከልብዋ ጸለየች፤ እግዚአብሔርም የእርስዋንና የሕዝቡን ጸሎት ሰምቶ ተአምራዊ መልሱን ሰጠ።

እንዲሁም በሆሎራርኔስ ላይ የደረሰው ውርደት በምድራዊ ጎይሱና በባዕድ አምልኮ የሚመካ ሰው እንዴት ያለ ውድቀት እንደሚደርስበት ያመለክተናል።

እዚያ ላይ ሊተኩርበት የሚገባ ዋናው ነገር የወታደሮች ብዛትና የሰዎች ጀግንነት ሳይሆን የተጨቋኞች ረዳት፣ ደካሞችን የሚያበረታ፣ ረዳት ላጡ ደጋፊና ተስፋ ያጡትን አዳኝ በሆነው የትሑታን አምላክ ላይ መተማመን

ነው። ዮዲትም ምንም እንኳን ገደብ በሆነና ገደብ ባልሆነ በሚለው በኦሪት ሥርዓት ላይ ጠንካራ አቋም ቢኖራት የእግዚአብሔርን ዓላማ በተግባር ላይ ለማዋል ግን አጠያያቂ የሆነውን ነገር ከመረጸም አላመነታችም። እግዚአብሔርም ሊደርስ ከሚችል ነገር ጠብቋታል። ይህንንም መጽሐፍ ብዙዎቹ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ከቅዱሳት መጻሕፍት ጋር ቂጥረው ተቀብለውታል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ካደረጋቸው የተለያዩና ብዛት ያላቸው የማስተማር ተልእኮዎች የምንማረው የእግዚአብሔርን ቃል ላልሰሙ ሰዎች ለማስማት ባለን ጎይል ሁሉ መሥራት ያለብን መሆኑን ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በጣም አክራሪዎች በነበሩት በአይሁድ ምክራብ ውስጥ እየገባ በድፍረት ስለክርስቶስ ያስተምር ነበር። በዚህም ምክንያት እስራቶች፣ ግርፋቶችና መወገር ደርሶበታል። ይህም ሁሉ ሲሆን ከማስተማር፣ ለጥያቄ መልስ ከመስጠትና መልእክቶችን ከመጻፍ አልተቋጠበም። መልእክቶቹንም ይጽፍ የነበረው ተዘዋውሮ አስተምሮአቸው ለነበሩት ምእመናን ሲሆን ይኸውም ያስተማራቸውን ትምህርቶች ለማጠናከር ብሎ ነበር። እነዚህን የማስተማር ተልእኮዎች በሚያካሄድበት ጊዜ ራሱ ሠርቶ በሚያገኘው ገቢ እንጂ በሌላ በማንም ላይ ተጽዕኖ አያደርግም ነበር። የሌት ተቀን ድካሙም የእግዚአብሔርን ቃል ላልሰሙ ወገኖች ለማዳረስ ካልሆነ በቀር ሌላ ዓላማ አልነበረውም። በዚህም ድካሙ ብዙ ወገኖችን ወደ ክርስቶስ በማምጣት ከፍተኛ የሥራ ፍሪ አሳይቶአል። የክርስቶስን ወንጌል ማስተማር ግዴታው እንደሆነ ቂጥሮ ባላስተምር ወዋልኝ ይል ነበር። ይህም አስተሳሰብ በሁላችንም ዘንድ ሊኖር የሚገባው ነው። ይኸውም ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ እንዳለው መልካም ነገር ማድረግን እያወቀ የማያደርግ ሰው አለማድረጉ ኃጢአት ይሆንበታልና። ሌላውን ሰው የማስተማር ችሎታ እያልን ካላስተማርን እኛም ወዋልን (ያዕ.ም 4፡17)።

ጥያቄዎች

1. መራራውን ውሃ ለማጣፈጥ ሙሴ ምን አደረገ?
2. ያን እንዲያደርግ ማን ነገረው?
3. እስራኤላውያን ከግብጽ በወጡ በሁለት ወር ተኩል የደረሱበት ቦታ ምን የሚባል ነበር?
4. በዚያን ጊዜ ምን አደረጉ?
5. እግዚአብሔርን ምን አደረገላቸው?
6. እስራኤላውያን ወደ ቃዴስ በደረሱ ጊዜ በሙሴ ላይ ያጉረመረሙት በምን ምክንያት ነው?
7. እግዚአብሔር ለሙሴ ምን ነገረው?
8. ያ ቦታ ማሳህና መሪባ የተባለው በምን ምክንያት ነው? ማሳህና መሪባ ማለት ምን ማለት ነው?

9. በዚህ ጊዜ በሙሴና በአርን ላይ ምን ደረሰባቸው?
10. ለዚህስ ምክንያት ምንድነው?
11. ሙሴ ወደ ሲና ተራራ ላይ የወጣው ለምንድነው?
12. በተራራው ላይ ስንት ጊዜ ቄየ?
13. ሙሴ በመዘግየቱ ሕዝቡ ምን አደረገ?
14. እግዚአብሔርስ ምን አደረገ?
15. ሙሴስ ምን አደረገ?
16. ከነዓንን ለመሰለል ሙሴ የላካቸው ሰዎች ስንት ነበሩ?
17. ከሰለላው ሲመለሱ ስንቶቻቸው ደግ ነገር አወሩ? ስንቶቻቸውስ ክፉ አወሩ?
18. ደግ ያወሩት የየትኛዎቹ ነገዶች ተወካዮች ነበሩ?
19. እነርሱስ እነማን ይባሉ ነበር?
20. በተወራው ወሬ ምክንያት የሕዝቡ ስሜት እንዴት ነበር?
21. ደግ ወሬ ያወሩት ሰዎች ምን አገኙ?
22. ክፉ ወሬ ያወሩትስ ምን ደረሰባቸው?
23. እግዚአብሔር በሕዝቡ ላይ ምን ወሰነ?
24. ቆራቴ ዳታንቴ አቤሮንና እን ምን አደረጉ?
25. ከእነርሱስ ጋር ማን ተባበረ?
26. በእነርሱና በተባባሪዎቻቸው ላይ ምን ደረሰ?
27. ሕዝቡ በሙሴና በአርን ላይ ምን ብሎ አጉረመረመ?
28. ስንት ሰው በመቅሠፍት ሞተ?
29. መቅሠፍቱ እንዲቆም ሙሴና አርን ምን አደረጉ?
30. ከሐር ተራራ ተነሥተው ወደ ቀይ ባሕር በሚወስደው መንገድ ሲሄዱ እስራኤላውያን ምን አደረጉ?
31. እግዚአብሔር ምን አደረገባቸው?
32. ንስሐ በመግባታቸው ምክንያት ሙሴ ምን እንዲያደርግላቸው ታዘዘ?
33. በመጽሐፈ አስቴር ስንት ምዕራፎች አሉ?
34. በመጽሐፉ ውስጥ የእግዚአብሔር ስም ያልተጠቀሰበት ምክንያት ምንድነው?
35. የእግዚአብሔር ስም ሳይጠቀስ እንዴት መጽሐፉ ተቀባይነትን ሊያገኝ ይችላል?
36. ንጉሥ አርጤክስስ ንግሥት አስጢንን የሻራት በምን ምክንያት ነው?

37. አስቴር እንዴት ንግሥት ለመሆን ቻለች?
38. የአጉቷ ልጅ መርዶክዮስ አስቴርን ምን መከራት?
39. መርዶክዮስ በአስቴር በኩል ለንጉሡ ያስተላለፈለት መልእክት ስለምን ጉዳይ ነበር?
40. መርዶክዮስ ይህን በማድረጉ ምን አገኘ?
41. ስለ ንግሥት አስጢን የንጉሡ አማካሪዎች ምን ብለው መከሩት?
42. መርዶክዮስ እንደ ልጁ አድርጎ ያሳደገው ማንን ነው?
43. የአርጤክስስ መናገሻ ከተማ ምን ትባል ነበር?
44. አስቴር ወደ ቤተ መንግሥት የተወሰደችው አርጤክስስ በነገሠ በስንተኛው ዓመት ነው?
45. ንጉሡ ሃማ ለተባለ ሰው ምን አደረገለት?
46. ሃማ በመርዶክዮስ ላይ ለምን ተቁጣ?
47. በመቁጣቱስ ምክንያት ምን አደረገ?
48. በመርዶክዮስ ላይስ ምን ዐቅዶ ነበር?
49. የሃማ ዐቅድና ሥራ ሁሉ እንደምን ከሸፈ?
50. መርዶክዮስና አስቴር እንዴት አድርገው የአይሁድን ሕዝብ ከጥፋት አዳኝት?
51. ሃማ ለመርዶክዮስ ዐቅዶት የነበረው ዕድል ፈንታ ያጋጠመው በምን ዐይነት ነው?
52. ሃማ መዋረድ የጀመረው እምን ላይ ነው?
53. እስራኤላውያን ከሃማ ክፉ ዐቅድ የዳኑበትን ቀን ለማስታወስ የሚከበረው በዓል ምን ይባላል?
54. ናቡከደነፆር በነገሠ በስንተኛው ዓመት ነው የሚዶኑን ንጉሥ አርፋክ ስድን ድል ያደረገው?
55. በአካባቢው ያሉትን አገሮች ሁሉ ለማስገበር ፍላጎት ያደረበት በምን ምክንያት ነው?
56. ናቡከደነፆር እንዲገብሩለት መልእክተኞች የላከባቸው አገሮች ሁሉ እሺ ብለው ገበሩን?
57. የናቡከደነፆር የጦር አዝማች ስም ማን ነበር?
58. እስራኤላውያን ምን በሰሙ ጊዜ ነው የፈሩት?
59. የጦር መሪው ያሰለፋቸው የወታደሮች ብዛት ስንት ነበር?
60. እስራኤላውያን እግዚአብሔር እንዲረዳቸው ምን አደረጉ?
61. ሆሎረርኔስ የተናደደው መቼ ነው?

62. ሞአባውያንንና አሞናውያንን ምን ብሎ ጠየቃቸው?
63. የአሞናውያን መሪ የነበረው አክዮር ምን መልስ ሰጠው?
64. በአክዮር መልስ ተደስተን?
65. አድማጮቹስ ምን አሉ?
66. ሆሎፌርኔስ አክዮርን ምን አደረገው?
67. በማግስቱ ሆሎፌርኔስ ስንት ወታደር አሰለፈ?
68. እስራኤላውያን መሪዎቻቸውን ምን አሉአቸው?
69. እነርሱስ ምን መልስ ሰጡአቸው?
70. ስለመሪዎቹ መልስ የዲት ምን አለች?
71. ከዚያስ በኋላ የዲት ምን አደረገች?
72. የዲት ሆሎፌርኔስን ምን አለችው?
73. ወደ እስራኤላውያን ሰፈር የተመለሰችው ምን አድርጋ ነው?
74. እስራኤላውያንንስ ምን መከረቻቸው?
75. እነርሱስ ምን አደረጉ?
76. ከሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የማስተማር ተልእኮዎች ምን እንማራለን?
77. እስራኤላውያን ከግብጽ በወጡ በሁለት ተኩል ወራቸው ስለ ምግብ ማጥረምረማቸው ምንን ያመለክታል?
78. የቆራና የጓደኞቹ ዐመፅ ምን ነበር?
79. የየዲት ታሪክ ምንን ያስተምረናል?
80. በሆሎፌርኔስ ላይ የደረሰው ውርደት ምንን ያስተምረናል?

ምዕራፍ 3

ጌታችን አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ

የጌታችን ትምህርቶች

ጌታችን ስለ ፍቅር ታላቅነት የሰጠው ትምህርት፡- እንድ የአራት ሕግ መምህር ጌታችንን ሊፈትነው ፈልጎ ከሁሉ የሚበልጥ ትእዛዝ የትኛው ነው?» ብሎ ጠየቀው። ጌታችንም «እግዚአብሔር አምላክህን በፍጹም ልብህ፣ በፍጹም ነፍስህ፣ በፍጹም አሳብህ ውደድ! ከሁሉ የሚበልጠውና የመጀመሪያው ይህ ነው፤ ይህንንም የሚመስለው ሁለተኛው ትእዛዝ ሰውን ሁሉ እንደራሱህ አድርገህ ውደድ የሚለው ነው፤ የመሴ ሕግና የነቢያት ትምህርት

ሁሉ የተመሠረተ በእነዚህ በሁለቱ ትእዛዞች ላይ ነው» ብሎ መልስ ሰጥቶታል (ማቴ፡22-34-40)። እንዲሁም ደቀ መዛሙርቱን እንዲህ ብሎ አዝዞአቸዋል፡- «እርስ በርሳችሁ እንድትዋደዱ እኔ አዲስ ትእዛዝ እሰጣችኋለሁ፤ እኔ እንደወደድኋችሁ እናንተም እርስ በርሳችሁ ተዋደዱ፤ እርስ በርሳችሁ ከተዋደዳችሁ የእኔ ደቀ መዛሙርት እንደሆናችሁ ሰው ሁሉ ያውቃል» (ዮሐ፡ም፡13ቀ፡34-35)።

የሰድስቱን ቃላት ወንጌል ትእዛዛትንም ባስተላለፈ ጊዜ ስለ ፍቅር ጠንክሮ አድርጎ ማዘዙን ቀጥለን እንመልከት፡-

«ጠላቶቻችሁን ውደዱ፤ የሚረግሙአችሁን መርቁ፤ ለሚጠሉአችሁ በጎ አድርጉ፤ ክፉ ለሚያደርጉባችሁና ለሚያሳድዱአችሁ ጸልዩ እላችኋለሁ። ይህን ብታደርጉ በሰማይ ላለው አባታችሁ ልጆች ትሆናላችሁ። የሚወድዱአችሁን ሰዎች ብቻ ብትወድዱ ምን ዋጋ አላችሁ? ኃጢአተኞችስ ይህንን ያደርጉ የለምን? (ማቴ፡ም፡5 ቀ፡44-46)።

እንደገናም ጌታ ስለፍቅር በጣም አስፈላጊነትና ጠቃሚነት አጠናክሮ የተናገረበትን ትእዛዝ ቀጥለን እንመልከት፡-

«አብ እኔን እንደወደደኛ እኔም እናንተን ወደድኋችሁ፤ ስለዚህ በፍቅረ ኑሩ» እኔ የአባቴን ትእዛዝ እንደፈጸምሁና በፍቅሩ እንደምኖር እናንተም የእኔን ትእዛዝ በትፈጽሙ በፍቅረ ትኖራላችሁ።...

የእኔ ትእዛዝ እኔ እንደወደድኋችሁ እናንተም እርስ በርሳችሁ እንድትዋደዱ ነው። ሰው ሕወቱን ስለወዳጁ አሳልፎ ከመስጠት የበለጠ ፍቅር የለውም» (ዮሐ፡ም፡15ቀ፡9-13)።

ጌታችንም የፍቅርን ነገር ማዘዝና ማስተማር ብቻ ሳይሆን እርሱ ራሱም ተግባራዊ አድርጎታል። ለዚህም የራሱን አገላለጥ እንመልከት፡-

«በእርሱ ያመነ ሁሉ የዘለዓለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር ዓለምን እንደዚህ አድርጎ ስለወደደው፡ አንድያ ልጁን ሰጣ» (ዮሐ፡ዮ፡3ቀ፡16)።

ከሁሉ የሚበልጥ ማነው?፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደ ቅፍርናሆም መጥቶ ወደ ቤት ከገባ በኋላ ደቀ መዛሙርቱን በመንገድ ላይ ትከራክፋበት የነበረው ጉዳይ ምን ነበር ብሎ ጠየቃቸው። እነርሱ ግን በመንገድ ላይ ሳሉ ከሁላችን የሚበልጥ ማነው እያሉ ይከራከሩ ስለነበረ ለጌታችን ጥያቄ መልስ ሳይሰጡ ዝም አሉ። ዐሥራ ሁለቱንም ጠርቶ መጀመሪያ መሆን የሚፈልግ ማናቸውም ሰው የሁሉ አገልጋይ መሆን አለበት አላቸው። አንድ ሕፃንንም ጠርቶ በመካከላቸው አቀመና በእውነት እላችኋለሁ፤ ካልተወለወጣችሁና እንደ ሕፃናት ካልሆናችሁ በቀር ወደ መንግሥተ ሰማይ አትዝጉም፤ እንደዚህ ሕፃን ራሱን ዝቅ የሚያደርግ በመንግሥተ ሰማይ ታላቅ ይሆናል በማለት የትሕትናን አስፈላጊነት አስተማራቸው። ስለትሕትናም

አስፈላጊነት እና ጠቃሚነት በተለያዩ ጊዜዎችና ሁኔታዎች አስተምርዎልሁ። ለምሳሌ በስቅለት ዋዜማ የደቀ መዛሙርቱን እግር ካጠበ በኋላ እነርሱም እርስ በርሳቸው እንደዚያ እንዲያደርጉ ነግሮአቸዋል። ሰዎችም በሚፈጽሙአቸው ተግባሮች በመከራራት ፈንታ ያ ያደረጉት ድርጊት ከግዴታቸው አንዱ መሆኑን እንጂ የሚያስመሰግናቸው ተግባር እንዳልፈጸሙ ሊገነዘቡት እንደ ሚገባ የገለጸላቸው በሚከተለው ሁኔታ ነው፡-

«አገልጋይ የታዘዘውን ሰለፈጸመ ጌታው ያመሰግነው ይመሰላችኋል? እናንተም እንዲሁ የታዘዛችሁትን ሁሉ ከፈጸማችሁ በኋላ፡ የማንጠቅም አገልጋዮች ነን? የፈጸምነውም ግዳጃችንን ብቻ ነው በሉ» (ሉቃ: ም:17 ቀ:9-10) (ማቴ: ም:18 ቀ: 1-5፣ ማር: ም:9ቀ: 33-37፣ ሉቃ:ም: 9 ቀ: 46-48፣ ዮሐ:ም: 13ቀ: 4-15)።

ስለ አባቶች ወግ፡- ከኢየሩሳሌም የመጡ ፈሪሳውያንና የሕግ መምህራን ወደ ጌታችን ዘንድ ቀርበው እንዲህ ብለው ጠየቁት፡- «ደቀ መዛሙርትህ እጃቸውን ሳይታጠቡ በመበላት ለምን የአባቶችን ወግ ያፈርሳሉ» አሉት። ይህንንም ያሉት የጌታችን ደቀ መዛሙርት እጃቸውን ሳይታጠቡ ምግብ መብላታቸውን ስለአዩ ነው። አይሁድ የአባቶችን ወግ በመጠበቅ እጃቸውን ሳይታጠቡ ምግብ አይበሉም ነበር። እንዲሁም ዋንጫን፣ ማሰሮን፣ ሳሕንንና አልጋን እንደማጠብ ያለ ሌላም ብዙ ወግ ይጠብቁ ነበር። ወጋቸውንም ለመጠበቅ ሲሉ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ እስከማፍረስ ይደርሱ ነበር። በዚህም ምክንያት ጌታችን እንዲህ ሲል መለሰላቸው፡-

«እናንተ ግብዞት፣ ኢሳይያስ ስለ እናንተ ይህ ሕዝብ በአፉ ብቻ ያከብረኛል እንጂ ልቡ ከእኔ በጣም የራቀ ነው፤ ሰው ሠራሽ ሥርዓትን እያስተማረ በከንቱ ያመልከኛል» ብሎ የተናገረው ትንቢት ትክክል ነው፤ ስለዚህ እናንተ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ትታችሁ የሰውን ወግ ትጠበቃላችሁ፤ ወጋችሁን ለመጠበቅ ስትሉ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ትተዋላችሁ። ለምሳሌ ሙሴ (አባትህንና እናትህን አክብር)።... በአባቱ ወይም በእናቱ ላይ ከፋ የሚናገር ሰው በሞት ይቀጣል ይላል። እናንተ ግን (አንድ ሰው አባቱን ወይም እናቱን በመርዳት ፈንታ ለአባቱና ለእናቱ ማድረግ የሚገባውን ነገር ሁሉ ለእግዚአብሔር ያቀረብሁት መባ ነው) ቢላችሁ አባቱንና እናቱን ከመርዳት ነጻ ታወጡታላችሁ፤ በዚህም ዐይነት የራሳችሁን ወግ ለመጠበቅ ስትሉ የእግዚአብሔርን ቃል ትሽራላችሁ፤ እንዲሁም ይህን የመሰለ ብዙ ነገር ታደርጋላችሁ» ብሎ አቸዋል (ማር:ም:7ቀ:6-13)።

የጌታችን ተአምራት

የአንዲት መበለትን ልጅ ከሞት ማስነሣቱ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ አንዲት ናይን ወደምትባል ከተማ ሲሄድ ላል ደቀ መዛሙርቱና ሌሎችም ብዙ ሰዎች ተከተሉት። እዚያም ደርሶ ወደ ከተማይቱ በር ሲገባ ሬሳ የተሸከመ

ሰዎች ከከተማው እየወጡ ነበር። የሞተው ሰው ለእናቱ አንድ ነበር። እናቱም ባልዋ የሞተባት ሴት ነበረች። ጌታችንም ባያት ጊዜ ራራላትና «አይዘኸሩ አታልቅሺ» አላት። ከዚያም በኋላ ጌታችን ወደ ፊት ራመድ ብሎ ቃፊዛውን በነፃ ጊዜ የተሸከሙት ሰዎች ቆሙ። እርሱም «አንተ ወጣት ተነሥ እልሃለሁ» አለ። የሞተው ሰው ቀና ብሎ ተቀመጠና መነጋገር ጀመረ። ለእናትየዋም «እነሆ ልጅሽ ብሎ ሰጣት (ሉቃ:ም:7ቀ:11-17)።

ሽባውን ሰው መፈወስ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ቅርፍናሆም መጥቶ በቤት ውስጥ መሆኑ ተሰማ። ቤቱ የማይበቃ ከመሆኑም በላይ ደጁ እንኳ እስኪጠብብ ድረስ ብዙ ሰዎች ተሰበሰቡና ያስተምራቸው ነበር። በዚያን ጊዜ አራት ሰዎች አንድ ሽባ ሰው ተሸክመው ወደ እርሱ መጡ። ከሕዝቡም ብዛት የተነሣ ሽባውን ሰው ወደ ጌታችን ማቅረብ ቢያቅታቸው የቤቱን ጣራ እርሱ ባለበት በኩል ከፍተው ሽባውን ሰው ከነአልጋው አወረዱት። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም እምነታቸውን አይቶ ሽባውን «ልጄ ሆይ ኃጢአትህ ተደምስሶ ልሃል» አለው። በዚያ ተቀምጠው የነበሩ አንዳንድ የሕግ መምህራን በልባቸው እንዲህ አሉ፡- «ይህ ሰው ለምን እንዲህ ያለ ስድብ በእግዚአብሔር ላይ ይናገራል? ከአንዱ ከእግዚአብሔር በቀር ኃጢአትን ይቅር ማለት የሚችል ማነው? ጌታችንም የልባቸውን አሳብ በመንፈሱ ዐውቆ፡- «ስለምን በልባችሁ ይህን ታስባላችሁ? ሽባውን ኃጢአትህ ይቅር ተብሎልሃል ከማለትና ተነሥ ተህ አልጋህን ተሸክመህ ሂድ ከማለት የትኛው ይቀላል?» አላቸው። «ነገር ግን የሰው ልጅ በምድር ላይ ኃጢአትን ይቅር ለማለት ሥልጣን ያለው መሆኑን እንድታውቁ ብሎ ሽባውን «ተነሥ፤ አልጋህን ተሸክምና ወደ ቤትህ ሂድ» አለው። ሽባውም ወዲያውኑ ተነሣና አልጋውን ተሸክሞ በሰዎቹ ሁሉ ፊት ወጣ። ስለዚህም ሰዎቹ ሁሉ ተደንቀው «እንዲህ ያለ ነገር ከቶ አይተን አናውቅም» እያሉ እግዚአብሔርን አመሰገኑ (ማር:ም:2ቀ:1-12)።

የሽባው መፈወስ (ማር 2 1-12)

ሁለት ዕውራጎች መፈረሱ:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሚያልፍበት መንገድ ሁለት ዕውራጎች:- «የዳዊት ልጅ ሆይ እባክህ ማረን» እያሉ በመጮኹ ተከተሉት። ጌታችንም ወደ ቤት በገባ ጊዜ ዕውራጉ ወደ እርሱ ቀረቡ፤ ጌታችንም «እኔ ይህን ማድረግ እንደምችል ታምናላችሁን? አላቸው። እነርሱም «አዎ ጌታ ሆይ።» ብለው መለሱ። ጌታችንም ዓይኖቻቸውን በእጁ ዳሰሰና «እንደ እምነታችሁ ይሁንላችሁ» አላቸው። ወዲያው ዐይኖቻቸው ተከፈቱና «ስለዚህ ጉዳይ ማንም እንዳያውቅ ብሎ በጥብቅ አዘዛቸው። እነርሱ ግን ሄደው በዚያ አገር ሁሉ ስለ እርሱ ዝና አወሩ (ማቴ. 9፡27-31)።

ዕውርና ድዳ የነበረውን ሰው መፈረሱ:- ጋኔን ያደረበትን አንድ ዕውርና ድዳ ሰው ወደ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አምጥተውለት ፈወሰው፤ ሰውየውም መናገርና ማየት ቻለ። ሕዝቡ ሁሉ ተገርመው ይህ የዳዊት ልጅ ይሆንን ብለው በሚጠያየቁበት ጊዜ ፈረሳውያን «እርሱ ብዴልዚቡል በተባለው በአጋንንት አለቃ አማካይነት ካልሆነ በቀር አጋንንትን አያወጣም» አሉ። ጌታችንም አሳባቸውን ዐውቆ እንዲህ አላቸው:-

«አንድ መንግሥት ተከፋፍሎ እርስ በርሱ የሚጋጭ ከሆነ ያ መንግሥት ይወድቃል። እንዲሁም አንድ ከተማ ወይም አንድ ቤተሰብ እርስ በርሱ ከተለያየ ጸንቶ መኖር አይችልም። ሰይጣንም ሰይጣንን የሚያስወጣ ከሆነ እርስ በርሱ ተለያየ ማለት ነው፤ ታዲያ መንግሥቱ እንዴት ጸንቶ ሊኖር ይችላል? ደግሞም እኔ አጋንንትን የማስወጣቸው በብዴልዚቡል ከሆነ ልጆቻችሁስ በምን ያስወጡአቸዋል? ስለዚህ ልጆቻችሁ በእናንተ ላይ ይፈርዱባችኋል። እኔ አጋንንትን የማስወጣው በእግዚአብሔር መንፈስ ከሆነ፤ እንግዲህ የእግዚአብሔር መንግሥት በእናንተ ላይ መጥታለች ማለት ነው። ደግሞስ አንድ ሰው አስቀድሞ ኅይለኛውን ሳያስር ወደ ኅይለኛው ቤት ገብቶ ንብረቱን መዝረፍ እንዴት ይችላል? ኅይለኛውን ካሰረው በኋላ ግን ንብረቱን ሊዘርፍ ይችላል። ከእኔ ጋር ያልሆነ ተቃዋሚዬ ነው፤ ከእኔም ጋር የማይሰበሰብ ይበትናል። ስለዚህ ሰው የሚያደርገው ማናቸውም በደል ወይም የስድብ ቃል ሁሉ ይቅር ይባልለታል፤ በመንፈስ ቅዱስ ላይ የስድብ ቃል የሚናገር ሰው ግን በደሉ ይቅር አይባልለትም። በሰው ልጅ ላይ የስድብ ቃል የሚናገር ሁሉ በደሉ ይቅር ይባልለታል። በመንፈስ ቅዱስ ላይ የስድብ ቃል የሚናገር ሁሉ ግን በዚህ ዓለምም ሆነ በሚመጣው ዓለም በደሉ ይቅር አይባልለትም» (ማቴ. 9፡12፡25-32)።

የጌታችን ምሳሌዎች

ትዕቢተኛው ፈረሳዊና ትሑቱ ቀራጭ:- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ጻድቃን ነን ብለው ለሚመኩና ሰውን ለሚንቁ ሰዎች የሚከተለውን ምሳሌ ተናግሮአል።

«ሁለት ሰዎች ለመጸለይ ወደ ቤተ መቅደስ ሄዱ፤ አንዱ ፈረሳዊ ሲሆን ሌላው ቀራጭ ነበር። ፈረሳዊው ቆሞ እንዲህ ሲል በልቡ ጸለየ፡ <እግዚአብሔር ሆይ፤ እኔ እንደ ሌሎች ሰዎች ቀማኛና ዐመፀኛ፤ አመንዝራም ስላልሆንሁ አመሰግንሀለሁ፤ ይልቁንም እንደዚህ እንደ ቀራጭ ስላልሆንሁ አመሰግንሃለሁ፤ እኔ በሳመንት ሁለት ቀን እጽምለሁ፤ ከማንኛውም ሁለ ዐሥራት እያወጣሁ እሰጣለሁ» > ቀራጩ ግን በሩቅ ቆመና፤ ቅና ብሎ ወደ ሰማይ ለማየት እንኳ አልደፈረም፤ ነገር ግን በእጁ ደረቱን እየመታ <አምላክ ሆይ፤ እኔን ኅጢአተኛውን ማረኝ) ይል ነበር። ጽድቅን አግኝቶ ወደ ቤቱ የተመለሰው ይህ ቀራጭ ነው እንጂ ፈረሳዊው አይደለም። እሳችኋለሁ። ራሱን ከፍተኛ የሚያደርግ ሁሉ ዝቅ ይላል፤ ራሱን ዝቅ የሚያደርግ ግን ከፍ ይላል» (ሉቃ. 9፡18-14)።

የትዕቢተኛው ፈረሳዊና የትሑቱ ቀራጭ ምሳሌ ሉቃ 18፡9-14

የሀብታሙ ሰው ሞኝነት:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሚከተለውን ምሳሌ ተናግሮአል።

«እርሻው ብዙ ሰብል ያስገኘለት አንድ ሀብታም ሰው ነበር፤ እርሱም በአሳቡ:- (ይህን ሁሉ እህል የማከማችበት ስፍራ ስለሌለኝ ምን ላድርግ?) እያለ ያሰለሰል ነበር። እንዲሁም አለ:- (የማድረገው ይህ ነው፤ ጉተራዎቼን ሁሉ አፈርስና ሌሎች ትልልቅ ጉተራዎችን እሠራለሁ፤ በዚያ እህሌንና ንብረቱን ሁሉ ሰበስቤ አከማቻለሁ። ከዚህም በኋላ ራሴን:- እነሆ ለብዙ ዓመት የሚበቃህ ብዙ ሀብት አለህ፤ እንግዲህ ዕረፍት በማድረግ ተዝናኝ፤ ብላ ጠጣ፤ ደስ ይበልህ እለዋለሁ) አለ። እግዚአብሔር ግን (አንተ ሞኝ፤ ዛሬ በዚህች

ሌሊት ነፍሱን ከአንተ ትወሰዳለች፤ ታዲያ ይህ ያከማቸው ሀብት ሁሉ ለማን ይሆናል? > አለው። ለራሱ በምድር ላይ ሀብትን የሚያከማች፡ በእግዚአብሔር ፊት ግን ድካ የሆነ ሰው እንዲሁ ይሆናል» (ሉቃ: 12 ቀ: 16-21)።

ከዚህ ምዕራፍ የምናገኘው ትምህርት

በእግዚአብሔር ሕጎች ርእሰ ሥር እንደተገለጠው በጽላቱ ላይ ተቀርጸው በሊና ተራራ ላይ በሙሉ አማካይነት ከእግዚአብሔር የተሰጡት ዐሥሩ ትእዛዛት በሁለት የሚከፈሉ መሆናቸው ይታወቃል። የመጀመሪያዎቹ አራቱ ትእዛዛት የሰው ልጅ ከእግዚአብሔር ጋር ባለው ግንኙነት ላይ የተመሠረቱ ሲሆኑ ተከታዮቹ ስድስቱ ትእዛዛት ደግሞ ሰዎች ከፍጡራን ጓደኞቻቸው ጋር ባላቸው ግንኙነት ላይ የተመሠረቱ ናቸው። የእግዚአብሔር ፍቅር፡ አምልኮትና አክብሮት የመጀመሪያውና መሠረታዊው ትእዛዛት ነው። እግዚአብሔርን የሚወድድና ለእግዚአብሔር አክብሮት ያለው ሰው ሌሎችን ትእዛዛቶች አይተላለፍም። ጌታችንም ያስተማረው ትምህርት የሚገኘው በኦሪት ዘሌዋውያን ም:19ቀ:18 እና በኦሪት ዘዳግም ም:6ቀ:5 ላይ ነው። በሌላ በኩል ደግሞ እውነተኛ መንፈሳዊ ፍቅር ያለው ሰው አባቱንና እናቱን ያከብራል፤ ሰውን አይገድልም፤ አያመነዝርም፤ አይሰርቅም፤ በሌላ ሰው ላይ በሐሰት አይመሰክርም፤ የሌላውን ሰው ሀብትና ንብረት ለራሱ ለማድረግ አይመኝም። ስለዚህም ነው እግዚአብሔርንና ሰውን መውደድ የሕግ መሠረቶች ናቸው፤ ወይም የኦሪትና የነቢያት ትምህርት የተመሠረቱት በእነዚህ በሁለቱ ትእዛዛቶች ላይ ነው የተባለው። ሰውም እግዚአብሔርን የሚወድድ ከሆነ ሕጎች ሁሉ ከእግዚአብሔር የተገኙ እንደመሆናቸው ሕጎችን ያከብራል። ሰውንም የሚወድደው እግዚአብሔርን የመውደድ ምልክት ስለሆነ ነው።

ከትእዛዛት ሁሉ የትኛው ይበልጣል የሚለው ጥያቄ በብዙዎቹ የአይሁድ ምሁራን ዘንድ ሲያከራክር የኖረ ጉዳይ ነበር። እነርሱ ጌታችንን ለመፈተን ብለው ያቀረቡት ጥያቄ መፍትሔ ሊያገኙለት ያልቻሉትን ጌታችን በቀላሉ ያስገኘላቸው በመሆኑ ከመደንቅ በቀር ሌላ መልስ አልነበራቸውም።

ጌታችንም በስቅለቱ ዋዜማ ለደቀ መዛሙርቱ አዲስ ትእዛዝ ነው ብሎ የነገራቸው እርስ በርሳቸው እንዲዋደዱ ነው። ታዲያ እርስ በርስ መዋደድ እንዴት አዲስ ትእዛዝ ይሆናል? ተብሎ ይጠየቅ ይሆናል። አዲስ የተባለበት ምክንያት እኔ እንደወደድኋችሁ አድርጋችሁ እርስ በርሳችሁ ተዋደዱ በማለቱ ነው። እርሱ የወደደው ሕይወቱን አሳልፎ እስከመስጠት ድረስ ስለሆነ እኛም ወዳጆቻችንን ሕይወታችንን አሳለፈን እስከገንሰጥ ድረስ እንድንወድዳቸው አዝዞናል። እርሱ ሕይወቱን አሳልፎ የሰጠው ዘመድና ወዳጅ፡ ጠላትም ሳይል ለሁሉም ነው። እኛም እንደዚህ እንድናደርግ አዝዞናል። አዲስ ትእዛዝ ያለውም ይህን ነው።

ጌታችን በተራራ ላይ ስበከቱ ሰዎች ጠላት ሊሆኑን የሚችሉበትን ሦስት መንገዶች ዘርዘሮአል። እነርሱም፡- 1. በጥላቻ ጠላት መሆን፤ 2. በሙሳደብ ጠላት መሆን፤ 3. በማሳደድ ጠላት መሆን ናቸው። ጌታችንም እነዚህን የጠላትነት ስሜቶች በምን ዐይነት እንድንቀበላቸው ሲያዝዝን ጥላቻን በፍቅር፤ ስድብን በምርቃትና በመልካም አነጋገር፤ ማሳደድን ደግሞ ለአሳዳጁ ደኅንነት በመጸለይ እንጂ በበቀል እንዳንቀበለው አዝዞናል። እርሱም ምሳሌ ሲሆንልን አይሁድ በሰቀሉት ጊዜ አባት ሆይ የሚያደርጉትን አያውቁምና ይቅር በላቸው ብሎ ጸልዮላቸዋል (ሉቃ: 23ቀ:34)።

እነዚህን ሦስት ትእዛዛት ለመፈጸም በዚህ በደካማው ሰውነታችን እንዴት እንችላለን ተብሎ ይጠየቅ ይሆናል። ትእዛዙን ለመፈጸም የሐሳብ ቀርጠኝነት ካለና እግዚአብሔርን በጽምና በጸሎት ከለመት ትሎታውን ይሰጣል።

ቀደም ተብሎ በሌላ ርእሰ ሥር እንደተገለጠው ጌታችን የመጨረሻውን ሕግምና ሞት ተቀብሎ ከሞት ከመነሣቱ በፊት ደቀ መዛሙርቱ እንኳ በመለኮታዊ ክብሩ አላመነበትም ነበር። ለዚህም ማስረጃ የሚሆነው ከደቀ መዛሙርቱ ለጌታችን ቅርብ ናቸው ተብለው ከሚነገርላቸው መካከል የዘብዴ ምስልጆች ያዕቆብና ዮሐንስ በመንግሥትህ በምትመጣበት ጊዜ በቀኝ ህፃ በግራህ እንድንቀመጥ አድርገን ብለው መጠየቃቸውና አሁን ደግሞ ደቀ መዛሙርቱ ሁሉ እርስ በርሳቸው እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ እያሉ መከፋከራቸው ነው። ጥቂት ቀደም ብሎ ጌታችን ከዐሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት መካከል ጴጥሮስን፤ ያዕቆብንና ዮሐንስን ብቻ በማስከተል ወደ ታቦር ተራራ ላይ ወጥቶ መለኮታዊ ክብሩን ገልጦላቸው ነበር። በዚህም ምክንያት ሌሎች ቅናት አድርባቸው የመበላለጥን ጉዳይ እንሥተው ተከራክሩ የሚሉ ተርጓሚዎች አሉ። ጌታችን ግን ይህን ምድራዊ አስተሳሰባቸውን ለመለወጥ ሕፃን አምጥቶ በመካከላቸው አቆመ። የእርሱ መንግሥት ማለት መንግሥተ ሰማያት እንደ ምድራዊ መንግሥት በሙሴነትና በብልጣብልጣነት የሚታደግበት ሳትሆን እንደ ሕፃን ትሔትና የዋህ በመሆን የሚታደግበት መሆኗን ገለጠላቸው።

ፈሪሳውያን በጌታችን ላይ ስሕተት የሚያገኙ እየመሰላቸው የማይፈነቅሉት ድንጋይ አልነበረም። በዚህም መሠረት እጃቸውን ሳይታጠቡ ምግብ የበሉትን የጌታችንን ደቀ መዛሙርት አይተው ለምን የሸማግሌዎችን ወግ ያፈርሳሉ ብለው ጠየቁት። እርሱም እጅን ሳይታጠቡ መብላት ማንንም እንደማያረከሰው ገለጠላቸው። ቅዱሳት መጻሕፍት፤ ልጆች ወላጆቻቸውን እንዲያከብሩና እንዲረዱ ያዘዙ ሲሆን ፈሪሳውያን ግን አንድ ልጅ ለወላጆቹ የሚሰጠውን እርዳታ የሃይማኖት ቀርባን አድርጎ ቢያቀርበው ወላጆቹን ከመርዳት ነጻ ይሆናል ብለው ራሳቸው ባወጡት ወግ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ማፍረሳቸውን ጌታችን ገለጠላቸው። ስለዚህም ነው ይህ ሕዝብ በአፋ ያከብረኛል፤ ልቡ ግን ከእኔ ጋር አይደለም የሚለውን የነቢዩን የኢሳይያስን አባባል ጠቅሶ የገሠዳቸው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በባሕርይ ርኅሩኅ ስለሆነ በኑሮ ረዳትዋ እርሱ ብቻ የሆነው ልጅዋ ሞቶባት ስታለቅስ ባየ ጊዜ ለመበለጽቱ ራራላት። ያን የሞተውን ልጇን ከሞት እስከሥቶ በፍጹም ተስፋ ቆርጣ የነበረችውን ድኻ እንደገና ተስፋዋ እንዲመለስ አደረገ። በዚህም ድርጊቱ ለእኛ የሰጠን ትምህርት እኛ አንድን ትግረኛ ልንረዳው የምንችል ከሆነ እንድንረዳው እንጂ ከንፈር መምጣት ለትግረኛው ምንም ጠቀሜታ እንደማያመጣለት ነው። ለተቸገረ ሰው የምንራራና እርሱንም ከትግሩ ለማላቀቅ ወይም ትግሩን በጥቂቱም ቢሆን ለመቀነስ የምንችል ከሆነ ያን በጎ ድርጊት ከማድረግ ይልቅ ዝም ብሎ ከንፈር እየመጠጡ መመልከት ጭካኔ እንጂ ርኅሩኅ አይደለም። ስለዚህ ጌታችን በናይን ከተማ ለምትገኘው መበለት ራራላትና ልጅዋን አስነግላት። እኛም የተቸገረን ሰው አይተን በመራራት የምንችለውን እርዳታ እንድናደርግ ያስተማረን መሆኑን እንድንገነዘብ ያስፈልጋል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ቅፍርናሆም መጥቶ ወደቤት በገባ ጊዜ እዚያ መኖሩ ስለተሰማ ወዲያው ብዙ ሰዎች ተሰበሰቡ። ያ የገባበት ቤትም የደቀ መዝሙሩ የኢፕሮስ ቤት ነው ይባላል። አራት ሰዎች አንድ ሽባ ሰው በአልጋ ተሸከመው መጡና ከሕዝቡ በዛት የተነሣ ወደ ጌታችን ሊቀርቡ አልቻሉም። በዚህ ጊዜ በሽተኛውን ይዘው ወደ ቤቱ ጣራ ላይ በመውጣት ጌታችን ተቀምጦበት በነበረው አቅጣጫ ጣራውን ከፍተው በሽተኛውን ከነአልጋው አወረዱት። ይህም ከፍተኛ እምነታቸው ለበሽተኛው መዳን ምክንያት ሆኗል። በዚህም መሠረት ጌታችን እምነታቸውን አይቶ በሽተኛውን ኃጢአትህ ተደምስሶልሃል አለው። ይህም የሚያመለክተው ለሥጋ ሕመሙ ወይም ለሽባነቱ ምክንያት የነበረው ኃጢአቱ መሆኑን ነው። ስለዚህም በቅድሚያ የኃጢአቱ መደምሰስ አስፈላጊ ስለነበረ ኃጢአትህ ተደምስሶልሃል ብሎታል። ይህን በማለቱ አይሁድ ባጥረመረሙ (በልባቸው) ጊዜ ኃጢአትን ለማስተሰረይ ሥልጣን እንዳለው አረጋገጠላቸው። የሕመምተኛውንም ኃጢአት አስቀድሞ አስተሰርዮለት ስለነበረ አሁን ደግሞ ሕመሙን በመፈወስ ተነሥና አልጋህን ተሸከመህ ሂድ ስላለው ተነሥቶ አልጋውን ተሸከሞ ሄደ።

ሁለት ዕውራን፡ ጌታ የዳዊት ልጅ ሆይ፡ እባክህ ማረን እያሉ ተከተሉት። እነርሱም ከዳዊት ዘር ይመጣል የተባለው ክርስቶስ መሐሪ ነው ተብሎ ሲነገር ሰምተው ነበር (መዝ. 72 ፡ 13)። ጌታችንም እነርሱን ከመፈወሱ በፊት እምነታቸውን ፈተነ። «እኔ ይህን ማድረግ እንደምችል ታምናላችሁን?» አላቸው። እነርሱም የሚያምኑ መሆናቸውን አረጋገጡ። ይህም ጥያቄ እያንዳንዳችን ወደ እግዚአብሔር በምንጸልይበት ጊዜ ጸሎታችንን ሰምቶ እንደሚፈጽምልን ማመን እንደሚገባን ያስተምረናል። ጌታችንም የፈወሳቸው እንደ እምነታችሁ ይሁንላችሁ በማለት ነው። ይህን ጉዳይ ለማንም እንዳይናገሩ ቢያዝዛቸውም ይህን የሚያክል ታላቅ ተአምር ሊደብቁ ስላልቻሉ ከዚያ ወጥተው አሠራውት። ለማንም እንዳይናገሩ ማዘዙ እርሱ ክርስቶስ መሆኑ ቀስ በቀስ እንጂ በአንድ ጊዜ እንዲታወቅ ስላልፈለገ ነው። አለበለዚያ ግን የእርሱ መንግሥት ምድራዊ መንግሥት መስሎአቸው አይሁድ በግድ ሊያነግሡት እንዳይፈ

ልጉና ከዚያም በላይ ዐመፅ እንዳያነሡ ብሎ ነው። ይህም ቀደም ተብሎ የታየ ዝንባሌ ነው። በዮሐንስ ወንጌል ም. 6፥ 15 ላይ፡- «ሰዎቹ ግን በግድ ወስደው ሊያነግሡት እንዳሰቡ ባወቀ ጊዜ ኢየሱስ ብቻውን እንደገና ራቅ ብሎ ወደ ኮረብታ ሄደ» ተብሏል። እንደዚህ ያለውን ዝንባሌ ለመግታት የግድ ከትን ግዜው በኋላ መንፈሳዊ መንግሥት ማቋቋም አስፈላጊ ነበር። ይህም የእርሱን ግንኙነትና የተልእኮውንም ምንነት በትክክል የሚያስረዳ ነበር።

ርኩስ መንፈስ በእርሱ ዐድሮ ዕውርና ድዳ ያደረገውን ሰው ሰዎች ወደ ጌታችን ባመጡት ጊዜ መድኃኒታችን ጋኔኑን አስወጣለት፤ በዐይኑ እንዲያይ አደረገው፤ በአንደበቱም እንዲናገር አደረገው። ሕዝቡ ሁሉ በተደረገው ድንቅ ነገር አድናቆታቸውን ገለጡ። ፈሪሳውያን ግን ምንም የተደረገ ተአምር የለም እንዳይሉ ሰው ሁሉ ያየ ስለሆነ ሊከዱ አልቻሉም። ስለዚህ ያላቸው ምርጫ እንድም በእርሱ ክብር ማመን፤ አለበለዚያም ሌላ ዘዴ መፈለግ ነው። እነርሱ ግን የመንፈስ ቅዱስን ወይም በሌላ አነጋገር አምላካዊውን ሥራ አክብሮና አምና ከመቀበል ይልቅ የጽርፈት አነጋገርን መረጡ። በዚህም መሠረት እርሱ ሰይጣንን የሚያስወጣው በሰይጣን አለቃ አማካይነት ነው አሉ። ይህም የሰይጣን አለቃ ብዴልዜቡል የሚባለው ነው። ይህ አባባል የሚሉትን ክጡና ግራ ከተጋቡ ቀናተኞች የተነገረ ከመሆኑ በቀር መሠረት ያለው አነጋገር አይደለም። የሰይጣን ዓላማ ሁሉ ጥፋት ብቻ እንደመሆኑና ይህንንም የሚያደርገው ሰዎችን ማደሪያ እያደረገ ስለሆነ እርሱን በትእዛዝና በተግሣፅ ከማደሪያው ለማስወጣት ጌታችን ከሰይጣን አለቃ ጋር ስምምነት አደረገ የሚለው የፈሪሳውያን ጽርፈት መሠረተቢነቱ ገልጽ ነው። እንዴት ሰይጣን የጥፋት ዓላማውን ከደ ሰውን ለማዳን (ለመፈወስ) ዓላም ከክርስቶስ ጋር ተስማማ ተብሎ ይታመናል? የእግዚአብሔር ዓላማ ድንኳት ነው፤ የሰይጣን ዓላማ ግን ጥፋት ነው። ታዲያ የልማትና የጥፋት ዓላማዎች ሊሰማሙ ይችላሉን? የእግዚአብሔር ፈቃድ ሰው ሁሉ ይድን ዘንድ ነው፤ የሰይጣን ፍላጎት ግን ሰው ሁሉ ይጠፋ ዘንድ ነው። ድንኳትን ወይም ልማትን ተግባራዊ ለማድረግ ጥፋትን ማስወገድ እንጂ ከጥፋት ጋር መስማማት ምክንያታዊ አሠራር ስላልሆነ አይደረግም፤ በዚህም መሠረት ጌታችን ሰይጣንን ከተቋራኘውና ማደሪያ ካደረገው ሰው ላይ የሚያላቅቀው በገይሱና በሥልጣኑ ነው እንጂ ፈሪሳውያን እንደሚሉት ከሰይጣኖች አለቃ ከብዴልዜቡል ጋር ስምምነት በማድረግ አይደለም። ጌታችንም ይህን የፈሪሳውያንን አባባል በቀማኛና በባለቤት፤ እንዲሁም አንድ እርስ በርሱ በሚቃረን መንግሥት ወይም ቤተሰብ ምሳሌነት በማቅረብ በቂ መልስ ሰጥቶበታል። በተአምራቱ ላይ የእግዚአብሔር ጎይልና ሥልጣን እየታየ ያን ታላቅና ድንቅ ጎይል የሰይጣን ተባባሪነት ያለበት አድርጎ ማውራት በዚህ ዓለምም ሆነ በሚመጣው ዓለም ምሕረት የማይደረግለት መሆኑን ገለጠላቸው።

በትዕቢተኛው ፈሪሳዊና በትሑቱ ቀራጭ ምሳሌ ጌታችን ሊያስተምረን የሚፈቅደው ትምህርት ትዕቢት ምን ያኽል ጉዳት እንዳለውና ትሕትና ደግሞ ምን ያኽል ጠቃሚ እንደሆነ ነው። በምሳሌው ላይ የተጠቀሰው ፈሪሳዊ

የራሱን ጽድቅ ዘርዘር ሲያስረዳና የሌሎችን በደለኛነት ሲዘረዘር ሁለት ታላላቅ በደሎችን መፈጸሙ አልተሰማውም። የመጀመሪያው በደል ትዕቢት ነው ሁለተኛው በደል ደግሞ በሌላ ሰው ላይ ያለው ንቀትና ጥላቻ ነው።

ፈሪሳዊው የሚፈጽማቸውን ሃይማኖታዊና ሕጎች በመዘርዘር በሚመዳደቅበት ጊዜ ራሱን ለእግዚአብሔር ባለውለታ እንደሆነ አድርጎ ከማቅረቡም በላይ የእግዚአብሔር ትእዛዞች መፈጸም ያለባቸው ገደታዎች እንጂ ትሩፋት አለመሆናቸውን የተገነዘበ አይመስልም (ሉቃ. 9: 17-18)።

እንዲሁም «ከራትንና ትዕቢትን አጠላለሁ» የተባለውን የእግዚአብሔርን ቃል ያስተዋለ አይመስልም (ምሳ. 8: 13)።

በሌላ በኩል ደግሞ ጌታችን በሰማይ ያሉት መልአኮቻቸው ዘወትር በሰማይ ያለውን የአባቱን ፊት ስለሚያዩ ከእነዚህ ከታናናሾቹ አንዱንም እንዳትንቁ ተጠንቀቁ። ይለናል (ማቴ. 18: 10)። እንዲሁም ሐዋርያው ዮሐንስ ወንድሙን የሚጠላ ወንጀለኛ መሆኑን ያስተምረናል (1ኛ. ዮሐ. 9: 34-35)።

ፈሪሳዊው በጸለየ ጊዜ እግዚአብሔርን ያመሰግነው ስለ ጸጋውና ስለሰጠ ታዎቹ ሳይሆን እርሱ እንደመሰለው እንደ ሌሎች ሰዎች ቀማኛ፣ ዐመፀኛና አመንዝራ ባለመሆኑ ነው። በተለየም በዚያ ቅም ይጸልይ የነበረውን ቀራጭ በተመለከተ ነቀፋውን ሰነዘረ። ይህ ፈሪሳዊ ከሰው ሁሉ ተለይቶ እርሱ ብቻ ጽድቅ እንደሆነ ተናገረ። ገሊና የተበላሸ ከሆነ፣ ልብ ቅን ካልሆነ፣ አስተሳሰብ ከፋ ከሆነ፣ ተግባር አሳፋሪ ከሆነ፣ አነጋገር ደግሞ በእግዚአብሔርና በሰዎች ላይ ራስን ከፍ የማድረግ ትዕቢት እስካለበት ድረስ የጸምና ዐሥራትን የመክፈል ጠቀሜታ ምንድነው? በእነዚህም ምክንያቶች ነው ጌታችን ከዚያ ፈሪሳዊ ይልቅ ቀራጭ ጽድቅ ወደቤቱ እንደተመለሰ የገለጠው።

የሀብታሙ ሰው ሞኝነት በተሰኘው ምሳሌው ምንም ያኽል ንብረት ብናከ ማችና ሀብታሞች ብንሆን በአልታሰበ ጊዜ ከዚህ ዓለም መለየታችን ስለማይቀርና ከዚያም በኋላ በዚያ ሀብት ምንም ልንጠቀምበት ስለማንችል እንደዚህ ቀሪ ለሚሆነው ምድራዊ ሀብት በጣም መጨነቅ እንደማይገባን ያስተምረናል። ባዶ እጃችንን እንደተወለድን እንዲሁም ወደ ተፈጠረንባት ምድር ባዶ እጃችንን እንመለሳለን። ይህም ታላቅ ክስረት ነው። ነገር ግን ትጋታችንና ጭንቀታችን በሥራችንና በሁናቴአችን ሁሉ ለጽድቅ ሥራ ቢሆን፣ ለእግዚአብሔር ስጦታዎችና ምድራዊ ሞት ሊያስቀርብን ለማይችል ሰማያዊ ለሆኑ መንፈሳዊና በረከቶች ከሆነ በመንግሥተ ሰማይ የምንደሰትበት ዘለዓለማዊ ድልብን አከማችን ማለት ነው።

ይህ ብዙ ምርት ያገኘው ሀብታም ያየተገኘው እህል የእርሱ የራሱ መሆኑን መገመቱ ሞኝነት ነው። ያለን ሀብት ሁሉ ለጊዜው እንድንጠቀምበት ከእግዚአብሔር የተሰጠን ነው። ንብረትነቱ የእግዚአብሔር ነው። እኛ ከአምላካችን በመጋቢነት ደረጃ ያለን እንጂ ሀብቱ፣ ፍሬው፣ ንብረቱ ሁሉ የእግዚአብሔር ነው። ዝም ብሎ ለሥጋው ስለራሱ ብቻ በማሰብ ለወደፊት ብሎ ማከማቸቱ

ሞኝነት ነው። እንግዲህ ከዚያ በጎተራ ከተከማቸው እህል ለድኾች፣ ለእንግዳ፣ ለወላጅ አልባዎች፣ ባሎቻቸው ለሞቱባቸው መበለቶች ምንም አይስጥም። አስተሳሰቡን ከሁኖቴው ጋር ከፍ አድርጎ ያትልቅ ጎተራ ለሚቀጥለው ዓመት ያንሳል። ወይስ ይበዛል? እያለ መጨነቅ ሞኝነት ነው። ያለምንም ማወላወል በዚህ ዐይነት ችግሩን እወጣለሁ ብሎ በቅርጠኝነት መወሰኑ ሞኝነት ነው። እግዚአብሔር ቢፈቅድ በማለት ፈንታ የፍጡር እርግጠኛ መሆን ሞኝነት ነው (ያዕ. 4: 13-15)። ጊዜያችን ሁሉ በእግዚአብሔር እጅ ነው እንጂ በእኛ እጅ አይደለም። እህሌን በጎተራ ውስጥ ከአከማቸው በኋላ ራሱን ብላ፤ ጠጣ፤ ለብዙ ዓመትም የተከማቸ ሀብት ስላለህ ዐርፈህ ተደሰት እለዋለሁ ማለቱ ሞኝነት ነው። የመደሰቻውን ጊዜ ወደፊት ማስተላለፉ ሞኝነት ነው። በዚያን ጊዜ ሊቃጠል፣ መብረቅ ሊያጠፋው፣ ብልና ዝገት ሊያበላሽው፣ ወይም ሌባ ሰብሮ ገብቶ ሊሰርቀው ይችላል። ዕረፍትና ደስታን በዕቅድ ውስጥ ማስገባት ሞኝነት ነው። በብልጽግናም መካከል ብዙ ዕረፍት የሚያሳጡና የሚያሳዝኑ ነገሮች ይገኛሉ። ታዲያ የእግዚአብሔር መልስ ምን ነበር? አንተ ሞኝ በዚህች ሌሊት ነፍስህ ካንተ ትወሰዳለችና ይህ ያከማቸኸው ሀብት ሁሉ ለማን ይሆናል? የሚል ነበር።

ጥያቄዎች

1. የሕግ መምህሩ ከሁሉ የሚበልጥ ትእዛዝ የትኛው ነው ብሎ ጌታችንን የጠየቀው ለምንድነው?
2. ጌታችንስ ምን መለሰለት?
3. ጌታችን ለደቀ መዛሙርቱ የሰጣቸው አዲስ ትእዛዝ የትኛው ነው?
4. ጌታችን ከስድስቱ ቃላት ወንጌል መካከል ስለ ፍቅር ያስተላለፈው ትእዛዝ ምን የሚል ነው?
5. ጌታችን ደቀ መዛሙርቱን ስለ ፍቅር ያዘዛቸው ከምን ጋር በማንጻጸር ነው?
6. ሐዋርያት የጌታችን ደቀ መዛሙርት መሆናቸው የሚታወቀው በምን ነው?
7. ጌታችን ፍቅርን እንዴት ተግባራዊ አደረገው?
8. ጌታችን ወደ ቅፍርናሆም መጥቶ ወደ ቤት በገባ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱን ምን ብሎ ጠየቃቸው?
9. እነርሱስ ምን መልስ ሰጡ?
10. ደቀ መዛሙርቱስ ምን ተባብለው ነበር?
11. ከዚያ በኋላስ ጌታችን ለደቀ መዛሙርቱ ምን ዐይነት ትምህርት ሰጣቸው?

12. ጌታችን በስቅለቱ ዋዜማ ለደቀ መዛሙርቱ ምን ዐይነት የትሕትና ትምህርት አስተማራቸው?

13. የታዘዘነውን ስንፈጽም ምስጋና የማንጠብቀው በምን ምክንያት ነው?

14. የጌታችን ደቀ መዛሙርት የአባቶችን ወግ ያፈርሳሉ የተባሉት በምን ምክንያት ነው?

15. ጌታችን ፈሪሳውያንን ሰው ሠራሽ ወጋቸውን ለመጠበቅ ሲሉ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ እንደሚያፈርሱ በመግለጥ የወቀሰበት ምክንያት ምን ነበር?

16. ስለናይን ከተማ የሙት ማስነሣት ተአምር ግለጥ።

17. በቤቱ ጣራ-ካቡል እንዲወርድ ተደርጎ ስለተፈወሰው ሽባ ተአምር ታሪክ ተናገር።

18. የሁለቱን ዕውራን መፈወስ ታሪክ ተናገር።

19. ዕውርና ዱዳ ስለነበረው ሰው መፈወስ ታሪክ ተናገር።

20. ስለ ትዕቢተኛው ፈሪሳዊና ትሑቱ ቀራጭ ምሳሌ ተናገር።

21. ስለ ሀብታሙ ሰው ሞኝነት ምሳሌ ተናገር።

22. ዐሥሩ ትእዛዛች በስንት ይከፈላሉ?

23. አከፋፈላቸውስ በምንና በምን ነው?

24. ጌታችን እርስ በርስ መዋደድን አዲስ ትእዛዝ ያለው ለምንድነው?

25. ሰዎች ጠላት ሊሆኑ የሚችሉባቸው ሦስት መንገዶች ምን ምን ናቸው?

26. ጠላትነትን በምን ዐይነት እንድንቀበል ነው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያዘዘ?

27. በዚህ በደካማው ሰውነታችን ጠላትን ለመቀበል በምን መንገድ እንችላለን?

28. ደቀ መዛሙርቱ ስለመበላለጥ ጉዳይ የተከራከሩት በምን ምክንያት ነው?

29. ወደ ከፍተኛ ቦታ ለመድረስ በሚደረግ እንቅስቃሴ በዚህ ዓለምና በወዲያኛው ዓለም መካከል ምን ልዩነት አለ?

30. በናይን ከተማ የመበልቲቱን ልጅ ባስነሣ ጊዜ ጌታችን የሰጠን የአርአያነት ትምህርት ምንድነው?

31. ጣራውን ከፍተው ላወረዱት ሕመምተኛ መዳን ዋና ምክንያት የሆነው ምንድነው?

32. ጌታችን ሕመምተኛውን ጋጢአትህ ተደምስሶልሃል ባለው ጊዜ ለይሁድ ምን አሉ?

33. ጌታችንስ ምን መልስ ሰጣቸው?

34. ጌታችን ሁለቱን ዕውራን ከመፈወሱ በፊት እምነታቸውን እንደምን አድርጎ ፈተነ?

35. ይህስ ጥያቄ ለእኛ ምን ትምህርትን ይሰጠናል?

36. ጌታችን ዕውራትን ከፈወሰ በኋላ ለማንም እንዳይናገሩ ያዘዛቸው በምን ምክንያት ነው?

37. ዕውርና ዱዳ የሆነውና ርኩስ መንፈስ ያለበትን ሰው ጌታችን በፈወሰው ጊዜ ሰዎች ምን አሉ?

38. ፈሪሳውያንስ ምን አሉ?

39. ጌታችንስ ምን መልስ ሰጣቸው?

40. ለመልሱ የተጠቀመባቸው ሁለት ምሳሌዎች ምንና ምን ናቸው?

41. ከትዕቢተኛው ፈሪሳዊና ከትሑቱ ቀራጭ ምሳሌ ምንን እንማራለን?

42. ፈሪሳዊው እግዚአብሔርን ያመሰገነው ምን ስላደረገለት ነው?

43. የሀብታሙ ሰው ሞኝነት ምሳሌ ምንን ያስተምረናል?

44. የሀብታሙ ሰው አስተሳሰብ ለምን እንደሞኝነት ተቈጠረበት?

45. ዕረፍትና ብልጽግናን በዕቅድ ውስጥ ማስገባት እንደሞኝነት የተቀጠረው በምን ምክንያት ነው?

46. የወደፊትን ሁኔታ በእርግጠኛነት መወሰን እንደሞኝነት የተቈጠረው በምን ምክንያት ነው?

ምዕራፍ 4

ቤተ ክርስቲያን

የቤተ ክርስቲያን ኅላፊነት

ቤተ ክርስቲያን በምድር ላይ የክርስቶስ ተወካይ ሆና የምትሠራ አካል በመሆንዋ ብዙ ኅላፊነት አለባት። ክርስቶስ አካሉ ለሆነችው ለቤተ ክርስቲያን ራስዋ ነው፤ እኛም የክርስቶስ አካል ክፍሎች ነን (ኤፌ. ም.5 ቍ.30፥ ቈላ፥ ም.1 ቍ.18)።

ጌታችንም የቤተ ክርስቲያንን ኅላፊነት ሲያመለክት እንዲህ ብሏል፡-

«ወንድምህ ቢበድልህ እንተና እርሱ ብቻትሁን ሆናችሁ በደሉን ንገረው፤ ቢሰማህ እንደገና ወንድምህ እንዲሆን ታርገዋለህ፤ ባይሰማህ ግን የሁለት ወይም የሦስት ሰዎች ምስክርነት ስለሚጸና፥ ሁለት ወይም ሦስት ሰዎችን ይዞህ ወደ እርሱ ሂድ። እነርሱንም አልሰማም ቢል ለቤተ ክርስቲያን ንገር፤

ቤተ ክርስቲያንንም የማይሰማ ከሆነ እንደ አረመኔና ተጸጽቶ እንደማይመለስ ገጠአተኛ ቀጠረው» (ማቴ. 18፡15-17)።

ጉዳዩ በግልጽ በምስክሮች ፊት ንግግር ከተደረገበት በኋላ በመጨረሻ የሚቀርበው ለቤተ ክርስቲያን መሆኑና ከዚያ በኋላ የሚወሰድበት ቦታ አለመኖሩ፣ የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ ስም የክርስቶስ ተወካይ ሆና የምትሠራ መሆኑን ያመለክታል።

ቤተ ክርስቲያን ብዙ ጎሳፊነት ማለት ብዙ ግዴታዎች ያሉባት መሆኑ በታወቅም ለጊዜው ግን ጉላ ብለው በሚታዩት በሚከተሉት የትምህርት ርእሶች ሥር ተጠቃልሎ እንዲቀርብ ተደርጎአል፡-

1. ወንጌልን የማስተማር ጎሳፊነት
2. የምሥጢራት ቤተ ክርስቲያንን ሥርዓት የማከናወን ጎሳፊነት
3. የተለያዩ ሥርዓተ ጸሎቶችን የማካሄድ ጎሳፊነት
4. ችግሮችን የመርዳት ጎሳፊነት
5. የአምልኮ ሥነ ሥርዓትን የመጠበቅና የማስጠበቅ ጎሳፊነት

ወንጌልን የማስተማር ጎሳፊነት፡- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከዚህ ዓለም ወደ ሰማያዊ ዙፋኑ ከማረጉ በፊት ለደቀ መዛሙርቱ የሚከተሉትን መመሪያዎች ሰጥቶአቸዋል፡-

«መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ ገደልን ትቀበላላችሁ፤ በዚያን ጊዜ በኢየሩሳሌም፣ በይሁዳ እገር ሁሉና እስከ ምድር ዳርቻ ድረስ ምስክሮቼ ትሆናላችሁ» (ዮሐ. 14፡18)።

«ወደ ዓለም ሕዝብ ሁሉ ሂዱ፤ በእብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው የእኔ ደቀ መዛሙርት አድርጉአቸው» ያዘዘኋችሁንም ሁሉ እንዲፈጽሙ አስተምሩአቸው፤ እነሆ፣ እኔም እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ» (ማቴ. 28፡19-20)።

«ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱ፤ ወንጌልንም ለሰው ሁሉ አስተምሩ» (ማር. 16፡15)።

እንደዚህ ያለውን የጌታችንን ትእዛዝ ከተቀበሉ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ ለሕይወታቸው ሳይሳሉ ወንጌልን ለአይሁድ፣ ለአረማውያንና እንዲሁም ለተለያዩ ሕዝቦች አስተምረዋል። ይህን ጎሳፊነታቸውንም ለመወጣት ባደረጉት የድፍረት ተልእኮ መገረፍ፣ መሠቃየት፣ መሰደድና መገደል ደርሶባቸዋል። ጎሳፊነታቸውን በተገቢው መንገድ ለመወጣት ሕይወታቸውን እንኳ እስከ መሠዋት ድረስ ስለደረሱ ይኸው የወንጌል ትምህርት እነርሱ ባስቀሩልን ቅርስ መሠረት በመላው ዓለም ተስፋፍቶ ይገኛል።

ሐዋርያትም ጎሳፊነት የሚሰማቸው መሆኑን በቃልም ሆነ በተግባር ገልጠውታል። ለምሳሌ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ብሏል፡-

«ወንጌልን ማስተማር ግዴታዬ ስለሆነ የምመካበት ነገር አይደለም፤ እንዲያውም ወንጌልን ሳላስተምር ብቀር ወዮልኝ» (1ኛ. ቀሮ. 9፡16)።

የምሥጢራትን ሥርዓት የማከናወን ጎሳፊነት፡- በሚታዩና በሚሰሙ የእግዚአብሔርን ሥነ ሥርዓቶች አማካይነት ቤተ ክርስቲያን ለምእመናንዋ የእግዚአብሔርን ጸጋና በረከት የምታስገኝባቸው ሰባት ምሥጢራት እንዳሉ ቀደም ተብሎ ተገልጦአል።

ጥምቀት ወደ ክርስትና ሃይማኖት መግቢያ በርና መታወቂያ ከመሆኑም በላይ በጥምቀት አማካይነት ከተወረሰው ኃጢአት ነጻ እንሆናለን፤ ከግል ኃጢአታችን ይቅር እንባላለን፤ የመንፈስ ልደት እንወለዳለን፤ የእግዚአብሔር ልጆች እንሆናለን። በውሃና በጸሎት አማካይነት ምእመናንን የማጥመቅ ጎሳፊነት ያለባት ቤተ ክርስቲያን ነች።

የጥምቀትን ጸጋ ከተቀበልን በኋላ መንፈሳዊ ዕድገታችንን የሚያጠናክረውን የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ የምንቀበለው በቅብዓ ሜሮን አማካይነት ሲሆን ቤተ ክርስቲያንም ሜሮኑን የመቀበት ጎሳፊነት አለባት።

የጌታችንን ሥጋና ደም ለመሳተፍ የምንችለው በኅብስቱና በወይኑ ላይ ካህናቱ በቅዳሴ ጸሎቱ አማካይነት አስፈላጊውን የጸሎት ሥርዓት ከአከናወኑ በኋላ ነው። ይህም የቤተ ክርስቲያን ጎሳፊነት ነው።

ካህናትና ዲያቆናት የክህነት ማዕረጋቸውን ሊያገኙ የሚችሉት ጳጳሱ የሚመተ ክህነትን ሥርዓት ከአካሄደ በኋላ ነው። ይህም የቤተ ክርስቲያን ጎሳፊነት ነው።

ምእመናን ኃጢአታቸውን ተናዝዘው ካህኑ የኃጢአት ማስተሰረደን ሥርዓት የሚያከናውንላቸው አስፈላጊውን ምክርና ትእዛዝ ከሰጣቸው በኋላ ነው። ይህም አሠራር የቤተ ክርስቲያን ጎሳፊነት ነው።

የባልና የሚስት የጋብቻ አንድነት የሚመሠረተው ካህናቱ አስፈላጊውን ጸሎት ከአካሄዱ በኋላ ነው። የዚህም የጋብቻ ሥርዓት ማካሄድ ጎሳፊነት የቤተ ክርስቲያን ነው።

አንድ ሕመምተኛ ከሥጋ ሕመሙና ከኃጢአቱ እንዲድን የሚደረገው የቀንዲል ሥነ ሥርዓት የቤተ ክርስቲያን ጎሳፊነት ነው።

ልዩ ልዩ ሥርዓተ ጸሎቶችን የማከናወን ጎሳፊነት፡- ከቅዳሴው ጸሎትና ከምሥጢራት ጸጋ ማስገኛ ጸሎት ሌላ ቤተ ክርስቲያን በተለያዩ ጊዜዎችና ሁኔታዎች የምታካሂዳቸው የጸሎት ዐይነቶች አሉአት። ከእነዚህም መካከል ከእኩለ ሌሊት ጀምሮ እስከ ንጋት ድረስ የሚካሄደው የሰዓታት ጸሎት፣ እንደየሁኔታው በቀን ወይም በሌሊት በቅኔ ማገሌት የሚካሄደው ስብሐተ እግዚአብሔር፣ የኪዳን ጸሎት፣ የነግሠ ጸሎት፣ የሠርክ ጸሎት፣ ጸሎተ ፍትሓት፣ በየበዓላቱና በየአጽዋማቱ የሚካሄዱ ልዩ ልዩ የጸሎት ዐይነቶች፣ እንዲሁም ሌሎች የጸሎት ዐይነቶች በቤተ ክርስቲያን ጎሳፊነት የሚከናወኑ

ናቸው። ምእመናንም ወደየአብያተ ክርስቲያን እየሄዱ በቤተ ክርስቲያን ገላፊነት በሚካሄደው ጸሎት ውስጥ የሚችሉትን ያክል ተሳትፎ ያደርጋሉ። በቤተ ክርስቲያን ጸሎትን ከምትመራበትና ከምታሳርግበት አንዱ መንገድ ዕጣን ነው። ለምሳሌ እግዚአብሔር በእስራኤል ልጆች ላይ ተቈጥቶ መቅሠፍት ባወረደባቸው ጊዜ አርጎ በዕጣን አማካይነት ለሕዝቡ ማስተሰረዩን በአራት ዙጉልቀ ም፡ 16ቀ፡46-47 ይመለከቷል።

ችግረኞችን የመርዳት ገላፊነት፡- ችግረኞች በሚባልበት ጊዜ ምግብ፣ ልብስና መጠለያ ለማግኘት የሚቸገሩ ማለት ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ መንፈሳዊ ችግርም አለ። ጌታችን እንዲረጋገጠልን «ሰው በእንጀራ ብቻ አይኖርም» (ማቴ.፲፮:4ቀ፡4)።

ስለ ሃይማኖታቸው የማያውቁአቸው ጉዳዮች ስላሉ እንዲያውቁ ፈልገው፣ የሃይማኖትን ትምህርት ከዓለማዊ ትምህርት ጋር በማገናከብ የሁለቱ አስተሳሰብ የማይስማማ ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ በሐሳባቸው ላይ የሚመጣውን ጭንቀትና ጥርጣሬ ለማስወገድ ፈልገው፣ ከኃጢአት ርቀው ለመኖርና ያለፈውን ኃጢአታቸውን እንዴት ለማረም እንደሚችሉ ለማወቅ መላው ጠፍቶ ባቸው፣ አንድ ክርስቶስን በምናመልክና በምሥጢረ ሥላሴ በምናምን ክርስቲያኖች መካከል ለምን ልዩነት ሊኖር እንደቻለ ለማወቅ ፈልገው፣ ሌሎችም እነዚህን የመሳሰሉ ጥያቄዎች ከምእመናን በሚመጡበት ጊዜ በቤተ ክርስቲያን በካህናትዋ አመካይነት ተገቢውን መልስ የመስጠት ገላፊነት አለባት። ካህናቱም ጥያቄ ለመመለስ፣ ለማስተማርና ምክር ለመስጠት የትምህርት ብቃት ሊኖራቸው ይገባል። ተጠያቂ ከጠያቂው የተሻለ ትምህርት ወይም አስተያየት ከሌለው በጠያቂው በኩል ትዝብትና ንቃት የሚያተርፍ ብቻ ሳይሆን መላው የጠፋበት ጠያቂ ከሃይማኖቱ ጉራ ከብልሉ የመሄድና ለነበረበት ሃይማኖት ዋና ጠላት የመሆን ሁኔታ ይከሰታል። ካህኑ ሃይማኖቱን ከነማስረጃው ደገና አድርጎ ማወቅ የሚገባው ከመሆኑም በላይ በጥቂትም ቢሆን የዘመናዊው ትምህርት አስተሳሰብ ቢኖረው የበለጠ ይጠቅመዋል። ምን ጊዜም ቢሆን አንድ የማያውቀው ጥያቄ ሲመጣ ለጥያቄው መልስ ለማግኘት ሰው እስኪጠይቅ ወይም መጻሕፍት እስኪያነብ ድረስ ቀጠሮ መስጠት ይገባዋል እንጂ ጠያቂውን መሳደብ ወይም ጥያቄውን የማይመለከት ሌላ መልስ መስጠት ተገቢ አይደለም። ማንም ሰው ሁሉን ነገር ዐውቃለሁ ብሎ ራሱን ማታለል የለበትም። ሁሉን ዐዋቂ እግዚአብሔር ብቻ ነው። እነርሱ ከተማሩት ትምህርትና ከሚያውቁት ዕውቀት ውጪ የሆነ ትምህርት ሁሉ ከሕደት እንደሆነ አድርገው የሚያወግዙ ሰዎች ዐልፈው ዐልፈው ይገኛሉ። እንደዚህ ያሉት ሰዎች ማንነታቸውን በማያውቅ ሕዝብ ዘንድ ራሳቸውን ዐዋቂ ለማድረግ ካልሆነ በቀር ለራሳቸውም ሆነ ለቤተ ክርስቲያን የሚያስገኙት ጥቅም የለም። ዓለማችን ሰፊ እንደመሆኑ ሌሎች ወገኖች የሚሉትን አይቶና ሰምቶ ከራስ ሃይማኖት ጋር በማስተያየት ለሃይማኖቱ ተገቢውን መልስ ማዘጋጀት ነው እንጂ ጥያቄዎች በሚመጡበት ጊዜ ከጥያቄው ጋር ግንኙነት የሌለው መልስ መስጠት

ወይም ጠያቂውን መሳደብ ተገቢ አይደለም። ቤተ ክርስቲያንም እነዚህን ሁሉ ሁኔታዎች የማመቻቸት ገላፊነት አለባት።

በሌላ በኩል ደግሞ ችግረኞች በሚባልበት ጊዜ በፍጥነት ወደ ሐሳባችን የሚመጣው ለዚህ ዓለም ኑሮ አስፈላጊ ነገሮችን ያላገኙ ወይም ያገኛቸው የሚለው አስተሳሰብ ነው። እንደዚህ ያለውን ችግረኛ የመርዳት ገላፊነት ደግሞ በቤተ ክርስቲያን ከመጀመሪያዎቹ የክርስትና ዘመናት ጀምሮ ስትሠራበት ኖራለች። ለምሳሌ በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ 6 ላይ ብንመለከት ቤተ ክርስቲያን ችግረኞችን ትረዳ እንደነበረ እንገነዘባለን። ቤተ ክርስቲያን ከቀድሞ ጀምሮ ችግረኞችን የመርዳት ገላፊነት እንደነበረባት የሚያስረዳን ሌላው ማስረጃ ደግሞ የሐዋርያት ትምህርት የሆነው ዲድስቅልያ ነው። ይህንንም በሚከተሉት ጥቅሶች ይመለከቷል፡-

«ለድቸች የሚመጣው ገንዘብ በሥነ ሥርዓት ይከፋፈል፤ ገንዘቡ ለዕጻለ ማውታ፣ ለመበለቀቅ፣ ለተጨነቁ፣ ለዕንግዶችና ለችግረኞች ይከፋፈል። ኤጲስ ቆጶሳትም እንደየችግሩ አመዛዝነው ተገቢ በሆነ መንገድ (ፍትሕ) ያከፋፍሉት» (ዲድ.አ፡5)።

«በአንድ ባል ጸንተው የነበሩና ባሉቻቸው የሞቱባቸው፣ በበጎ ተግባራቸው ብዙዎች የመሰከሩላቸው፣ ልጆቻቸውን በመልካም ሁኔታ ያሳደጉ፣ እንደ እነዚህ ያሉት መበለቀቅ በዐደራነት ለእኛ ከእግዚአብሔር የተሰጡን ስለሆነ ልንረዳቸው ይገባል። ኤጲስ ቆጶስ ሆይ፣ እጅህን ለእነርሱ ዘርጋ፣ የእግዚአብሔር ተወካይ እንደመሆኑም እንከብካቤ አድርግላቸው፤ ለመበለቀቅ፣ ለዕጻለ ማውታ፣ መጠጊያ ለሌላቸው፣ ለተጨቁኑና ለምእመናን ሁሉ፣ እንዲሁም እርዳታ ለሚያስፈልገው ሁሉ ትኩረት ስጥ (ዲድ.አ፡19)።

የአምልኮን ሥነ ሥርዓት የመጠበቅና የማስጠበቅ ገላፊነት፡- ቀደም ተብሎ በተለያዩ ክፍሎች እንደተገለጠው ሥነ ሥርዓትን የማስከበር ገላፊነት የዲያቆናት ድርሻ መሆኑ ታውቋል። ይሁን እንጂ ጉዳዩ መሠረተ እምነትን የማይነካ በመሆኑ የተለያዩ አብያተ ክርስቲያን ሥነ ሥርዓትን ለማስከበር የተለያዩ መንገዶችን ተከትለዋል። አንዳንዶቹ ለዚሁ ጉዳይ የሚያገለግሉ የደመወዝ ሠራተኞችን ቀጥረዋል፤ ሌሎች ምእመናን በየተራቸው ሥነ ሥርዓትን እንዲያስከብሩ አድርገዋል፤ እንዲሁም ሌሎች ደግሞ በዲያቆናት አማካይነት ሥነ ሥርዓቱ እንዲከበር አድርገዋል። በማንኛውም መንገድ ቢሆን ዋናው ነገር የአምልኮው ሥነ ሥርዓት እንዲከበር ነው። ምእመናን የቤተ ክርስቲያኑን በር ከሚገቡበት ጊዜ ጀምሮ እስከሚወጡበት ጊዜ ድረስ የአምልኮውን ሥርዓት መከተል አለባቸው። የተሰጥዎትን ዜማ የሚያውቁት ካልሆነ በቀር ዝም ብለው በዘፈቀደ መጮኽ የለባቸውም። አለበለዚያ ግን የዜማውን ምልክት ተከትሎ ለሚያዘመው ሰው መሰናክል በመሆን እንዲደናገር ያደርጉታል። የቅዳሴው ጸሎት በሚካሄድበት ጊዜ ሌላ የድግምት ጸሎት ሲጀምሩ የቅዳሴውን ጸሎት እንደ ጸሎት አልቁጠሩትም ማለት ነው። የቅዳሴው ጸሎት ራሱ መመሪያዎች አሉት። ስግደት በሚያስፈልግበት ጊዜ ዲያቆስ ስገዱ ብሎ

ያዝሃል፤ ራስን ዝቅ ማድረግ በሚያስፈልግበት ጊዜ ራሳችሁን ዝቅ አድርጉ ይላል፤ ለሰላም ጸልዩ ብሎ እርስ በርሳችሁ እጅ ተነሣሡ የሚልበት ጊዜ አለ፤ እንዲሁም ሌሎች ተመሳሳይ የሥነ ሥርዓት ትእዛዞች አሉ። በዚህ ጊዜ ምእመናኑ ከትእዛዞቹ የተለየ ድርጊት ሲያደርጉ ቢታዩ ሥነ ሥርዓት አስከባሪው ሊያርማቸው ይገባል።

ሌሎች የሥነ ሥርዓት ጉድለቶች ደግሞ ብዙዎቹ ምእመናን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በጥምና በሚጸልዩበት ጊዜ አንዳንድ ሰዎች ድምፃቸውን ከፍ አድርገው በመጸለይ፣ ሌሎች ደግሞ አጠገባቸው ከተቀመጠ ሰው ጋር በመነጋገር በጥምና የሚጸልዩትን ምእመናን ጎሊና ይበታትባቸዋል። በዚህ ጊዜ ሥነ ሥርዓት አስከባሪው እነዚያን ሥርዓተ አልበኞች የማረም ጎላፊነት አለበት።

የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳንና ቅዱሳት

ቅዱስ ያዕቆብ የሰሩግ ኤጲስቆጶስ:- ቅዱስ ያዕቆብ በሶርያ፣ በኤፍራጥስ ወንዝ አጠገብ ኩርታም በተባለ ከተማ በ451 ዓ.ም ተወለደ። ያዕቆብ እየተባሉ የሚጠሩ ሶርያውያን አባቶች ብዙዎች ስለ ሆኑ ከእነዚያ ለመለየት ይህ ያዕቆብ «የሰሩግ ያዕቆብ» እየተባለ ይጠራል። ሰሩግ የተሾመበት ሀገረ ስብከት ናት። የምትገኘውም በጤግሮስና በኤፍራጥስ መካከል ነው። ያዕቆብ ለአባቱና ለእናቱ አንድ ነበር። በሮሐ (በእዲሳ) የክርስትናን ትምህርት እየተማረ ዐድጓል። ያዕቆብ ከህጎችን ተቀብሎ በሰሩግ አውራጃ ውስጥ ሃውራ በተባለው ከተማ ያገለግል ነበር። በአገልግሎቱም እጅግ የተመሰገነ ነበር። ሀገሩ ለፋርስ ወታደሮች ወረራ ምክንያት ትጩነቅ በነበረችበት ጊዜ ሕዝቡን ያበረታታቸው ነበር።

በ519 ዓ.ም የባትናይ ኤጲስ ቆጶስ ሆኖ ተሾመ። ባትናይ የሰሩግ ዋና ከተማ ናት። ቅዱስ ያዕቆብ ከኤጲስ ቆጶስነቱ በፊትና በኋላ በደረሳቸው መንፈሳውያን መዝሙሮቹ ምክንያት የመንፈስ ቅዱስ እንዲራ (ዋሽንት) የሚል ቅጽል ስም ተሰጥቶታል።

ቅ/ያዕቆብ 760 ድርሳናትን ጽፎአል። አብዛኛዎቹ በቅኔ (በግጥም) ዐይነት የተዘጋጁ ናቸው። ከእነዚህ ድርሰናቱ መካከል ሁለቱ በአባ ሰላማ መተርጎሙ መጻሕፍት ትጋት ወደ ግእዝ ተተርጉመው (ግብረ ሕማማት በሚባለው መጽሐፍ ውስጥ ተጽፈዋል። ሁለት ድርሰናት ስለ አብርሃምና በጌታችን ቅኝ ስለ ተሰቀለው ፈያታቂ የደረሳቸው ናቸው። እነዚህም ድርሰናት በየዓመቱ በሕማማት ሳምንት በዕለተ ስቅለት ዐርብ በቤተ ክርስቲያን ይነበባሉ።

ሌላው የታወቀ ድርሰቱ በስሙ የሚጠራው ቅዱሴው ነው። ይህም ከዐሥራ አራቱ ቅዱሴያት 12ኛ ተራ ላይ የሚገኘው ነው። ከዚህም ሌላ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜ፣ መንፈሳዊ ምክርን ያካተቱ መልእክቶች፣ መዝሙራትና የመሳሰሉ ጽሑፎችን በብዛት ጽፎአል። ከመልእክቶቹ ውስጥ በጣም አጫጭር

የሆኑ አራት መልእክታት ወደ ግእዝ ተተርጉመው በሃይማኖት አበው ውስጥ ይገኛሉ (ሃይ አቤ. 379-381 ገጽ)።

ቅዱስ ያዕቆብ ሰኔ 27 ቀን 521 ዓ.ም ዐርፎአል። ዕለተ ዕረፍቱም በያመቱ ሰኔ 27 ቀን በክርቶዶክላዊት ቤተ ክርስቲያን ይታሰባል።

The Oxford Dictionary of the christian church edited

F.L. Gross, Oxford Universty press, 1974

ግርያም መግደላዊት:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ከተከተሉ ቅዱሳት አንስት አንድዋ ግርያም መግደላዊት ነች። ጌታችንም ሰባት አጋንንትን አስወጥቶታል። በጌታ ሕማማት፣ በስቅለት፣ በምቱና በቀብሩ ጊዜ ሁሉ አገልግላለች። ከሌላዋ ግርያም ጋር በጧት ወደ መቃብሩ ቦታ በመሄድ ድንጋዩ ተንከባልሎ አንድ መልእክ ተቀምጦበት ያየችው እርስዋ ናት። ያን በማየታቸው በፈሩ ጊዜ መልእክት የተሰቀለውን ኢየሱስን እንደምትፈልጉ ዐውቃለሁና አይዞአችሁ አትፍሩ፤ እርሱ ተነሥቶአል እንጂ እዚህ የለም። ወደ ወንድሞቼ ሄደሽ ወደ አባቴና ወደ አባታችሁ፤ ወደ አምላኬና ወደ አምላካችሁ ዐርጋለሁ ብለሽ ንገራላቸው ብሎ የላካት ግርያም መግደላዊትን ነው። የጌታችን ከሞት መነሣት ዜና በመጀመሪያ ለደቀ መዛሙርቱ ያበሠረችው እርስዋ ነች። ጌታችንም ካረገ በኋላ ደቀ መዛሙርቱን ማገልገልዋን ቀጥላለች። የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ተቀብላለች። በዚህም ነቢዩ ኢየሱል እንዲህ ሲል የተናገረው ትንቢት ተፈጻሚነትን አግኝቷል:-

«ከዚህ በኋላ መንፈሴን በሰው ሁሉ ላይ አፈሰሳለሁ፤ ወንዶችና ሴቶች ልጆቻችሁም ትንቢት ይናገራሉ፤ ሽማግሌዎቻችሁም ሕልም ያልማሉ፤ ወጣቶቻችሁም ራእይ ያያሉ» (ኢዩ.ም.2ቀ.28)።

ግርያም መግደላዊትም ከሐዋርያት ጋር ሆና ወንጌልን በማስተማር ብዙ ሴቶችን ወደ ክርስቶስ መልሳለች። ሴቶችን እንድታስተምርና በሴቶች ጥምቀት ጊዜ እንድትረዳ ሐዋያት የዲቄና ማዕረግ ሰጥተዋታል። በአይሁድ ዘንድ ብዙ መነቀፍና መናቅ ደርሶባታል። ደቀ መዛሙርቱንም እስከ ሕይወትዋ ፍጻሜ ድረስ እያገለገለች በሰላም ከዚህ ዓለም ተለይታለች (የሐምሌ: 28 ቀን ስንከላር)።

ቅዱስ ሙሴ ጸሊም:- ይህ ቅዱስ ቀደም ባለው የሕይወት ዘመኑ ፀሐይን ለሚያመልኩ ሰዎች ባሪያ ነበር። የእርሱም አበላልና የሚያስከር መጠጥ አጠጣጡ ከልክ ያለፈ ነበር። ይገድል፣ ይሸርቅና ከፋ ነገሮችን ሁሉ ያደርግ ነበር። ማንም ሊቋቋመው የማይችል ጉልበት ነበረው። አብዛኛውን ጊዜውን ያሳልፍ የነበረው ወደ ፀሐይ በመመልከትና ከፀሐይ ጋር በመነጋገር ነበር። አንቺ ፀሐይ እውነተኛው አምላክ አንቺ ከሆንሽ ግለጪልኝ፤ እንዲሁም የማላውቅህ አምላክ ሆይ፤ ማንነትህን ግለጥልኝ እያለ ይናገር ነበር። አንድ ቀን እንዲህ የሚል ድምፅ ሰማ:- «የዋዲ ነጥሩን መነኩሳት እግዚአብሔርን

ያውቃለችና እነርሱ እንዲያሳውቁህ ወደ እነርሱ ሂድ።» እርሱም ወዲያው ተነሣና ሰይፉን ታጥቆ ወደ በረሐ ሄደ። ካህኑ ቅዱስ ኢሳይያስ በተገኘው ጊዜ በሁኔታው ፈራው። እርሱ ግን ስለ እግዚአብሔር እንድትነግሩኝ ነው የመጣሁት በማለት አበረታታው። ከዚያም ወደ ትልቁ ቅዱስ መቃርዮስ ይዞት መጣ። ቅዱስ መቃርዮስም አስተምሮ በማጥመቅ ካመነኩሰው በኋላ በበረሐ እንዲኖር አደረገው። ቅዱስ ሙሴም የተከተለው አምልኮት እግዚአብሔር ከብዙ ቅዱሳን የላቀ ሆነ።

ሰይጣን ቀድሞ ይወድደው በነበረ ምግብና መጠጥ ይዋጋው ጀመር። ይህን ጉዳይ ለቅዱስ ኢሳይያስ ነገረው። እርሱም እያበረታታው የሰይጣንን ተንኩል እንደምን አድርጎ ድል እንደሚነሣ አስተማረው።

የገዳሙ ሽማግሌዎች ከተኙ በኋላ በየክፍላቸው ሄዶ የውሃ ዕቃቸውን ይወስድና ከሩቅ ቦታ በሚያመጣው ውሃ ይሞላላቸው እንደነበር ይነገራል። ከብዙ ዓመቶች ተጋድሎ በኋላ ሰይጣን ተመቀኘውና በእግሩ ላይ ቀስል እንዲወጣበት አደረገ። ይህም ቀስል ሕመምተኛ ሆኖ እንዲቀመጥ አደረገው። የሰይጣን ጦርነት መሆኑን ባወቀ ጊዜ ብሕትውናውንና አምልኮቱን አጠናክረ።

ይህንንም ያደረገው ሥጋው የተቃጠለ እንጨት እስኪመስል ድረስ ነው። እግዚአብሔር ትዕግሥቱን ተመልክቶ ከበሸታው አዳነው። የእግዚአብሔርም ጸጋ በእርሱ ላይ ወረደ።

ከዘመናትም በኋላ አምስት መቶ ወንድሞች ወደ እርሱ ተሰባስበው አባት ሆነላቸው። ቅስና ሊሾሙት መረጡትና ለሹመቱ ወደ ፓትርያርኩ በቀረበ ጊዜ ሊፈትነው ፈልጎ ማነው ይህን ጥቁር ወደ እዚህ ያመጣ ብሎ ሽግሌዎቹን ከጠየቀ በኋላ አባርሩት አለ። እርሱም ትእዛዝ አክብሮ እየወጣ አንተ ጥቁር መልካም አደረጉብህ ብሎ ራሱን በራሱ ይናገረው ጀመር። ፓትርያርኩ ግን እንደገና አስጠራቶ ሾመውና ተመላህህ ሆይ፤ ሁለንተናህ ነጭ ሆኗል አለው።

ወደ ትልቁ ቅዱስ መቃርዮስ ለመሄድ ከሽማግሌዎቹ ጋር ተስማማና እዚያ በደረሰ ጊዜ ቅዱስ መቃርዮስ ከእናንተ አንዱ የሰማዕትነት አክሊል እንዳለው አያለሁ አላቸው። በሰይፍ የገደለ በሰይፍ ይገደላል ተብሎ ስለተጻፈ እኔ እሆናለሁ ሲል ቅዱሹ ሙሴ መልስ ሰጠ። ወደ ገዳም ተመልሶ ብዙ ሳይቈይ በርበሮች በገዳሙ ላይ ወረራ አካሄዱ። በዚህ ጊዜ በእርሱ ዘንድ ለነበሩት ወንድሞች ለመሸሸ የሚፈልግ ካለ ይሸሸ ብሎ ነገራቸው። አንተስ አባታችን ለምን አትሸሸም አሉት። እርሱ ግን እኔ ይህችን ቀን ከብዙ ዘመን ጀምሮ ስጠብቃት ነበር አላቸው። በርበሮቹ ገብተው እርሱንና ከእርሱ ጋር የነበሩ ሰባት ወንድሞችን ገደሉአቸው። ከወንድሞች አንዱ ተደብቆ ሳለ የእግዚአብሔር መልአክ በእጁ አክሊል ይዞ ሲጠብቀው በማየቱ ወጥቶ እርሱንም ገደሉት።

ቅዱስ አቡሊዲስ፡- የርም ሊቀ ጳጳስ፡- ቅዱስ አቡሊዲስ በሕይወት በነበረበት ዘመን በትሩፋት የሚኖር ፍጹም ሰው ነበር። ከአግዮስ ቀጥሎ ለሮማ ቤተ ክርስቲያን መንበር ተመረጠ። ጊዜውም ቀላዲያና የሚባለው ዘጠነኛው

የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን መሪ በተሾመበት ዓመት ነው። እርሱም ሕዝቡን ከአረግውያን ትምህርት እንዲጠነቀቁና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ እምነት እንዲጸኑ ያስተምር ነበር። ይህም ድርጊቱ በከሐዲው በቀላውደዎስ ቄሳር ዘንድ ተሰማ። እርሱም አስሮ ዝግም ደበደበው። በመጨረሻም በእግሩ ላይ ከባድ ድንጋይ አስሮ ወደ ባሕር ውስጥ ጣለው። ይህን ያደረገው የካቲት እምስት ቀን ሲሆን የካቲት ስድስት ቀን ድንጋዩ በእግሩ እንደታሰረ በውሃው ላይ ተንሳፍሮ አንድ ምእመን አገኘው። ያም ምእመን ወደ ቤቱ ወስዶ ከፈነው። ይህም ዜና በሮማና በአካባቢዋ ሁሉ ተሰማ። እንዲሁም በቄሳር ዘንድ ተሰምቶ አስከፊት እንዲመጣለት ጠየቀ። ነገር ግን ያ ያገኘው ሰው ለማንም ሳያሳይ ደበቀው።

ጽሑፎቹ፡-

- «የመናፍቃን መቃወሚያ» የተሰኘ ታላቅ መጽሐፍ ደርሶአል።
- የሮሜ ሊቀ ጳጳሳት የአቡሊዲስ ቀኖናዎች ተብለው በፍትሐ ነገሥት ውስጥ የተጠቀሱ ቀኖናዎችንም ጽፎአል።
- በመጽሐፈ ሃይማኖት አበውም የተጠቀሱ ብዙ ድርሳናት አሉት።
- ከእነዚህም ሌላ የዳንኤል ትርጓሜ፣ ስለ ሐሳዊ መሲሕና ስለ ዘመን አቈጣጠር የጻፉት መጽሐፍት አሉት። (የየካቲት 6 ቀን ስንክሳር)።

የቤተ ክርስቲያን ዜማ

የሕዝብ ተሰጥዎ

በግዕዝ

- ይ.ሕ.፡- ገዴድሳክ እግዚአ አሜን
- ኦ.፡ ሥሉስ ቅዱስ መሐረን፤ ኦ. ሥሉስ ቅዱስ መሀከን፤ ኦ. ሥሉስ ቅዱስ ተማሃለን።
- ይ.ዲ.፡- ተንሥኡ ለጸሎት!
- ይ.ሕ.፡- እግዚአ ተማሃለን።
- ይ.ሕ.፡- ሰላም ለኩልክሙ
- ይ.ሕ.፡- ምስላ መንፈስክ
- ይ.ዲ.፡- ጸልዩ በእንተ ወንጌል ቅዱስ

ይ.ሕ:- ረቡዩን ድልዋን ለሰሚዐ ወንጌል ቅዱስ።
 ይ.ዲ:- ምስባክ እመዝሙረ ዳዊት
 ይ.ዲ:- ሃሌ ሉያ፣ ቁሙ ወአጽምዑ ወንጌል ቅዱስ ዜናሁ ለእግዚእን
 ወመድኅኒን ኢየሱስ ክርስቶስ
 ይ.ካ:- እግዚአብሔር ምስሉ ውልክሙ
 ይ.ሕ:- ምስሉ መንፈስክ
 ይ.ካ:- ወንጌል ቅዱስ ዘዚኒ ወ ማቴዎስ፣ ማርቆስ ሉቃስ፣ ዘሰባክ ዮሐንስ
 ቃለ ወልደ እግዚአብሔር
 ይ.ሕ:- ስብሐት ለክ ክርስቶስ እግዚእየ ወአምላኪየ ውሎ ጊዜ
 ይ.ሕ:- ተፈሥሖ በእግዚአብሔር ዘረድኣን ወየብቡ ለአምላክ ያዕቆብ፣
 ገሥኡ መዝሙረ ወሀቡ ከበር፣ መዝሙር ሐዋዝ ዘምስሉ መሰንቆ
 (በጸም ህየንተ ተፈሥሖ)
 ይ.ሕ:- በወንጌል መራሕክን ወበነቢያት ናዘኸክን፤ ዘለሊክ አቅረብክን
 ስብሐት ለክ።
 ይ.ካ:- (እምወንጌል)
 ይ.ሕ:- (ዘማቴዎስ)
 ነአምን አበ ዘበአማን፤ ወነአምን ወልደ ዘበአማን፤ ወነአምን መንፈስ ቅዱስ
 ዘበአማን፤ ህልወ ሥላሴሆሙ ነአምን።

(በማርቆስ)

እሉ ኪሩቤል ወቡራራል ያዐርጉ ሉቱ ስብሐተ እንዘ ይብሉ ቅዱስ ቅዱስ
 ቅዱስ አንተ እግዚአብሔር አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ

(በሉቃስ)

መኑ ይመስለክ እምነ አማልክት እግዚእ አንተ ውሉቱ ዘትገብር መንከረ
 አርአይኩሙ ለሕዝቡ ነይላክ ወአድገኩሙ ለሕዝቡ በመዝራዕትክ ሓርክ
 ውስተ ሲኦል ወአዕረገ ደዋ እምህየ ወጸኸክን ምዕረ ዳግመ ግዕዝን እስመ መላእክ
 ወአድገከክን በእንተ ዘንቱ ንሴብሐክ ወንጸርህ ንቤክ እንዘ ንብል ቡሩክ አንተ
 እግዚእ ኢየሱስ ክርስቶስ እስመ መላእክ ወአድገከክን።

(በዮሐንስ)

ቀደሚሁ ቃል ውሉቱ ቃል ቃል እግዚአብሔር ውሉቱ ቃል ሥጋኮን ወገደረ
 ላዕሌን ወርኢን ስብሐቲሁ ክመ ስብሐተ አሐዱ ያሕድ ለአቡሁ ቃል እግዚእ
 ብሔር ተነሥኦ ወሥጋሁን ኢማሰን

ይ.ዲ:- ገሉ ንኡስ ክርስቲያን
 ይ.ዲ:- ተገሥኡ ለጸሎት
 ይ.ሕ:- እግዚእ ተማሃለን
 ይ.ካ:- ሰላም ለዮልክሙ
 ይ.ሕ:- ምስሉ መንፈስክ
 ይ.ዲ:- ጸልዩ በእንተ ሰላሙ ቤተ ክርስቲያን አሐቲ ቅድስት ጉባኤ እንተ
 ሓዋርያት ርትዕት በኅብ እግዚአብሔር
 ይ.ሕ:- ኪርያላይሶን
 ይ.ዲ:- ተገሥኡ ለጸሎት
 ይ.ሕ:- እግዚእ ተማሃለን
 ይ.ካ:- ሰላም ለዮልክሙ
 ይ.ሕ:- ምስሉ መንፈስክ
 ይ.ዲ:- ጸልዩ በእንተ ዛቲ ቤተ ክርስቲያን ቅድስት ወማኅበርን በውስቴታ
 ይ.ሕ:- ማኅበረን ባርክ ዕቀብ በሰላም
 ይ.ዲ:- ንብል ውልን በተበበ እግዚአብሔር ጸሎተ ሃይማኖት
ዘለቃውንት

ይ.ሕ:- ነአምን በአሐዱ አምላክ እግዚአብሔር አብ አገዜ ውሎ ገባረ
 ሰማያት ወምድር ዘያስተርኢ ወዘኢያስተርኢ ወነአምን በአሐዱ እግዚእ
 ኢየሱስ ክርስቶስ ወልደ አብ ዋሕድ ዘህልው ምስሌሁ እምቅድመ ይትፈጠር
 ዓለም ብርሃን ዘእምብርሃን አምላክ ዘእምአምላክ ዘበአማን ዘተወልደ ወአኮ
 ዘትገብረ ዘዕሩይ ምስሉ አብ በመለኮቱ ዘበቱ ውሎ ኮነ ወዘእንበሌሁሰ አልበ
 ዘኮነ ወኢምንት፤ ዘበሰማይ፤ ወዘበምድር፤ ዘበእንቲኣን ለሰብእ ወበእንተ መድ
 ኃኒትን ወረደ እምሰማያት ተሰብኦ ወተሠገወ እመንፈስ ቅዱስ ወእማርያም
 እምቅድስት ድንግል ኮነ ብእሴ ወተሰቅለ በእንቲኣን በመዕል ጲላጦስ ጲንጤናዊ
 ሐመ ወምተ ወተቀብረ ወተገሥኦ እመታን እመኅልስት ዕለት በከመ ጽሑፍ
 ውስተ ቅዱሳት መጻሕፍት፤ ዐርገ በሰብሐት ውስተ ሰማያት፤ ወነበረ በየማን
 አቡሁ፤ ዳግመ ይመጽእ በሰብሐት፤ ይኩንን ሕያዋን ወመታን፤ ወአልበ
 ማኅለቅት ለመንግሥቱ፤ ወነአምን በመንፈስ ቅዱሳ፤ እግዚእ ማሕየዊ፤ ዘሠ
 ረጸ እም አብ፤ ንስግድ ሉቱ ወንሰብሐ ምስሉ አብ ወወልድ ዘነበበ በነቢያት፤
 ወነአምን በአሐቲ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እንተ ላዕሌ ውሎ ጉባኤ ዘሓዋርያት
 ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለሥርየተ ኃጢአት፤ ወንሴር ትንግሥ መቃን
 ወሕይወተ ዘይመድእ ለዓለመ ዓለም።

በአጠቃላይ

ነአምን በአሐዱ አምላክ ገባረ ኩሉ ፍጥረት አብ ለእግዚአብሔር ወአምላክነ ወመድኃኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ እስመ አልቦ ውስተ ህላዌሁ አመክንዎ፤ በከመ አቅደምን ነገረ አላ ባሕቱ ህልው በኩሉ መዋዕል አልቦቱ ጥንት ወኢተፍጻሚት ወቦቱ ብርሃን ዘኢይጠፍእ ወአልቦ ዘይክል ቀሪቦ ገቢሁ ኢኮነ ክልዲተ ወኢሠለስተ ወኢይትዋስክ አላ አሐዱ ውእቱ ዘይነብር ለዓለም እስመ ኢኮነ ስውረ ዘኢይትአመር ዳእሙ ጥፍቀ አእመርናሁ በእፅት ወበነቢያት ከመ ውእቱ አገቢ ኩሉ ወሥሉጥ ላዕለ ኩሉ ፍጥረት አሐዱ እግዚአብሔር አብ ለእግዚአብሔር ወመድኃኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘተወልደ እምቅድመ ይትፈጠር ዓለም ወልድ ዋሕድ ዘዕሩይ ምስሌሁ ገባረ ኩሉ ሠራዊት ወሚመታት ወሥልጣናት ዘሠምረ ይኩን ሰብአ በደኃሪ መዋዕል ወነሥኡ ሥጋ እማርያም እምቅድስት ድንግል ዘእንበለ ዘርእ ብእሲ ወተሐፅነ ከመ ሰብእ ዘእንበለ ኃጢአት ወአበላ ወአልቦ ጉሕሉት ውስተ አፋሁ ወእምዝ ሐመ ወሞተ በሥጋ ወተንሥኡ እመታን በማልስት ዕለት ወዐርገ ሰማያት ጎበ አብ ዘፈነዎ ወነበረ በየማነ ኃይል። ወፈነወ ለነ ሳራቅሊጦስሃ መንፈስ ቅዱስ ዘወጽኦ እምአብ ወአድጎነ ኩሉ ዓለመ። ዘህልው ምስለ አብ ወወልድ፤ ንብል እንከ ከመ ኩሉ ሠናይ ፍጥረተ እግዚአብሔር ወአልቦ ግዱፍ ወመንፈስሰ ሕይወተ ሥጋ ይእቲ ንጽሕት ወቅድስት በኩሉ ወንሕነሰ ንብል ከመ ሰብላብ ንጽሕ ወልደት ዘአልቦ ርኩስ። እስመ ፈጠርመ እግዚአብሔር ለአዳም ወለሒዋን ከመ ይብዝኑ ሕዝብ ንለቡ እንከ ከመቦ ውስተ ሥጋ ነፍስ እንተ ኢትመውት ወኢትማስን ምስለ ሥጋ ንሕነሰ ናስቆርር ኩሉ ግብርመ ለዕልዋነ ሃይማኖት ወኩሉ ፍልጠቶ ወአሊወሕግ እስመ ርኩሳን እመንቱ በገቢነ ወካዕበ ነአምን ትንሣኤ ሙታን ጻድቃን ወኃጥኢን ወዕለተ ኩነኢ አመ ይትፈጽይ ኩሉ በከመ ምግባሩ ዓዲ ነአምን ከመ ክርስቶስ ኢታነ ሕፁፀ እምቅድስብእት ወኢምንተኒ አላ ውእቱ እግዚአብሔር ቃል ዘኮነ ሰብአ በጽድቅ ወዐረቀ ትዝምደ ሰብእ ምስለ እግዚአብሔር ሊቀ ካህናቴህ ለአፃቢ ኢንትገዘር እንከ ከመ አይሁድ። ነአምን ከመ መጽኦ ዘይፈጽም ለዕተ ወነቢያተ ዘኪያሁ ይሴፈው ምጽአቱ ኩሉ ሕሕዛብ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘሠረፀ እምይሁዳ ወእምሥርወ ዕሣይ ዘሥልጣኑ ዲበ መትከፍቱ፤ ሉቱ ሰብሐት ወእኩቲት ዕባይ ወበርኮት ወዳሌ ወማገሌት ይእዘኒ ወዘልፈኒ ወለዓክሙ ዓለም አሚን።

በአማርኛ

ይ.ሕ.:- አቤቱ እናመሰግንሃለን አሚን ሥሉስ ቅዱስ ሆይ፤ ማረገ፤ ሥሉስ ቅዱስ ሆይ፤ ራራልን፤ ሥሉስ ቅዱስ ሆይ፤ ይቅር በለን።

ይ.ዲ.:- ለጸሎት ተነሡ፤

ይ.ሕ.:- አቤቱ ይቅር በለን።

ይ.ካ.:- ሰላም ለሁላችሁ ይሁን።

ይ.ሕ.:- ከመንፈስህ ጋር

ይ.ዲ.:- ከቡር ስለሚሆን ስለወንጌል ጻልዩ።

ይ.ሕ.:- የከበረ ወንጌልን ለመስማት የበቃን አድርገን።

ይ.ዲ.:- ከመዝሙረ ዳዊት ምስባክ።

ይ.ዲ.:- ሃሌ ሉያ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተናገረውን ቅዱስ ወንጌል ቁማችሁ አድምጡ።

ይ.ካ.:- እግዚአብሔር ከሁላችሁም ጋር ይሁን።

ይ.ሕ.:- ከመንፈስህ ጋር

ይ.ካ.:- ማቴዎስ፤ ማርቆስ ወይም ሉቃስ የተናገረው። የሐንስ የሰበከው ቅዱስ ወንጌል የእግዚአብሔር ልጅ ቃል።

ይ.ሕ.:- ጌታዬ፤ አምላኬ፤ ክርስቶስ ሆይ፤ በጊዜ ሁሉ ምስጋና ላንተ ይሁን

ይ.ሕ.:- በረዳን በእግዚአብሔር ደስ ይበላችሁ፤ ለያዕቆብ አምላክ ምስጋና አቅርቡ፤ ምዝሙር ዘምሩ፤ ከበር ምቱ፤ መዝሙር ከመሰንቆ ጋር ያማረ ነው።

(በጸም በተፈሥሐ ፈንታ)

ይ.ሕ.:- በወንጌል መራሽን፤ በነቢያት አጽናናሽን፤ ላቀረብክን ለአንተ ምስጋና ይሁን።

ይ.ካ.:- (ከወንጌል ያንብቡ)

ይ.ሕ.:- (የተነበበው ከማቴዎስ ከሆነ) የማይለወጥ አብን እናምናለን፤ የማይለወጥ ወልድን እናምናለን፤ የማይለወጥ መንፈስ ቅዱስንም እናምናለን፤ ጸንቶ የሚኖር ሦስትነትን እናምናለን።

(የተነበበው ከማርቆስ ከሆነ)

እሊህኪሩቤልና ተራራል ምስጋናን ያቀርቡለታል፤ እግዚአብሔር አብ፤ ወልድ፤ መንፈስ ቅዱስ፤ ቅዱስ፤ ቅዱስ፤ ቅዱስ አንተ ነህ እያሉ።

(የተነበበው የሉቃስ ወንጌል ከሆነ)

አቤቱ አማልክት ከሚባሉት ወገን የሚመስልህ ማነው? ድንቅ ሥራን የምትሠራ አንቱ ነህ፤ ለሕዝብህ ኃይልህን አላየህቸው፤ ሕዝብህንም በከንድህ አዳንካቸው፤ ወደ ሲኦል ሄደህ ከዚያም ምርኮን አወጣህ፤ እንደገና አንድ ጊዜ ነጻነትን ሲወሽን መጥተህ አድነሽናልና ስለዚህ እናመሰግንሃለን፤ ጌታ ኢየሱስ

ክርስቶስ ሆይ፥ አንተ ቡሩክ ነህ እያልንም ወደ አንተ እንመክላለን፤ ሰው ሁኔታ አድነኸናልና።

(የተነበበው የኮሎኒያን ወንጌል ከሆነ)

ቃል ቀዳማዊ ነው፤ ያ ቃል የእግዚአብሔር ቃል ነው፤ ያ ቃል ሥጋ ሆነ፤ በኛም ወደረ፤ ላባቱ አንድ እንደሆነ ልጅ ከብር ከብሩንም አየን፤ የሕያው አብ ቃል አዳኝ ቃል፤ የእግዚአብሔር ቃል ተነሣ፤ ሥጋውም መፍረስ መበሰበስ አላገኘውም።

ይ፡ዲ፡- የክርስቲያን ታናሾች ውጡ።

ይ፡ዲ፡- ለጸሎት ተነሡ።

ይ፡ሕ፡- አቤቱ ይቅር በለን።

ይ፡ካ፡- ሰላም ለሁላችሁም ይሁን።

ይ፡ሕ፡- ከመንፈስህ ጋራ

ይ፡ዲ፡- ለአንዲት፥ ቅድስት፥ አጽናፋዊትና ሐዋርያዊት ለሆነችው ቤተ ክርስቲያን ሰላም ጸልዩ።

ይ፡ሕ፡- ኪርያላይሶን

ይ፡ዲ፡- ለጸሎት ተነሡ

ይ፡ሕ፡- አቤቱ ይቅር በለን።

ይ፡ካ፡- ሰላም ለሁላችሁ ይሁን።

ይ፡ሕ፡- ከመንፈስህ ጋር

ይ፡ዲ፡- ለዚህች ቅድስት ቤተ ክርስቲያን፥ በውስጥ ስላለው ማኅበራችንም ጸልዩ።

ይ፡ሕ፡- ማኅበራችንን ባርክ፤ በሰላም ጠብቆ

ይ፡ዲ፡- ከእግዚአብሔር በተሰጠን ዕውቀት ጸሎተ ሃይማኖት እንበል

የሊቃውንት

ይ፡ሕ፡- ሁሉን በፈጠረ አንድ አምላክ በእግዚአብሔር አብ እናምናለን። ሰማይን፥ ምድርን፥ የሚታየውን የማይታየውን በፈጠረ፥ ዓለም ሳይፈጠር ከእርሱ ጋራ በነበረ፥ ተቃደሚ፥ ተከታይ በሌለው በአብ ልጅ በአንድ ጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እናምናለን፤ ከብርሃን የተገኘ ብርሃን፥ ከባሕርይ አምላክ የተነሣ የባሕርይ አምላክ፥ የተወለደ እንጂ ያልተፈጠረ፥ በመለኮቅ ከአብ ጋር ትክክል የሚሆን፥ ሁሉ በእርሱ የሆነ፥ በሰማይም ያለ በምድርም ያለ ያለ እርሱ ምንም የሆነ የለም፤ ስለ እኛ ስለ ሰዎችም እኛን ለማዳን ከሰማያት ወረደ፤ በመንፈስ ቅዱስ ዘቅድስት ድንግል ማርያም ሰው ሆነ፤ ሥጋን ነፃነ ጉልማሳ ሆነ፤ ስለኛም በጴንጤኖዊው በጲላሞስ ዘመን ተሰቀለ፤ ታመመ፤ ሞተ፤ ተቀ

በረ፤ በሦስተኛው ቀን ከሙታን ተለይቶ ተነሣ፤ በቅዱሳት መጻሕፍት እንደተጻፈ፥ በምስጋና ወደ ሰማይ ዐረገ፤ በአብ ቀኝ ተቀመጠ፤ ዳግመኛም በሙታንና በሕያዋን ይፈርድ ዘንድ በጌትነት ይመጣል፤ ለመንገሥቱም ፍጻሜ የለውም።

ግሕየዊ ጌታ በሚሆን፥ ከአብ በሠረፀ በመንፈስ ቅዱስ እናምናለን። እንሰግድለት፤ እናመሰግንው፤ ከአብ ከወልድ ጋር በነበያት ዐድሮ የተናገረ፥ ሐዋርያዊትና ዓለም ዐቀፋዊት በሞትሆን በአንዲት ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እናምናለን፤ ለጳጢአት ሥርየት በአንዲት ጥምቀት እናምናለን፤ የሙታንን መነሣት ተስፋ እናደርጋለን የሚመጣውንም ሕይወት ለዘለዓለም።

የሐዋርያት

በጌታችን በአምላካችን በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ አባት ፍጥረቱን ሁሉ በፈጠረ በአንድ አምላክ እናምናለን። በመኖሩ መከንያት የለበትምና፤ አስቀድመን እንደተናገርን በዘመት ሁሉ ይኖራል እንጂ ጥንት ወይም ፍጻሜ የለውምና፤ የማይጠፋ ብርሃን አለው፤ ወደ እርሱም መቅረብ የሚቻለው የለም። ሁለት አይደለም፤ ሦስትም አይደለም፤ አይጨመርበትም። ለዘለዓለም የሚኖር አንድ ብቻ ነው እንጂ የማይታወቅ የተሰወረ አይደለምና፤ በኦሪትና በክቢያት በጉላና በተረፋ ዐውቅነው እንጂ፤ ሁሉን ፈጠረ። በፍጥረት ሁሉ ላይም ሥልጣን ያለው እንደሆነ አንድ እግዚአብሔር ዓለም ሳይፈጠር ለተወለደ ለጌታችን ለመድኃኒታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ አባት ነው። ወልድ ዋሕድ ከእርሱ ጋራ የተካከለ ሠራዊትን መዓርጋትን ሥልጣናትንም ሁሉ ፈጠረ። በኋለኛው ዘመን ሰው ይሆን ዘንድ የወደደ ከቅድስት ድንግል ማርያም ያለዘርአ ብእሴ ሥጋን ነሣ። ጳጢአት በደል ሳይኖርበት በሰው ሥርዓት ዐደገ። በአንደበቱም ሽንገላ አልተገኘበትም። ከዚህ በኋላ በሥጋ ታመመ፤ ሞተም፤ በሦስተኛው ቀን ከሙታን ተለይቶ ተነሣ፤ ወደላከውም ወደ አብ ወደ ሰማይ ዐረገ፤ ኃይል ባለውም ቀኝ ተቀመጠ።

ከአብ የሠረፀ ጸራትሊጦስ መንፈስ ቅዱስንም ሰደደለን። ዓለሙን ሁሉ አዳነ። ከአብ ከወልድ ጋር የሚኖር፤ እንግዲህ እግዚአብሔር የፈጠረው ሁሉ መልካም እንደሆነ የሚጣልም እንደሌለ እንናገራለን። ነፍስ የሥጋ ሕይወት ናት በሁሉ ንጽሕት ቅድስት የሆነች እኛስ ጋብቻ ንጹሕ እንደሆነ መውለድም ርኩሰት እንደሌለበት እንናገራለን። ሕዝብ ይበዙ ዘንድ እግዚአብሔር አዳም ንና ሐዋንን ፈጥሮአቸዋልና። የማትሞት ከሥጋ ጋራ የማትፈርስ የማትሰበሰብ ነፍስ በሥጋችን እንገለጻለን። እንግዲህ እናስተውላለን። እኛስ ሃይማኖትን የሚለውጡ ሰዎች የሚሠሩትን ሁሉ እንንቅላለን፤ መለየታቸውንም ሁሉ ሕግ መለወጣቸውንም እነርሱ በእኛ ዘንድ የረከሱ ናቸውና። ዳግመኛም የሞቱ የጻድቃንንና የጋጥአንን ትንሣኤ ሁሉ እንደ ሥራው የሚቀበልበትን የፍርድን ቀንም እናምናለን። ዳግመኛም ክርስቶስ ከሰውነት ምንም ምን የጉደለ እንዳይደለ እናምናለን። በእውነት ሰው የሆነ እግዚአብሔር ቃል ነው እንጂ። አብ የሾማቸው የክህናት አለቃ የሰውን ወገን ከእግዚአብሔር ጋር አስታረቀ።

እንግዲህ እንደ አይሁድ አንገዘር። አሪትንና ነቢያትን የሚፈጽም እንደመጣ እናውቃለን። አሕዛብ ሁሉ የእርሱን መምጣት ተስፋ የሚያደርጉት ኢየሱስ ክርስቶስ ክፍሁዳ ከዕሜይም ሥር የተገኘ ሥልጣኑ ገንዘቡ የሆነው፤ ክብር፣ ምስጋና፣ ገናናት፣ በረከት መስጠት፣ ውዳሴ ለርሱ ነው፤ ዛሬም፣ ዘመት ርም፣ ለዘላለሙ አሜን።

ጥያቄዎች

1. ቤተ ክርስቲያን ኅላፊነት ያለባት በምን ምክንያት ነው?
2. የቤተ ክርስቲያን ራስ ማነው?
3. የቤተ ክርስቲያንን ኅላፊነት በተመለከተ በስንት ርእሶች ሥር ቀረበ? እነርሱስ ምን ምን ናቸው?
4. የወንጌል ተምህርት የተስፋፋው እንዴት ነው?
5. ሰባቱን ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ዘርዘር።
6. የምታስታውሳቸውን ሥርዓተ ጸሎቶች ዘርዘር።
7. ሁለቱን የችግር ዐይነቶች ግለጥ።
8. የዚህ ዓለም ኑሮ አስፈላጊ ነገሮች ምን ምን ናቸው?
9. መጽሐፈ ዲድስቅልያ የቤተ ክርስቲያንን ሥርዓት የሚያስከብር ማነው አለ?
10. አንዳንድ ልዎች በዚህ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ምን ምን ዐይነት ሥርዓቶችን ያፈርሳሉ?
11. ወንጌላዊው ፊልጶስ ያጠመቀው አንድ የታወቀ ሰው ማነው?
12. ከፊልጶስ ጋር የሚያስተምሩ እነማን ነበሩ?
13. ማርያም መግደላዊት ማንን አገለገለች?
14. ሙሴ ጸሊም ቀደም ብሎ ምን ነበር?
15. ሙሴ ጸሊም ምን ድምፅ ሰማ?
16. ሰይጣን ሙሴ ጸሊምን በምን ተዋጋው?
17. ሙሴ ጸሊም ለገዳሙ ሽማግሌዎች ምን ያደርግላቸው ነበር?
18. ሙሴ ጸሊም ለሰጌት ወንድሞች አባት ሆነላቸው?

ምዕራፍ 5

መንፈሳዊነትና ግብረገብነት

ከሰዎች ጋር የመወያየት ውጤት

ውይይት ወይም መወያየት የሚለው ቃል እንደዚህ ምዕራፍ አባባል ስለ አንድ ጉዳይ ወደ አንድ የስምምነት ውጤት ላይ ለመድረስ ሐሳብ ለሐሳብ መለዋወጥ ማለት ነው። ውይይቱ አንድ ሰው የራሱን እምነት በማብራራት ሌላውን ሰው እንዲያምንለት ለማድረግ፣ ወይም ሌሎችን ሰዎች ለማሳመን የሚያደርገው ማስረዳትና ለሚቀርብለትም ጥያቄ የሚሰጠው መልስ ሊሆን ይችላል፤ ወይም ደግሞ በአንድ ጉዳይ ላይ የተለያዩ ሐሳብ ያላቸው ሰዎች ሐሳባቸውን ለማሳመን ሁላቸውም በየግላቸው ለጉባኤ አቅርበው የሚነጋገሩ በት ጉዳይ ሊሆን ይችላል። ከዚህም ሌላ አንድ ችግር ያለ መሆኑ ታውቆ ለዚያ ችግር ስብሰባ በማድረግ ወደመፍትሔ ሐሳብ ለመድረስ የሚደረግ የሐሳብ መለዋወጥ ሊሆን ይችላል። ይሁን እንጂ በቀረበ ሐሳብ ወይም ሐሳቦች ላይ ሁልጊዜ ወደ ስምምነት ይደረሳል ማለት አይደለም፤ አንዳንድ ጊዜ ይፈራረሳል፤ ሌላ ጊዜ ደግሞ ላይደረስ ይችላል።

ወደ ስምምነት የመድረስ ወይም ያለመድረስ ሁኔታ፡ ወደ አንድ ስምምነት ላይ አለመድረስ ጠላትነት አይደለም። ሰዎች የሐሳብ ልዩነት ቢኖራቸውም ተግባብተው ለመኖር ይችላሉ። ከሌሎች ሰዎች ጋር ያለቀጣ የሐሳብ ልዩነት ማድረግ ይገባል። ያመነበትን ነገር ለሌላ ሰው ለማሳመን መከራ በሚደረግበት ጊዜ ተቀባይነት ሳያገኝ ቢቀር ያለውን ወዳጅነት መቀጠል እንጂ ጠባይን መለወጥ አይገባም። በሌላ በኩል ደግሞ ለተልቅ ዓላማና እምነት ፍጹም ታማኝ መሆን እንጂ ትክክለኛ ላልሆነ የዳደኛ ተጽዕኖ መሸነፍ የደካማነት ምልክት ነው። ሰውን ወደ ትክክለኛ አቅጣጫ የመምራት ኅላፊነት ሊሰማ ይገባል። ይሁን እንጂ ቢቻልም፣ ባይቻልም ከሰው ጋር ያለው የወዳጅነት ስሜት መቀዝቀዝ የለበትም። ግብረተሰብ እንደማንኛውም ግለሰብ ሊሳሳት ስለሚችል የድምፅ ብልጫ ሊያሳስብን አይገባም። ዋናው የአስተሳሰብ መመዘኛ ቃለ እግዚአብሔር መሆን አለበት። ለቃለ እግዚአብሔር ታማኞች ከሆንን ለሰው ሁሉ ፍቅር አለን ማለት ነው። ፍቅርና ቋንቋ ካለን ደግሞ ነፍሳትን የማዳን ዕድል ያጋጥመናል። በዚያ በምናድነው ነፍስ ምክንያትም በሰማይ ድስታ ይሆናል (ሉቃ. 15፡7)።

መንፈሳዊ ውይይት በትሕትናና በመግባባት እንጂ በቀጣና በእምቢተኝነት አይሁን። ይህን አባባል ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንደምን አድርጎ እንደሠራበት ሲያመለክት እንዲህ ብሎአል፡-

«እኔ የማንም ባሪያ ሳለሆን ነጻ ሰው ነኝ፤ ይሁን እንጂ በተቻለኝ መጠን ብዙዎችን በማዳን ለመጥቀም ብዬ የሁሉም ባሪያ ሆኜአለሁ» ከአይሁድ ጋር ስሆን አይሁድን ለማዳን እንደ አሁዳዊ ሆነኩ፤ ምንም እንኳ እኔ ከአሪት ሕግ በታች ባለሆን ከአሪት ሕግ በታች ያሉትን ለማዳን ስል ከአሪት ሕግ በታች እንዳሉት ሰዎች ሆነኩ፤ ምንም እንኳ እኔ የእግዚአብሔር ሕግ ያለኝና ከክርስቶስ ሕግ ሥር ብሆን፤ ሕግ የሌላቸውን አረማውያንን ለማዳን ስል ሕግ እንደሌለው ሰው ሆንሁ» በእምነት ደካሞች የሆኑትን ለማዳን ስል እንደ ደካሞች ደካማ ሆነኩ፤ በተቻለ መጠን አንዳንዶችን ለማዳን ከሁሉም ጋር ሁሉን ነገር ሆነኩ» (1ኛ ቆሮ. 9:19-22)።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ይህን ሁሉ እያደረገ በሚያስተምርበት ጊዜ ብዙ ችግሮች የደረሱበት ቢሆንም እንኳ ሥራው በጣም የተሳካለት ሰው ነበር (2ኛ ቆሮ. 11:21-33)።

ታዲያ እንዴት ይህ ሊሆን ቻለ? ይህ ሊሆን የቻለው ምንም ያኽል ችግር ቢበዛበት ሥራውን ያከናውን የነበረው በፍቅርና በትዕግሥት ስለነበረ ነው።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ብዙ ሥራዎቹ ተሳክተውለት ብዙ የክርስቶስ ቤተ ሰብ ቢያሰባሰቡም እንኳ አንድም ያልተቃወመው አልነበረም ግለት አይደለም። ምንም ሳይታከት በአይሁድ ጸሎት ቤቶች ሁሉ እየገባ ያስተምር ነበር። ብዙ አረማውያንንም ወደ ክርስትና መልሶአል። ይሁን እንጂ አይሁድም ሆኑ አረማውያኑ ብዙ ሥቃይ አድርሰውበታል። የመደብደቡ፣ የመገረፋ፣ የመሰደቡና የመታሰሩ ችግር ሲደርስበት ሁለተኛ አረማውያንን አላስተምርም፤ ወይም ዳግመኛ ወደ አይሁድ ምክራብ አልገባም አላለም።

የሐሳብ ልዩነት መኖሩን ዐዋቀን መቀበል አለብን። ሰዎችን ሁሉ ወደ እኛ ሐሳብ ለመመለስ ካልቻልን እነርሱ ጠላቶቻችን ናቸውና ሁለተኛ ከእነርሱ ጋር አንነጋገርም የምንል ከሆነ ሰው ሁሉ የተለያየ አስተሳሰብ ያለው መሆኑን አናውቅም ግለት ነው። እንዲሁም እንኳን በአስተሳሰብ ልዩነት ካለን ሰዎች ጋር ይቅርና ጠላቶቻችሁን ውደዱ የሚለውን የጌታችንን ትእዛዝ አላስተዋልነውም ግለት ነው። እንዲህ ከሆነ ደግሞ ከሰው ጋር ኖረን ብዙ ሥራዎችን መሥራት አንችልም። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሁሉን ለማዳን ከሁሉም ጋር ሁሉን ነገር ሆነኩ ያለውን ጥበባዊ አስተሳሰብ ትክ ብለን ግስተዋል ይኖር ብናል።

ተስፋ መቀረጥ አይገባም

አንዳንድ ችግሮች በትዕግሥት ካልተቋቋሙባቸው በቀር ትዕግሥት ለሌላ ቸው ሰዎች ተስፋ ያስቈርጡ ይሆናል። ተስፋ መቀረጥ ደግሞ በእግዚአብሔር አለመተማመን ነው። እስከመጨረሻ የሚታገሥ ግን ባል ድል እንደሚሆን የሚገልጡትን የቅዱሳን መጻሕፍት ማስረጃዎች እንመልከት፡-

«እስከ መጨረሻ በትዕግሥት የሚጸና ግን ይድናል» (ግድ. 24:13)።

«አንተም የኢየሱስ ክርስቶስ መልካም ወታደር በመሆን መከራን ከእርሱ ጋር ተካፈል» (2ኛ ጢሞ. 2:3)።

«ጌታ በቃል ኪዳኑ መሠረት ለወዳጆቹ የሚሰጠውን የሕይወት አክሊል ስለሚቀበል፣ ፈተናን ታግሞ የሚጸና ሰው የተባረከ ነው» (ያዕ. 1:12)።

ተስፋ መቀረጥ ራሱ በእግዚአብሔር ላይ ያለውን እምነት ማንደል ነው የሚባልበት ምክንያት መውደቅም ሆነ መነሣት ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ የማይፈጸሙ መሆናቸውን አለማመን በመሆኑ ነው። ለምሳሌ ንጉሥ ሕዝቅያስ የመሞቻው ጊዜ ሲነገረው እግዚአብሔርን ስለለመነ ነው በዕድሜው ላይ ዐሥራ አምስት ዓመቶች የተጨመሩለት። ተስፋ ቂርጦ ዝም ቢል ኖሮ ያን ተጨማሪ የዐሥራ አምስት ዓመት ዕድሜ ሊያገኝ ባልቻለም ነበር። የእግዚአብሔርን ሁሉን ቻይነት አምኖ ልመናውን አቀረበ እግዚአብሔርም የለመነውን ሰጠው።

ተስፋ ከመቀረጥ የተነሣ ሰዎች ብዙ ጊዜ ተጨማሪ ኃጢአት ይሠራሉ። ወይም ራሳቸውን ይጉዳሉ። አንዳንድ ሰዎች ተስፋ በመቀረጣቸው የመጠጥና የሌሎች ነገሮች ሰብዎችና ሰካራዎች ይሆናሉ። በሰካርም ገሊናቸውን ስለሚሰቱ ራሳቸውን፣ ቤተሰባቸውንና ገብረተሰቡን ይበድላሉ። ለምሳሌ የፋርስ መንግሥት የጦር አዛዥ የነበረው ሆሎራኒስ በአንዲት ሴት ራሱ ተቀርጦ ለፋርስ ሠራዊት መሸነፍ ምክንያት የሆነው በሰካር ገሊናውን ስቶ በነበረበት ጊዜ ነው።

ተስፋ የቂረጡ አንዳንድ ሰዎች ደግሞ ተስፋ ከመቀረጣቸው የተነሣ ተጨማሪ ኃጢአት ይሠራሉ። ለምሳሌ ንጉሥ ሳኦል እግዚአብሔር ከእርሱ ተለይቶት ተስፋ በቂረጠ ጊዜ ወደ መኖሩበት ጠሪ ጠንቋይ ዘንድ ሄዶ ማስጠንቂልን የመሰለ ተጨማሪ ታላቅ ኃጢአት ሠራ። እንዲሁም አስቆሮ ታዊው ይሁዳ ጌታውን አሳልፎ ከሰጠ በኋላ ወደ ገሊናው ሲመለስ ተስፋ በመቀረጥ ራሱን የመገደል ተጨማሪ ኃጢአት ሠራ። በለመንነው ጊዜ ሁሉ ተገቢውን መልስ የሚሰጠን አባት፣ ጌታ፣ አምላክ እስካለልን ድረስ ለምን ተስፋ እንቁርጣለን? ማንኛውም ሁኔታ ያል እርሱ ፈቃድ የማይፈጸም መሆኑን እስካወቅን ድረስና የችግር መፍትሔ ሁሉ በእርሱ እጅ መሆኑን እስካወቅን ድረስ ለምን እምነታችንን በማንደል ተስፋ የመቀረጥ ኃጢአት እንፈጽማለን? ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እኮ ያለው።

«ልባችሁ አይጨነቅ፤ በእግዚአብሔር እመኑ በእኔም እመኑ» ነው (ዮሐ. 9:14)።

አንቀጽ ብፁዓን

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አንቀጽ ብፁዓን የሚባለው ክፍል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የታወቀውን የተራራ ላይ ትምህርቱን ሲጀምር የተናገራቸው የበረከት ምንጮች ናቸው። አባባሉም እንደሚከተለው ነው፡-

1. «በመንፈሳዊ ኑሮአቸው ድኾች መሆናቸው የሚሰማቸው መንግሥተ ሰማይ የእነርሱ ስለሆነች የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
2. የሚያዝኑት እግዚአብሔር መጽናናትን ስለሚሰማቸው የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
3. የዋሆች ማለት ምድርን ስለሚወርሱ የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
4. ጽድቅን የሚራቡና የሚጠሙ ስለሚጠግቡ የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
5. ምሕረትን የሚያደርጉ ምሕረትን ስለሚያገኙ የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
6. ንጹሕ ልብ ያላቸው እግዚአብሔርን ስለሚያዩ የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
7. በሰዎች መካከል እርቅና ሰላምን የሚያደርጉ የእግዚአብሔር ልጆች ስለሚባሉ የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
8. ስለ ጽድቅ የሚሰደዱ መንግሥተ ሰማይ የእነርሱ ስለሆነች የተባረኩ ናቸው (ብፁዓን ናቸው)።»
9. በእኔ ምክንያት ሰዎች ሲሰድቡአቸውና ሲያሳድዱአቸው በውሸትም ስማችሁን ሲያጠፉት የተባረካችሁ ናችሁ (ብፁዓን ናችሁ)። በመንግሥተ ሰማይ የምታገኙት ዋጋ ትልቅ ስለሆነ ደስ ይበላችሁ፤ ሐሴትም አድርጉ፤ ከእናንተ በፊት የነበሩትን ነዚያት እንዲሁ ስደትና መከራ አድርሰውባቸዋል (ማቴ. 5፡3-12)።»

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተራራ ላይ ትምህርቱን ሲጀምር እውነተኛዎቹ የበረከት ወይም የደስታ ምንጮች የሚለኩት በሰማያዊ መለኪያ እንጂ ጠፊና ከንቱ በሆነው ምድራዊ መለኪያ አለመሆኑን ገልጦአል። ሰዎች በሥጋዊ አስተሳሰብ የሚገምቱአቸው የደስታ ምንጮች ግን በስሕተት ላይ የተመሠረቱ ናቸው። ይህም የሆነበት ምክንያት እነርሱ እንደሚገምቱት የደስታ ምንጭ ምድራዊ ሀብት ስለሚመስላቸው ነው። ጌታችን ይህን አስተሳሰብ አርም የደስታ ምንጮቹ ሌሎች መንፈሳውያን ሁኔታዎች እንጂ ምድራዊ ሀብት አለመሆኑን ስለሰጠው ዝርዝር ትምህርት የሚከተሉትን ማብራሪያዎች ይመለከቷል።

በመንፈሳዊ ኑሮአቸው ድኻ መሆናቸው የሚሰማቸው ስለዓለማዊው ሀብት እጅግም ሳይጨነቁ መንፈሳዊነት እንደገናላቸው በማድረግ ራሳቸውን በራ

ሳቸው ዝቅ አድርገው የሚያዩ ናቸው። እነዚህም የክርስቶስ ቤተሰብ አባሎች ናቸው።

የሚያዝኑ ሲባል ስለዓለማዊ ጉዳይ የሚያዝኑ ሳይሆን ስለኃጢአታቸው በመጸጸት ወይም ስለሌሎች ሰዎች ኃጢአት የሚያዝኑ ማለት ነው። እነርሱም መጽናናትን ከምድር ሳይሆን ከሰማይ ያገኛሉ።

የዋሆች ማለት ራሳቸውን ዝቅ አድርገው ለእግዚአብሔርና ለትእዛዛቱ የሚያስገዙት ምንም ዓይነት ችግርና ማሳደድ ቢያደርሱባቸውም በሰዎች ሁሉ ፊት ራሳቸውን ዝቅ የሚያደርጉና ቁም የማይዙ ናቸው። እንደእነዚህ ያሉት የትሕትናቸውን ዋጋ በምድር ላይ አንኳ ያገኛሉ።

ጽድቅን የሚራቡና የሚጠሙ ማለት እንደ እውነተኛ በጎነት የሚቈጥሩትን መንፈሳዊ በረከት የሚናፍቁ ማለት ነው። እንደ እነዚህ ላሉት እግዚአብሔር ፍላጎታውን ሁሉ በመስጠት ያጠግባቸዋል፤ ያረዛቸዋልም።

ምሕረትን የሚያደርጉ ማለት ከፍቅርና ከልባቸው ቅንነት የተነሣ ለችግረኞች የሚራሩና የሚረዱአቸው ማለት ነው። እንደ እነዚህ ያሉት ከእግዚአብሔርም ከሰውም ምሕረትን ያገኛሉ።

ንጹሕ ልብ ያላቸው ሲባል ርኩስ ሐሳብ ወይም ክፉ ዝንባሌ የሌላቸው ማለት ነው። እንደእነዚህ ያሉት ፍጹም ንጹሐች በመሆናቸው እግዚአብሔርን ያዩታል። ይህም የተሟላ ደስታ ነው።

በሰዎች መካከል እርቅና ሰላምን የሚያወርዱ ሲባል በእነርሱና በእግዚአብሔር መካከል፣ በእነርሱና በሰዎች መካከል፣ እንዲሁም በእነርሱና በራሳቸው መካከል ሰላምን ለማስፈን የሚሠሩ ማለት ነው። እነዚህ የእግዚአብሔር ልጆች የሚባሉበት ምክንያት ለሰላም በመሥራታቸው እግዚአብሔርን ስለሚመስሉ ነው።

ስለ ጽድቅ የሚሰደዱ ማለት በእግዚአብሔርና በትእዛዛቱ በማመናቸው ማለት ነው። እነርሱም ለመሰደብ፣ በሐሰት ለመከሰስና ለመሰደድ የተጋለጡ ናቸው። የእውነት ጠላቶችም የክርስቶስ ጠላቶች ናቸው። እንደእነዚህ አድርገው የሚሳደዱትም በክርስቶስ መንግሥት የተከበሩ ይሆናሉ።

ጥያቄዎች

1. በአሁኑ አባባል ውይይት ማለት ምን ማለት ነው?
2. ለውይይት ሌሎች አማራጭ ትርጉሞች ምን ምን ናቸው?
3. ውይይት ሁልጊዜ ወደ ስምምነት ያደርሳልን?
4. ሰዎች የሐሳብ ልዩነት ካላቸው ጠላቶች ናቸውን?
5. አንድ ሰው እምነቱን ለሌላ ሰው ለማስረዳት በሚፈልግበት ጊዜ ተቀባይነት ያጣ እንደሆነ ከዚያ ሰው ጋር የነበረውን ግንኙነት ማቋረጥ ይገባል ወይስ አይገባም?
6. ትክክለኛው ብዙ ሰዎች ያመኑበት ጉዳይ ብቻ ነውን?

7. ኅብረተሰብ ይላሳታል? ወይስ አይላሳትም?
8. አንድን ነፍስ ያሳንን እንደሆነ በሰማይ ምን ዐይነት ስሜት ይኖራል?
9. መንፈሳዊ ውይይት እንዴት መሆን አለበት?
10. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ብዙዎችን በማዳን ለመጥቀም ሲል ምን አደረገ?
11. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሥራው የተሳካለት በምን ምክንያት ነው?
12. ሰውን ወደ እምነታችን ለመመለስ ባለመቻላችን ዳግመኛ ከእርሱ ጋር አንጋግርም የምንለው ምን ዐይነት አስተሳሰብ ያለን እንደሆነ ነው?
13. ይህን ብናደርግ የትኛውን የጌታችንን ትእዛዝ አላስተዋልንም ማለት ነው?
14. ተስፋ መቀረጥ ምንን ያመለክታል?
15. ተስፋ ባለመቀረጥ ለሚገኝ ጥቅም አንድ ምሳሌ አቅርብ
16. ተስፋ መቀረጥ ወደ ተጨማሪ ኃጢአት የሚወስድ ለመሆኑ የተሰጠውን ሁለት ምሳሌዎች አቅርብ።
17. አንቀጽ ብፁዓን የሚለው ቃል የተሰጠው ለየትኛው የጌታችን ትምህርት ነው?
18. ጌታችን በአንቀጽ ብፁዓን ትምህርት የደስታ ምንጮች መለኪያቸው ምን እንደሆነ አብራራ?
19. ስለደስታ ምንጭ መለኪያ ሰዎች የሚያስቡት ስሕተት ምንድነው?

ስምንተኛ ክፍል

ምዕራፍ 1

ትምህርተ ሃይማኖት

የእግዚአብሔር ቅጣቶች

እግዚአብሔር እንደ አባት ሆኖ ልጆቹን ለማስተማርና ለማስጠንቀቅ፣ እንደ ዳኛ ሆኖ ለሰው ሁሉ እንደየተግባሩ ተገቢ ዋጋውን ወይም ቅጣቱን የሚሰጥ መሆኑን ቅዱሳት መጻሕፍት ይመሰክራሉ። የእግዚአብሔር ቅጣቶች በአጠቃላይ ሁለት ዐይነቶች ናቸው።

የመጀመሪያው የቅጣት ዐይነት እንደ አባትነቱ ማስጠንቀቂያ ለመስጠት ወይም ለማስተማር ብሎ በዚህ ዓለም ላይ የሚቀጣው ጊዜያዊ ቅጣት ነው።

ሁለተኛው ዐይነት ቅጣት ደግሞ ለሰው ሁሉ እንደየተግባሩ በሚፈርድለት ወይም በሚፈርድበት ጊዜ ከቶ በሠሩ ሰዎች ላይ የሚያስተላልፈው ዘላለማዊ ቅጣት ነው።

ምድራዊ ወይም ጊዜያዊ የእግዚአብሔር ቅጣት፡- እግዚአብሔር ከብሩን ለመግለጥ፣ የማስጠንቀቂያ ትምህርት ለመስጠት፣ ለሳማውያን ሰዎችን ከግፈኞች ለመታደግ ብሎ ሰዎችን የሚቀጣበት ጊዜ አለ። የቅጣቶቹም ዐይነቶች እስከ ሞት ድረስ ሊያደርሱ የሚችሉ ናቸው።

እንደሚታወቀው እግዚአብሔር ሰው ሁሉ አንዲድን እንጂ ማንም እንዲጠፋ አይፈልግም። በዚህም መሠረት ሰው ከኃጢአቱ ይመለስ ዘንድ በቅዱሳት መጻሕፍት፣ በሃይማኖት መምህራን፣ በምድራዊ ቅጣት ያስጠነቅቀዋል። የማይመለስ እልኸኛ በሚሆንበት ጊዜ ግን ቅጣቱን እያበረታበት ይሄ ዳል። በፍጹም የማይመለስና እንዲያውም የእግዚአብሔርን ክብር የሚዳፈር ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ ግን እግዚአብሔር ክብሩን የሚገልጥበትን ቅጣት ያመጣ በታል።

ለዚህ አባባል ምሳሌ ሊሆን የሚችለው የግብጹ ፈርዖን ነው። ፈርዖንና የግብጽ ሕዝብ እስራኤላውያንን በመጨቁን ባሰቃዩአቸው ጊዜ እግዚአብሔር ሙሴንና አርኑን ጥፋቱን እንዲነግሩትና እስራኤላውያን በነጻ እንዲለቅቅ የእግዚአብሔር ትእዛዝ መሆኑን እንዲያስታውቁት ላካቸው። ፈርዖን ግን ልቡን አደንድኖ እምቢተኛ በሆነ ጊዜ እነርሱ የተላኩት ከእግዚአብሔር ዘንድ መሆኑን ለማሳመን ውሃን ወደ ደምነት ከመለወጥ አንሥቶ የበኩር ልጆችን በሞት እስከመቅጣት ድረስ ቅጣቱ ከፍ ከፍ እያለ እንዲሄድ በማድረግ ዐሥር ቅጣቶች በግብጽ ሕዝብ ላይ ደርሰዋል። የእግዚአብሔር ፈቃድ ቢሆን

በመጀመሪያው ጊዜ ከፍተኛውን ቅጣት ለማምጣት በቻለ ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ማንም ሰው እንዲጠፋ ፈቃዱ ስላልሆነና ለፈርዖን በንስሐ እንዲመለስ ዕድል ለመስጠት ብሎ በተከታታይ ዘጠኝ መቅሠፍቶችን ወይም ቅጣቶችን አመጣበት። ፈርዖን ግን በነዚህ ሁሉ ቅጣቶች ደንግጦ በንስሐ ከመመለስ ይልቅ ልቡን አጸና። ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር የግብጻውያንን ሁሉ በኩር ልጆች በሞት በመቅጣት ታላቅ ክብሩን አሳየ። ምንም እንኳን ፈርዖን ለጊዜው ተደናግጦ የእስራኤልን ሕዝብ ነጻ ቢለቅቅ፣ እንደገና ሐሳቡን ለውጦ እስራኤላውያንን እንዲያሳድድ ሠራዊቱን ልኮ ነበር። እግዚአብሔር ግን ክብሩን በበለጠ በመግለጥ የግብጽን ወታደሮች ከነፈረሰቻቸውና ከነሠረገላዎቻቸው በቀይ ባሕር ውስጥ እንዲሰጥሙ አደረገ። እነዚህም በግብጽ ሕዝብ ላይ የደረሱት የቅጣት ተአምራት ሁለት ዐላማዎች አሉአቸው። እንዲያውም የተጨቋነውን የእስራኤል ሕዝብ ነጻ ለማውጣት ሲሆን ሁለተኛው ዐላማ ደግሞ የእግዚአብሔር ሁሉን ቻይነትና ክብር እንዲገለጥ ነው (ዘጸ. 7 እስከ 14)።

የኦሮን በትር ወደ እባብነት እንደተሰመጠ (ዘጸ. ም 7 ቀ 8-13)።

እግዚአብሔር ክብሩን ከገለጠባቸው ቅጣቶች መካከል ሌላው ምሳሌ ደግሞ የአሦር ንጉሥ ሰናክራም ነው። የሰናክራም የጦር አዛዥ በይሁዳ ንጉሥ በሕዝቅያስና በሕዝቡ ላይ የንቀትና የዛቻ ንግግር ከማድረጉም በላይ በእግዚአብሔርም ላይ ተዳፈረ። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር መልአኩን ልኮ በይሁዳ ሕዝብ ላይ ተሰልፈው የነበሩትን በመፍጀት ክብሩን ገለጠ (2ኛ.ነገ. ም. 19ቀ. 35)።

ሌላው የምድራዊ ቅጣቶች ዐይነት ደግሞ እግዚአብሔር ለወዳጆቹ የማስጠንቀቂያ ትምህርት የሚሰጥበት የአባትነት ተግባር ነው። ይህም አንድ

ወላጅ ሌባት ልጁን ሁለተኛ እንዳይደግምህ ብሎ በመቀጠሉም ወይም በአርጨሜ እንደሚቀጣው ያለ ትምህርት ነው።

ይህን ጉዳይ በተመለከተ ብዙ ምሳሌዎችን ለማቅረብ የሚቻል ያህንም ለጊዜው ግን ሁለት ምሳሌዎች ብቻ ቀርቧል።

የእግዚአብሔር አገልጋይ የነበረው ሙሴ በመረባው ሃ ጌጃይ ለእግዚአብሔር ክብር ሳይሰጥ በመቅረቱ አርባ ዓመት ሙሉ ተስፋ አድርጎ ይጠባበቀው ወደ ነበረው የከነዓን ምድር ከመጣበት በመታገድ ተቀጧ (ዘጸ. ም. 20 ቀ. 12)።

ሁለተኛው ምሳሌ ደግሞ በዳዊት ላይ የተፈጸመው የተለያዩ ቅጣቶች ናቸው። እግዚአብሔር ለዳዊት ሲመለከርለት «ከልቤ የምወደውን፣ ፈቃዴንም የሚፈጽመውን የእሴይን ልጅ ዳዊትን አገኘሁ» ብሏል (የሐ. ሥ. ም. 13ቀ. 22)።

ዳዊት አርዮን አስገድሎ ሚስቱን በመውረሱ ምክንያት እግዚአብሔር ቀጣው። አንደኛ ከአሪዮ ሚስት የወለደው ልጁ ሞተበት። ሁለተኛ ልጁ አቤሴሎም በአርሱ ላይ ዐምቶ ከዙፋኑ አባረረው። ዳዊትም ከአቤሴሎም ሽሽቶ ተሰደደ። ሦስተኛ ዳዊት ቤት እንዲጠብቁለት የተዋቸውን ሚስቶችን በመፈር አቤሴሎም የአባቱን አልጋ አረከሰ (2ኛ. ሳሙ. ም. 12ቀ. 1-23 ቀ. 15 ቀ. 1-31፣ ም. 16ቀ. 15-23)።

እንደገናም ዳዊት የሕዝብ ቄጠራ በማድረጉ ምክንያት እግዚአብሔርን ስላስቆጣ ሰባ ሺህ ሰው በቸንፈር አለቀ (2ኛ. ሳሙ. ም. 24)።

ስለምድራዊ ቅጣት የቅዱሳን መጻሕፍት ማስረጃዎች፡ «እግዚአብሔርም እንዲህ አለ፤ ነገር ግን እኔን ባትሰሙና እነዚህን ትእዛዞች ሁሉ ባትፈጽሙ፣ ላይካዎቼን ባትጠብቁ፣ ሕጎቼን ብትንቀ፣ ቃል ኪዳን ብትፈርሱና ሥርዓቱን ብትጸየቁ ታላቅ ድንጋጤን፣ ክላትን ወይንን የሚያፈገግሰውነትን የሚያመነምን የንዳድ በሽታ አመጣባችኋል። ጠላቶቻችሁ ስለሚበሉት ዘራችሁን በከንቱ ትዘራላችሁ፤ በቀጣ ፈቱን እመልስባችኋል። በጠላቶቻችሁ ትሸነፋላችሁ፤ የሚጠሉአችሁ ይገዙአችኋል፤ ማንም ሳያሳድዳችሁ ትሸሻላችሁ» (ዘሉ. ም. 26ቀ. 14-17)።

«አባት ልጆቼን እንደሚገሥጽ አምላክህ እግዚአብሔርም አንተን የሚገሥጽ መሆኑን አስተውል» (ዘጸ. ም. 8ቀ. 5)።

«አባት የሚወድደውን ልጁን እንደሚገሥጽ እግዚአብሔርም የሚገሥጸው የሚወድደውን ነው» (ምላ. ም. 3ቀ. 12)።

«እግዚአብሔር እንደልጆቹ አድርጎ እንዲህ ቢል የመከራችሁን ሂደት ታችኋል። ልጄ ሆይ፣ የእግዚአብሔርን ተግባር አታቃልል፤ በቅጣትም ጥቢ ተስፋ አትቀረጥ፤ እግዚአብሔር የሚወድደውን ይገሥጻል፤ እንደ ልጁ

አድርጎ የሚያየውንም ይቀጣል። እግዚአብሔር እንደ ልጆቹ ስለሚቋጥራችሁ ቅጣትን ታገሡ፤ አባቱ የማይቀጣው ልጅ ማነው? (ዕብ. ም. 12፡5-7)።

«እኔ የምወድዳቸውን ሁሉ እገሥዳቸዋለሁ፤ አቀጣቸዋለሁም፤ ስለዚህ ትጋ ንስሐም ግባ» (ራ. ዮ. ም. 3፡19)።

ዘለዓለማዊው የመጨረሻው ቅጣት፡- እግዚአብሔር ሰው ሁሉ እንዲድን እንጂ እንዲጠፋ የማይፈቅድ፡ ደግሞ ርኅሩኅ ከመሆኑ ጋር ትክክለኛ ዳኝነትም ንንዘቡ ነው። ስለዚህ ለሰው ልጅ የመዳኛውን መንገድ ሁሉ ካመቻቸሉት በኋላ ሰው ግን በተፈቀደለት ነጻ ውሳኔ መሠረት የጥፋትን መንገድ ብቻ ተከትሎ በንስሐ ለመመለስ በፍጹም ፈቃደኛ ሳይሆን ቢቀር እግዚአብሔር በትክክለኛ ዳኝነቱ በዘለዓለማዊ ቅጣት ይቀጣዋል። ይህንንም የሚያደርገው በምክርና በተግባሩ የማይመለስ ሆኖ ሲያገኘው ነው።

ስለዘለዓለማዊ ቅጣት የሚከተሉትን የቅዱሳን መጻሕፍት ማስረጃዎች እንመልከት፡-

«ወጥተውም ሲሄዱ በእኔ ላይ በማመፃቸው የተገደሉትን ሰዎች በድን ያያሉ፤ እነርሱን የሚበላቸው ትል አይሞትም፤ የሚያቃጥላቸውም እሳት አይጠፋም፤ እነርሱንም የሚያያቸው ሁሉ ይጸዩታቸዋል» (ኢሳ. ም. 66፡24)።

«በምድር ትቢያ ውስጥ ካንቀላፉት ብዙዎች ይነቃሉ፤ እኩሌቶቹ ወደ ዘለዓለም ሕይወት እኩሌቶቹም ወደ ዘለዓለም እፍረትና ወደ ዘለዓለም ጉስቶልና» (ዳን. ም. 12፡2)።

«በግራው በኩል ያሉትን እንዲህ ይላቸዋል፡- (እናንተ የተረገማችሁ፣ ከእኔ ወዲያ ራቁ፤ ለሰይጣንና ለተከታዮቹ መላእክት ወደ ተዘጋጀው ወደ ዘለዓለም እሳት ሂዱ) ... ስለዚህ እነዚህ ወደ ዘለዓለም እሳት ሲሄዱ ጻድቃን ግን ወደ ዘለዓለም ሕይወት ይሄዳሉ» (ማቴ. ም. 25፡41 እና 46)።

«መልካም የሠሩ ከሞት ተነሥተው በሕይወት ይኖራሉ፤ ከፋ የሠሩ ግን ከሞት ተነሥተው ይፈረዳቸዋል» (ዮሐ. ም. 5፡29)።

«እያንዳንዱ በምድራዊ ሕይወቱ ላደረገው ክፉም ሆነ ደግ ነገር እንደ የሥራው ዋጋውን ለመቀበል፡ ሁላችንም በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት መቅረብ አለብን» (2ኛ. ቆሮ. ም. 5፡10)።

«ለላ ሦስተኛ መልእክም በታላቅ ድምፅ እንዲህ እያለ ተከተላቸው፡- (ለአውሬውና ለምስሉ የሚሰግዱ፡ ምልክቱን በግንባራቸው ወይም በእጃቸው የሚያደርጉ ሁሉ፡ የእግዚአብሔርን ቅጣት የወይን ጠጅ ይጠጣሉ፤ ይህም የወይን ጠጅ ሳይበረዝ በቅጣው ጽዋ የተዘጋጀ ነው፤ እንዲሁም በቅዱሳን መላእክት ፊትና በበጉ ፊት በእሳትና በዴን ይሠቃያሉ። እነርሱን ከሚያ ሠቃየው እሳት የሚወጣው ጢስ ለዘለዓለም እስከ ዘለዓለም ወደ ላይ ይወጣል፤

ለአውሬውና ለምስሉ የሚሰግዱ የስሙንም ምልክት ያደረጉ ሁሉ ቀንና ሌሊት ዕረፍት የላቸውም» (ራ. ዮሐ. ም. 14፡9-11)።

እምነትና ተግባር

የቅዱሳን መጻሕፍትን ትምህርት መሠረት በማድረግ አንዲት፣ ቅድስት፣ ዓለም ዐቀፋዊትና ሐዋርያዊት የሆነችው ቤተ ክርስቲያን መዳን የሚገኘው ክርስቶስን በማመንና በንስሐ መሆኑን ከጥንት ጀምሮ በማመን ለልጆቿ ስታስተምር ኖራለች። ይህም ማለት አንድ ክርስቲያን ከተግባር ጋር የተጣመረ እምነት ያለው ካልሆነ በቀር መዳንን ድገት ሊያገኝ አይችልም ማለት ነው። ይህ ትምህርት ምክንያታዊ አስተሳሰብ የሚቀበለውና በቅዱሳን መጻሕፍትም ማስ ረጃዎች የተደገፈ ነው። ይህም በመሆኑ ቤተ ክርስቲያን ከመጀመሪያው ጀምሮ የተጓዘችበት የእምነት ጉዳይ ነው።

ነገር ግን አንዳንድ ወገኖች ለመዳን ወይም ለመጽደቅ የሚያስፈልገን እምነት ብቻ ነው እንጂ ተግባር አይደለም ይላሉ። እንደ እነርሱ አባባል በጎ ተግባር የእምነት ውጤት ነው እንጂ ራሱ መዳንን ወይም ጽድቅን የሚያስገኝ አይደለም። ለዚህ አባባላቸውም ከሚያቀርቡአቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች መካከል የሚከተሉት ይገኙባቸዋል፡-

«በእምነት የጸደቀ ሁሉ ሕይወትን ያገኛል» ተብሎ ተጽፎአል። የእግዚ አብሔር ጽዕቂም በሥራ ስለታየ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻው ሰው የሚጸድቀው በእምነት ነው» (ሮሜ. ም. 1፡17)።

«ስለዚህ ማንም በእግዚአብሔር ፊት የኦሪትን ሕግ በመፈጸም አይጸ ድቅም፤ ሕግ የሚያሳየው፣ ሰው ሁሉ ኃጢአተኛ መሆኑን ነው» (ሮሜ. ም. 3፡20)።

«ስለዚህ እግዚአብሔር ሰውን የሚጸድቀው፣ ሰው የሕግን ሥራ በመፈ ጸው ሳይሆን በእምነት መሆኑን እንንዘባለን» (ሮሜ. ም. 3፡28)።

«አብርሃም በእግዚአብሔር ሰላመን እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ተቈጠረለት» (ሮሜ. ም. 4፡3)።

«እንግዲህ እኛ ጽድቅን ያገኘነው በእምነት ስለሆነ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ከእግዚአብሔር ጋር ሰላም አለን» (ሮሜ. ም. 5፡1)።

«ሰው የሚጸድቀው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንጂ የኦሪትን ሕግ በመፈጸም አንዳልሆነ እናውቃለን፤ እኛም ሕግን በመፈጸም ሳሆን በክርስቶስ በማመን እንድንጸድቅ በኢየሱስ ክርስቶስ እምነናል፤ ማንም ሰው ሕግን በመፈጸም አይጸድቅም» (ገላ. ም. 2፡16)።

«ሰው የሚጸድቀው የኦሪትን ሕግ በመፈጸም ከሆነ ክርስቶስ የሞተው በከንቱ ነው ማለት ነው» (ገላ. ም. 2፡21)።

«በአሪት ሕግ መጽሐፍ በተጻፉት ትእዛዞች ሁሉ ጸንቶ የማይኖርና የማይፈጽማቸው ሁሉ የተረገመ ነው ተብሎ ስለተጻፈ ሕግን በመፈጸም እንጸድቃለን የሚሉ ሁሉ የተረገሙ ናቸው። ጻድቅ ሰው ግን በእምነት ሕይወትን ያገኛል ተብሎ ስለተጻፈ፣ ሕግን በመፈጸም ማንም ሰው በእግዚአብሔር ፊት እንደ ማይጸድቅ ግልጽ ነው። ሕግ በእምነት ላይ የተመሠረተ አይደለም፤ እንዲያውም ሰው በሕግ ሲኖር የሚችለው፣ የሕግ ትእዛዞችን ሁሉ ሲፈጽም ነው ተብሎ ተጽፎአል» (ገላ. 3፡10-12)።

«እናንተ የላናችሁት በእምነት አማካይነት በጸጋው ነው፤ ይህም የእግዚአብሔር ሰጪ ነው። እንጂ በእናንተ ሥራ የተገኘ አይደለም። ማንም ሰው እንዳይመዛገብ ሥራ የተገኘ አይደለም። እኛ፣ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካም ሥራዎች እንድንሠራ በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት እንደገና የተፈጠርን የእግዚአብሔር ፍጡሮች ነን። (ኤፌ. 2፡8-10)።

«ከላይ የተዘረዘሩትን ጥቅሶች ከሌሎች ጥቅሶች ጋር አጥናዝበን ብንመለከታቸው እምነት የሕግ ፈጻሚነትንና የበጎ ተግባርን ገደታ ያሰውገዳል ማለት አይደለም። ሕግ ፈጻሚነትና በጎ ተግባር በእምነት ድጋፍ የማይሰጡት ከሆነ እምነት ብቻውን ጠቀሜታ ሊኖረው አይችልም። በዚህም መሠረት ከላይ የተዘረዘሩት ጥቅሶች አጠቃላይ ሐሳባቸው ምን እንደሆነ ቀጥለን እንመልከት።

የመጀመሪያው አስተሳሰብ እምነት ሲባል በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት ማመን ነው፤ በጌታችንም ማመን ማለት እርሱ የእግዚአብሔር ልጅ በመሆኑ፣ የሰውን ሥጋ በመልበሱ፣ በእኛ ቦታ ሆኖ ሕግማትን ተቀብሎና ሞት ከሞት ተነሥቶ ሞትን ድል ማድረጉ፤ በዚህም እኛን ከሞት ፍርድ ማዳኘት፤ ከዚያም ወደ ሰማያዊ ዙፋኑ ማረጋገጥ፤ በመጨረሻውም ዘመን ለሁሉም እንደየሥራው ዋጋውን ለሚሰጥበት ፍርድ ወደዚህ ዓለም ተመልሶ የሚመጣ መሆኑንና እርሱም ለዘመኑ ፍጻሜ የሌለው ጌታ መሆኑን ማመን ማለት ነው። ታዲያ ይህ እምነት ብቻውን ለጽድቅ የሚያበቃ ነውን? አይደለም። ይህም ቢሆን ኖሮ በሰዎች ዐድረው የነበሩ አጋንንት ብዙ ጊዜ የክርስቶስን ማንነት እየተናገሩ የመሰከሩ በመሆናቸው እነርሱም በዳኑ ነበር። ጌታችን ደስተማረው ምን ብሎ ነው? የሚከተሉትን ሁለት ጥቅሶች እንመልከት፡-

«ወደ ሕይወት ለመግባት ብትፈልግ ተእዛዛትን ጠብቂ» (ማቴ. 9፡19፡17)።

«የምትወዳች ከሆነ ትእዛዞቼን ጠብቂ» (ዮሐ. 14፡15)።

ጌታችንም ሽጦ ትእዛዞቹ መፈጸም እንዳለታቸው ሁሉ በእርሱ ማመን እንደሚገባም ገልጿል።

«የእግዚአብሔር ሥራ እግዚአብሔር ዘላለሙ ማመን ነው» (ዮሐ. 9፡6፡29)።

«ይህ የተጻፈው ኢየሱስ መሲሕ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እንድታምኑና አምናችሁም በእርሱ ስም የዘለዓለምን ሕይወት እንድታገኙ ነው» (ዮሐ. 9፡20፡31)።

ስለዚህ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ሆነ ወንጌላውያኑ ያስተማሩት በእርሱ እንድናምን፣ እንዲሁም ትእዛዛቱን እንድንፈጽም እንጂ ማመን ብቻ ይበቃል አላሉም። በዚህም መሠረት እምነትና ተግባር ለመዳን እኩል አስፈላጊ መሆናቸውን እንገነዘባለን።

ሐዋርያት በክርስቶስ ማመንን አጠናክረው የተናገሩበት ምክንያት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሃይማኖታችን አመንጪና ፈጻሚ በመሆኑ ነው (ዕብ. 9፡12፡2)። ነቢያት አብዛኛውን ትንቢታቸውን የተናገሩት ስለ ክርስቶስ ነበር። ክርስቶስ ወደዚያ ዓለም በመጣ ጊዜ ያ ትንቢት ተፈጻሚ ሆነ ማለት ነው። ያ ትንቢት ደግሞ ተፈጻሚ መሆኑን ማመን የሃይማኖቱ ግዴታ ነው። ስለዚህም ነው በክርስቶስ ሳይታመን መዳን አይገኝም የተባለው።

በክርስቶስ የማመንን አስፈላጊነት በተመለከተ ቅዱሳን መጻሕፍትት ምን ይላሉ?

«ስለዚህ መዳን ከክርስቶስ በቀር በሌላ በማንም የለም፤ እኛ ልንድንበት የሚገባን እግዚአብሔር ለሰዎች የሰጠው ስም ከእርሱ በቀር በመላው ዓለም ማንም የለም» (ዮሐ. 1፡4፡12)።

«ወደ ውጪም አወጣቸውና (ጌቶቹ ለመዳን ምን ማድረግ ይገባኛል? አላቸው። እነርሱም በጌታ በኢየሱስ እመን፤ ትድናለህ፤ ቤተ ሰዎችህም ይድናሉ» አሉት» (ዮሐ. 1፡16፡30-31)።

«ኢየሱስ ጌታ መሆኑን በአፍህ ብትመሰክርና እግዚአብሔር ከሞት እንዳስነሣው በልብህ ብታምን ትድናለህ» (ሮሜ. 10፡9)።

«ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ በሚመሰክር ሰው ውስጥ እግዚአብሔር ይኖራል፤ እርሱም በእግዚአብሔር ይኖራል» (1ኛ. ዮሐ. 9፡4፡15)።

«ዓለምን የሚያሸንፍ ማነው? ዓለምን የሚያሸንፈው ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን የሚያምን ብቻ ነው» (1ኛ. ዮሐ. 9፡5፡5)።

«ኢየሱስ ወደቤት በገባ ጊዜ ዐይነ ሰውሮቹ ወደ እርሱ ቀረቡ፤ ኢየሱስም እኔ ይህን ማድረግ እንደምችል ታምናላችሁ? አላቸው» (ማቴ. 9፡28-29)።

«በወልድ የሚያምን የዘለዓለም ሕይወት አለው፤ በወልድ የማያምን ግን የእግዚአብሔር ቀጣ በእርሱ ላይ ይኖርበታል እንጂ ሕይወትን አያገኝም» (ዮሐ. 9፡3፡36)።

«ሰውዬውን ከምኩራብ እንዳስወጡት ኢየሱስ ሰማ፤ ባንኘውም ጊዜ በሰው ልጅ ታምናለህን? አለው። ሰውዬውም ጌታ ሆይ፤ በእርሱ እንዳምን እርሱ ማነው? አለ። ኢየሱስም መልሶ ገና ድር አይተከዋል፤ አሁንም የሚያገጋግርህ እርሱ ነው አለው (ዮሐ: 9፡35-37)።

«እውነት እውነት አላችኋለሁ፤ በእኔ የሚያምን እኔ የምሠራውን ሥራ ይሠራል፤ እንዲያውም ከዚያ የበለጠ ሥራ ይሠራል» (ዮሐ: 9፡14፡12)።

ጌታም እምነት ብቻውን በቂ አለመሆኑን ለማመልከት ስለ እምነት ከተናገረ በኋላ:- «እኔን የሚወድደኝ ትእዛዜን የሚቀበልና በሥራ ላይ የሚያውለው ነው» ብሏል (ዮሐ: 9፡14፡21)።

ሁለተኛው አስተሳሰብ እምነት ሲባል እግዚአብሔር ከብዙ ችግር የሚጠብቅ፤ በቃል ኪዳን የሚጸናና ለጸሎትም መልስ የሚሰጥ መሆኑን መተማመን ማለት ነው። በዚህም መሠረት አብርሃም በሽምግልና ዕድሜው፤ ልጅ የመውለጃ ዕድሜዋ ዐልፎ ከነበረው ከግራ ልጅ ይወለድላል ተብሎ ከእግዚአብሔር የተሰጠውን ተስፋ አምኖ መቀበሉ፤ ይህንን የሽምግልና ልጁን መሥዋዕት አድርጎ እንዲያቀርበው በታዘዘ ጊዜ እግዚአብሔር እንደሚያድንለት ስለተማመነ ትእዛዙን ያለ ቅሬታ መቀበሉና፤ ሌሎችም ከእግዚአብሔር የተሰጡት የተስፋ ቃሎች ሁሉ እንደሚፈጽሙለት በእግዚአብሔር መታመኑ ጽድቅ ሆኖ ተቈጠረለት። አብርሃም ጽድቅ ሆኖ የተቈጠረለት እምነቱ ብቻ ሳይሆን ታዛዥነቱም ጭምር ነው።

ሌላ ምሳሌ ደግሞ እመቤታችን ዘመድዋን ኤልሳቤጥን ለመጉብኘት በሄደች ጊዜ ኤልሳቤጥ በመንፈስ ቅዱስ ተሞልታ «ከጌታ የተነገረላት እንደሚፈጸም ያመነችው የተባረከች ነች» ብላ እመቤታችንን አመስግናለች። ይህንንም ያለችው እመቤታችን በድንግልና ያለወንድ ዘር ክርስቶስ ከእርሱም እንደሚወለድ መልአኩ ባበሠራት ጊዜ እኔ የእግዚአብሔር ባሪያ ነኝ፤ እንደቃልህ ይሁንልኝ ብላ እምነትዋን በእግዚአብሔር ሳይ በማሳረፍዋ ነው (ሉቃ: 9፡1፡45)።

ሦስተኛ አስተሳሰብ ሰው የሚድነው በእምነት ነው እንጂ የአራትን ሕግ በመፈጸም አይደለም በሚባልበት ጊዜ ለክርስቶስ በምሳሌነት ማለት በጥላነት ይቀርቡ የነበሩትን የአሠራር ሥርዓቶች እንጂ መላውን ሕግ ማለት አይደለም። የአራት ሕግጋት ለመጻን አይጠቅሙም የምንል ከሆነ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠውን ማረጋገጫ ማስተባበላችን ይሆናል። ጌታችን በተራራ ላይ ከሰጠው ትምህርት መካከል እርሱ ሕግጋትን ሲፈጽም እንጂ ሊሸራቸው እንዳልመጣ ገልጦአል።

በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ 15 ላይ የተጠቀሰው የሐዋርያት ጉባኤ ባላለ ፊው ውሳኔ መሠረት እንደ ግዝረት ያሉት ሥርዓቶች ግዴታዎች እንዳልሆኑ ተመልክቶአል። ግዝረትም የጥምቀት ምሳሌ ስለሆነ ለክርስትና ሃይማኖት

ግዴታ አይደለም። የእንስሳት መሥዋዕትም ለክርስቶስ ቤዛነት ጥላ ስለነበር በክርስቲያን ሃይማኖት ውስጥ ቦታ የለውም።

አራተኛው አስተሳሰብ ደግሞ ሰው በእምነት እንጂ ሕግን በመፈጸም አይጸድቅም በሚባልበት ጊዜ ሕግጋቱን ሙሉ በሙሉ ሊፈጽማቸው የሚችል ሰው የለም ለማለት ነው። ይህም ማለት ምንም እንኳ ሕግጋቱን ሙሉ ለሙሉ ለመፈጸም ባንችል እግዚአብሔር ጥረታችንን ተመልክቶ ይቅርታ እንደሚያደርግልን ብንተማመንበት ያ መተማመናችን ከጥረታችን ጋር ለማለት ነው እንጂ ምንም ሳያደርጉ እምነት ብቻ ማለት አይደለም። ይህም ቢሆን ኖሮ ባለ ዐሥሩ ምናን በዐሥር አገር ላይ የመሸሙ፤ ባለ አምስቱ ምናን በአምስት አገር ላይ የመሸሙና ባለ አንዱ ምናን የመወቀሱ ምሳሌ ትርጉም ባልኖረውም ነበር (ሉቃ: 9፡19፡12-24)።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሕግን ሁሉ መፈጸም የማይቻል መሆኑን ሲያመለክት እንዲህ ብሏል:-

«ሕግ መንፈሳዊ መሆኑን እናውቃለን፤ እኔ ግን የኃጢአት ባሪያ ለመሆን የተሸጥሁ ሥጋዊ ነኝ፤ የምወድደውን ነገር ማድረግ ትቼ የምጠላውን ነገር የማደርግ ስለሆነ እኔ የማደርገውን አላውቅም፤ ማድረግ የማልፈልገውን ነገር የሚያደርገው በእኔ ውስጥ ያለው ኃጢአት ነው እንጂ እኔ አይደለሁም። ምንም እንኳ መልካም ነገር የማድረግ ፍላጎት ቢኖረኝ ያን መልካም ነገር የማድረግ ችሎታ ስለሌለኝ በእኔ ሥጋዊ ባሕርይ ውስጥ ምንም መልካም ነገር እንደሌለ ዐውቃለሁ። ማድረግ የምፈልገውን መልካም ነገር አላደርግም፤ ነገር ግን የማልፈልገውን ከፋ ነገር አደርጋለሁ። እንግዲህ ማድረግ የማልፈልገውን ከፋ ነገር የማደርግ ከሆንኩ፤ ይህን የሚያርገው በእኔ ውስጥ ያለው ኃጢአት ነው እንጂ እኔ አይደለሁም ማለት ነው። እኔ ምንኛ ጉስቋላ ሰው ነኝ? ወደ ሞት ከሚወስደኝ ከዚህ ሰውነትሰ ማን ያድነኛል?» (ሮሜ: 7፡14፡ 15፡ 17-20፡ 24)።

«ከሰው ባሕር ደካማነት የተነሣ ሕግ ሊያደርገው ያልቻለውን እግዚአብሔር አድርጎታል፤ የገዛ ልጁን በኃጢአተኛው ሥጋ ምሳሌነት ልኮ የኃጢአት መሥዋዕት ባደረገው በዚሁ በልጁ ሥጋ ኃጢአትን በፍርድ አስወገደ» (ሮሜ: 8፡3)።

በእምነት ብቻ የሚለው አስተሳሰብ ችግር:- የሚዳነው ወይም ጽድቅ የሚገኘው በእምነት ብቻ ነው ብለው የሚያምኑት ወገኖች የሚከተሉትን ጉዳዮች ትክ ብለው ያስተዋሉአቸው አይመስለም።

እንደኛ/ ሰው የሚድነው ያለ ተግባር ወይም ያለ ሕግ ፈጻሚነት በእምነት ብቻ ከሆነ የእግዚአብሔር ትእዛዛትና ሕግጋት ዋጋ እንደሌላቸው መቈጠራቸው ነው። ምንም ዐይነት ከፍተኛ ኃጢአት ቢሠራ እምነት እስካለ ድረስ ይጸድቃል ማለት ነው። በዚህ አስተሳሰብ ሕግ ፈጻሚነት ወይም በጎ ተግባር ተጨማሪ ትሩፋት እንጂ ሌላ ጠቀሜታ ስለሌለው የሕግጋቱ መኖርም ሆነ

አለመኖር ምንም ልዩነት አያመጣም ማለት ነው። በሌላ አባባል ሕግን የሚገቅና ሕግን የሚፈጽም በአንድ ደረጃ መታየታቸው ነው። የሕጉ ባለቤት ራሱ ምን እንዳለ እንመልከት፡-

«እኔ የምንግራችሁን አትፈጽሙም፤ ታዲያ ስለምን ጌታ ሆይ፣ ጌታ ሆይ፣ እያላችሁ ትጠሩኛላችሁ? ወደ እኔ የሚመጣና ቃሉን ሰምቶ የሚፈጽም ማንን እንደሚመስል ልንገራችሁ፤ እርሱ በጥልቅ ቂፍር ቤቱን በአለት ላይ የመሠረተውን ሰው ይመስላል፤ ጐርፍ መጥቶ ያን ቤት ገፋው፤ ነገር ግን በጽኑ መሠረት ላይ ስለተሠራ ሊያንቃንቀው አልቻለም። ቃሉን ሰምቶ የማይፈጽም ግን ያለ መሠረት በምድር ላይ ቤቱን የሠራ ሰውን ይመስላል፤ ጐርፍ መጥቶ ያን ቤት በገፋው ጊዜ ወዲያውኑ ወደቀ፤ አወዳደቁም እጅግ ታላቅ ሆነ» (ሉቃ: 9: 46-49)።

ቅዱሳት መጻሕፍት ስለ ሕግጋት ምን እንደሚሉ ቀጥለን እንመልከት፡-

«ለሚፈጽመው ሁሉ ሕይወት የሚያስገኝላትን ትእዛዜን ሲጠጋቸው፤ ሕግጋቱንም አስተማርሏቸው» (ሕዝ: 20: 11)።

«በሰማይ ያለውን የአባቱን ፈቃድ የሚያደርግ እንጂ ጌታ ሆይ፣ ጌታ ሆይ፣ የሚለኝ ሁሉ ወደ መንግሥተ ሰማያት የሚገባ አይደለም» (ማቴ: 7: 21)።

«ወደ ሕይወት ልትገባ ብትፈልግ ትእዛዛትን ጠብቅ» (ማቴ: 9: 17)።

«ሕግ ቅዱስ ነው፤ ትእዛዝም ቅዱስና እውነት፣ መልካምም ነው» (ሮሜ: 7: 12)።

«ሕግን የሚፈጽም በሕግ ሊኖር ይችላል» (ገላ: 3: 2)።

«ሰው በሚገባ ከሠራበት ሕግ መልካም መሆኑን እናውቃለን» (1ኛ: 16: 18)።

እንግዲህ ስለ ሕግና ትእዛዛት ፈጻሚነት ቅዱሳት መጻሕፍት እነዚህን አባባሎች የሚያቀርቡ ከሆነ መዳን የሚገኘው በእምነት ብቻ ነው ማለት ምን ማለት ነው?

ሁለተኛ (የሚዳነው ወይም ጽድቅ የሚገኘው በሕግ ፈጻሚነትና በበጎ ተግባር ሳይሆን በእምነት ብቻ ነው በሚባለበት ጊዜ የእግዚአብሔርን የበጎ ተግባር ፈጽሞነት መካድ ነው። አባባሉ እኔ ፍጹም እንደሆንኩ እናንተም ፍጹማን ሁኑ የሚለውን የእግዚአብሔርን የበጎ ተግባር ፍጹምነት ይቃወማል። በጎ ወይም ክፉ ተግባራቸውን ሳይመለከት እግዚአብሔር በእምነታቸው ብቻ የሚያድናቸው ከሆነ እግዚአብሔር ፍጹምና ቅዱስ ነው የሚባለው እንዴት ነው? እንደ እርሱ ፍጹምና ቅዱስ የምንሆነውስ እንዴት ነው? ስለዚህስ ጉዳይ ቅዱሳት መጻሕፍት ምን ይላሉ?

«እኔ እግዚአብሔር እምላካችሁ ነኝ፤ እኔ ቅዱስ ስለሆንኩ እናንተም ራሳችሁን የተቀደሰ አድርጉ» (በሌ: 11: 44)።

እርሱ ምሽጋችን ነው፤ ሥራዎቼም ፍጹሞች ናቸው፤ መንገዶቼም ሁሉ የቀኑ ናቸው፤ የማይላላት ታማኝ እምላክ፤ እርሱም ቀጥተኛና እውነተኛ ነው» (ዘዳ: 32: 4)።

«የሰማይ አባታችሁ ፍጹም እንደሆነ እናንተም ፍጹሞች ሁኑ» (ማቴ: 5: 48)።

«የጠራችሁ እግዚአብሔር ቅዱስ እንደሆነ በኑሮአችሁ ቅዱሳን ሁኑ፤ እኔ ቅዱስ ስለሆንኩ እናንተም ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ ተጽፎአል» (1ኛ: 2: 15-16)።

ሐዋርያው ዲፕሮስ በኑሮአችሁ እንደ ጠራችሁ እንደ እግዚአብሔር ቅዱሳን ሁኑ ካለ በኋላ ምን መደረግ እንዳለበት በጎ ተግባሮችን ይዘረዝራል። ራሳችሁን ቅዱሳን አድርጉ፤ ፍጹሞች ሁኑ፤ ማለት ከክፉ ተግባር ርቃችሁ በጎ ተግባርን ተከትሉ ማለት እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም። እንደ ቸርነት፣ መሐሪነት፣ ርኅርኅ፣ ፍቅር፣ ቀጥተኛነትና እነዚህን የመሳሰሉ በጎ ተግባሮች የእግዚአብሔር ነፃነቶች እንደመሆናቸው እኛም የታዘዘነው እነዚህን ተግባሮች በመፈጸም እግዚአብሔርን እንድንመስል ነው።

የሰተኛ/የምንድነው ወይም የምንጽድቀው በእምነት ነው እንጂ በሕግ ፈጻሚነት ወይም በበጎ ተግባር አይደለም በሚባለበት ጊዜ በሥራችን፣ በእንጋገራችንና እንዲያውም በአስተሳሰባችን ፍርድ የሚሰጥበትን የእግዚአብሔርን የፍርድ መመዘኛ እንደመቃወም ይቈጠራል። ቅዱሳት መጻሕፍት ምን እንደሚሉ ቀጥለን እንመልከት፡-

«የሰው ልጅ በአባቱ ክብር ሆኖ ከመላእክቱ ጋር ይመጣል፤ በዚያን ጊዜ ለያንዳንዱ እንደየሥራው ዋጋውን ይከፍለዋል» (ማቴ: 16: 27)።

«እግዚአብሔር ለያንዳንዱ እንደየሥራው ስለሚሰጠው አንተ ንስሐ ባለመጣትህና እልዘኝ በመሆንህ የእግዚአብሔር ቀጣና ትክክለኛ ፍርድ በሚገለጥ በት ቀን ቅጣትህ እንዲጠጋ ይደርጋለህ። በመልካም ሥራ በመጽናት ምስጋናና ክብርን፣ የማይጠፋ ሕይወትንም ለሚፈልጉ እግዚአብሔር የዘለላለምን ሕይወት ይሰጣችኋል። ነገር ግን የራሳቸውን ጥቅም በሚፈልጉ ዐመፀኞች በሆኑትና ትክክለኛ የሆነውን መልካም ነገር ትቀው ከፋቱን በሚከተሉት ላይ የእግዚአብሔር ቀጣና መቅሠፍት ይመጣባቸዋል» (ሮሜ: 2: 5-10)።

«ሁላችንም በእግዚአብሔር የፍርድ ወንበር ፊት እንቆማለን» (ሮሜ: 14: 10)።

እያንዳንዱ በምድራዊ ሕይወቱ ላይረገው ከፋም ሆነ ደግ ነገር እንደየ ሥራው ዋጋውን ለመቀበል ሁላችንም በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት መቅረብ አለበን» (2ኛ:ፋር:ም:5ፋ:10)»

«ሰው ሁሉ የሚያዋደው የዘራውን ስለሆነ በእግዚአብሔር ላይ መቀለድ አይቻልምና ራሳችሁን አታታልሉ» ሥጋውን ለማስደሰት የሚዘራ፣ ከሥጋው ምትን ያጭዳል፤ መንፈስን ለማስደሰት የሚዘራ ከመንፈስ የዘለላም ሕይወትን ያጭዳል» (ገላ:ም:6ፋ:7-8)»

«አገልጋይም ሆነ ጌታ፣ እያንዳንዱ በሠራው መልካም ሥራ ከጌታ ኢየሱስ ዋጋውን የሚቀበል መሆኑን ታውቃላችሁ» (ኤፌ:ም:6ፋ:8)»

«እነሆ፣ እኔ በቶሎ እመጣለሁ፤ ለያንዳንዱ እንደ ሥራው የምሰጠውን ዋጋ ይዣለሁ» (ራ:ዮሐ:ም:22ፋ:12)»

ከላይ በዝርዝር የቀረቡት ጥቅሶች እንደሚያመለክቱት ሰው ሁሉ የሚፈረድለት ወይም የሚፈረድበት፣ ማለት የሚጸድቀው ወይም የሚከላከው በዚህ ዓለም በሚኖርባቸው ዘመናት በሚፈጽመው ተግባር ነው። እነዚህም ተግባሮች እርሱን ለማጽደቅ የእግዚአብሔር የፍርድ መመዘኛ መሆናቸው ግልጽ ነው።

አራተኛ/ ሰው የሚድነው ወይም የሚጸድቀው በእምነት ብቻ ነው እንጂ በሕግ ፈጻሚነት ወይም በበጎ ተግባር አይደለም ብሎ ማመን እግዚአብሔር የጥፈት ዋጋችንን የሚረሳና የማይከፍል ገፈኛ እንደሆነ አድርጎ ማቅረብ ነው። ስለዚህ ጉዳይ ቅዱሳት መጻሕፍት ምን ይላሉ?

«በእውነት እሳችኋለሁ፤ የእኔ ደቀ መዝሙር በመሆኑ ከእነዚህ ታናናሾች ለአንዱ አንድ ብርጭቆ ቀዝቃዛ ውሃ የሚሰጥ ሰው ዋጋውን አያጣም» (ማቴ:ም:10ፋ:42)»

«በፊትም ሆነ አሁን ቅዱሳንን በመርዳት ያደረጋችሁት ሥራና ስለ ስሙም ያሳያችሁት ፍቅር አይረሳም» (ዕብ:ም:6ፋ:10)»

«ለሰጠታዎችህ ሁሉ የፈገገታ ገጽታ አክልባቸው፤ የዐሥራት ግዴታህንም ደስ ብሎህ ክፈል፤ ጌታ መልካም ውለታ ከፋይ ስለሆነ ሰባት ጊዜ አስበልጦ ይከፍልሃልና፤ አስቀድሞ ለሰጠህ ለልዑል እግዚአብሔር ዐቅምህ በሚችለው መጠን በልግስና ስጥ» (ሢራ:ክ:ም: 35ፋ:9-11)»

በዙ ደጋግ ሰዎች በጎ ተግባርን የሚያከናውኑት ለሰው ሁሉ የበጎ ተግባርን ዋጋ የሚከፍል አምላክ መኖሩን ስላመኑ ነው እንጂ ያለምክንያት አይደለም። መዝሙሩ ከዓለም ተለይቶ በገዳም መወሰኑ፣ ባሕታዊ የብቸኝነትን ኑሮ መምረጡ፣ ሌላው ሰው ደግሞ በገንዘቡ የበጎ አድራጎት ሥራ ማካሄዱ ሁሉም ከእግዚአብሔር ዋጋ እናገኛለን ብለው በመተማመን ነው። እግዚአብሔርም በቅዱሳት መጻሕፍቱ አማካይነት የማንንም ዋጋ እንደማያስቀር በተለያዩ ሁኔታዎች ገልጾአል።

ለምሳሌ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ስለ እኔ ብሎ ቤቶችን፣ ወይም ወንድሞችን፣ ወይም እንቶችን፣ ወይም አባትን፣ ወይም እናትን፣ ወይም ልጆችን፣ ወይም እርሻን የተወ ሁሉ መቶ እጥፍ ይቀበላል፤ የዘለላም ሕይወትንም ያገኛል» ብሏል። (ማቴ:ም:19ፋ:29)»

አምስተኛ/ እግዚአብሔር ሰውን የሚያድነው ወይም ሚያጸድቀው በእምነት ነው እንጂ በተግባሩ አይደለም በሚባልበት ጊዜ በእግዚአብሔር መንፈስ መሪነት የተጻፈውን ቅዱስ መጽሐፍ እንደመቃወም ይቈጠራል። ይህን ጉዳይ ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ በማያሻማና ግልጥ በሆነ ቋንቋ ሲያቀርበው እንዲህ ብሏል።

«ወንድሞቼ ሆይ፣ ሰው እምነት አለኝ ቢል፣ ነገር ግን እምነቱን በመልካም ሥራ ባይገልጥ ምን ይጠቅመዋል? እምነቱስ ሊያድነው ይችላል? ለምሳሌ የሚላብሱትና የሚመገቡት የሌላቸው ወንድሞችና እንቶች ቢኖሩ፣ ከእናንተ አንዱ፣ ለኑሮአቸው የሚያስፈልጋቸውን ነገር ሳይሰጣቸው በሰላም ሂዱ ይመቃችሁ፤ ጥገቡ» ቢላቸው ምን ይጠቅማቸዋል? ከመልካም ሥራ የተለየ እምነት የሞተ ነው።

ነገር ግን አንተ እምነት አለኝ ብለህ ብትመካ፣ እኔ መልካም ሥራ አለኝ የሚል ቢኖር፣ እምነትህን ከሥራህ ላይተህ አሳየኝ፤ እኔም በሥራዬ እምነቴን አሳይዛለሁ እለዋለሁ። አንተ አንድ እግዚአብሔር አለ ብለህ ታምናለህ፤ ይህም መልካም ነው፤ ማመንማ አጋንንትም ያምናሉ፤ በፍርሃትም ይንቀጠቀጣሉ። አንተ ሞኝ ከሥራ የተለየ እምነት ፍሬቢስ መሆኑን ታያለህ? አባታችን አብርሃም ልጁን ይስሐቅን በመሠዊያው ላይ ለእግዚአብሔር መሥዋዕት እንዲሆን ባቀረበው ጊዜ፣ በሥራ አልጸደቀምን? ስለዚህ እምነቱ ከሥራው ጋር አብሮ እንደነበርና እምነቱም በሥራ ፍጹም እንደሆነ ታያለህ? በመጽሐፍም አብርሃም እግዚአብሔርን አመነ፤ እምነቱም ጽድቅ ሆኖ ተቈጠረለት የተባለው ቃል ተፈጸመ፤ በዚህ ሁኔታ አብርሃም የእግዚአብሔር ወዳጅ ተባለ። እንግዲህ ሰው የሚጸድቀው በእምነት ብቻ ሳይሆን በሥራም ጭምር መሆኑን ታያለህ።

አመንዝራይቱ ረዓብ የእስራኤልን መልእክተኞች በቤትዋ በተቀበለች ጊዜና በሌላም መንገድ እንዲሄዱ ባደረገቻቸው ጊዜ እርስዋስ በሥራዋ ጸድቃ የለምን?

ከነፍሱ የተለየ ሥጋ የሞተ ነው፤ እንዲሁም ከሥራ የተለየ እምነት የሞተ ነው» (ያዕ:ም:2ፋ:14-26)»

እምነት ያለ በጎ ተግባር ዋጋ እንደሌለው ከዚህ የበለጠ የሚያረጋግጥና ግልጽ የሆነ ማስረጃ ሊኖር አይችልም።

የምንድነው በእምነት ብቻ ነው ብለው የሚከራከሩት ሰዎች አብዛኛውን ጊዜ ማስረጃ ብለው የሚያቀርቡት ከቅዱስ ጳውሎስ መልእክቶች ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ግን ስለ እምነት በሚናገርበት ጊዜ ቀደም ተብለው

በቀረቡት የእምነት ትርጉሞች እንጂ ተከራካሪዎች እንደሚሉት አይደለም። ይህም ቢሆን ኖሮ ቀጥለው የተመለከቱትን ማረጋገጫዎች በላቀረበም ነበር።

«በእግዚአብሔር ፊት የሚጸድቁ ሕጉን ሰምተው በሥራ ላይ የሚያውሉት ናቸው እንጂ ሕጉን ሰምተው በሥራ ላይ የማያውሉት አይደሉም» (ሮሜ: 2:13)።

«በሰዎች ወይም በመላእክት ቋንቋ የመናገር ችሎታ ቢኖረኝ እንኳ ፍቅር ከሌለኝ እንደሚሆኑ ናለሁ እንደሚገባኝ ጸናጽል መሆኔ ነው። ትንቢት የመናገር ችሎታ ቢኖረኝና ምሥጢርንም ሁሉ ብረዳ፣ ዕውቀትም ሁሉ ቢኖረኝ፣ ተራራን ከአንድ ቦታ ወደሌላ ቦታ የሚያዛውር እምነትም ሁሉ ቢኖረኝ፣ ፍቅር ከሌለኝ ከንቱ ነኝ» (1ኛ: ቆሮ: 13:1-2)።

እንዲሁም ስለራሱ የተግባር ግዴታ ሲናገር: «የምሥራቹን ቃል ማብሰር ግዴታዬ ስለሆነ የምመክበት ነገር አይደለም፤ እንዲያውም የምሥራቹን ቃል ላለበሥር ብቀር ወደልኝ» ብሏል (1ኛ: ቆሮ: 9: 16)። ይህን ግዴታውን ከተወጣ በኋላ ነው የሚከተለውን መግለጫ የሰጠው:

«ጦርነትን በመልካም ተዋግቼአለሁ፤ ሩጫን እስከ መጨረሻው ሮጫለሁ፤ ሃይማኖትን ጠብቄአለሁ። ከእንግዲህ ወዲህ የጽድቅ አክሊል ተዘጋጅቶ ይጠብቀኛል፤ ይህን አክሊል ትክክለኛ ፍርድ ፈራጁ ጌታ በዚያን ቀን ይሰጠኛል፤ የሚሰጠውም ለእኔ ብቻ ሳይሆን የእርሱን መግለጥ ለሚናፍቁ ሁሉ ነው» (2ኛ: ጢሞ: 4:7-8)።

በእነዚህም ሁሉ የተለያዩ ማስረጃዎች መሠረት መዳን ወይም መጽደቅ የምንችለው በእምነትና በተግባር መሆኑን ተገንዝበን የምንድነው በእምነት ብቻ ነው ከሚለው የተሳሳተ አስተሳሰብ እንጠንቀቅ።

ጥያቄዎች

1. እግዚአብሔር ሰውን የሚቀጣው እንደምን ሆኖ ነው?
2. የእግዚአብሔር ቅጣቶች በአጠቃላይ ስንት ናቸው?
3. የእግዚአብሔር ጊዜያዊ ቅጣቶች ምን ምን ናቸው?
4. ለእግዚአብሔር ከባድ ቅጣት ምሳሌ ሆኖ የተጠቀሰው ማነው?
5. እግዚአብሔር ከመጀመሪያው ከፍተኛ ቅጣትን የማያመጣው በምን ምክንያት ነው?
6. በግብጽ ሕዝብ ላይ የደረሱት ቅጣቶች ስንት ዐላማዎች አሉአቸው? እነርሱስ እነማን ናቸው?
7. የእግዚአብሔርን ክብር የተዳረጀው የአሦር ንጉሥ ስም ማን ነበር?
8. በእርሱ ጊዜስ የነበረው የይሁዳ ንጉሥ ስም ማን ነበር?

9. እግዚአብሔር በአሦር ንጉሥ ላይ ክብሩን የገለጠው እንደምን አድርጎ ነው?

10. እግዚአብሔር ለወዳጆቹ ማስጠንቀቂያ እንዲሆን ከሚሰጥባቸው ቅጣቶች መካከል አንድ ምሳሌ ስጥ።

11. እግዚአብሔር ሰውን በዘለዓለማዊ ቅጣት የሚቀጣው በምን ምክንያት ነው?

12. ስለ እምነትና ተግባር የቤተ ክርስቲያን እምነት ምን የሚል ነው?

13. ሌሎች ወገኖችስ ምን ይላሉ?

14. እምነት ሲባል በሰንት ዐይነት አስተሳሰብ ይከፈላል? እነርሱስ ምን ምን ናቸው?

15. በእግዚአብሔር የመተማመንን ምሳሌ ተናገር።

16. የኢየሩሳሌሙ የሐዋርያት ጉባኤ ባሳለፈው ውሳኔ እንዴት ያለውን የአሪት ሥርዓት ሻረ?

17. የመጥምቁ ዮሐንስ እናት ኤልሣቤጥ ድንግል ማርያምን ምን ብላ አመሰግነች?

18. ሰው በእምነት ብቻ ይጸድቃል የሚለው አስተሳሰብ ስንት ዐይነት ችግሮች አሉበት?

19. እነርሱስ ምን ምን ናቸው?

ብሉይ ኪዳን

መልከጺዴቅ: መልከጺዴቅ ማነው? ከአዳም ልጆች አንድ ሰው ነውን? አባት፣ እናትና የዘር ሐረግ የለውም መባሉ ምን ለማለት ነው? (ዕብ: ም:7:4:3)።

ለዘመኑ መጀመሪያና ለሕይወቱ መጨረሻ የለውም ማለት ምን ማለት ነው? አንዳንዶች እንደሚሉት እርሱ ዘለዓለማዊ ነውን? እርሱ ክርስቶስ ነውን? ወይስ የክርስቶስ ምሳሌ? እርሱ ሰው ነውን? ወይስ እግዚአብሔር ራሱን የገለጠበት ሁኔታ? እርሱ እግዚአብሔር ነው ብለን ለማመን እንችላለን? የቤተ ክርስቲያንስ አቋም እንዴት ነው? በመልከጺዴቅ የሹመት ሥርዓት አንተ ለዘለዓለም ካህን ትሆናለህ ተብሎ የተነገረው ምን ለማለት ነው (መዝ:110:4)።

መልከጺዴቅ በክብርሃም ዘመን የነበረ አንድ ሰው ለመሆኑ እርግጠኞች እንሁን። መጽሐፍ እንደሚለው እርሱ የልዑል እግዚአብሔር ካህንና የሳሌም ንጉሥ ነበር። አብርሃም ዶርላሞኒርና ከእነርሱ ጋር አብረው የነበሩትን ነገሥታት ድል አድርጎ ሲመለስ በምርኮ ካገኘው ሀብት ሁሉ ዐሥራት ሰጠው፤

መልክደዴቅም ኅብስትና የወይን ጠጅ ለአብርሃም አመጣለት ተብሎአል (ዘፍ:ም:14፡፳፡17-20)።

ምልክ ደዴቅ

መጽሐፉ ግን ስለ ክህነቱና ንጉሥ ስለመሆኑ ምልክት ከመስጠቱ በቀር ስለ መልክደዴቅ ሌላ የተናረው ነገር የለም።

በአሪት ዘፍጥረት ም:14 ላይ የልዑል አግዚአብሔር ካህን መሆኑ ተገልጦአል። አንዳንድ የካህናት ተግባሮችንም በሥራ ላይ በማዋል አብርሃምን ባረከው፤ ከአብርሃምም ዐሥራት ተቀበለ፤ የሐዲስ ኪዳን ክህነት ምልክት የሆነውን ኅብስትና ወይን ይዞ መጣ።

በመዝሙር 110 ፉ:4 ላይ እግዚአብሔር በመልክደዴቅ የክህነት ሥርዓት አንተ ለዘለዓለም ካህን ትሆናለህ ተብሎ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተነገረውን የክህነት ትንቢት የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ ቃል በቃል ጠቅሶታል (ዕብ:ም:5፡፳፡6)።

ይህንንም አባባል በመድገም:- «ወደዚህም መቅደስ ኢየሱስ በመልክደዴቅ የክህነት ሹመት ለዘለዓለም ሊቀካህናት ሆኖ ስለ እኛ ቀድሞ ንብቶአል» ብሎ አል።

በዕብራውያን መልእክት ም:7 ላይ የመልክደዴቅን ክህነት መሠረት በማድረግ እንዴት የእርሱ ክህነት ከአሮን ክህነት እንደሚበልጥና ይህም ክህነት የክርስቶስን ክህነት የሚመስል እንደመሆኑ የክርስቶስን ክህነት ታላቅነት አመልክቶአል። «በመልክደዴቅ የክህነት ሥርዓት አንተ ለዘለዓለም ካህን ነህ» የሚለውን አባባል ከአንድ ጊዜ በላይ ደጋግሞታል (ዕብ: ም7: ፉ: 11፡ 15፡ 17፡ 21)።

ሁሉም ነገር በመልክደዴቅ ክህነት ላይ መሠረት የተደረገው ለምንድነው?

መልእክቱ የተጻፈው ለዕብራውያን እንደመሆኑና ዕብራውያን ደግሞ የሚያምኑት በአሮን ክህነት ስለሆነ ካህን የሚሆን ሰው የግድ ከአሮን ዘር መሆን ነበረበት። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋ የተወለደው ከአሮን ዘር አልነበረም። እንዲያውም ከሌዊ ነገድ እንኳ አልነበረም። እርሱ ግን የዳዊት ዘርና ከሁዳ ነገድ ነበር።

ታዲያ የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ የክርስቶስን ክህነት የሚያረጋግጠው እንዴት ነው?

ክህነቱን ማረጋገጥ ብቻ ሳይሆን እንዲያውም የክርስቶስ ክህነት ከአሮን ክህነት የሚበልጥ መሆኑን የሚያረጋግጠው በአሪት ዘፍጥረት ም:14 እና በመዝሙር 110 የተነገሩትን ማስረጃዎች በማቅረብ ነው። ማስረጃዎቹም መልክደዴቅና ክህነቱ ናቸው።

የመልክደዴቅ ክህነት የክርስቶስን ክህነት የሚያረጋግጥ ሲሆን፤ እርሱም ከአሮን ክህነት የላቀ ነው።

ይህም የሆነበት ምክንያት መልክደዴቅ የአባቶች አባት የሆነውን አብርሃምን በመባረኩ ነው። ይህንንም በሚያደርግበት ጊዜ የሌዊ፣ የያዕቆብ፣ የይስሐቅ፣ የአብርሃም ልጅ የሆነውን አሮንን መባረኩ ነው። ይህም ግለት የአሮን ክህነት ተባረክ ማለት ነው። የሚባረክ ከሚባረከው ታላቅ መሆኑ ግልጽ ነው (ዕብ:ም:7፡፳፡7+10)።

ከዚያም በላይ አብርሃም ለመልክደዴቅ ዐሥራት ሰጥቶታል። ይህም ለመልክደዴቅ ክህነት ከአሮን ክህነት ታላቅነት ሌላ ማስረጃ ነው።

እዚህ ላይ የዕብራውያን መልእክት የመልክደዴቅን ክህነት ምንጭ ይገልጣል። ምን አለ?

መልክደዴቅ አባት፣ እናት፣ የዘር ሐረግ የሌለው ነው ይላል። ይህ አባባል ምን ማለት ነው? እንዴትስ እንረዳለን? ይህስ ጉዳይ ከክርስቶስ ጋር ያለው ግንኙነት እንዴት ነው? መልክደዴቅስ በእነዚያ ለእርሱ በተሰጡት መግለጫዎች ክርስቶስን የሚመስለው እንዴት ነው?

ክርስቶስ አባት የለውምን? እግዚአብሔር አብ ያለ እናት የባሕርይ አባቱ ነው። እናት የለውምን? ድንግል ማርያም በሥጋ እናቱ ነች።

የዘር ሐረግ የለውምን? በማቴዎስ ወንጌል ም:1 እና በሉቃስ ወንጌል ም:3 በሥጋ የዘር ሐረግ ተዘርዝሮአል።

ታዲያ፣ አባት፣ እናት፣ የዘር ሐረግ የለውም፤ የእግዚአብሔር ልጅን ይመስላል የተባለው እንዴት ነው?

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ አሮን ልጆች ክህነትን በሥጋ ውርስ የወረሰው አይደለም። ክህነትን ለመውረስ አባት፣ እናት፣ የዘር ሐረግ የለውም።

ይህም ማለት እርሱ ከይሁዳ ነገድ በመሆኑ ከህንጥን ለመውረስ ካህን የሆነ አባት፣ ከካህናት ወገን የሆነች እናት፣ ወይም ከካህናት ወገን መሆኑን ለማሳየት የሚዘረዝረው የዘር ሐረግ የለውም።

እርሱ ግን ሌላ ዐይነት ክህነት አለው። ምን ዐይነት? መጽሐፈ መዝሙር 110 ቀ፡ 4 ላይ፡- «እግዚአብሔር በመልክደዱ ቦሮባት አንተ ለዘላለም ካህን ትሆናለህ ብሎ ማለ፤ መሐላውም የማይሻር ነው» ተብሎአል። የመልክደዱ ትክክለኛ ምንድነው?

መልክደዱ በክህነቱ አባት፣ እናት፣ ወይም የዘር ሐረግ የለውም፤ ነገር ግን የእግዚአብሔርን ልጅ ይመስላል።

መጽሐፉ ለመልክደዱ ካህን የሆነ አባት፣ ከካህናት ወገን የሆነች እናት፣ ወይም የካህናት የዘር ሐረግ የለውም፤ እንዲያውም ምንም ስለ እርሱ የተነገረ ነገር የለም ሲል ምን ማለቱ ነው?

መልክደዱ ድንገት በታሪክ ውስጥ ብቅ አለ። በአሪት ዘፍጥረት ስለ መልክደዱ ሲነገር ከወደቀው እንደሆነ የተወለደበትን ጊዜ፣ ከማንኛው ቤተሰብ እንደተወለደ አልተነገረም። አባት አብርሃምን ከተገናኘ በኋላ ምን እንደሆነ፣ ወይም ምን እንዳደረገ፣ የሕይወቱን ፍጻሜ እንዴት እንደሆነ አልተገለጠም። በዚህም ምክንያት ነው በዕብራውያን መልእክት ውስጥ «ለዘመኑ መጀመሪያና መጨረሻ የለውም» የተባለው (ዕብ፡ም፡7ቀ፡3)።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ በዕብራውያን መልእክት ትርጓሜው፡- «እኛ የምናውቀው ማለት በመጽሐፍ ውስጥ የተመዘገበ መጀመሪያ የለውም፤ በዚሁም ዐይነት መጨረሻ የለውም የሚለውን አባባል እንረዳ» ብሎአል።

ይህም ማለት በፍጹም መጀመሪያ የለውም ማለት ሳይሆን የተመዘገበ ወይም የታወቀ ቀን የለም ማለት ነው። ነገር ግን የተመዘገበ ቀን ባለመኖሩና ባለመታወቁ እንዳንድ ሰዎች እርሱ እግዚአብሔር ነው የሚሉት አስተሳሰብ ተቀባይነት ያለው አይደለም። ይህንንም አባባል ከቅዱሳን አንዳቸው እንኳ አልተናገረውም። ምናልባት ይህ አስተሳሰብ ፊሎ ከተባለው ፈላስፋ የተወሰደ ሲሆን ይችላል። የፊሎ አስተሳሰብ መልክደዱ ሰው ነው ከሚለው ከቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ አተረጓጉም ተቃራኒ ነው።

አይሁድ ይጠብቁት የነበረው መሲሕ ወይም መሳያ የዳዊት ዘር ሆኖ ከይሁዳ ነገድ የሚመጣ ንጉሥ ነበር። ከካህናት ነገድም ስላይደለ ካህን ይሆናል የሚል አስተሳሰብ በፍጹም አልነበራቸውም። የዕብራውያን መልእክት ያን ሁኔታ አስታወሳቸው። ያስታወሳቸውም መልክደዱ ንጉሥና ካህን መሆኑን ነው።

ንጉሥነቱ ካህን መሆኑን ስላልከለከለ የልዑል እግዚአብሔር ካህንና የሳሌም ንጉሥ ነበር ተብሎአል። በዚህም መሠረት የእርሱ ክህነት ከማንኛውም ነገድ ጋር የተያያዘ አልነበረም። ነገር ግን አባት፣ እናትና የዘር ሐረግ ያልነበረው በመሆኑ ለክርስቶስ ምሳሌ ነበር።

የዕብራውያን መልእክት የዘር ሐረግ እንደሌለው በሚገልጥበት ጊዜ የዘረዘረው ከካህናት ዘር ከሌላ ነገድ ጋር ምንም ግንኙነት የሌለው መልክደዱ የሌላ ቅድመ አያትና ከእግዚአብሔር ቃል ኪዳን የተገባለትን አብርሃምን ባረከው ብሎአል (ዕብ፡7+6)።

የካህናት ዘር መሆኑን ለማረጋገጥ የማይችል ሰው የክህነት አገልግሎት እንዲያካሄድ አይፈቀድለትም ነበር። ይህም ሁኔታ በፀዝራና በካህንም ዘመን ተከሥቶአል። የበርዚላይ ልጆች ከካህናት ዘር መሆናቸው በዘር ሐረግቸው ሊያረጋግጡ ስላልቻሉ ከክህነት አገልግሎት ተከልከለዋል (ዕብ፡ም፡2ቀ፡62 እና ክህ ም፡7ቀ፡64)።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋ የአርን የክህነት ዘር ሐረግ የለውም። የዕብራውያን መልእክት መልክደዱም እንደዚሁ የዘር ሐረግ የለውም ይላል።

በክህነቱ አባት፣ ወይም እናት የሌለው ከመሆኑ ጋር የልዑል እግዚአብሔር ካህን ነው ተብሎአል (ዘፍ፡ም፡14ቀ፡18+ዕብ፡ም፡7ቀ፡1)። በዚህም መሠረት የአርን ዘር ሳይሆን አንድ ሰው ካህን ለመሆን ይችላል ማለት ነው። የመልክደዱ ትንሹ ክህነት ልዩ የሚያደርገው ያለ ውርስ፣ ማለት ያለ አባት፣ ያለ ናትና ያለ ዘር ሐረግ መሆኑ ነው።

መልክደዱ የክርስቶስ ምሳሌ ነበር። ነገር ግን እርሱ ክርስቶስ አልነበረም፤ ወይም በዘመን ብሎ ወልደ እግዚአብሔር ከተገለጠባቸው ሁኔታዎች አንዱ አልነበረም።

መልክደዱ በክህነቱ የክርስቶስ ምሳሌ ነበር (መዝ፡110ቀ፡4)። ይህም ክህነት በውርስ አልነበረም፤ ክህነቱም ከአርን ክህነት የላቀ ነበር። ይህ ክህነት የሚያቀርበው የእንስሳትን መሥዋዕት ሳይሆን ጎብስትንና ወይንን ነበር። እርሱም ለንጉሥነትና ለክህነት ምሳሌ ነበር። ነገር ግን ምሳሌ ነበር እንጂ ራሱ ክርስቶስ አልነበረም።

በዙዎች ለክርስቶስ ምሳሌ ሆነዋል። እነርሱ ራሳቸው ግን ክርስቶስ አልነበሩም።

ይስሐቅ በእንድያ ልጅነቱ ለክርስቶስ ምሳሌ ነበር፤ በወንድሞቹ ስለተሸጠ የሴፍ የክርስቶስ ምሳሌ ነበር፤ ስሎምን በጥበበኛነቱ የክርስቶስ ምሳሌ ነበር። ነገር ግን ከእነዚህ አንዳቸው እንኳ ራሱ ክርስቶስ አይደለም።

እንዳንድ ሰዎች በስሙ ትርጉምና በሥራው ምክንያት ክርስቶስ መሰላቸው።

መልክደዱ ማለት የጽድቅ ንጉሥ ማለት ስለሆነ በእርግጥም በስሙ የክርስቶስ ምሳሌ ነው። ክርስቶስ የጽድቅ ንጉሥ ነው። በሥራውም የሳሌም ንጉሥ መባሉ የሰላም ንጉሥ ማለት ስለሆነ በእርግጥ ክርስቶስ የሰላም ንጉሥ ነው።

የሰዎች ትርጉም ማሰራጀት ሊሆን አይችልም። ብዙዎች ሰዎች ትርጉም ያላቸው ሲሆኑ እነዚያ ትርጉሞች ግን የሰውን ባለቤት ሁኔታ የሚያመለክቱ አይደሉም። ለምሳሌ ኢሳይያስ ማለት እግዚአብሔር ያድናል ማለት ሲሆን የዚያ ስም ባለቤት የሚያድን አምላክ ነው ማለት አይደለም፤ ኢየሱስ ማለት አዳኙ ያህዋ ማለት ሲሆን የሰው ባለቤት ያህዋ ነው ማለት አይደለም፤ ዳንኤል ማለት እግዚአብሔር ፈራጅ ነው ማለት ሲሆን ዳንኤል የተባለው ሰው ፈራጁ እግዚአብሔር ነው ማለት አይደለም። እንዲሁም ሳሙኤል ማለት የእግዚአብሔር ስም ነው፤ እስማኤል ማለት እግዚአብሔር ይሰማል ማለት ነው። እነዚህ ሁሉ ሰዎች ለባለቤታቸው የሰጡት አንዳችም የመልኮታዊ ክብር የለም። ከእነዚህም ሌላ ኢየሱስ ማለት አባት እግዚአብሔር ማለት ነው፤ ኢየሱስ ማለት ያህዋ አምላክ ነው ማለት ነው። የእነዚህ ሰዎች ትርጉሞች ሁሉ በተግባር የተገለጡ ናቸው ማለት አይደለም። እንደገናም ዮሐንስ ማለት እግዚአብሔር ርኅሩኅ ነው ማለት ነው፤ ይሁን እንጂ ዮሐንስ ርኅሩኅ አምላክ ነው ማለት አይደለም።

በዚህም ዐይነት የመልክደዴቅ ትርጉም የሰላም ወይም የጽድቅ ንጉሥ ማለት ስለሆነ እርሱ ራሱ የሰላም ንጉሥ ክርስቶስ ነው ማለት አይደለም።

የዕብራውያን መልእክት መልክደዴቅ የእግዚአብሔር ልጅ ክርስቶስ ነው አላለም። በመልእክቱ የተነገረው የእግዚአብሔርን ልጅ ይመስላል ተብሎ ነው። በእግዚአብሔር ልጅና የእግዚአብሔርን ልጅ በመምሰል መካከል ትልቅ ልዩነት አለ።

የተነገረውም ክርስቶስ መልክደዴቅ ነው ተብሎ ሳይሆን ነገር ግን ክርስቶስ በመልክደዴቅ የክህነት ሥርዓት ካህን መሆኑ ነው።

መልክደዴቅ አምላክ ሲሆን ኖሮ መጽሐፉ እግዚአብሔር ለአብርሃም ተገለጠለት ባለ ነበር። እግዚአብሔር በተለያዩ ሁኔታዎች ለሰዎች በሚገልጥበት ጊዜ የሚባለው አባባል እግዚአብሔር ለእገሌ ተገለጠለት በማለት ነው።

በዚህም መሠረት መጽሐፉ የተናገረው የልዑል እግዚአብሔር ካህን ነው ብሎ ነው እንጂ እግዚአብሔር ነው ብሎ አይደለም። በሁለቱ አባባሎችም መካከል ታላቅ ልዩነት ያለ መሆኑ ግልጽ ነው።

መልክደዴቅ የልዑል እግዚአብሔር ካህን ነው ሲባል የክህነት አገልግሎቱን የሚሰጠው ለማን ነበር? በክህነቱ የሚያገለግለው ሕዝብ የሳሌም ሕዝብ ነበር።

መልክደዴቅ ሥራና አገልግሎት የነበረው ሰው ነበር። አምላክ ራሱን የገለጠበት ሁኔታ አልነበረም። የመገለጥ ጉዳይ ብቻ ሲሆን ኖሮ ያቀረባቸው ኅብስትና ወይም የመገለጥ ጉዳይ ብቻ ነበሩ ማለት ነውን? ከአብርሃምስ የተቀበለው ዐሥራት ወደት ጆደ?

የልዑል እግዚአብሔር ካህን የሚለው ቃል ለመጀመሪያ ጊዜ የተከሠተው ስለ መልክደዴቅ በተነገረው ታሪክ ውስጥ ነው።

የመጀመሪያዎቹ አባቶች እንደ ኖሐ፣ ኢዮብ፣ አብርሃም፣ ይስሐቅ፣ ያዕቆብ የክህነት ተግባርን በማከናወን መሥዋዕትን ያቀርቡ ነበር። እንደ መልክደዴቅ ግን ካህናት አልተባሉም። ካህን የመባል ስም በመጀመሪያ የተሰጠው ለመልክደዴቅ ነው።

ይህ ለመጀመሪያ ጊዜ ካህን የሚል ስም የተሰጠው ሰው መገለጥ እንጂ በእውነት የነበረ ሰው አይደለም የሚለው አባባል ምክንያታዊነትን የተከተለ አይደለም። እንዲሁም የልዑል እግዚአብሔር ካህን ተባለ እንጂ ልዑል እግዚአብሔር አልተባለም።

በአሪት ዘፍጥረት ም:32 ቀ:19 ያዕቆብ፣ በአሪት ዘጸአት ም:34:13 ሙሴ፣ በመጽሐፈ ኢየሱስ:ም:54:13 ኢየሱስ፣ በመጽሐፈ መሳፍንት ም:34:17 የሶምሶን አባት ማኑሄ እንዳደረጉት ሳይሆን አብርሃም የመልክደዴቅን ማንነት ሳይጠይቅ ከመልክደዴቅ በረከትን መቀበሉና ለመልክደዴቅም ዐሥራት መስጠቱ ምንን ያመለክታል?

ይህ ሁኔታ የሚያመለክተው አብርሃም መልክደዴቅን አስቀድሞ ያውቀው የነበረ መሆኑን ነው። ይህ ባይሆን ኖሮ ግን ለማያውቀው ሰው ዐሥራትን መክፈል ምክንያትዊ ሊሆን ባልቻለም ነበር።

የሚያውቀውም ከሆነ ደግሞ እርሱ አንድ ማንነቱ የታወቀ ሰው ነበር ማለት ነው። እርሱም የልዑል እግዚአብሔር ካህንና የሳሌም ንጉሥ ነበር ማለት ነው። ስለዚህ እርሱ ራሱ ክርስቶስ አይደለም። አብርሃም የማያውቀው ቢሆን ኖሮ አንተ ማንህ ብሎ በጠየቀው ነበር።

መልክደዴቅ አብርሃምን የባረከበት መንገድ እግዚአብሔር ሰዎችን ከሚባርክበት ዐይነት የተለየ ነው።

እርሱ አብርሃምን የባረከው እንዲህ ብሎ ነው።

«ሰማይንና ምድርን የፈጠረ ልዑል እግዚአብሔር አብራምን ይባርክ! በጠላቶችህ ላይ ድልን ያቀዳጀህ ልዑል ግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን» (ዘፍ:ም:144:19-20)።

እግዚአብሔር ግን በሚባርክበት ጊዜ በቀጥታ ይባርካል እንጂ ሌላ ባራኪ አይጋብዝም። አብርሃምን በባረከበት ጊዜ እንዴት እንደባረከው ቀጥለን እንመልከት።

«ዘርህን አበዛዋለሁ፤ ታላቅ ሕዝብም ይሆናል፤ እባርክሃለሁ፤ ስምህንም ገናና አደርገዋለሁ፤ ለሌሎችም በረከት ትሆናለህ፤ የሚመርቁህን እመርቃለሁ፤ የሚረግሙህንም እረግማቸዋለሁ፤ በአንተም አማካይነት ሕዝቦች ሁሉ ይባርካሉ» (ዘፍ:ም:124:2-3)።

መልክደዴቅ ግን እግዚአብሔር ይባርክህ በሚልበት ጊዜ ከበረከቱ ምንጭ ከእግዚአብሔር የመጣ ሳይሆን የካህን በረከት መሆኑን እንገነዘባለን። ከዚያም ቀጥሎ ልዑል እግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን እያለ እግዚአብሔርን ሲያመ

ሰግን እናገኘዋለን። እርሱ ግለት መልክዴዴት አምላክ ቢሆን ኖሮ እግዚአብሔር ብሎ ራሱን ባላመሰገነም ነበር።

አብርሃም በአሪት ዘፍጥረት ም፡18፡2 ላይ ለሦስት እንግዶች እንደ ሰገደ ለመልክዴዴት እንደ አምላክ አልሰገደለትም።

እግዚአብሔር በቀጥታው እሳት ውስጥ ሆኖ ለሙሴ በተገለጠለት ጊዜ ሙሴ እግዚአብሔርን ማየት ስለፈራ ፊቱን ሸፈን (ዘጸ፡ ም፡ 3፡6)። የእግዚአብሔር መልአክ ለማጉሄና ለሚሰቱ በተገለጠላቸው ጊዜ ማጉሄ ለሚሰቱ እግዚአብሔርን ስላየን እንሞታለን አላት (መላ፡ም፡13፡22)። ኢያሱም ወደ ምድር ሰገደና ጌታዬ ለባሪያው የሚገኝረው ምንድነው? አለ (ኢያ፡ ም፡5፡14)።

ለመልክዴዴት ግን ከእነዚህ የአክብሮት ምልክቶች አንዱ እንኳ አልተደረገለትም። እንደ ካህንነቱ ግን ዐሥራት ተሰጥቶታል።

ከዚያ በፊት በተከሠቱ በተለያዩ የእግዚአብሔር መገለጦች የሰው ስም ተጠቅሶ፣ ማዕረጉና ሥራው ተገልጦ፣ አገሩና ያደረጋቸው ድርጊቶች ተዘርዝረው እንደ መልክዴዴት የሆነ ሁኔታ የቀረበ የለም። ይህም የሚያመለክተው መልክዴዴት አንድ ሰው እንጂ የእግዚአብሔር መገለጥ አለመሆኑን ነው።

በዋናነትና በኢየሩሳሌም የተለመደ ትርጉም፡ እንዲሁም በዝነኛው ይሁዳዊ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊ በዮሴፈስ እንደ ተረጋገጠው መልክዴዴት በመጽሐፉ ውስጥ እንደ ተገለጠው በዚያን ጊዜ የነበረ ሰው መሆኑ የአይሁድ እምነት ነው። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅም፡ «መልክዴዴት የሕይወቱ መጀመሪያና መጨረሻ ተመዝግቦ ባይገኝም እንኳ መጽሐፉ ሥራውንና ማዕረጉን የገለጠለት ዐይነት ሰው ነው» ብሎአል።

በዚህም ዐይነት በዕብራውያን መልአክት ምዕራፍ 7 እንደ ተገለጠው ስለ ካህነት እንጂ ስለ ሰው አይደለም። ይህም ግለት ያ ገለጻ የሚያመለክተው ስለ መልክዴዴት ሳይሆን ስለ ካህነቱ ትልቅነት ነው። እንዲሁም ስለ አብርሃም ሳይሆን ከአብርሃም ሥር ስለ ተገኘው ስለ አርን ካህነት፣ በመልክዴዴት ስለ መባረኩና ለመልክዴዴት ዐሥራት መከፈሉ ነው።

እንዲሁም በዕብራውያን መልአክት ምዕራፍ 5 እና 6 የተገለጠው ስለ ካህነት ነው እንጂ ስለ ራሱ ስለ መልክዴዴት አይደለም።

(የፖፕ ሺናዳ ጥያቄዎችና መልሶች አምስተኛ መጽሐፍ ከገጽ 71 እስከ 7ጽ 80 ይመለከታል)።

አንዳንድ ምሁራን መልክዴዴት ከሴም ዘር የሆነ የኢየሩሳሌም ንጉሥ ነበር ሲሉ ከዚህ ላይት ያለውን የቅዱስ ቄርሎስን ድርሳን እንመልከት።

ቅዱስ ቄርሎስ ስለመልክዴዴት ድርሳን 1

እናንተ የተጠማችሁ ኑ፣ ከጠቢቡ ከጳውሎስ ውሃን ወስደን ጥማችሁን እናረካላችኋለን። እርሱ የሕይወት ምንጭ ነውና። እነሆ እንግዲህ ጳውሎስ ስለ ክቡር መልክዴዴት እንዲህ ይላል፡-

ይህ መልክዴዴት የልዑል እግዚአብሔር ካህን ነው፤ ስለእርሱም በብዙዎች የተጻፈውና የተነገረው ነገር ሁሉ ብዙ ነው። ራሱ ጳውሎስ እንደተናገረ፡- መልክዴዴት ትርጓሜው ከባድ ነው፤ ቀላልም አይደለም። ይልቁንም ለማያስተውሉና ለመስማት ለደነዘዙ ሰዎች ቀላል አይደለም። ነገር ግን እንደነበረ ስለ እርሱ እናገራለሁ።

መልክዴዴት መንፈስ ቅዱስ ወይም እግዚአብሔር ነው እንጂ እንደ እኛ ሰው አይደለም የሚሉ አሉ። ይህን የሚያስቡ ሰዎች በድለዋል፤ ከማስተዋልም ርቀዋል።

እንግዲህ ስለዚህ በቅድሚያ እንነግራችዋለን። መልክዴዴት የእግዚአብሔር ካህን ሲባል ሰምታችሁ እንዴት መንፈስ ቅዱስ ወይም እግዚአብሔር ነው ትሉታላችሁ? መንፈስ ቅዱስ እንደ ወልድ ከሆነትን ተሾመ አይባልምና። የካህነትም ስም ለእርሱ ፈጽሞ አይዋሐድምና (አይስማማምና)።

መልክዴዴት የጽድቅ ንጉሥና የሰላም ንጉሥ ሲባልም እንኳ ለክርስቶስ ምሳሌ ስለሆነ እንጂ እርሱ ራሱ የጽድቅና ሰላም ንጉሥ ሊባል አይችልም። ... ይህ የሚገባ ለመለኮት ነው። ... ከሙሴ ቀጥሎ ለእስራኤል ስለተሾመው መስፍን እናገራለሁ፡- የዚህ ሰው ስሙ ኢያሱ ተባለ። ትርጓሜውም መድኃኒት ማለት ነው። ቢሆንም ይህ ስም ከእውነተኛ ማዳን ጋር አይተባበርም። ማዳን ለጌታችንና ለመድኃኒታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነውና።

ቅዱስ ቄርሎስ ስለ መልክዴዴት ድርሳን 2

... ሽማግሌውና በእግዚአብሔር ሕግ ጠቢብ የሆነው ሰው ስለመልክዴዴት አረጋግጦ ይናገራል፡-

መልክዴዴት ከካም ወገን ነው። ከካም ወገን ቅዱስ ልጅ ሆኖ ተገኘ። እግዚአብሔርንም ደስ አሰኘው። እግዚአብሔር አብርሃምን ከሀገሩ እንዳወጣው መልክዴዴትን ከሀገሩ ወደ ዮርዳኖስ አወጣው። ጳድቁ ሰው መልክዴዴት የልዑል እግዚአብሔር ካህን ሆነ። ሁልጊዜ በጎብስትና በወይን የምስጋና መሥዋዕት ያቅርብ ነበር።

እግዚአብሔርንም ስለ ወገኖቹ እንዲህ እያለ ይለምነው ነበር። «አቤቱ ከሀገሪ አውጥቶህ ዲያብሎስን ከመከተል የመለስኸኝ ይቅር ያልኸኝም አመሰግንሃለሁ። እነርሱንም ይቅር በላቸው። እግዚአብሔርም አለው፡- ልጄን ከግብጽ

በጠራሁት ጊዜ እኔ አድናቸዋልሁ። እግዚአብሔር ይህን ትእዛዝ ለመልከኤዴቅ ሰጠው።

በዚያም ወራት አብርሃም እንደተጻፈ ነገሥተ ከሉዶጎፕርን ድል አድርጎ በሚመለስበት ጊዜ ከመልከኤዴቅ ጋር ተገናኘ። ከመገናኘታቸው በፊት ግን አብርሃም ለራሱ እንዲህ እያለ ይጻል ይነበር፡- «እኔ ቀልጅህን በዘመኔ ወደ ዓለም ትልካለህን? ያችንን ቀን አያታለሁን?»

እግዚአብሔርም አለው፡- የለም አታያትም! ነገር ግን የዚያችን ቀን ምሳሌ አሳይሃለሁ። እነሆ ውረድ፡ የርዳናስንም ተሻገረው። የከብሬንም ቀን ታያለሁ። አብርሃምም ከሠራዊቱ ጋር የርዳናስን ተሻገረ።

ያንጊዜም መልከኤዴቅ መጥቶ አብርሃምን ተገናኘው በእጁም ጎበስትና ጽዋ ይዞ ነበር። አብርሃምንም ባረከው። አብርሃምም መልከኤዴቅን ባያየው ኖሮ የርዳናስን ባልተሻገረም ነበር። ይህም የጥምቀት ምሳሌ ነው።

አብርሃም፡- መልከኤዴቅን በእጁ ጎበስተ በረከትና ጽዋዕ አኩቴት ይዞ ሲመጣ በየው ጊዜ በግንባሩ ወድቆ ሰገደለት። የእግዚአብሔርን ቀን አይቶ ደስ ብሎታልና።

መልከኤዴቅ በእውነት ሰው ነው። በርግጥም እግዚአብሔር በየርዳናስ ማዶ ትርጉሙ ሰላም ወደሚባል ወደ ሳሌም ያወጣው ከካም ወገን የተወለደ ነው። የልዑል እግዚአብሔር ካህንም ተባለ። ብፁዕ ጳውሎስ እንደ ተናገረ፡- አባትና እናት የሉትም። ልደቱም አልተጻፈም። መልከኤዴቅ ከከነዓን ወገን ነውና።

(ይህ ስለ መልከኤዴቅ የተዘጋጀው ዝግጅት ከፍተኛ ብርሃን መጽሐፍ የታወሰደ ነው)።

ኢያሱ ወልደ ነጄ፡- የነዌ ልጅ ኢያሱ ከኤፍሬም ነገድ ነበር። እርሱም በሙሴ ጊዜ የሙሴ ረዳት የነበረ ሲሆን ሙሴ ከሞተ በኋላ በሙሴ ምትክ የእስራኤል ሕዝብ መሪ ሆኗል። የቀድሞ ስሙ ሆሼዕ ነበር። በበረሐው ጉዞ ሁሉ ኢያሱ የሙሴ ታማኝ አገልጋይ ነበር። አማሌቃውያን ከእስራኤል ሕዝብ ጋር ጦርነት በገጠሙ ጊዜ በእስራኤል በኩል ጦሩን እንዲመራ ሙሴ ያዘዘው ኢያሱን ነው። ኢያሱም ሙሴን በጦርነት ብቻ ያገለገለ ሳይሆን በደቀ መዝሙርነቱም ከሙሴ ጋር ወደ ሲና ተራራ ላይ ተከትሎ ወጥቶአል። እዚያም ሙሴ እግዚአብሔርን እየተገናኘ ሳለ አርባ ቀንና ሌሊት ቆይቶአል። (ዘጸ:24፡ 13-18፤ ም:32ቀ: 15-17)። እንዲሁም ለማደራረብ ድንኳን ገላፈ በመሆን ሙሴን ይረዳ ነበር።

የከነዓንን ምድር እንዲሰልፍ ሙሴ ከላካቸው ዐሥራ ሁለት ሰላዮች አንዱ ኢያሱ ነበር። ከተላኩት ዐሥራ ሁለት ሰላዮች መካከል በእግዚአብሔር እርዳታ ተማምነውና ሕዝቡም በእግዚአብሔር እንዲተማመን ጥረት ያደረጉ ኢያሱና ካሌብ ብቻ ናቸው። ዐሥሩ ሰላዮች እስራኤላውያንን የሚያስፈራራና የሚያስ

ደንግጥ ዘገባ አቅርበው ስለነበረ ሕዝቡ ሁሉ በመሸበር ላይ ነበሩ። እንዲያውም ኢያሱና ካሌብ ከዐሥሩ ሰላዮች አስተሳሰብ ስለተለዩ ሕዝቡ ሊወግራቸው ተነሣ። በዚህም እምነታቸውና ድፍረታቸው ከቀድሞው ትውልድ ወደ ከነዓን ምድር እንዲገቡ የተፈቀደላቸው ለካሌብና ለኢያሱ ብቻ ነው (ዘጸ: ም:26 ቀ:65)።

በእግዚአብሔርም ትእዛዝ መሠረት የእስራኤልን ሕዝብ በእርሱ ምትክ እንዲመራ ሙሴ በኢያሱ ላይ እጁን ጫነበት። ኢያሱም እንደ ሙሴ በጥበብ መንፈስ የተሞላ ሆነ።

መጽሐፈ ኢያሱን ለተመለከተ ሰው የኢያሱ የመሪነት ሁናቴ ከሙሴ ጋር ተመሳሳይ ሆኖ ያገኘዋል።

በኢያሱ መሪነት የእስራኤል ሕዝብ የከነዓናውያንን ጠንካራ ተቃውሞ ድል አድርጎ በምድሪቱ ላይ ራሱን በጽኑ መሠረተ። ከእነዚህም ከመጀመሪያዎቹ ድሎች በኋላ ኢያሱ ምድሪቱን ለየነገዱ በርስትነት ማከፋፈል ጀመረ። በሕይወቱም ወደመጨረሻው ዘመን እስራኤላውያንን ሁሉ ሰብስቦ በእምነታቸው እንዲጸኑና ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸውን ቃል ኪዳን እንዲያድሱ ነገራቸው። ከዚያም ዕድሜው አንድ መቶ ዐሥር ዓመት ሲሆን ከዚህ ዓለም በሞት ተለየ።

መጽሐፈ ኢያሱ ወልደ ነጄ፡- መጽሐፈ ኢያሱ ኻያ አራት ምዕራፎች ያሉት ሲሆን በአጠቃላይ በምስት ዋና ዋና ክፍሎች ይከፈላል።

የመጀመሪያው ክፍል ከምዕራፍ አንድ እስከ ምዕራፍ ዐሥራ ሁለት ድረስ ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ የእስራኤል ልጆች በተለምዶ የርዳናስን ተሻገረው በእግዚአብሔር እርዳታና በኢያሱ መሪነት ድል አድርገው የከነዓንን ምድር መያዛቸው ተገልጾአል። ይህም ክፍል የሚጀምረው ከሙሴ ሞት በኋላ እግዚአብሔር ለኢያሱ በሰጠው መመሪያ ነው። ይህም መመሪያ ኢያሱ በሙሴ ተተክቶ እስራኤልን በመምራት የርዳናስን ተሻግሮ የከነዓንን ምድር እንዲይዝ ነው። ኢያሱ የእግዚአብሔርን ሕግጋትና ትእዛዛት እስከጠበቀ ድረስ በሁሉም ነገር እግዚአብሔር እንደሚረዳው ቃል ገብቶለታል። ከዚያም በኋላ ኢያሱ ሕዝቡ ለጦርነት ይዘጋጅ ዘንድ ትእዛዝ አስተላላፈ። ለዝግጅትም ያመች ዘንድ ኢያሱ ሁለት ሰላዮችን ወደ ኢያሪኮ ላከ። እነዚህም ሁለት ሰላዮች ወደ ኢያሪኮ ከተማ ውስጥ ገብተው በአንዲት ረዓብ በተባለች ሴተኛ ዐዳሪ ሴት ተደብቀው ከቈዩ በኋላ በሽሽግ ተመልሰው ወደ እስራኤላውያን ሰፈር መጡ። ደብቃ ካቋቋሙ ከረዓብ በተረዱት መሠረት የኢያሪኮ ሕዝብ በእስራኤል ላይ በጣም ፍራቻ ያደረበት መሆኑን ገለጡ።

በሚቀጥለው ቀን ኢያሱና የሕዝቡ መሪዎች ሕዝቡ ራሱን አንጽቶ በማግስቱ ለሚፈጸመው የእግዚአብሔር ተለምዶ እንዲዘጋጅ ትእዛዝ አስተላለፉ። ከሕዝቡም ፊት የቃል ኪዳኑን ታቦት የተሸከሙት ካህናት ቀድመው እንዲሄዱ አደረጉ። ልክ ታቦቱን የተሸከሙት ካህናት ወደ የርዳናስ ወንዝ

ሲደርሱ ዮርዳኖስ ወንዝ መውረዱን አቆመ። የቃል ኪዳንን ታቦት የተሸከሙት ካህናት ወንዙ ይወርድበት በነበረው መካከል ቆመው ሳለ ሕዝቡ ሁሉ በደረቅ መሬት ላይ እየተራመደ ሲሻገር ውሃው እንደ ግድግዳ ቆሞላቸው ነበር። ሁሉም ተሻግረው ከጨረሱ በኋላ ካህናቱ ተሻገሩ። ከዚያ በኋላ ውሃው እንደበሬቱ ይፈስስ ጀመር።

ኢያሱም የግዝረት ተራራ በተባለው በጌልጌላ የእስራኤላውያንን ወንዶች ሁሉ ገረዛቸው። ይህም የሆነው ከግብጽ የወጡት እስራኤላውያን ወንዶች ሁሉ በኃጢአታቸው ምክንያት ተስፋ የተሰጣቸውን ምድር ሳያዩ በምድረ በዳው ጉዞ ሞተው ሰላለቁና እነርሱ የወለዱአቸው ልጆች በጉዞ ላይ በነበሩ ጊዜ ሰላልተገረዙ ነው። በዚያን ቀን ግንባት እስራኤላውያን በከነዓን የበቀለውን እህል መመገብ ጀመሩ። ከዚያም ቀን ጀምሮ ከሰማይ ይወርድላቸው የነበረው መና መውረዱን አቆመ። በጌልጌላ ሰፍረው ሳለም ለመታሰቢያነት እንዲሆን ዐሥራ ሁለት ድንጋይ አስቀመጡ።

ሰይፍ በያዘ አንድ ጉልማሳ መልክ የእግዚአብሔር ሠራዊት አዛዥ ለኢያሱ ከተገለጠለት በኋላ እስራኤላውያን በኢያሪኮ ላይ ከበባ ጀመሩ። በኢያሪኮም ግንብ ዙሪያ በታቦት ተሸካሚው መሪነት ሰባት ቀኖች ከዞሩ በኋላ በሰባተኛው ቀን የከተማይቱ ግንብ ፈረሰ። እስራኤላውያንም የእስራኤልን ሁለት ሰላዮች በቤትዋ ሸሽጋ ካስቀመጣቸው ረዓብና ዘመዶችዋ በቀር የኢያሪኮን ከተማ ነዋሪዎች ሁሉ ገደሉ። ወንዶችና ሴቱን፣ ሽማግሌውንና ሕፃኑን፣ እንዲሁም እንስሳቱ እንኳ ሳይቀሩ ሁሉንም ፈጁ። እግዚአብሔርም ከኢያሱ ጋር ስለነበረ ሁሉ ነገር በእግዚአብሔር እርዳታ ይሳካላቸው ነበር።

የኢያሪኮ ግንብ መፍረስ

የእስራኤል ልጆች ግን የተከለከሉ ነገሮችን በተመለከተ ለእግዚአብሔር ታማኝነት ሆነው አልተገኙም። ከነገደ ይሁዳ የነበረ አንድ ዓካን የተባለ ሰው እግዚአብሔር እንዳይወሰዱ የከለከላቸውን አንዳንድ ዕቃዎች በመርኅቱ ጊዜ በድብቅ ወስዶ ሸሽጋቸው። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ስላልረዳ ዐይ በምትባል ትንሽ እገር ፊት ተሸነፋ። ኢያሱ ወደ እግዚአብሔር በጸለየ ጊዜ እስራኤላውያን በተከለከሉ ጉዳዮች እምነትቢስ ሆነው መገኘታቸው ተነገረው። ኢያሱም ምርመራ ባደረገ ጊዜ ይህን ያደረገ ዓካን መሆኑን ለግወቅ ቻለ። ዓካን በሕዝቡ ሁሉ ፊት በድንጋይ ተወግሮ ከተገደለ በኋላ በእግዚአብሔር እርዳታ የዐይን ከተማ ድል አድርገው ለመያዝ ቻሉ።

ሙሴ እስራኤላውያንን እንዲህ ብሎ አዝዞአቸው ነበር፡- «እግዚአብሔር ወደምትወርሱአት ምድር በሚያስገባችሁ ጊዜ በረከቱን በገሪዛን ተራራ፣ መርገሙንም በዓባል ተራራ ታውጃላችሁ» (ዘዳ፡ ም፡11 ቍ፡29)። ይህንንም ትእዛዝ በአራት ዘዳግም ምዕራፍ 27 ላይ ዘርዘሮ አትርቦታል።

ኢያሱም በዓባል ተራራ ላይ ለእግዚአብሔር መሠዊያ ሠርቶ የሚቃጠልና የተበረት መሥዋዕት አቀረበበት። ከዚያም ኢያሱ ሕዝቡን ሰብስቦ የቃል ኪዳንን ታቦት ከተሸከሙት ከሌዋውያን ፊት ለፊት ግራና ቀኝ እኩሌቶቹን ከገሪ ዚያ ተራራ ፊት ለፊት፣ እኩሌቶቹን ደግሞ ከዓባል ተራራ ፊት ለፊት አቆማቸውና በሕጉ መጽሐፍ በተጻፈው መሠረት በረከቱንም መርገሙንም በሙሉ አነበበ።

ከዮርዳኖስ ግዶ ያሉት አገሮች የእስራኤል ሕዝብ ምን ያሽል ብዙ ሕዝቦችን ድል እያደረገ እዚህ ድረስ እንደረሰ በሰሙ ጊዜ ጊዜ ነይላቸውን አስተባብረው በኢያሱና በእስራኤላውያን ላይ ለመዝመት መጡ። የገባዎን ሰዎች ግን ኢያሱን ግታለል እንደሚሻል ወሰኑ። እነርሱም ስንቃቸውን አዘጋጅተው፣ አርጌ ስልቻና ቀዳዳው ተለጥፎ የተሰፋ የወይን ጠጅ አቁማዳ በአህዮች ጫኑ፤ ተቀዳድሶ ያለቀ አርጌ ልብስ ለብሰውም የተጠጋገነ እላቂ ጫማ አደረጉ፤ ለሰንቅ የያዙትም እንጀራ ደረቅና የሻገተ ነበር። ይህን ሁሉ ካደረጉ በኋላ በጌልጌላ ወደሚገኘው ሰፈር ሄደው ኢያሱንና እስራኤላውያንን እኛ የመጣነው ከሩት አገር ነው፤ የመጣውም ከእናንተ ጋር የቃል ኪዳን ውል ለማድረግ ነው አሉ። ንግግራቸውንም በመቀጠል እምላካችሁ እግዚአብሔር በግብጽና ከዮርዳኖስ ግዶ በስተምሥራቅ በነበሩት በሁለቱ አምራውያን ነገሥታት ላይ ያደረገውን ሁሉ ሰምተናል፤ ስለዚህ መሪዎቻችንና በምድራችን የሚኖሩ ሕዝቦች ሁሉ ከእናንተ ጋር እንድንገናኝ ልከውናል፤ ለናንተ የምን ታዘዝ አገልጋዮች እንድንሆንና እናንተም ከእኛ ጋር የሰላም ውል እንድ ታደርጉ እንጠይቃችሁ ዘንድ እንዘውናል አሉ። ኢያሱና የእስራኤል መሪዎችም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ሳይጠይቁ ከገባዎን ሰዎች ጋር የሰላም ስምምነት አደረጉ። ይህ ስምምነት በተደረገ በሦስተኛው ቀን እነዚያ ሰዎች ጉረቤቶች መሆናቸውንና ያታለሉአቸው መሆናቸውን ዐወቁ። በዚህም ምክንያት

እንዲሁ በመቀረጥና ውሃ በመቅዳት ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ለዘላለም አገልጋዮች እንዲሆኑ ፈረዱባቸው።

ገባዎን ከእስራኤል ጋር የሰላም ስምምነት ሰላደረገች አምስቱ የአምራውያን መንግሥታት ማለት የኢየሩሳሌም፣ የኪብሮን፣ የያርመት፣ የላኪሽና የዳግሎን መንግሥታት በገባዎን ላይ አደጋ ጣሉባት። በዚህ ጊዜ እስራኤላውያን ገባዎንን ረድተው በእነዚያ ወገኖች ላይ ከፍተኛ ጉዳት አደረሱባቸው። እግዚአብሔርም ለእስራኤላውያን ሁለት ታላላቅ ተአምራትን በማድረግ ረዳቸው።

የመጀመሪያው ተአምር ከሰማይ ታላላቅ የበረዶ ድንጋይ አውርደባቸው እስራኤላውያን ከገደሉአቸው ይልቅ በበረዶው ድንጋይ የሞቱት እጅግ ብዙ ሆኑ።

ሁለተኛው ተአምር ኢየሱስ እግዚአብሔርን በለመነው መሠረት እስራኤላውያን ጠላቶቻቸውን እስኪበቁሉ ድረስ ፀሐይና ጨረቃ ሳይንቀሳቀሱ ቁዩ። ከዚያም ሁሉንም ድል አደረጋቸውና ፈጃቸው።

የሐጻድ ንጉሥ ያቢን የእስራኤልን ድል አድራጊነት በሰማ ጊዜ በአካባቢው የነበሩትን ብዙ ነገሥታት እንዲተባበሩት ጠይቆ በጣም ብዙ ተዋጊዎች በእስራኤል ሕዝብ ላይ አሰለፉ። ነገር ግን የእስራኤል ሕዝብ በእግዚአብሔር እርዳታ ሁሉንም አሸነፉአቸው። ከእነርሱም አንድ ሰው እንኳ ሳይተርፍ ፈጃ አቸው። የእግዚአብሔር አገልጋይ መሴ ባዘዘው መሠረት ኢየሱስ እነዚህን ከተሞችና ንጉሦቻቸውን ሁሉ ማረከ፤ በሰይፍ ስለትም መታቸው፤ ፈጽሞም አጠፋቸው። እግዚአብሔር ትእዛዙን ለአገልጋዩ ለመሴ ሰጠ፤ መሴም ለኢየሱስ ሰጠ፤ ኢየሱስም ትእዛዛቱን ፈጸመ፤ እግዚአብሔር መሴን ባዘዘው መሠረት ኢየሱስ ሁሉን ነገር አደረገ፤ አንዳችም አላስቀረም።

እግዚአብሔር መሴን ባዘዘው መሠረት ኢየሱስ ምድሩን ሁሉ በእጁ አደረገ፤ ለያንንዱም ነገድ አንዳንድ ድርሻ በመስጠት ለእስራኤላውያን በሙሉ አከፋፈለ።

ሁለተኛው ክፍል ከምዕራፍ ዐሥራ ሦስት እስከ ምዕራፍ 22 ድረስ ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ ምድሪቱን ለነገዶች ማከፋፈል፣ ለሌዊ ልጆች አርባ ስምንት ከተሞችን መስጠትና የመማጸኛ ከተሞችን መወሰን ይገኙበታል። ኢየሱስም ይህን ሁሉ ካደረገ በኋላ ከወንድሞቻቸው ጋር በጦርነት ለመሰለፍ የርዳናስን ተሻግረው የነበሩትን የሮቤልን፣ የጋድንና እኩሌታ የምናሴ ነገዶችን ወደ ርስታቸው እንዲመለሱ አሰናበታቸው። መሴ ከመሞቱ በፊት ለእነዚያ ለሁለት ተኩል ነገዶች በየርዳናስ በስተምሥራቅ ዘኩል ርስት ሲሰጣቸው ከወንድሞቻቸው ጋር የርዳናስን ተሻግረው እንደሚዋጉ ቃል ገብተው ነበር። አሁን ግዴታቸውን ሰለተወጡ ኢየሱስ አሰናበታቸው።

ሦስተኛው ክፍል ምዕራፍ 23 ሦስትና 24 አራት ነው። በዚህም ክፍል ውስጥ የኢየሱስ ከእስራኤል ሕዝብ ጋር መስነባበቻ መሰል ጠቃሚ ምክሮች

ያሉበት ንግግር፣ የቃል ዚዳን ማደስና በመጨረሻም የኢየሱስና የአልዓዛር ሞት መቀበር ይገኙበታል።

መጽሐፈ መሳፍንት፡- ኢየሱስ የእስራኤልን ሕዝብ ይመራ በነበረበት ጊዜ ሁሉ ሕዝቡ ለእግዚአብሔር ሕግ ተገዥ ሆኖ ኖሯል። ኢየሱስና በዚያ ዘመን የነበረው ትውልድ ካለፈ በኋላ የመጣው ትውልድ እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ ያደረገውን መልካም ነገር ሁሉ ረሳ። እስራኤላውያን ባዕዳን አማልክትን አመለኩ። ይህም በመሆኑ ጠላቶች ተነሥተው በማጥቃት ድል እንዲያደርጉ አቸውኖ ጨቀነው እንዲገዙአቸው እግዚአብሔር ፈቀደላቸው። ይሁን እንጂ እነዚህ የውጭ ገዢዎች በጭቁና አገዛዝ በአስጨንቁአቸው ጊዜ ሁሉ የእስራኤል ሕዝብ በንስሐ የእግዚአብሔርን ይቅርታ ይለምኑ ነበር። እግዚአብሔርም መሪ እያስነሣላቸው በዚያ በመሪ አማካይነት ይታደጋቸው ነበር። በኢየሱስና በንጉሥ ሳኤል ዘመን መካከል በዚህ ዐይነት መሳፍንት በሚል ስም እግዚአብሔር ያስነሣቸው መሪዎች ከዓሊና ከሳሙኤል በቀር ዐሥራ ሁለት ናቸው። እነርሱ ግን ከመሳፍንቱ ቀጥሮ ከገቡ ዐሥራ አራት ይሆናሉ። በመጽሐፉ ውስጥ እንደሚታየው ነገሥታቱ የተለየ ከፍተኛ ክብር የሚጠብቁ ከመሆናቸው በቀር የመልክታቸው ሥልጣን እንደ ነገሥታት ሥልጣን ነው። በነገሥታት በኩል በሕዝብ ላይ ሊደርስ የሚችለው በገንዘባቸውም ሆነ በልጆቻቸው ላይ የሚመጣው ተጽዕኖ በመሳፍንቱ በኩል አይደርስባቸውም ነበር። እያንዳንዱ መስፍን የሚተዳደረው እንደማንኛውም ተራ ሰው ሠርቶ እንጂ ሌላ የተለየ ገቢ አልነበረውም። ሰዎችም ልጆቻቸውን ለመስፍን የማስገዛት ግዴታ አልነበረባቸውም። እነዚህ መሳፍንት የገዙበት ዘመን ወደ አራት መቶ ዓመት ይጠጋል። ከእነርሱም መካከል ዲቦራ የተባለች ሴት ትገኝበታለች፤ የአገዛዝ ዘመናቸውም ወዲያው ወዲያው የሚከታተል አልነበረም። አንዱ ዐልፎ ሌላው እስኪተካ ድረስ ረጅም ጊዜ ይፈጅ ነበር። የሚነሡትም ከተለያዩ አካባቢዎች ነበር። ለምሳሌ ኤሁድ፣ የፍታሔ፣ ኤሎንና ያኢር የነበሩት በየርዳናስ በስተም ሥራቅ፣ ዲቦራና ተላባ በስተሰሜን፣ ዓብዶን በመሐል አገር፣ ኢብጻንና ሶም ሶን በስተደቡብ ይኖሩ ነበር።

መጽሐፈ መሳፍንት 25 አንድ ምዕራፎች ያሉት ሆኖ በሦስት ዋና ዋና ክፍሎች ይከፈላል።

የመጀመሪያው ክፍል ምዕራፍ አንድና ሁለት ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ በኢየሱስ ዘመን የነበሩት የነገዶች ታሪክ ይገኝበታል። እነርሱም ኢየሱስን ተከትለው የሄዱ ናቸው። ከእነርሱ በኋላ የመጣው ትውልድ እንዴት እግዚአብሔርንና ለእስራኤል ሕዝብ ያደረገውን መልካም ነገር የማያውቅ እንደነበረ ያመለክታል። እነርሱም ከአካባቢው ጣዖት አምላኪዎች ጋር በመተባበር ባዕዳን አማልክትን አመለኩ። በዚህም ምክንያት የእግዚአብሔርን ቀጣ አስነሡ። እየ መጡ አደጋ የሚጥሉባቸው ወራሪዎች እንዲነሡባቸው እግዚአብሔር ፈቀደ። በጦርነትም ላይ መሸነፍ እንጂ መቋቋም እስኪያቅታቸው ይደርሱ ነበር። በእንደዚህ ያለ ጭንቀት ላይ በሚወድቁበት ጊዜ ኃጢአታቸውን

እየተናዘዙ የእግዚአብሔርን እርዳታ ለመጡ እግዚአብሔርም ወደ ንስሐ ተመልሰው ወደ እርሱ በጮኹ ቀጥሮ ይትርታ እያደረገ ከጠላት ጭቂና የሚያወጣቸው አንድ መሪ ያስነሣላቸዋል። እነዚህም መሪዎች መላፍንት ይባሉ ነበር። ይሁንና አንዱ መስፍን ተነሥቶ ባለበት ዘመን እግዚአብሔርን ሲያመልኩ ይቆዩና ያመስፍን ሞቱ ሌላ መስፍን እስኪተካ ድረስ ወደ ጣዖት አምልኮአቸው ይመለሳሉ።

ሁለተኛው ክፍል ከምዕራፍ ሦስት እስከ ምዕራፍ ዐሥራ ስድስት ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ የእስራኤል ልጆች በፈጸሙት በደል የደረሰባቸውን ችግር፣ ከዚያም ወደ አምላካቸው በጮኹ ቀጥሮ እንዴት የሚያድኑአቸው መሪዎችን እንዳስነሣቸው ያመለክታል። በዚህም መሠረት የመላፍንቱ ቅደም ተከተል ቀጥሎ የቀረበው ነው።

1. እስራኤላውያን በኃጢአታቸው እግዚአብሔርን ባስቈጡት ጊዜ ለመስ ጴጦምያው ንጉሥ ለኩሻን ፊሽግታይም አሳልፎ ሰጥቶአቸው ነበር። እነርሱም ስምንት ዓመት ተገዙለት። ከዚያ በኋላ እግዚአብሔር ጸሎታቸውን ሰምቶ የካሌብን ታናሽ ወንድም የቄኔዝን ልጅ ዮትኒኤልን (ጎታንያል) አስነሣቸው። እርሱም ኩሻንን ድል አድርጎ እስራኤልን ነጻ አወጣ። ምድሪቱም ለአርባ ዓመት ያኸል ካረፈች በኋላ ዮትኒኤል ሞተ።

2. እስራኤላውያን እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ አደረጉ። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር የሞአቡን ንጉሥ ዒግሎንን በእስራኤል ላይ እንዲ በረታ አደረገው። እስራኤላውያንም ለዒግሎን ዐሥራ ስምንት ዓመት ተገዙ ለት። ከዚያ በኋላ እስራኤላውያን የእግዚአብሔርን እርዳታ ስለለመቱ ከብንያ ም ነገድ ግራኝ የነበረውን የጌራን ልጅ ኤሁድን (ናዖድ) አስነሣቸው። ኤሁድም ዒግሎንን ከገደለው በኋላ እስራኤላውያን ሞአባውያንን ድል አደረጉአቸው። በምድሪቱም ሰማንያ ዓመት ሙሉ ሰላም ሆነ።

3. ኤሁድ (ናዖድ) ከሞተ በኋላ እስራኤላውያን እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ሥራ ሠሩ። ስለዚህም እግዚአብሔር በከነዓናዊው ንጉሥ በያቢን እጅ አሳልፎ ሰጣቸው። ያቢንም እስራኤላውያንን በጭካኔና በዐመፅ ለኻያ ዓመት ገዛቸው። ከዚያም በኋላ እስራኤላውያን እንዲረዳቸው ወደ እግዚ አብሔር ጮኹ። እግዚአብሔር በዲቦራ፣ በባራቅና በያዒል አማካይነት እስ ራኤላውያንን ካያቢን ጭቂና አድናቀዋል። ከዚያ በኋላ በምድሪቱ ላይ አርባ ዓመት ሙሉ ሰላም ሰፈነ።

4. እስራኤላውያን በእግዚአብሔር ፊት እንደገና በደል ሠሩ። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር በምድያማውያን እጅ አሳልፎ ሰጣቸው። ምድያማውያንም ሰባት ዓመት ገዙአቸው። እስራኤላውያንም እንዲረዳቸው ወደ እግዚአብሔር ጮኹ። እግዚአብሔርም በጌዴዎንና በሦስት መቶ ተከታዮቹ አማካይነት እስራኤልን ከምድያማውያን ጭቂና አላቀቃቸው። ጌዴዎንም አስከምተ ድረስ በምድሪቱ ላይ አርባ ዓመት ሙሉ ሰላም ሆነ።

5. ጌዴዎን ከሞተ በኋላ እስራኤላውያን ጣዖት አምላኪዎች በመሆን የእግዚአብሔርን ቀጣ አነሣሡ። ጌዴዎን ብዙ ሚስቶች ስለነበሩት ሰባ ወንዶች ልጆች ተወልደውለት ነበር። ከአንድ ቁባቱ ደግሞ አቢጂሌክ የተባለ ልጅ ወለደ። ይህም አቢጂሌክ በአባቱ ቦታ ተተክቶ የእስራኤል መሪ ለመሆን ሰባ ወንድሞቹን ገደላቸው። ከሰባዎቹ ግን የጌዴዎን የመጨረሻ ልጅ ኢዮአ ታም ብቻ ተደብቶ ሳይሞት ተረፈ። በመጨረሻም በተቤጽ ከተማ አንዲት ሴት አቢጂሌክን በወፍጮ ድንጋይ ናዳ አናቱን ፈጥፍጣ ገደለችው።

6. አቢጂሌክ ከሞተ በኋላ የዶዶ የልጅ ልጅ የፑኦ ልጅ ተላዕ እስራኤልን ለማዳን ተነሣ። እርሱም ከይሳኮር ነገድ ሲሆን የሚኖረው በኮረ ብታማው በኤፍ ሬም አገር ሻሚር ተብላ በምትጠራ ስፍራ ነበር። ይህ ሰው ሻያ ሦስት ዓመት የእስራኤል መሪ ሆኖ ከቄየ በኋላ ሞተ፤ በሻሚርም ተቀበረ።

7. ከተላዕ ቀጥሎ ገለጻዳዊው ያኢር ተነሣ። እርሱም ሻያ ሁለት ዓመት የእስራኤል መሪ ሆነ። ያኢር ሞተ፤ በቃሞንም ተቀበረ።

8. እስራኤላውያን ባዕዳን አማልክትን በማምለክ እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ሥራ ሠሩ። ስለዚህም እግዚአብሔር በእስራኤላውያን ላይ በመቄጣቱ በፍልስጥኤማውያንና በዐሞናውያን እጅ አሳልፎ ሰጣቸው። ዐሞናውያንና ፍልስጥኤማውያንም በገለጻድ ውስጥ የሚኖሩትን እስራኤላውያንን ለዐሥራ ስምንት ዓመት በጭቂና አገዛዝ አስጨነቁአቸው።

ከዚህ በኋላ እስራኤላውያን አንተን አምላካችንን ትተን ባዕዳን አማልክትን በመከተላችን በአንተ ላይ በደል ሠርተናል በማለት ወደ እግዚአብሔር ጮኹ። እግዚአብሔር መንፈሱን በየፍታሁ ላይ አወረደ። የፍታሁም ዐሞናውያንን ድል በማድረግ እስራኤልን ነጻ አወጣ።

የፍታሁ ስድስት ዓመት የእስራኤል መሪ ከሆነ በኋላ ሞተ።

9. ከየፍታሁ በኋላ የቤተልሔም ተወላጅ የሆነው ኢብጻን የእስራኤል መሪ ሆነ። እርሱም ሰባት ዓመት መሪ ከሆነ በኋላ ሞቶ በቤተልሔም ተቀበረ።

10. ከኢብጻን ቀጥሎ የካብሎን ወገን የሆነው ኤሎን እስራኤልን ዐሥር ዓመት መሪ። እርሱም ሞተ።

11. ከኤሎን ቀጥሎ የፒርዓቱን ተወላጅ የሆነው የሂሌል ልጅ ዓብዶን የእስራኤል መሪ ሆነ። እርሱም ስምንት ዓመት እስራኤላልን ከመራ በኋላ ሞተ።

12. እስራኤላውያን እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ሥራ ሠሩ፤ ስለዚህም ፍልስጥኤማውያን አርባ ዓመት ሙሉ እንዲገዙአቸው እግዚ አብሔር አሳልፎ ሰጣቸው። ከዚህ በኋላ ከነገደ ዳን የሆነው የማኑሄል ልጅ ሶምሶን ተነሥቶ እስራኤላውያንን ከአርባ ዓመት የፍልስጥኤም አገዛዝ ነጻ አወጣቸው።

ሦስተኛው ክፍል ደግሞ ከምዕራፍ ዐሥራ ሰባት እስከ ምዕራፍ ሻያ አንድ ነው። በዚህ ክፍል ሁለት አሳዛኝ ታሪኮች ቀርበዋል።

የመጀመሪያው አሳዛኝ ታሪክ ኤፍሬማዊው ሚካና የዳን ነገድ ሰዎች ጣዖት አምልኮን መከተላቸው ነው።

ሚካ ከእናቱ ገንዘብ ሰርቆ ነበር። እናትየው ገንዘቧን የሰረቀባትን ሰው ስትራገም ሰዎች ገሊናው ወቀሰውና ገንዘቡን መለሰላት። እርሷም በገንዘቡ ጣዖትና ኤፋድ አሠርታበት ለልጅዋ ሰጠችው። ሚካ ሌሎች ያሠራቸው ጣዖታትም ስለነበሩት ከልጅቱ አንዱን ለጣዖታቱ አገልግሎት የተለየ አድርጎት ነበር። በኋላም አንድ ሌዋዊ አዛኝ ቀጥሮ ነበር። ከእስራኤል ነገዶች መካከል የርሱት ድርሻ ያልነበራቸው ከዳን ወገኖች ስድስት መቶ ሰዎች የሚሰፍሩበትን ስፍራ በማፈላለግ ላይ እያሉ ወደ ሚካ ቤት መጥተው ሌዋዊውን፣ ጣዖታቱንና ኤፋዱን ነጥቀው ወሰዱበት። ይህም ማለት ጣዖት የማምለኩን ተግባር ከሚካ ተረከቡት ማለት ነው።

ሁለተኛው አሳዛኝ ታሪክ ደግሞ የብንያም ነገድ ክፍል በሆነችው በጊብዓ የተፈጸመው ወንጀል ነው። አንድ ሌዋዊ ከሚስቱ ጋር በእንግድነት በጊብዓ ዐድሮ ነበር። የዚያ አገር ሰዎች ሚስቱን ከእርሱ ወስደው ሌሊቱን ሙሉ በወሲባዊ ግንኙነት ሲፈራረቁባት ሰላደሩ ሕይወትዋ ዐለፈ። ሌዋዊውም የደረሰበትን በደል ለማሳየት ሥጋዋን ለዐሥራ ሁለት ቦታ ቄራርጦ ወደ ዐሥራ ሁለቱ ነገዶች እስራኤል ላከው። እስራኤላውያን ተሰብስበው ይህን በደል የፈጸሙትን ሰዎች ለመበቀል በብንያም ግዛት ላይ ዘመቱ። ከብንያም ነገድ ተደብቀው የነበሩ በመቶዎች ከሚቁጠሩ በቀር የተረፈ አልተገኘም። ሁሉንም ፈጽሞ አቸው።

ሐዲስ ኪዳን

የቅዱስ ጳውሎስ መያዝ፣ መከሰስና መታሰር፡- ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ኢየሩሳሌም በደረሰ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና ምእመናን በደስታ ተቀበሉት። ሆኖም በተለያዩ አገሮች ለተበታተኑ የአይሁድ ወገኖች የኦሪትን ሕግ መጠበቅ አያስፈልጋችሁም እያለ ያስተምራል ተብሎ በብዙዎች ዘንድ የተሰማ ስለሆነ ስጋታቸውን ገለጡለት። ስለዚህም ያን በእርሱ ላይ የተወራውን ወረ ለማስተባበል ከአይሁድ መንፈሳዊ ሥርዓቶች አንዱን ሲፈጽም እንዲታይ መከሩት። ለዚሁም ጉዳይ ወደ ቤተ መቅደስ ገብቶ ሳለ በሌላ አገር ሊያስተምር አይተውት የነበሩ የአይሁድ ወገኖች ሕዝቡን አነግሥተው ከቤተ መቅደስ ይዘው አወጡትና ደበደቡት። ወንድሞች የሰጡት ምክር ምንም አልጠቀመውም ማለት ነው። አይሁድ ይዘው ያንገላቱት በነበረም ጊዜ ከወንድሞች ምንም ዐይነት እርዳታ እንደተደረገለት አልተገለጠም። ከተከሰሰባቸው ምክንያቶች አንዱ አረማውያንን ወደ ቤተ መቅደስ አስገባ የሚል ነው። እነዚህ ከእስያ የመጡ የአይሁድ ወገን የሆኑ ከሳቮች ሕዝቡን አሳድመው ከያዙት በኋላ በእርሱ ላይ ያላቸውን ተቃውሞ እንዲህ ሲሉ አቅርበዋል።

«የእስራኤል ሰዎች ሆይ፣ እርዳታን ሕዝባችንንና ሕጋችንን፣ ይህንንም ስፍራ እየተሳደበ በየአገሩ ያለውን ሕዝብ ሁሉ የሚያስተምር ይህ ሰው ነው፤

ይህም አልበቃ ብሎት አረማውያንን ወደ ቤተ መቅደስ በማስገባት ይህን የተቀደሰ ስፍራ አርክሶአል፤ እያሉ ሙሹ። ይህንንም ያሉበት ምክንያት ከዚህ ቀደም የኤፌሶንን ተወላጅ ፕሮፌሞስን ከእርሱ ጋር በከተማ አይተውት ስለነበረ እርሱን ወደ ቤተ መቅደስ ይዞት የገባ መስለሉ አቸው ነው። (የሐ:ሥ: ም:21፡28-29)።

ከተማዋ በሙሉ ታውካ ቅዱስ ጳውሎስን እየደበደቡ ሊገድሉት በነበረ ጊዜ ወሬው ወደ ሮማው የጦር አዛዥ ደረሰ። እርሱም ወታደሮችንና የጦር መኩንኖችን አስከትሎ ወደ ቦታው በመድረሱ ሰዎቹ ቅዱስ ጳውሎስን መደብደባቸውን አቆሙ። ቅዱስ ጳውሎስም የሁከቱ ምክንያት እንደሆነ ታምኖ ተያዘና በጥበቃ ሥር ሆነ።

የሁከቱ ምክንያት ምን እንደሆነ ለማወቅ ቅዱስ ጳውሎስ እንዲናገር ቢፈቀድለትም የተሰበሰበው ሕዝብ አንዱ አንድ ነገር ሲናገር ሌላው ሌላ ነገር ይናገር ስለነበረ አዛዥ ግራ ተጋባ። ቅዱስ ጳውሎስ በሚናገርበት ጊዜ የሰጧ ሁከታና ጩኸት ስለበዛ አዛዥ ሕዝቡ ለምን ይህን ያክል እንደሚሙኸ ለማወቅ ቅዱስ ጳውሎስ እየተገረፈ እንዲመረመር አዘዘ። ነገር ግን በጠፍሮ ወጥረው ሊገርፉት ሲዘጋጁ፣ ቅዱስ ጳውሎስ አጠገቡ የቆመውን የመቶ አለቃ የሮም ዜግነት ያለውን ሰው ያለ ፍርድ ልትገርፉት ተፈቅዶላችኋል? አለው። አዛዥም ይህን በሰማ ጊዜ ደንገጦ ሊመርምሩት ተዘጋጅተው የነበሩት ሰዎችም ወዲያውኑ ከእርሱ ራቁ። አዛዥም ቅዱስ ጳውሎስ የተከሰበትን ትክክለኛ ምክንያት ለማወቅ ፈልጎ በማግስቱ በአይሁድ ሸንጎ አባሎች ፊት አቀረበው። የሸንጎውም አባሎች ፈሪሳውያንና ሰዶቃውያን ስለነበሩባቸው የቅዱስ ጳውሎስ ግግር ሸንጎውን ለሁለት ከፈለው። እርሱም ሲናገር ይህ ሁሉ ችግር የደረሰብኝ በትንሣኤ ሙታን የማምን ፈሪሳዊ በመሆኔ ነው አለ። ፈሪሳውያኑ ቅዱስ ጳውሎስ ምንም ስሕተት የለበትም ማለት ጀመሩ። በዚህ ጊዜ በሁለቱ ወገኖች መካከል ታላቅ ጠብና ክርክር ተነሣ። ስለዚህም አዛዥ ቅዱስ ጳውሎስን ይበጫቱታል ብሎ ስለሰጋ ከመካከላቸው አውጥተው ወደ ጦሩ ሰፈር እንዲወስዱት አዘዘ።

በዚሁ ጊዜ ከእርባ የሚበልጡ ሰዎች ቅዱስ ጳውሎስን ሳይገድሉ እህል እንደማይበሉ መማግላቸውን አዛዥ ስለሰማ ቅዱስ ጳውሎስ በወታደር ታጅቦ የከፍለ ሀገሩ ዋና ከተማ ወደ ነበረው ወደ ቂሣርያ እንዲወሰድ አደረገ። እዚያም ወደ አገረ ገዢው ወደ ፊልክስ እንዲቀርብ ተደረገ።

አዛዥ ለአገረ ገዢው ለፊልክስ በዳፈው ሸኚ ደብዳቤ ጳውሎስ የሮም ዜጋ መሆኑን፣ አይሁድ እንዴት ሊገድሉት እንደነበረና እርሱ ከወታደሮች ጋር ሄዶ እንዳዳነው፣ አሁን ደግሞ ሊገድሉት ማቆላቸውን ስለሰማ የእርሱ ጉዳይ በራሱ በአገረ ገዥው በኩል እንዲታይ የላከው መሆኑን ገለጠለት። ፊልክስም የቅዱስ ጳውሎስ ከሳቮች ሲመጡ ጉዳዩን እንደሚሰማ ገልጦለት እስከዚያ በሄድርስ ግቢ ውስጥ እንዲጠበቅ አዘዘ።

ሊቀ ካህናቱ ሐናንያ ከአምስት ቀን በኋላ ከአንዳንድ ሽማግሌዎችና ከጠበቃ ጋር ሆኖ ወደ ቂርቅያ መጣ። ቅዱስ ጳውሎስም ተጠርቶ በፊልክስ ፊት ቀረበ። የሊቀ ካህናቱ ጠበቃ ያልተጨበጠና ማስረጃ የሌለው ክስ በቅዱስ ጳውሎስ ላይ አቀረበ። ቅዱስ ጳውሎስም ተገቢ መልሱን ሰጠ። ፊልክስ ግን የጦር አዛዥ ሉስዮስ ሲመጣ ጉዳዮችሁን አያሰሁ ብሎ አሰናበታቸው። ፊልክስ ከቅዱስ ጳውሎስ ጉቦ ለመቀበል ተስፋ ያደርግ ነበር፤ በዚህም ምክንያት ብዙ ጊዜ ቅዱስ ጳውሎስን እያሰጠራ ያነጋግረው ነበር። ከሁለት ዓመት በኋላ ፊልክስ በፊልክስ ቦታ ተተካ። ፊልክስ አይሁድን ደስ ለማሰኘት ፊልክስ ቅዱስ ጳውሎስን እንደታሰረ ተወው።

ፊልክስ ወደ ግዛቱ ወደ ቂርቅያ ገብቶ ሦስት ቀን ከቂየ በኋላ ከዚያ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። እዚያም አይሁድ ቅዱስ ጳውሎስን ወደ ኢየሩሳሌም እንዲያዛውርላቸው ጠየቁት። እርሱ ግን ጳውሎስን የምትከስሱበት ጉዳይ ካለ እዚያው መጥታችሁ ከሳችሁን አቅርቡ አላቸው። እነርሱ ይህን ያሉበት ምክንያት ወደ ኢየሩሳሌም ሲወሰድ በመንገድ ላይ አድፍጠው ሊገድሉት አቅደው ስለነበረ ነው። ፊልክስ ወደ ቂርቅያ በደረሰ ማግስት ቅዱስ ጳውሎስን አስጠርቶ በከሳ ሾቆ ለቀረበበት ክስ መልስ ከሰጠ በኋላ ፊልክስ አይሁድን ለማስደሰት ፊልክስ ቅዱስ ጳውሎስን ወደ ኢየሩሳሌም ሄደህ ስለዚህ ጉዳይ እዚያ በእኔ ፊት ልትፋረድ ትፈልጋለህን? አለው። ቅዱስ ጳውሎስ ግን የአሁኑን ዓላማ ስለሚያውቅ በአይሁድ እጅ ተላልፎ ላለመሰጠት ወደ ሮም ንጉሠ ነገሥት ይግባኝ አለ። ቅዱስ ጳውሎስም ይግባኝ ያለው ከአይሁድ ለመገላገል ብሎ ብቻ ሳይሆን ወደ ሮም ለመሄድ ስለፈለገም ነው (የሐ.ሥ. ም. 26 ቀ. 17-18+20)።

ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች የተላከ የሐዋርያው የቅዱስ ጳውሎስ መልእክት:- ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ይህን መልእክት የጻፈው በእስር ቤት ሆኖ ነው። የፊልጵስዮስ ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችውም በእርሱ አስተማሪነት ነው። ብዙ ምሁራን እንደተሰማሙበት መልእክቱ የተጻፈው በ61 እና በ63 ዓ.ም መካከል በሮም ነው። የፊልጵስዮስ ሰው የሆነው ኤፓፍሮዲጦስ ከፊልጵስዮስ ምእመናን የተዋጣ ገንዘብ ለሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ይዞለት ሄዶ ነበር። መልእክቱንም ካደረሰ በኋላ በጠና መታመሙን የፊልጵስዮስ ምእመናን ሰሙ። በአንድ በኩል ኤፓፍሮዲጦስ አገሩን ስለናፈቀ፣ በሌላ በኩል ደግሞ መታመሙን ሰምተው በመጨነቅ ላይ የነበሩትን ሰዎች ለማረጋጋት ብሎ ሐዋርያው መልእክቱን የላከው በኤፓፍሮዲጦስ እጅ ነው።

መልእክቱ በአጠቃላይ በሦስት ጉዳዮች ላይ ያተኮረ ነው። የመጀመሪያው ትኩረት ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ፣ ሁለተኛው ትኩረት የፊልጵስዮስ ክርስቲያኖች፣ ሦስተኛው ትኩረት ደግሞ የሐሰተኞች መምምህራን አስጊነት ናቸው።

1. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በእስር ላይ:- እግዚአብሔር በምንም ሁኔታ ፈቃዱን እንደሚፈጽም እምነት ስላለው ሐዋርያው በራሱ ሁኔታ ይተማመናል። የእርሱ መታሰር እርሱን የሚቃወም ትምህርት የሚያሠራውን ሰዎች

ዕድል ቢሰጣቸውም እንኳ እርሱ በመታሰሩ አላዘነም (ም. 1 ቀ. 15-18)። እርሱ መታሰሩና የተቃዋሚዎች መስበክ፣ ምንም እንኳ ዓላማቸው ከፋ ቢሆን የክርስቶስ ስም በብዙ ሰዎች ዘንድ መስማቱ መልካም ነው። እርሱ ያለበት ሁኔታ ወደምት የሚያመራ መሆኑን ያውቃል። ይሁን እንጂ በፊልጵስዮስ ሰዎች ጸሎትና የእግዚአብሔርም ዓላማ ተግባራዊ የሚሆነው በዚህ ሁኔታ ስለሆነ ከእስር እንደሚፈታ ተስፋ ያደርጋል (ም. 1 ቀ. 19+24-26)። ይሁን እንጂ ለእርሱ ሞት ማለት ከክርስቶስ ጋር መሆን ስለሆነ ሞትን ይመርጣል። ነገር ግን ቢኖርም፣ ቢሞትም ክርስቶስ እንደሚከብር ያምናል። እርሱም ባለበት ሁኔታ ላይ የፊልጵስዮስ ሰዎች ደስ በመሰኘት ከእርሱ ጋር እንዲተባበሩ ይጠይቃቸዋል። ለአደረጉለት እርዳታ የሚያመስግን ቢሆንም እንኳ ከውጭ በሚመጣለት እርዳታ ላይ በመተማመን ብቻ ራሱን ዝቅ ማድረግ አይፈልግም (ም. 4 ቀ. 11-13)።

2. የፊልጵስዮስ ክርስቲያኖች:- ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ፊልጵስዮስ ክርስቲያኖች የሚናገረው አብዛኛው ነገር በእነርሱና በእርሱ መካከል ባለው ልባዊ ፍቅር ላይ የተመሠረተ ነው። የእርስ በርስ መተላለብም ስላለ የገንዘብ ስጦታ ላኩለት። በእርሱም በኩል ለእነርሱ ያለውን ስሜት ሲገልጥ እንዲህ ብሏል:-

«እናንተን በማስታወስበት ጊዜ ሁሉ አምላኬን አመሰግናለሁ፤ ስለሁላችሁም በምጸልይበት ጊዜ ጸሎቴ በደስታ የተሞላ ነው። ከመጀመሪያው ቀን አንሥቶ እስከ አሁን ወንጌልን በማብሠር የሥራ ተባባሪዎች ስለሆናችሁ እግዚአብሔርን አመሰግናለሁ፤ ይህን መልካም ሥራ በእናንተ ሕይወት ውስጥ የጀመረ አምላክ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ለፍርድ በሚመለስበት ቀን ወደ ፍጻሜ እንደሚያደርሰው እርግጠኛ ነኝ። ወንጌልን ለማስፋትና ለወንጌል ለመክላከል በምሥራበት ጊዜ፣ እንዲሁም በእስራቴ ሁላችሁም ከእኔ ጋር የጸጋው ተካፋዮች ስለሆናችሁ እናንተን ከልብ መውደዴ ተገቢ ነው። በኢየሱስ ክርስቶስ ፍቅር ሁላችሁንም ምን ያኽል እንደምናፍቅ እግዚአብሔር ምስክራ ነው። ፍቅራችሁ ዕውቀትና ማስተዋል የሞላበት ሆኖ እያደገ እንዲሄድ እጸልያለሁ። ይኸውም የተሻለውን ነገር መርምራችሁ እንድታውቁና ክርስቶስ ተመልሶ በሚመጣበት ቀን ንጹሐችና ነውር የሌለባችሁ ሆናችሁ እንድትገኙ ነው። በዚህም ዐይነት ሕይወታችሁ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ በሚሰጣችሁ የጽድቅ ፍሬ የተሞላ ሆኖ ለእግዚአብሔር ክብርና ምስጋና የምታስገኙ ትሆናላችሁ» (ም. 1 ቀ. 3-11)።

በዚህም የጠበቀ ግንኙነት ምክንያት ነው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የራሱን ሁኔታ የገለጠው (ቀ. 19-26)። በሌላ በኩል ደግሞ የእነርሱንም ግዴታ አስረድቶአቸዋል (ቀ. 27:28)። የፊልጵስዮስ ሰዎችም በእምነታቸው ምክንያት ችግር የሚደርስባቸው መሆናቸውን ይገልጥላቸዋል (ቀ. 29-30)።

የፊልጵስዮስ መልእክት አንድ ልዩ ገጽታ ስለ ደስታና ስለ መደሰት ደጋግሞ ማንግጥ ነው። ይህም ስለደስታ የተሰጠው ትኩረት በቅዱስ ጳውሎስና በሥራ

ጓደኞቹ በአንድ በኩል፣ በፊልጵስፍስ ክርስቲያኖች በሌላ በኩል ባለው ግንኙነት ላይ ነው፤ እንዲሁም ደስታ በዓለም ላይና በምእመናን ላይ የወገኑት ትምህርት ተግባራዊ በመሆን ላይ ሚና ይኖረዋል። ቅዱስ ጳውሎስም ወገኑ ስለተሰበከ በደረሰበት ሁኔታ ይደሰታል፤ ከእስራቱ እንደሚፈታ ተስፋ ስለሚያርግ ይደሰታል፤ በፊልጵስፍስ ክርስቲያኖችና በሰጠታቸው ይደሰታል፤ እርሱ ራሱ ባለበት ሁኔታ ላይ በደስታ ከእርሱ ጋር እንዲተባበሩ ይጋብዛቸዋል። ኤፓፍሮዲጦስ ከሕመሙ ድኖ ወደ እነርሱ በመመለሱ እንዲደሰቱ ይፈልጋቸዋል። በእግዚአብሔር እንዲደሰቱ ያስተምራቸዋል። ደስታ ከእነርሱ ጋር ባለው አገልግሎት የሚያበረታታ የክርስቲያን ሕይወት ገጽታ ነው። ይህም ወደ አንድነት ሚያመራ ሲሆን እርሱን ራሱን ያበረታታል። በፊልጵስፍስ ክርስቲያኖች መካከል አንድ ዐይነት መለያየት መኖሩን ስለተገነዘበ ጠብንና ክርክርን እንዲያስወግዱ ይመክራቸዋል። ሁለት ሴቶችን በሰም ጠርቶ ተስማምተው እንዲኖሩ ይመክራቸዋል። ስሙን ያልጠራው የሥራ ጓደኛውም በዚህ ረገድ እንዲረዳቸው ጠይቃታል። እነዚህም ሴቶች ለቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ጠቃሚ መሆናቸውን ገልጦአል። ስለ ትሕትና በሰጠው ትምህርት እንዲህ ብሏል።

«እርሱ የመለኮት ባሕርይ አለው፤ ይሁን እንጂ ከእግዚአብሔር ጋር እኩል የሚያደረገውን የመለኮት ባሕርይ እንደያዘ መቅረት አልፈለገም፤ ያለውን ክብር ትቶ እንደ ባሪያ ሆነ፤ እንደ ሰውም ተወለደ፤ በሰው አምሳልም ተገለጠ፤ በትሕትና ራሱን ዝቅ አደረገ፤ እስከ ሞት ድረስ፣ ያውም በመስቀል ላይ ተሰቅሎ እስከ መሞት ድረስ ታዛዥ ሆነ። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር ከሁሉ በላይ ወዳለው የክብር ስፍራ ከፍ አደረገው፤ ከሰም ሁሉ የሚበልጠውንም ሰጠው፤ ስለዚህ ለኢየሱስ ስም ክብር በሰማይና በምድር፣ ከምድርም በታች ያሉት ሁሉ በጉልበታቸው ይንበረከካሉ፤ በአንደበታቸውም ኢየሱስ ክርስቶስ ጌታ ነው ብለው በመመስከር ለእግዚአብሔር አብ ክብር ይሰጣሉ» (ፊልጵ: ም:2ፉ:6-11)።

ይህም ለፊልጵስፍስ ክርስቲያኖች እናንተ ክርስቲያን እስከሆናችሁ ድረስ ክርስቶስን ምስሉትና ትሑቶች ሁኑ፤ በኋላም እግዚአብሔር ከፍ ከፍ ያደርጋችኋል ለማለት ነው።

3. ተቃዋሚዎች:- እዚህ ላይ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሁለት የተቃዋሚ ወገኖችን ያቀርባል። አንዱ ወገን በክርስቶስ አዳኝነት፣ በክርስቶስ መስቀል ሳያምኑ የአሪትን ሕግ በመፈጸም ብቻ እንዳድቃለን የሚሉት ወገኖች ናቸው። ይህንንም በግልጽ ሲያብራራ እንዲህ ብሏል:- «ከዚህ በፊት ጠቃሚዎች ናቸው ብዬ አምንባቸው የነበሩትን ነገሮች ሁሉ ስለ ክርስቶስ ብዬ ዋጋ እንደ ሌላቸው ከንቱ ነገሮች አድርጌ እቈጥራቸዋለሁ፤ ከዚህም በቀር ጌታዬን ኢየሱስ ክርስቶስን ከማወቅ የበለጠ ሌላ ምንም ነገር እንደሌለ ስለማምን ሁሉን ነገር እንደ ኪዳን እቈጥራቸዋለሁ፤ ስለ እርሱም ሁሉን ነገር አጥቼአለሁ፤

ክርስቶስንም ለማግኘት ሁሉን ነገር እንደቤት ጥራጊ እቈጥራለሁ» (ፊልጵ: ም:3ፉ:7-8)።

ሁለተኛዎቹ ወገኖች ደግሞ ጸድቀናል ወይም ድነናል ብለው የሚመዘዘቁት ናቸው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ለእነዚያ ወገኖች ምክር ሲሰጥ:-

«በትሕትና ተሞልታችሁ ሌሎች ሰዎች ከእናንተ እንደሚሻሉ አድርጋችሁ ቀጠሩ እንጂ ወገን በመለየትና በራስ ወዳድነት ወይም ያለ እኔ ማን አለ በሚል ትምክሕት ምንም ነገር አታድርጉ» ብሎአቸዋል (ፊልጵ: ም:2ፉ:3)።

እንዲሁም ሐዋርያው ራሱ እንኳን ስለራሱ ምን እንደሚል ቀጥለን እንመልከት:-

«ይህን ሁሉ ገና አላገኘሁም፤ ወይም በዚህ ሁሉ ፍጹም ሆኜአለሁ ለማለት አልችልም፤ ይሁን እንጂ ኢየሱስ ክርስቶስ እኔን የእርሱ አድርጎ ያዘጋጀልኝን ሽልማት ለማግኘት ወደፊት በመርጥ እተጋለሁ። ወንድሞቼ ሆይ፣ ገና ወደዚያ እንደደረሰሁ አልቈጥርም» (ፊልጵ: ም:3ፉ:12-13)።

የሐዋርያው የቅዱስ ጳውሎስ መልእክት ወደ ቆላስይስ ሰዎች:- የቆላስይስ ከተማ የምትገኘው በፍርግያ ክፍል ከታናሽቱ እስያ ደቡባዊ ምዕራብ በላዶ ቴያና በኤራጳሊስ መካከል ነበር። የቆላስይስን ቤተ ክርስቲያን የመሠረተው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሳይሆን የሥራ ጓደኛው ኤፓፍራ ነው። ኤፓፍራም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በእስር ቤት ሆኖ ሊጠይቀው ሄዶ ሳለ በቆላስይስ ተቃዋሚ ወገኖች መነሣታቸውን ስለገለጠለት መልእክቱን የጻፈበት ዋናው ምክንያት ለዚሁ ነው። የተቃዋሚዎቹ የክሕደት ትምህርት ነው የተባለውም እነዚያ የአይሁድ ተመላሽ ክርስቲያኖች ከአሕዛብነት የተመለሱት ክርስቲያኖች የግድ መገረዝ፣ ልዩ ልዩ የአይሁድ በዓላትን፣ ለምሳሌ እንደ ወር መባቻና ሰንበትን ማክበር፣ ከአንዳንድ ምግቦች መከልከልና መልእክትን ማምለክ አለባቸው ይሉ ነበር ማለት ነው (ም:2 ፉ: ፉ:8፣ 11፣ 16፣ 18፣ 21፣ ም4 ፉ:11)።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ብዙዎቹ የአሪት ሥርዓቶች እንደ ጥላ ሆነው በምሳሌነት ያለፉ መሆናቸውን ሲያስረዳ እንዲህ ብሏል:-

«እንግዲህ በመብል ወይም በመጠጥ፣ በዓላትን ወይም የወር መባቻን፣ ወይም ሰንበትን በማክበር ምክንያት ማንም አይፍረድባችሁ። እነዚህ ሁሉ ወደፊት ይመጡ ለነበሩት ነገሮች እንደ ጥላ ናቸው፤ እውነቱ የሚገኘው ግን በክርስቶስ ነው» (ም:2ፉ:16-17)።

«ከክርስቶስ ጋር ሞታችሁ ከዚህ ዓለም ሥርዓቶች የተለያችሁ ከሆናችሁ፣ ታዲያ፣ ከእነርሱ እንዳልተለያችሁ ዐይነት ሆናችሁ ስለምን እንደዚህ ላሉት ትእዛዞች ትገዛላችሁ? ትእዛዞቹም «አትያዝ፤ አትቅመስ፤ አትገኝ» የሚሉት ናቸው። እነዚህ ሁሉ በሰው ሠራሽ ትእዛዝና ትምህርት ላይ የተመሠረቱ ስለሆኑ ሥራ ላይ ከዋሉ በኋላ ለመጥፋት የተወሰኑ ናቸው (ም:2ፉ:20-22)።

የሐዋርያት ጉባኤ ባላለፈው ውሳኔ መሠረት ከአረማዊነት ወደ ክርስትና የተመለሱትን ምእመናን አስፈላጊ ባልሆኑ ሥርዓቶች ማስቸገር እንደማይገባ ስምምነት ቢደረግበትም እንኳ ከአይሁዳዊነት ወደ ክርስትና የገቡት ወገኖች ግን በየጊዜው ማስቸገራቸው አልቀረም። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ለተለያዩ ጉዳዮች የተለያዩ መልሶችን ሰጥቶባቸዋል። ለምሳሌ ስለ ግዝረት እንዲህ ብሏል፡-

«በእርሱም በማመናችሁ ተገርዛችኋል፤ ይህም መገረዛችሁ ኃጢአተኛውን ሥጋ የማስወገድ በክርስቶስ የተደረገ ነው እንጂ ሰው ሠራሽ መገረዝ አይደለም። በተጠመቃችሁ ጊዜ ከክርስቶስ ጋር ተቀበራችሁ፤ ከእርሱም ጋር ከሞት ተነሣታችኋል፤ ከሞት የተነሣችሁትም ክርስቶስን ከሞት ባስነሣው በእግዚአብሔር ጎይል በማመናችሁ ነው። በኃጢአተኛነታችሁና ኃጢአተኛ ሥጋችሁ በክርስቶስ በማመን ባለመገረዙ ምክንያት መታን ነበራችሁ፤ አሁን ግን እግዚአብሔር ከክርስቶስ ጋር ሕያዋን አድርጓችኋል፤ ኃጢአታችንንም ሁሉ ይቅር ብሎልናል» (ቆላ. 2: 11-13)።

ሌላው እነዚህ ሐሰተኞች መምህራን የተባሉት የሚያቀርቡት አስተሳሰብ አይሁዳዊነትና ክርስቲያንነት ከግሪኮች አስተሳሰብ ጋር የተቀላቀለ ሆኖ የግናስ ቴኬች አስተሳሰብ ሳይሆን አይቀርም የሚል ነው። ከግናስቴኬች አስተሳሰብ መካከልም ሰው እግዚአብሔርን የሚያገኘው በዕውቀት መሆኑ፤ ሰው የሚድነው ከተፈጠረው ዓለም በመለየት መሆኑና ይህን ለማድረግ ሥጋን ማድከምና ከጋብቻ መከልከል መሆኑ፤ ሰው የሚድነው በዐዋቂዎች መካከል በሚደረግ ሥርዓትና ወግ መሆኑ ይገኙባቸዋል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ይህን አስተሳሰብ በመቃወም መልስ ሰጥቶአል። ለምሳሌ እግዚአብሔርን ማግኘት የሚቻለው በዕውቀት ማለት በዓለማዊ ፍልስፍና ሳይሆን ክርስቶስን በማመን መሆኑን ሲገልጥ እንዲህ ብሏል፡-

«በክርስቶስ ላይ የተመሠረተ ሳይሆን በሰው ሠራሽ ወገና በዓለማዊ ሥርዓት ላይ በተመሠረተ በፍልስፍናና በከንቱ ሽንገላ ማንም እንዳያጠምዳችሁ ተጠንቀቁ» (ቆላ. 2: 8)።

ሰው የሚድነው የክርስቶስን ወንጌል በመቀበል እንጂ እነርሱ እንደሚሉት በዐዋቂዎች መካከል በሚደረግ ሥርዓትና ወግ አለመሆኑን ሲገልጥ እንዲህ ብሏል፡-

«ቀድሞ ከእግዚአብሔር ርቃችሁ ትኖሩ ነበር፤ በአሳባችሁና በከፋ ሥራችሁም ምክንያት ጠላቶቼ ነበራችሁ። አሁን ግን ቅዱሳንና ንጹሐን፤ ነቀፋም የሌለባችሁ አድርጎ በፈቀዱ ሊያቀርባችሁ፤ ልጁ በሥጋ በመሞቱ ምክንያት እግዚአብሔር ከራሱ ጋር አስታረቃችሁ። ይህም የሚሆነው ተመሥርታችሁና ተደላድላችሁ በወንጌሉ ከተገኘው ተስፋ ሳትናወጡ በእምነት ጸንታችሁ ስትኖሩ ብቻ ነው፤ ይህም ወንጌል እናንተ የሰማችሁትና በዓለም ላይ ላሉት

ሰዎች ሁሉ የታወጀ ነው፤ እኔ ጳውሎስም አገልጋይ የሆንኩት ለዚህ ወንጌል ነው» (ቆላ. 1: 21-23)።

እነርሱ እንደሚሉት ዕውቀት ማለት ዓለማዊ ፍልስፍና ሳይሆን ክርስቶስን ማወቅ መሆኑን እንዲህ ብሎ ገልጦታል፡-

«የእግዚአብሔርን ቃል ለእናንተ በሙሉ አስብክ ዘንድ ከእግዚአብሔር በተሰጠኝ ኃላፊነት መሠረት የቤተ ክርስቲያን አገልጋይ ሆኜአለሁ። ይህም የእግዚአብሔር ቃል ባለፉት ዘመናት ከሰው ልጆች ተሰውሮ የቆየውና አሁን ግን እግዚአብሔር ለሚያምኑት ሁሉ የገለጠው ምሥጢር ነው። እግዚአብሔርም ለቅዱሳን ሊገልጥላቸው የፈቀደው ያለውን የዚህን ምሥጢር የክብር ብልጽግና በእናንተ በአሕዛብ መካከል ምን ያኽል ታላቅ መሆኑን ነው። ይህም ምሥጢር በተስፋ የምንጠባበቀው ክብር የሚገኝበት ክርስቶስ በእናንተ መካከል መሆኑ ነው። እያንዳንዱ ሰው በክርስቶስ የተሟላ ሰው እንዲሆን አድርጎ ማቅረብ ለሰው ሁሉ ጥበብን በማስተማርና በመምከር ስለ ክርስቶስ እንሰብካለን» (ዮ. 1: 26-28)።

ዕውቀት ማለት በክርስቶስ ማመንና ክርስቶስን ማወቅ መሆኑን ከመግለጹም ጋር የክርስቶስን መለኮታዊ ክብርና ከእግዚአብሔር አብ ጋር ያለውን መለኮታዊ እኩልነት ዘርዘሮ ገልጦአል።

ክርስቲያኖችም እንደመሆናቸው ኃጢአት መሥራትን ሁሉ አስወግደው መንፈሳዊውን ተግባር እንዲያከናውኑ በዘርዘረ መክሮአቸዋል። ኃጢአትን የቀድሞው ሕይወት ሲለው አዲሱ ሕይወት የሚለው ደግሞ ከክርስትና በኋላ ያለውን ሕይወት ነው። እንዲሁም በቤተሰብ ስላለው ሕይወት በተመለከተ የእያንዳንዱ የቤተሰብ አባል ከሌላው አባል ጋር ሊኖረው የሚገባውን ግንኙነትና ግድታ በዘርዘረ አስረድቶአል።

በመጨረሻም የተለያዩ ምክሮችን ከሰጠና ሰላምታዎችን ካቀረበ በኋላ መልእክቱን ፈጽሞአል።

ከዚህ ምዕራፍ የምናገኘው ትምህርት

በመጽሐፈ ኢየሱስ ውስጥ የምናስተውለው ትልቁ ጉዳይ እግዚአብሔር ለቃል ዚዳት ማለትም ለሰጠው ተስፋ ምን ያኽል ታማኝ መሆኑን ነው።

እግዚአብሔር ለአብርሃም፡-

«ይህችን ምድር ለዘርህ እሰጣለሁ» ብሎት ነበር (ዘፍ. 12: 7)።

ለይስሐቅ፡- «በዚህች ምድር ተቀመጥ፤ ከአንተ ጋርም እሆናለሁ፤ እባርክ ሃለሁም፤ ይህንንም ምድር ለአንተና ለዘርህ እሰጣለሁ፤ ለአባትህ ለአብርሃም የግልሁለትንም መሐላ አጸናለሁ» ብሎት ነበር (ዘፍ. 26: 3)።

ለያዕቆብም፡- «የአባትህ የአብርሃም አምላክ፣ የይስሐቅም አምላክ እኔ እግዚአብሔርን ነኝ፤ ይህችን አንተ የተኛህበትን ምድር ለአንተም፣ ለዘርህም እሰጣለሁ» ብሎት ነበር (ዘፍ.ም.28፡13)።

በበረሃ ይንከራተቱ ለነበሩ ልጆቻቸው፡- «አንተ አንተ ደንዳና ሕዝብ ነህና አምላክህ እግዚአብሔር ይህችን መልካም ምድር ርስት አድርጎ የሰጠህ ስለጽድቅህ እንዳይደለ ዕውቅ» ብሎአቸዋል (ዘፍ.ም.9፡6)።

የእስራኤል ልጆች በተለያዩ ሁኔታዎች እግዚአብሔርን ያስቈጡት ቢሆኑም እንኳ እግዚአብሔር ግን ለቃሉ ታማኝ በመሆኑ በድል ላይ ድልን በማግኘትና የከነዓንን ምድር በርስትነት ሰጥቶአቸዋል። በርስትነትም ሲሰጣቸው ሁሉን ነገር አመቻችቶላቸዋል። ለምሳሌ የዮርዳኖስን ወንዝ በተለምዶ ለሁለት ከፍሎ በደረቅ መሬት ላይ እየተራመዱ እንዲሻገሩ ረድቶአቸዋል። ከዚያም የኢያሪኮን ከተማ ግንብ አፍርሰላቸው ከተማይቱን ለመውረር ችለዋል። ወደኋላ የምንመለስበት ችግር ደርሳለችግሩ መቻሉ ከተገኘለት በኋላ ዐይ የተባለችውን ከተማ ድል አድርገው ወርረዋታል።

እግዚአብሔር ለእስራኤል ልጆች የሰጠውን የተስፋ ቃል ተግባራዊ ለማድረግ ተአምራትንና ድንቅ ነገሮችን አድርጎአል። ለምሳሌ የኢየሩሳሌም፣ የኪብሮን፣ የያርመት፣ የላኪሽና የዔግሎን ነገሥታት ከእስራኤላውያን ጋር ጦርነት በገጠሙ ጊዜ እስራኤላውያን ብዙዎቹን የጠላት ወታደሮች የፈጁ ከመሆናቸውም በላይ ስልፉ የእግዚአብሔርም ጭምር ልላነበረ በእስራኤል ጠላቶች ላይ የሰረዶ ድንጋይ አወረደባቸው። እስራኤላውያን ከገደሉአቸው ይልቅ በበረዶው ድንጋይ የሞቱት በዙ። እስራኤላውያን ጠላቶቻቸውን ተባብረው እስኪጨረሱ ድረስ ፀሐይና ጨረቃ እንዲቆሙና ቀኑ እንዲረዝምለት ኢየሱስ እግዚአብሔርን ለመነፃፅ እግዚአብሔርም ጸሎቱን ሰማው። ጠላቶቻቸውንም ድል ነሥተው ወደ ሰፈራቸው ተመለሱ። እግዚአብሔር ለእነርሱ ይዋጋላቸው ነበር። እንደገናም እስራኤላውያን ማቀዳን፣ ሊብናን፣ ላኪሽን፣ ዔግሎንን፣ ኪብሮንን፣ ደቢርንና ሄሪብን አሸንፈው ያዙ። ከእነዚህም ሌላ ብዙ አገሮችን አሸንፈው እንዲይዙ እግዚአብሔር ረዳቸው። ብዙ አገሮችን ድል አድርገው ቢይዙም እንኳ ገና መያዝ ያለባቸው ያልተያዙ አገሮች ነበሩ። ኢየሱስ አርጅቶ የመሞቻው ጊዜ በመቃረቡ ገና ያልተያዙት አገሮች በእርሱ እርዳታ ወደፊት የሚያዙ መሆናቸውን እግዚአብሔር ከገለጠለት በኋላ ምድሪቱን በእስራኤል ነገዶች መካከል እንዲያከፋፍል ለኢየሱስ መመሪያ ሰጠው። ይህም የሚያመለክተው የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን የሚፈጸመው በፍጹምነት እንጂ በግማሽ የሚቀር አለመሆኑን ነው። ስለዚህም የእስራኤል ልጆች በተዋጉና ድል ባደረጉአቸው ጦርነቶች ሁሉ የእግዚአብሔር እርዳታ አልተለያቸውም።

እግዚአብሔር ለእስራኤል ልጆች የቀድሞ አባቶች የገባው ቃል ኪዳንና ለቃል ኪዳንም ተግባራዊነት ያደረገላቸው እርዳታ የከነዓን ሰዎች ከደረሰባቸው መሸነፍና መፈጀት ጋር በማስተያየት በእግዚአብሔር ዳኝነት ላይ

ጥያቄ የሚያቀርቡ ሰዎች አሉ። በእግዚአብሔር ጠባዮች ውስጥ ተዘርዝሮ እንደተገለጠው የእግዚአብሔርን ዕውቀት ጊዜና ቦታ አይወስነውም። በዚህም መሠረት የከነዓን ሕዝብ በጣም በደለኛ በመሆን መቀጣት ያለበት መሆኑ በእግዚአብሔር ዘንድ አስቀድሞ የታወቀ ነበር። በዚህም መሠረት እግዚአብሔር ለአብርሃም ከአራት መቶ ዘመን በፊት ሲነግረው፡-

«ልጆችህ በአራተኛው ትውልድ ወደዚህ ይመለሳሉ፤ የአሞራውያን ኃጢአት ገና አልተፈጸመምና» (ዘፍ.ም.15፡16) ብሎታል።

እንዲሁም በሌላ ጊዜ እግዚአብሔር ለእስራኤል ልጆች ሲነግራቸው፡-

«አምላክህ እግዚአብሔር ከፊትህ ካወጣቸው በኋላ፣ ስለጽድቁ እወርሳት ዘንድ ወደዚች ምድር እግዚአብሔር አገባኝ ስትል በልብህ አትናገር፤ እነዚህን አሕዛብ ስለ ኃጢአታቸው እግዚአብሔር ከፊትህ ያወጣቸዋል» (ዘፍ.ም. 9፡4)።

«ለሌሎች አማልክት ብቸሰግድ፣ ብታመልካቸውም፣ ፈጽማችሁ እንደ ምትጠፉ እኔ ዛሬ እነግራችኋለሁ፤ ዮርዳኖስን ተሻግረህ ትወርሳት ዘንድ በምትገባበት ምድር ዘመናችሁን አታስረዝሙም» (ዘፍ.ም. 30፡17-18)።

ከላይ የተጠቀሱትና ሌሎችም ሊጠቀሱ የሚችሉ ጥቅሶች እንደሚያመለክቱት እግዚአብሔር፣ የከነዓን ሕዝብ ወደፊት ሊፈጽም ያለውን በደል አስቀድሞ በማወቁ ለልጆቻቸው የከነዓንን ምድር እንደሚሰጣቸው ቃል ይገባላቸው እንጂ እስራኤላውያንም ኃጢአት ቢሠሩ እንደ ከነዓናውያን እንደሚቀጡ ገልጿላቸዋል። ይህም ትክክለኛው የእግዚአብሔር ፍርድ ነው። ከነዓናውያን የተቀጡት በእስራኤላውያን አማካይነት ይሁን እንጂ እስራኤላውያንም ሲበድሉ በሌሎች ሕዝቦች መሣሪያነት ተቀጥተዋል። በዚህም እግዚአብሔር ለማንም የማያዳላ ትክክለኛ ዳኛ መሆኑን እንረዳለን።

እግዚአብሔር እርሱ ራሱ ለቃል ኪዳን ታማኝ እንደመሆኑ እርሱም ከሰዎች የቃል ኪዳን ታማኝነትን ይጠብቃል። ያን ቃል ኪዳን የማይጠበቅ ሰው ይቀጣል። በዚህም መሠረት እግዚአብሔር በጦርነቱ ጊዜ ምን ማድረግ እንደሚገባቸው ለእስራኤል ልጆች ማስጠንቀቂያ ሰጥቶአቸው ሳለ ከእነርሱ መካከል ዓካን የተባለው ሰው ቃል ኪዳኑን አፍርሶ በድብቅ ምርኮ ስለወሰደ እስራኤላውያን ዐይ በምትባል ትንሽ አገር በመሸነፍ ተዋረዱ። በኋላ ግን ዓካንና ሥራው ተጋልጠው ዓካን በሞት ከተቀጣ በኋላ እስራኤላውያን ያቺን አገር ድል ለማድረግ ችለዋል።

ኢየሱስ በነበረበት ዘመን ሁሉ እግዚአብሔር ለስራኤል ሕዝብ ያደረገውን ድንቅ ነገር ሁሉ ያዩት የዚያ ዘመን ሰዎች እግዚአብሔርን እያመለኩ ኖረዋል። ይሁን እንጂ በዚያም ዘመን ቢሆን ዐልፎ ዐልፎ እግዚአብሔርን የሚያስቆጡ ተግባሮች መፈጸማቸው አልቀረም ነበር። ስለዚህም የእግዚአብሔርን ውሳኔ ቀጥለን እንመልከት፡-

«የእግዚአብሔር መልአክ ከጌልጌላ ወደ ቦኪም ሂዶ እስራኤላውያንን» እንዲህ አላቸው፤ እኔ ከግብጽ ምድር አውጥቼ ለቀድሞ አባቶቻችሁ ልሰጣቸው ቃል ወደገባሁላቸው ምድር አመጣኋችሁ፤ እንዲህም አልሁ፡- ከእናንተ ጋር የገባሁትን ቃል ኪዳን ከቶ አላፈርስም፤ እናንተ በዚህ ምድር ከሚኖሩ ሕዝብ ጋር ምንም ዐይነት ቃል ኪዳን አታድርጉ፤ መሠዊያዎቻቸውንም አፍርሱ፤ እናንተ ግን አልታዘዛችሁም፤ ይህንን ያደረጋችሁት ለምንድን ነው? ስለዚህ አሁን እነዚህን ሕዝቦች ከፈታችሁ እንደማላስወጣቸው እነግራችኋለሁ፤ እነርሱ ለእናንተ ጠላቶች ይሆናሉ፤ ባዕዳን አማልክታቸውም ወጥመድ ይሆኑባችኋል» (መሳ.ም.2ቀ.1-3)።

እግዚአብሔር የእስራኤልን ጠላቶች ሙሉ ለሙሉ ሳያስወጣ ለመቅረቱ አራት ምክንያቶች ተሰጥተዋል።

የመጀመሪያው ምክንያት ሕዝቡ እግዚአብሔርን ማምለክ ትቶ ባዕዳን አማልክትን በመከተሉ ሊቀጣው ዐቅዶ መሆኑን የሚያስረዳውን የእግዚአብሔርን ቃል ቀጥለን እንመልከት።

እግዚአብሔር መስፍን ባሰነግላቸው ጊዜ ሁሉ እርሱ ከመስፍኑ ጋር ነበር፤ በሚያሳድዱአቸውና በሚጨቁኑአቸው ጠላቶች ምክንያት ሕዝቡ ወደ እግዚአብሔር በሚጮኹበት ጊዜ እግዚአብሔር ያዘንላቸው ስለነበረ በመስፍኑ ዘመን ሁሉ ከጠላቶቻቸው እጅ ያድናቸው ነበር። ነገር ግን መሪ በሚሞትበት ጊዜ ሁሉ ተመልሰው ሌሎች አማልክትን በመከተል፤ ለእነርሱም በመስገድና እነርሱንም በማምለክ ከአባቶቻቸው የከፋ በደል ይፈጽሙ ነበር፤ መጥፎ ድርጊታቸውንና ልብ ደንዳና መሆናቸውን አልተዉም። ስለዚህ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ እጅግ ተቀጥቶ እንዲህ አለ፡- «ይህ ሕዝብ ከአባቶቼ ጋር የገባትን ቃል ኪዳን አፈረሰ፤ ትእዛዝን አልጠበቀም። ስለዚህ ኢያሱ በሞተ ጊዜ በምድሪቱ የነበሩትን ሰዎች አንዳቸውንም አላስወጣላቸውም» (መሳ.ም.2ቀ.18-22)።

ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ እግዚአብሔር በእነዚያ ሳይወጡ በቀሩት ሰዎች አማካይነት እስራኤላውያንን ሊፈትናቸው ፈልጎ ለመሆኑ የሚከተለውን ጥቅስ እንመልከት።

«እነዚህ እስራኤላውያን እንደ ቀድሞ አባቶቻቸው መንገዴን ይከተሉ ወይም አይከተሉ እንደሆነ በእነዚህ አሕዛብ መሣሪያነት እፈትናቸዋለሁ» (መሳ.ም.2ቀ.22)።

ሦስተኛው ምክንያት የጦርነት ልምድ ያልነበራቸውን እስራኤላውያንን የጦርነት ልምድ እንዲኖራቸው ለማድረግ ነው። ይህንንም በሚከተለው ጥቅስ እንመልከት።

«በከነዓን ምድር ጦርነት ያልተለማመዱ እስራኤላውያንን ለመፈተን እግዚአብሔር በምድሪቱ የተዋቸው ሕዝቦች እነዚህ ናቸው» ይህንንም ማድረጉ

ቀድሞ የጦርነት ልምድ ያልነበራቸውን የእስራኤል ትውልድ የጦርነት ስልት ለማስተማር ብሎ ነው» (መሳ.ም.3ቀ.1-2)።

አራተኛው ምክንያት ሀገሪቱ ባዶ ሆና አራዊት እንዳይበዙባት ተብሎ ለመሆኑ የሚከተለውን ጥቅስ እንመልከት።

«አምላክህ እግዚአብሔር እነዚህን አሕዛብ በጥቂት በጥቂቱ ከፈትህ ያወጣቸዋል፤ የምድረ በዳ አራዊት እንዳይበዙብህ ሁሉንም በእንድ ጊዜ አታስወጣቸውም» (ዘዳ.ም.7ቀ.22)።

ኢያሱና በኢያሱ ጊዜ የነበረው ትውልድ በሙሉ ሞቶ እግዚአብሔርንና እስራኤል ያደረገውን መልካም ነገር የማያውቅ ሌላ ትውልድ በተነሣ ጊዜ የእስራኤል ልጆች በእግዚአብሔር ፊት ብዙ ክፉ ነገሮችን ማድረግ ጀመሩ። እግዚአብሔርም በዚህ ተቂጥቶ በዙሪያቸው ያሉ ጠላቶቻቸው እንዲበረቱባቸው አደረገ። እነርሱም በጣም አስጨንቀው ገዙአቸው። እስራኤላውያን ግን የጠላት አገዛዝ ቀንበር በከበደባቸው ጊዜ ሁሉ ኃጢአታቸውን እየተናዘዙ ወደ እግዚአብሔር ተመለሱ። እግዚአብሔርም እስራኤላውያን በንስሐ በተመለሱ ቀጥሮ እንደ መሪ እያሰነግላቸው በዚያ መሪ አማካይነት ከጭቂና ቀንበር አወጣቸው። እነርሱ ግን እንደ መሪ ሞቶ ሌላ መሪ እስኪነግላቸው ድረስ ወደ ኃጢአት ሥራቸው ይመለሱ ነበር። አሁንም የጭቂናው ቀንበር ሲበረታባቸው ወደ እግዚአብሔር በንስሐ ይመለሳሉ፤ በንስሐ እስከተመለሱ ድረስ ደግሞ አሁንም እግዚአብሔር ሌላ መሪ አስነሥቶ ያድናቸዋል።

በዚህ በመሳፍንት መጽሐፍ እንደተመለከተው የእስራኤል ልጆች ምንም ዐይነት ኃጢአት ቢሠሩ በንስሐ ወደ እግዚአብሔር በተመለሱ ቀጥሮ ይቅርታ አድርጎላቸዋል። ይህም ሁኔታ እግዚአብሔር ምን ያኽል ይቅር ባይ አምላክ መሆኑን ያመለክታል።

እንግዲህ እግዚአብሔር በመሳፍንት መጽሐፍ ውስጥ ከእስራኤል ሕዝብ ጋር በነበረው ግንኙነት በቃል ኪዳን ምን ያኽል የጻፍ መሆኑን እንመለከታለን። ግንም ሰው ኃጢአት ቢሠራ እንደሚፈርድበትና በንስሐ የእግዚአብሔርን ይቅርታ ቢለምን እንደሚሞረው የማይለወጠው ወይም የማይሻረው የእግዚአብሔር ቃል ነው።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ምን ያኽል ችግር እንደሚደርስበት አስቀድሞ በመንፈስ ቅዱስ ቢነገረውም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ለመፈጸም ለነፍሱ እንኳ የማይላሳ መሆኑን ሲያመልክት ምን እንዳለ እንመልከት፡-

«እዚያ ስደርስ ምን እንደሚደርስብኝ ሳላውቅ፤ በመንፈስ ቅዱስ ታዘዝኜ ወደ ኢየሩሳሌም መሄዴ ነው፤ ይሁን እንጂ እስራትና ስደት እንደሚያጋጥመኝ በየከተማው መንፈስ ቅዱስ ነግሮኛል። እኔ ግን አገልግሎቴን እስከፈጽምና ጌታ ኢየሱስ የሰጠኝን ሥራ እስክከናውን ድረስ፤ ለገዛ ሕይወቴ እንኳ አልላሳም፤ አገልግሎቴም የእግዚአብሔርን የጸጋ ወንጌል ማብሠር ነው» (የሐ.ሥ.ም.20ቀ.22-24)። በሌላ ጊዜ ደግሞ እንዲህ ብሏል፡-

«እንደዚህ እያለቀሳችሁ ለምን ልዜን ትሰብሩታላችሁ? እኔ ስለጌታ ኢየሱስ ስም በኢየሩሳሌም ለመታሰር ብቻ ሳይሆን ለመሞትም ዝግጁ ነኝ» (የሐ:ሥ:ም:21ቀ:13)»

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የፈጣሪውን ፈቃድ ለመፈጸም እንደዚህ አድርጎ ለእስራት ብቻ ሳይሆን ለመሞት እንኳ ዝግጁ መሆኑን ያመለክተው በቃል ብቻ ሳይሆን በተግባርም ጭምር ነው። ለምሳሌ ከቤተ መቅደስ ጉትተው በማውጣትና በመደብደብ ሊገድሉት ተቃርበው በነበረ ጊዜ የወር አዛዦች ያዳነው መሆኑ ይታወቃል። ጉዳዩ በዚህ አላበቃም፤ ነገር ግን ሐዋርያው የወር አዛዦችን ፈቃድ ጠይቆ እንደዚያ ሊበጭጭቀው ለነበረው ሕዝብ እንዴት ወደ ክርስቶስ እንደተመለሰ ተረክ። ወደ ክርስቶስ የመመለሱን ታሪክ በፊሊፒስ ፊትም ተናግሮአል። ይህን ሁሉ በሚያደርግበት ጊዜ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም ከመታጋቱ በቀር ምንም ለሕይወቱ አይሳሳም ነበር። ይህ ድርጊት በእግዚአብሔር ፈቃድ የተደረገ መሆኑ የሚታየው ጌታችን በሌሊት በአጠገቡ ቆሞ «አይዘህ በኢየሩሳሌም እንደመሰከርህልኝ እንዲሁም በሮም ልትመስ ክርልኝ ይገባል» ማለቱ ነው (ም:23ቀ:11)።

ይህም የሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ለቃሉ ታማኝነት የእግዚአብሔርን ቃል ለማስተማር ችሎታ ኖሮአቸው ጎሳፊነት ያለባቸው ሰዎች ምን ያኽል መንፈስ ሕንፃዊች መሆን እንደሚገባቸው ያስተምረናል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ለፊልጵስዩስ ሰዎች በላከው መልእክቱና በሌሎችም መልእክቶች ሁሉ በተለየ ሁኔታ ምስጋናውንና ደስታውን ይገልጣል። አጻጻፉም በአባትና በልጆች መካከል መሰል ግንኙነት ነው። ፍቅሩንም በተለየ ሁኔታ ይገልጻቸዋል።

እርሱ በመታሰሩ ምክንያት አንደኛ የወንጌሉ ትምህርት ሳይሰፋፋ ይቀራል፤ ሁለተኛ አይሁዳዊነቱ የሚገታቸው ክርስቲያኖች ይበረታቱና ወደ አልሆነ አቅጣጫ ይመሩት ይሆናል ተብሎ የነበረውን ስጋት ሰላወቀ ይመስላል። «ወንድሞቼ ሆይ፤ በእኔ ላይ የደረሰው ነገር ሁሉ ወንጌል በይበልጥ እንዲሰፋፋ ማድረጉን እንድታውቁ እወድዳለሁ» ያለው።

የእርሱ መታሰር ወንጌልን እንዴት ሊያስፋፋው ቻለ? ቀደም ተብሎ እንደተገለጠው ገና በኢየሩሳሌም በነበረ ጊዜ በአገኘው አጋጣሚ ሁሉ ለክርስቶስ መስክሮአል። ጌታችንም በሕልውና ተገልጦለት «በኢየሩሳሌም እንደመሰከርህልኝ በሮም ልትመሰክርልኝ ይገባል» ብሎታል። በዚህም መሠረት በሮም በአገኘው አጋጣሚ ሁሉ ለክርስቶስ ሲመስክር እንደነበረ ይታመናል። በሚመስክርበትም ጊዜ የክርስቶስ ስም በብዙዎች ዘንድ ይሰማል ማለት ነው። የቤተ መንግሥቱ ሠራተኞች ስለ እርሱና የእርሱን ትምህርት ሰምተው የሚያውቁ ከሆነ እርሱ መታሰሩን በማየታቸው ደንግጠው ሽሽተው የነበሩት ወይም ወደ እርሱ ለመምጣት ፈርተው የነበሩ አማኞች ድፍረት ተስማቸው ማለት ነው። ስለዚህም ነው ይህን ማረጋገጫ የሰጠው።

«በእኔ መታሰር ምክንያት ከአማኞች ወንድሞች ብዙዎቹ በይበልጥ በጌታ የሚተማመኑ ሆነዋል፤ ስለዚህ የእግዚአብሔርን ቃል ያለ ፍርሃት ለማብራር ከቀድሞ የበለጠ ድፍረት አግኝተዋል» (ም:1ቀ:14)።

እንዲሁም ክርስቶስን የሚያበሥሩት ሁለት ዐይነት ሰዎች መሆናቸውን አመልክቷል። አንዳንዶቹ በቅንነትና በጥላቻ ሲያበሥሩ ሌሎቹ ግን በቅን ልቡና ያበሥሩታል ብሏል። በቅንነትና በጥላቻ ያበሥሩታል ያላቸው ክርስቲያኖች ሁሉ የእራቱን ሥርዓት መፈጸም አለባቸው ብለው የሚከራከሩት የአይሁድ ተመላሾች ናቸው። በቅንነት ያበሥሩታል ያላቸው ደግሞ የሐዋርያው የቅዱስ ጳውሎስን መንገድ የሚከተሉትን መምህራን ነው። እንደ እርሱ አባባል በዚህም ሆነ በዚያ ክርስቶስ የሚሰበክ ስለሆነ ደስ ይለኛል ብሎአል። ሌላው የሚደሰትበት ምክንያት በጌታችን እርዳታና በእነርሱ ጸሎት ከእስራቱ የሚፈታ መሆኑን ስለሚያምን ነው። እርሱ እንዳለው መሞት ማለት ከክርስቶስ ጋር መኖር ስለሆነ ለእርሱ መሞት በተሻለው ነበር። ይሁን እንጂ መኖሩ እነርሱን የሚጠቅም ከሆነ መኖሩን እንደሚመርጥ ገልጿል።

ለሥጋዊ ሕይወት ሞት ማለት ከስረት ሲሆን ለመንፈሳዊ ሕይወት ግን ጥቅም አለው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «ለእኔ ሕይወት ማለት በክርስቶስ መኖር ነው። ሞትም ማለት ጥቅም የሚገኝበት ነገር ነው» በማለት ያብራራል። ይህም ማለት ክርስቶስን በዚህ ዓለም ማገልገል ወይም በወዲያኛው ዓለም ከእርሱ ጋር በመኖር መደሰት ማለት ነው።

በትሕትና የክርስቶስን ምሳሌነት እንዲከተሉ በጥብቅ ገልጸላቸዋል።

ጥያቄዎች

1. ኢየሱስ ከማንኛው የእስራኤል ነገድ ነበር?
2. በበረሃው ጉዞ ኢየሱስ ምን ነበር?
3. ኢየሱስ ሙሴ ከሞተ በኋላ ምን ሆነ?
4. መጽሐፈ ኢየሱስ ስንት ምዕራፎች አሉት?
5. እግዚአብሔር ለኢየሱስ ቃል የገባለት ምን ብሎ ነው?
6. የክነዓንን ምድር ለመውረር ዝግጅት ያመች ዘንድ ኢየሱስ ምን አደረገ?
7. ረዓብ የተባለችው ሴተኛ ዐዳሪ ምን አደረገች?
8. የእስራኤል ሕዝብ የሮዳኖስን እንዴት ተሻገሩ?
9. ኢየሱስ በጌልጌላ ምን አደረገ?
10. ዓካን የሚባል ሰው ምን አደረገ?
11. በእርሱስ ድርጊት ምክንያት እስራኤላውያን ምን ሆኑ?
12. በመጨረሻስ ዓካን ምን ደረሰበት?

13. እስራኤላውያን ወደሚወርሱት ምድር ሲገቡ በረከቱን የት መርገሙን ደግሞ የት ሆነው እንዲያውጁ ነው ሙሴ አዝዞአቸው የነበረው?

14. ኢያሱ መሠዊያ ሠርቶ የሚቃጠልና የኅብረት መሥዋዕት ያቀረበበት ተራራ ማን ይባላል?

15. ከዮርዳኖስ ማዶ ያሉት አገሮች ጎይላቸውን አስተባብረው በኢያሱና በእስራኤላውያን ላይ የመጡት በምን ምክንያት ነው?

16. የገባዎን ሰዎች ኢያሱን ያታለሉት እንዴት አድርገው ነው?

17. የኢየሩሳሌም፣ የኪብሮን፣ የያርሙት፣ የላኪሽና የዒግሎን መንግሥታት ለምን በገባዎን ላይ አደጋ ጣሉባት?

18. እስራኤላውያን ከአምስት የአሞራውያን መንግሥታት ጋር በተዋጉ ጊዜ እግዚአብሔር ያደረጋቸው ተአምራት ምንና ምን ናቸው?

19. እስራኤላውያን በጠላታቸው ተሸንፈው የጭቁና ቀንበር የሚጠነክር ባቸው በምን ምክንያት ነበር?

20. እስራኤላውያን ከጨቋኞቻቸው የሚገላገሉት ምን ሲያደርጉ ነበር?

21. መሳፍንት የተባሉት ስንት ነበሩ?

22. መሳፍንት የተባሉት ምን ዐይነት ሰዎች ነበሩ?

23. እስራኤላውያን ኃጢአት በፈጸሙ ቍጥር እግዚአብሔር የሚቀጣቸው እንዴት ነበር?

24. ይቅርታስ የሚያደርግላቸው መቼ ነበር?

25. መጽሐፈ መሳፍንት በአጠቃላይ በስንት ዋና ዋና ክፍሎች ይከፈላል? በምን በምን?

26. በመጽሐፈ መሳፍንት ሁለት አሳዛኝ ታሪኮች ምንና ምን ናቸው?

27. ሐዋርያው ጳውሎስ የተያዘው የት ነው?

28. ከእስያ የመጡ አይሁድ ቅዱስ ጳውሎስን ባስያዙት ጊዜ ምን ብለው ከሰሱት?

29. አይሁድ ሐዋርያውን ቅዱስ ጳውሎስን በመደብደብ ሊገድሉት በተቃረቡ ጊዜ ደርሶ ከእጃቸው ያደነው ማነው?

30. ቅዱስ ጳውሎስ እየተገረፈ እንዲመረመር ያዘዘ ማነው?

31. ለምንስ ትእዛዙ ተግባራዊ ሳይሆን ቀረ?

32. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በአይሁድ ሽንጎ ፊት በቀረበ ጊዜ ሽንጎው ለምን ለሁለት ተከፈለ?

33. ቅዱስ ጳውሎስን ከመካከላቸው አውጥተው ወደ ጦሩ ሰፈር የወሰዱት በምን ምክንያት ነው?

34. ቅዱስ ጳውሎስን ሳንገድል እህል አንበላም ብለው የተማግሉት ሰዎች ስንት ነበሩ?

35. ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ቂሣርያ የተወሰደው በምን ምክንያት ነበር?

36. ሊቀ ካህናቱ ወደ ቂሣርያ የሄደው ከስንት ቀን በኋላ ነው?

37. የሄደውስ ከምን ጋር ነው?

38. ምን ዐይነት ክስ አቀረቡ?

39. ፊልክስ ምን መልስ ሰጣቸው?

40. ፊልክስ ከቅዱስ ጳውሎስ ጉቦ ለመቀበል ፈልጎ ምን ያደርግ ነበር?

41. በፊልክስ ቦታ ለመተካት የመጣው ሰው ማን ይባላል?

42. እርሱንስ የኢየሩሳሌም አይሁድ ምን ጠየቁትና ምን መለሰላቸው?

43. ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ሮማው ቄሳር ይግባኝ ያለው በምን ምክንያት ነው?

44. ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የፊልጵስዩስ መልእክቱን የጻፈው የት ሆኖ ነው?

45. መልእክቱን የላከው በማን እጅ ነው?

46. የፊልጵስዩስ መልእክት በአጠቃላይ በስንት ይከፈላል?

47. እነርሱስ ምን ምን ናቸው?

48. የቄላስይስ ቤተ ክርስቲያን የተቋቋመችው በማን አማካይነት ነው?

49. በመጽሐፈ ኢያሱ የምናስተውለው ምንድነው?

50. ከመሳፍንት መጽሐፍ የምንማረው ትልቅ ትምህርት ምንድነው?

ምዕራፍ 3

ጌታችን አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ

የጌታችን ትምህርቶች

እምነትን በእግዚአብሔር ላይ ማድረግ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ እንዲህ ሲል አስተማራቸው፡- «ምን እንበላለን? ምን እንለብላለን? በማለት ስለ ኑሮአችሁ አትጨነቁ! እስቲ የሰማይ ወፎችን ተመልከቱ! እነርሱ አይዘሩም! ወይም አያጭዱም! የእህል ማከማቻ ቦታ ወይም ጎተራ የላቸውም! ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ይመግባቸዋል! እናንተ ግን ከወፎች ትበልጣላችሁ» መሆኑን ከአናንተ መካከል በማሰብና በመጨነቅ በዕድሜው ላይ አንድ ቀን ወይም በቁመቱ ላይ አንድ ክንድ መጨመር የሚችል ማን

ነው? የዱር አበበች እንዴት እንደሚያድጉ ተመልከቱ፤ እነርሱ በሥራ አይደክሙም፤ አይፈትሉም፤ ይሁን እንጂ ሰሎሞን እንኳ በዚያ ሁሉ ክብሩ ከእነርሱ እንደ አንዲቱ አልለበሰም። ዛሬ ታይቶ ነገ በእሳት ውስጥ የሚጣለውን የዱር ጣር እንደዚህ የሚያሰጠው አምላክ እንዴት ለእናንተ የበለጠ እንደሚያደርግላችሁ አታምኑም? ስለዚህ እናንተ የእግዚአብሔርን መንግሥት ብቻ ፈልጉ። ሌሎቹ የሚያስፈልጉአችሁ ነገሮች ሁሉ ይጨመሩላችኋል» (ሉቃ: 12፡22-31)።

ሰለጠባብዎ በር:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ በየከተማውና በየገጠሩ እያስተማረ ያልፍ ነበር። አንድ ሰው «ጌታ ሆይ፣ የሚድኑ ጥቂቶች ብቻ ናቸውን?» ብሎ ጠየቀው። ጌታችንም:- «በጠባብዎ በር ለመግባት ተጣጣሩ፤ በጠባብዎ በር ለመግባት የሚፈልጉ ብዙዎች ናቸው፤ ነገር ግን መግባት አይችሉም፤ የቤቱ ጌታ ተነሥቶ በሩን ይዘጋዋል፤ እናንተም በደጁ ቆማችሁ በሩን በማንኳኳት ጌታ ሆይ፣ እባክህን በሩን ክፈትልን ትሉታላችሁ። እርሱ ግን ከየት እንደመጣችሁ አላውቅም ብሎ ይመልስላችኋል። እናንተም አብረን በልተናል፤ አብረን ጠጥተናል፤ በአደባባዮችንም አስተምረሃል ስትሉት፤ እርሱ ግን ከየት እንደመጣችሁ አላውቅም ብሎ ይመልስላችኋል። ብዙ ሰዎች ከምሥራቅና ከምዕራብ፣ ከሰሜንና ከደቡብ ይመጣሉ፤ በእግዚአብሔር መንግሥትም በማዕድ ይቀመጣሉ፤ ጓለኞች ፊተኞች ይሆናሉ፤ ፊተኞችም ጓለኞች ይሆናሉ» (ሉቃ: 13፡22-30)።

ከመጥምቁ ዮሐንስ ወደ ጌታችን የተላኩ መልእክተኞች:- የዮሐንስ ደቀመዛሙርት ጌታችን የሚያደርጋቸውን ተአምራት ለመምህራቸው በነገሩት ጊዜ ከደቀመዛሙርቱ ሁለቱን ጠርቶ:- «ይመጣል የተባለው መሲሕ አንት ነህን? ወይስ ሌላ እንጠብቅ?» ብለው እንዲጠይቁ ላካቸው። እነርሱም ሄደው መልእክቱን ለጌታችን አደረሱ። በዚያኑ ሰዓት ጌታችን ብዙ ተአምራትን አደረገ። ከዚያ በኋላ መልእክተኞቹን እንዲህ አላቸው:- ተመልሳችሁ ሂዱና ያያችሁ ትንና የሰማችሁትን ለዮሐንስ ንገሩት፤ ዕውሮች ያያሉ፤ አንካሶች ቀጥ ብለው ይሄዳሉ፤ ለምጻሞች ይድናሉ፤ ደንቆሮዎች ይሰማሉ፤ ሙታን ይነሣሉ፤ ለድኾችም ወንጌል ይሰበካል። በእኔም የማይጠራጠር የተመሰገን ነው አላቸው። መልእክተኞቹ ከሄዱ በኋላ መጥምቁን ዮሐንስን አመስግኖ ተናገረ። ሴቶች ከወለዱአቸው ሰዎች መካከል ከዮሐንስ መጥምቁ የሚበልጥ እንደሌለ ገለጠ፤ በእግዚአብሔር መንግሥት ግን ከሁሉ የሚያንሰው ይበልጣል አለ (ሉቃ: 7፡18-30)።

የጌታችን ተአምራት

የአንዲት ጉባጣ ሴት መፈወስ:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሰንበት ቀን በምክራብ ያስተምር ነበር። በምክራቡም ውስጥ ከዐሥራ ስምንት ዓመት ጀምሮ ርኩስ መንፈስ ያጉበጣት አንዲት ሴት ነበረች። እርስዋም ወገብዋ

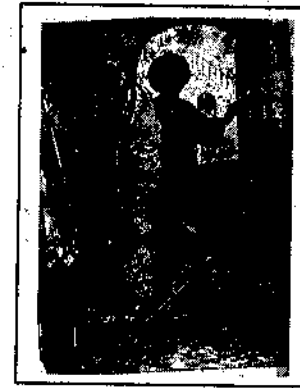
በመጉበጡ ቀና ለማለት አትችልም ነበር። ጌታችን እርስዋን ጠርቶ ከባሽታሽ ተፈውሰሻል አላት። በእጁም ዳሰሳትና ወዲያው ቀጥ ብላ በመቆም እግዚአብሔርን አመሰግነች። የምክራቡ አለቃ ግን ሴትየዋ በሰንበት ቀን ስለተፈወሰች ተቈጣ። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ:- እናንተ ግብዞች ከእናንተ መካከል በሰንበት ቀን በፊትና አሁን ወሃ ወደሚያጠጣበት ቦታ የማይወስድ ማነው? ታዲያ ዐሥራ ስምንት ዓመት በሰይጣን ታስራ ስትሠቃይ የነበረችው የአብርሃም ዘር ከምትሠቃይበት በሽታ በሰንበት ቀን መፈታት አይገባትምን? በማለት ተቃዋሚዎቹን አሳፈራቸው (ሉቃ: 13፡10-17)።

ዕውር ሆኖ የተወለደው ሰው መፈወስ:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመንገድ ላይ ሲያልፍ አንድ ዕውር ሆኖ የተወለደ ሰው አየ። በመሬት ላይ እንትፍ ብሎ በምራቁ ዐፈር ለወሰነ በጭቃው የዕውሩን ዐይኖች ቀባ። ከዚያም ሄደህ በሰለሆም መጠመቂያ ታጠብ ብሎ አዘዘው። ሰውዬውም ሄዶ ታጠበና እያየ ተመለሰ። ፈሪሳውያን ዕውር የነበረውን ሰው እንዴት እንደዳነ ጠየቁት። እርሱም ኢየሱስ የሚባል ሰው ጭቃ በዐይኔ ላይ አድርጎልኝ ከታጠብሁ በኋላ ዳንሁ አላቸው። ከፈሪሳውያን እንዳንዶቹ ይህ ሰው ሰንበትን ስለማያከብሩ ከእግዚአብሔር አይደለም አሉ። ሌሎቹ ደግሞ ኃጢአተኛ ሰው እንዴት ይህን ሁሉ ተአምር ሊያደርግ ይችላል? አሉ። በመካከላቸውም መለያየት ሆነ። ዕውር የነበረውን ሰው ያንተስ አስተያየት እንዴት ነው ብለው? ጠቁት። እርሱም ነቢይ ነው አለ። ፈሪሳውያንም ይህ ሰው ኃጢአተኛ መሆኑን እኛ እናውቃለንና እውነቱን በመናገር እግዚአብሔርን አክብሮ አሉት። ዕውር የነበረውም ሰው እርሱ ኃጢአተኛ መሆኑን አላውቅም፤ እኔ የማውቀው ዕውር እንደነበርሁና አሁን ማየት እንደቻልሁ ብቻ ነው ሲል መለሰላቸው። ከእርሱ ጋር ብዙ ከተከራከሩ በኋላ ከምክራባቸው አስወጡት (ዮሐ: 9)።

የጌታችን ምሳሌዎች

ሀብታሙ ሰውና ድካው አልዓዛር፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከተናገራቸው ምሳሌዎች አንዱ የሚከተለው ነው።

የተዋበ ልብስ የሚለብስና በቅንጦት የሚኖር አንድ ሀብታም ሰው ነበር። ሌላ ደግሞ መላ ሰውነቱ በቅስል የተወረሰ አልዓዛር የሚባል አንድ ድካ ሰው ከሀብታሙ ደጃፍ ተኝቶ ነበር። ይህ ድካ ሰው ከሀብታሙ ማእድ የሚወድቀውን ፍርፋሪ ለመመገብ ይመኝ ነበር። ውሾችም እየወጡ ቅስሉን ይልሱ ነበር። ድካው ሰው ሞተና መላእክት ወደ አብርሃም አጠገብ ወሰዱት። እንዲሁም ሀብታሙ ሰው ሞተና ተቀበረ። በሲኦልም ሲሠቃይ ሳለ ቀና ብሎ አብርሃምንና በአጠገቡ ያለውን አልዓዛርን በሩቁ አያቸው። እርሱም ድምፁን ከፍ አድርጎ አብርሃምን ጠራው። አብርሃም አባት ሆይ፤ እዚህ በእሳት ውስጥ እየተሠቃየሁ ነው። እባክህ አልዓዛርን ላክልኝና የጣቱን ጫፍ በውሃ ነክሮ ምላሴን ያብርድልኝ። አብርሃምም እንዲህ ሲል መልሰ ሰጠው፡- ልጄ ሆይ፤ በምድራዊ ሕወትህ ጊዜ አንተ ምን ያኽል እንደተደሰትህ አስታውስ፤ አልዓዛር ግን የኖረው በችግር ነው። ስለዚህ አሁን እርሱ ይደሰታል፤ አንተ ግን ትሠቃያለህ። ከዚህም ሁሉ በላይ በእኛና በእናንተ መካከል ታላቅ ገደል አለ። ከእኛ ወደ እናንተና ከእናንተ ወደ እኛ መሻገር የሚችል ማንም የለም። ሀብታም የነበረውም ሰው እንግዲያውስ እባክህ አልዓዛርን ወደ አባቴ ቤት ላከው። አምስት ወንድሞቼ ወደዚህ ወደ ሥቃይ ቦታ እንደይመጡ ያስጠንቅቃቸው። አብርሃምም፡- ለእነርሱ ሙሴና ነቢያት አሉላቸውና እነርሱን ይሰሙ አለው። ሀብታም የነበረውም ሰው፡- አይደለም፤ አብርሃም አባት ሆይ፤ ይህ አይበቃም፤ ነገር ግን አንድ ሰው ከሞት ተነሥቶ ቢነግራቸው ተጸጽተው ንስሐ ይገባሉ አለው። አብርሃም ግን መልሶ ሙሴንና ነቢያትን የማይሰሙ ከሆነ ከሞት የተነሣ ሰውም ቢነግራቸው አያምኑትም አለው (ሉቃ: 16 ቀ: 19-31)።

ሀብታሙ ሰውና ድካው አልዓዛር (ሉቃ ም 16 ቀ 19-31)።

ወፍቶ የተገኘው በግ ምሳሌ፡- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዚህች ምድር ላይ ሰው ሳይለይ ሁሉንም ያስተምር ነበር። ቀራጮችና ኃጢአተኞች ወደ ትምህርቱ ሲሰበሰቡ ባዩ ጊዜ ፈሪሳውያንና የኦሪት ሕግ መምህራን አጉረመረሙ። ስለዚህም ይህን ምሳሌ ነገራቸው፡- ከእናንተ መካከል መቶ በግ ያለው ሰው አንድ በግ ቢጠፋበት ምን ያደርግ ይመስላችኋል? ዘጠና ዘጠኙን በዳር ትቶ የጠፋውን አንዱን እስኪያገኘው ድረስ ሊፈልገው ይሄድ የለምን? ባገኘውም ጊዜ ደስ ብሎት በትከሻው ተሸከሞት ይመጣል። ወደ ቤቱም በሚደርስበት ጊዜ ወዳጆቹንና ዘመዶቹን ጠርቶ የጠፋውን በጉን በማግኘቱ ከእርሱ ጋር እንዲደሰቱ ይነግራቸዋል። በዚህም ፀይነት ንስሐ በሚገባ በአንድ ኃጢአተኛ በሰማይ ደስታ ይሆናል ብሎአቸዋል (ሉቃ: ም: 15 ቀ: 1-7)።

የብልጎ መጋቢ ምሳሌ፡- አንድ ሀብታም ሰው ቤቱን የሚያስተዳድርለት መጋቢ ነበረው። ይህ መጋቢ ንብረትህን ያባክናል ብለው ለሀብታሙ ሰው ነገሩት። ሀብታሙም ሰው መጋቢውን አስጠርቶ ይህ በአንተ ላይ የምሰማው ምንድነው? ከእንግዲህ ወዲህ መጋቢዬ ልትሆን አትችልምና በመጋቢነትህ የሠራህበትን የንብረቱን ሒሳብ አስረክብኝ አለው። በዚህ ጊዜ ያ መጋቢ አሁን ከሥራዬ ስባረር ምን አደርጋለሁ? ማረስ አልችልም፤ መለመን ያላፍረኛል ብሎ አሰበ። ከጌታው ባለ ዕዳዎች ጋር በመስማማት ከሥራው ሲሰናበት በቤታቸው እንዲቀበሉት ለማድረግ ወሰነ። የጌታውን ባለ ዕዳዎች እያንዳንዳቸውን ጠርቶ አንዱን ባለ ዕዳ ለጌታዬ የምትከፍለው ምን ያኽል ዕዳ አለብህ? ብሎ ጠየቀው። እርሱም መቶ ማድጋ ዘይት አለብኝ ብሎ ነገረው።

እርሱም መልሶ መዝገብህን እንክ ነምሳ ብለህ ዳፍ አለው። ሌላውን ደግሞ ጠርቶ አንተስ ስንት ዕዳ አለብህ? አለው። እርሱም መቶ ዳውላ ስንዴ አለው።

መጋቢውም ይኸው መዝገብህ ሰማንያ ደውላ ብለህ ጻፍ አለው። ሀብታሙም ሰው እምነት ያጉደለውን መጋቢ በብልህነቱ አደነቀው፤ ይህም ከእግዚአብሔር ሰዎች ይልቅ የዓለም ሰዎች በዓለማዊ ኑሮአቸው ብልህነት መሆናቸውን ያሳያል።

ስለዚህ ጌታችን እንዲህ አለ:- በዚህ ዓለም ሀብት ወዳጆችን አብጁ እሳችኋለሁ፤ ይህን ብታደርጉ ገንዘባችሁ አልቆባችሁ ባዶ እጃችሁን ስትቀሩ ወዳጆቻችሁ ለዘላለም በሚኖሩበት ቤት ይቀበሉአችኋል። በትንሽ ነገር የታመነ ሰው በትልቅ ነገርም የታመነ ይሆናል። በትንሽ ነገር የማይታመን ሰው፤ በትልቅ ነገርም አይታመንም፤ ታዲያ፤ የዚህን ዓለም ሀብት በማስተዳደር የማትታመኑ ከሆናችሁ እውነተኛውን ሀብት ማን እምና ይሰጣችኋል? ደግሞም በሌላው ሰው ሀብት የማትታመኑ ከሆነ ለእናንተ የሚሆነውን ማን ይሰጣችኋል? (ሉቃ: 16: 1-12)።

ከዚህ ምዕራፍ የምናገኘው ትምህርት

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ምን እንበላለንና ምን እንለብሳለን ብላችሁ አትጨነቁ ብሎ ለደቀ መዛሙርቱ ሲናገር ለሁላችንም መናገሩ መሆኑ ግልጽ ነው። አትጨነቁ ማለት ግን አትሥሩ ማለት አይደለም። ይህም ቢሆን ኖሮ መክሊቱን የሠሩበት ተመስግነው ያልሠሩበት ባልተወቀሰም ነበር (ማቴ: 25: 15-28)። ሰው አስበና ተጨንቆ ባለው ሁኔታ ላይ ሊጨምር ወይም ካለው ሁኔታ ምንም ሊቀንስ የማይችል በመሆኑ ወደፊት ያስጋል ብሎ በሚያስበው ጉዳይ የእግዚአብሔርን እርዳታ ከመለመን በቀር ማሰቡና መፈኑ ምንም ጥቅም የሌለው ጉዳይ ነው። በሀገሪቱ ላይ የረሀብ ችግር ይከሰታል ይሆናል፤ የእርሻ መሬቱ በቂ ምርት አይሰጠኝ ይሆናል፤ ከሥራ ተባርሬ የወር ደመወዝ በማጣት እችገር ይሆናል፤ በተለያዩ ምክንያቶች የገቢ ምንጩ በመቋረጡ የምበላውን ምግብ፤ የምለብሰውን ልብስ ለመግዛት ወደማል ችልበት ደረጃ እደርስ ይሆናል ብሎ መጨነቅ በእግዚአብሔር ላይ አለመተማመን ነው። ምንጊዜም ቢሆን የሥራችን መልካም ውጤት የሚገኘው በእግዚአብሔር ፈቃድ እንጂ በእኛ ጥረት ብቻ አይደለም። ወደፊት እንዲህ ይሆናል ወይም እንዲህ ያለ ነገር ይደርሳል ብሎ በማሰብ ገንዘብ ማከማቻት ማንኛውም ሰው መቼ እንደሚሞት ሰለማያውቅ ያን ያጠራቀመውን ገንዘብ ትቶ ሊሞት እንደሚችል መገንዘብ አለበት። ሕይወትንና ሰውነትን የሰጠን አምላክ ከነዚያ ያነሱትን ምግብንና ልብስን እንደሚሰጠን መተማመን አለብን። ሕይወትንና ሰውነትን ለመጠበቅ ምግብና ልብስ እንደሚያስፈልጉ ከዕውቀት ፈጣሪ የተሰወረ አይደለም። ስዚህ ትልቁን ነገር የሰጠን አምላክ ትንሹን ነገር እንደማይከልክለን ዐውቀን ከመጨነቅ እንቁጠብ። ከሰው ያነሰ ተፈጥሮ ያላቸውን የሰማይ ወፎች የሚመግብ ከሆነ በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠረውን ሰውንም እንዴት ሳይመግበው ይቀራል። እንዲሁም የሚዳ አበቦችን ያጌጠ ልብስ የሚያለብሳቸው ከሆነ ታዲያ እኛ ከአበቦች አንበልጥም? ይህንንም

አለማሰብ ሃይማኖት ደካማነትን ያመለክታል። ለእነዚህ ነገሮች መጨነቃችን ዕረፍት የሚነሡን ከመሆናቸው በቀር ፍሬቢስ፣ ከንቁና ኢምንት ናዋው፣ የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት ምግባችንን በየዕለቱ ስጠን ብለው እግዚአብሔርን ይለምኑ እንጂ ስለምግብ አይጨነቁ። ይህን ባያደርጉ ግን ከሌሎች ምድራውያን ሰዎች በምን ይለያሉ። እነዚህንም ነገሮች የዓለም ሕዝቦች ሁሉ ይፈልጉአቸዋል። የሰማዩ አባታችሁ እነዚህ ነገሮች እንደሚያስፈልጉአቸው ያውቃል ስላለ ለእነዚህ ነገሮች መጨነቅ አስፈላጊም ተገቢም አይደለም።

ስለዚህ እኛ የእግዚአብሔርን መንግሥት ብቻ እንድንፈልግ፣ ማለት ስለእግዚአብሔር መንግሥት ብቻ እንድንጸልይ እንጂ የቀረው ለሕይወት አስፈላጊ የሆነው ነገር ሁሉ እንደሚሰጠን ተነግሮናል።

ጌታችን ወደ ኢየሩሳሌም ያመራ በነበረበት ጊዜ አንድ ሰው መጥቶ የሚድኑ ጥቂቶች ብቻ ናቸው? ብሎ ጠየቀው። ይህን ጥያቄ የጠየቀው ወዳጅ ይሁን ወይም ጠላት አልተገለጠም። ወዳጅ ወይም እውነተኛ የፈለገ ሰው ቢሆን የእኔስ ዕድል ፈንታ ምን ሆነ? ብሎ ለማወቅ ፈልጎ ነው። የጠላት ጥያቄም ከሆነ ጌታችንን ለመከሰስ ምክንያት ሊያገኝ ፈልጎ ነው። ምናልባትም ከአይሁድ ትምህርት የተለየ መልስ ይሰጥና ሃይማኖታችንን ያቃውላል ብለው ሊከስሱት ፈልገው ነው። ያለዚያም ምንም ዐይነት መልስ ቢሰጥ ለመልሱ ተቃራኒ ትርጉም በመስጠት እናስጣለን ብለው በማሰብ ነው። ይኸውም የሚድኑት ብዙዎች ናቸው ያለ እንደሆነ የአይሁድ የሃይማኖት ሰዎች አክርረውና አጠናክረው የሚያስተምሩትን ትምህርት በማቃለል የመዳን በቂ ግምት አልሰጠውም ብለው ለማሳጣት፤ የሚድኑት ጥቂቶች ብቻ ናቸው ያለ እንደሆነ ደግሞ የአይሁድ ሕዝብ በእርሱ ላይ እንዲቁጣ ለማድረግ ነው። አይሁዳዊ የሆነ ሰው ሁሉ አይሁዳዊ በመሆኑ ብቻ ይድናል ብለው ያምኑ ስለነበረ የሚድኑ ጥቂቶች ናቸው በሚልበት ጊዜ ብዙዎቹ የአይሁድ ወገኖች አይድኑም አለ ብለው ሊከስሱት ፈልገው ነው። በዚህም ሆነ በዚያ ጌታችን ለጥያቄው የሰጠው ቀጥተኛ መልስ የመዳኛውን መንገድ በማስተማር ነው፤ እርሱም የነገራቸው በጠባቡ በር ለመግባት ተጣጣሩ፤ በጠባብዋ በር ለመግባት የሚፈልጉ ብዙዎች ናቸው፤ ነገር ግን ለመግባት አይችሉም ብሎ ነው። በዚህም አባባሉ የመዳን መንገድ ቀላል አለመሆኑን ገለጠላቸው። አይሁዳዊ በመሆኑ ብቻ ለመግባት ለሚፈልግ ሁሉ መንገዱ ሰፊ አለመሆኑን ገለጠላቸው። ወይም እውነት ባልሆነ አስተሳሰብ ጻድቅ ነኝ ብሎ ለሚያምን ሰው ሁሉ መንገዱ ሰፊ ነው ማለት አይደለም። የመዳን መንገድ ግን ብዙ ውጣ ውረድና ችግር የበዛበት መሆኑን ገለጠላቸው። እንዲሁም የመዳን መንገድ በአስቸጋሪ መከራዎች፣ በመወገዝና በመጠላት ዐይነቶች፣ በብዙ ችግሮች፣ የዚህ ዓለም ፈተናዎችን ድል በመንግሥት ትዕግሥት፣ ከልብ በሆነ እውነተኛ እምነት፣ ከዓለማዊ ምኞቶችና ሥራዎች በመራቅ፣ ከሰማያዊ ምኞትና ተግባር ጋር በፍጹም በመጣበቅ የተሞላ ነው። የመዳን መንገድም እንደዚህ አስቸጋሪ በመሆኑ ወደ መዳንም የመግቢያው በር ጠባብ ነው። ሊገቡባትም የሚችሉ ያን ሁሉ ፈተና ያለፉ ጥቂቶች ብቻ ናቸው። በአስመሳይነት ራሳቸውን ሲያታልሉ የኖሩት ሰዎች፡- አብረን የበላን፣ አብረን

የጠግንና በአደባባዮችንም ያስተማርህ ስለሆነ ጸባክህን ጌታ ሆይ ክፈትልን ሲሉት እርሱ አላውቃችሁም፤ ወዲያ ሂዱ ይላቸዋል ብሎአል። እንደዚህ ያሉት ምክንያቶች ግን ለማዳን የሚያበቁ አይደሉም። ለምሳሌ አስቆርታዊው ይሁዳ ከጌታችን ጋር ከበላና ከጠግ በኋላ ነው ከሐዲ ሆኖ ጌታውን ለጠላቶቹ አሳልፎ የሰጠው። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በአይሁድ አደባባይ አስተምሮአል። እነርሱ ግን ሕግም አድርሰውበት ሰቀሉት። በጌታችን ማእድ የበሉ ሁሉ ጻድቃን አይደሉም፤ ትምህርቱን ከእርሱ የሰጡ ሁሉ ንጹሐች አይደሉም። እርሱን እስከካዱ ድረስ ትምህርቱንም ከደዋል። ይህም የሆነው በዚህ ምድር በነበረበት ዘመን ብቻ ሳይሆን ከዚያም በኋላ በነበረው ዘመንና ወደፊትም በሚመጡት ዘመናት ሁሉ የሚሆን ነው። ስለዚህም መድኃኒታችን እነርሱ የሚሰጡትን ምክንያት አይቀበልም። ከመዳን በር ውጪ ሆነው ይቀራሉ ማለት ነው። እነርሱም በገሃነመ እሳት ውስጥ ሆነው የበሉይና የሐዲስ ኪዳንን ጻድቃን በመንግሥተ ሰማይ ሲደሰቱ በማየት በለቅሶ፣ በቅና ትና በቀጭት ጥርሳቸውን ያፋጫሉ። በመጀመሪያ የመዳን መንገድ ቀርቦ ላቸው የነበረው ለአይሁድ ሲሆን እነርሱ የመዳን መንገድ ሰላልተቀበሉና ከሌሎች ወገኖች ግን ብዙዎቹ ስለተቀበሉት ያን መንገድ የተከተሉ ሁሉ ሲያገኙ ያልተቀበሉት ግን አዳኙ ጌታ አባርሮአቸዋል፤ ያባርራቸዋልም። ስለዚህም ነው ፊተኞች ኋለኞች፣ ኋለኞች ደግሞ ፊተኞች ይሆናሉ ያለው።

ከየሐንስ መጥምቁ ደቀመዛሙርት መካከል አንዳንዶቹ እስራኤልን ለማዳን ይመጣል ብለው ነቢያት የተናገሩለት ክርስቶስ እርሱ መሆኑን ለማመን በማወላወል ላይ የነበሩ መሆናቸው ይገመታል። በእርሱ ላይ ፍጹም የሆነ እምነት ሊኖራቸው ያልቻለው እነርሱ የሚጠበቁት ክርስቶስ በጎያል ንጉሥ መልክ በአጃቢዎቹ ታጅቦ የሚመጣውን ንጉሥ እንጂ እነርሱ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ላይ እንዳዩት ያለ የትሕትና መልክ ስላልነበረ ነው። ቀደም ብሎ ለጌታችን የመሰከረለት ቢሆንም እንኳ ከደቀመዛሙርቱ ሁለቱን ጠርቶ ይመጣል የተባለው መሲሕ አንተ ወይስ ሌላ እግጠብቅ ብሎ ወደ ጌታችን ላካቸው። ይህንንም ያደረገው ጌታችን የሚያደርጋቸውን ተአምራት አይተው የጌታችንን ማንነት በማወቅ እንዲያረጋግጡ ብሎ ነው እንጂ አስቀድሞ ከመሰከረለት በኋላ እንደገና ተጠራጥሮት አይደለም። እነዚያም የየሐንስ ሁለት ደቀመዛሙርት ተልከው ወደ ጌታችን በመጡ ጊዜ ጌታችን ብዙ ሰዎችን እያስተማረና ሲያስፈልግም ተአምራት እያደረገ ነበር። በፊታቸውም ብዙ ሕመምተኞችን ፈወሰ፤ ርኩሳን መናፍስት የነበሩባቸውን ሰዎች አስወጣላቸው፤ የብዙ ዕውራጌን ዐይን አበራ፤ ከዚያም በእርሱ ማንነት ጥርጣሬ ወደነበራቸው ወደ ሁለቱ የየሐንስ ደቀመዛሙርት መለስ ብሎ ወደ የሐንስ ሄዳችሁ ያያችሁትንና የሰማችሁትን ለየሐንስ ንገሩት፤ ዕውሮች ያያሉ፤ አንካሶች ይሄዳሉ፤ ለምጻሞች ይነጻሉ፤ ደንቆሮዎች ይሰማሉ፤ ሙታን ይነሣሉ፤ ለድኾች ወንጌል ይሰበካል፤ በዚህም በነቢዩ ኢሳይያስ ስለ ክርስቶስ የተነገረው ነገር በዐይናቸው አዩ፤ በጆሮአቸውም ሰሙና አረጋገጡ።

«በዚያን ጊዜ ዕውሮች ያያሉ፤ ደንቆሮዎችም ይሰማሉ፤ አንካሶች እንደሚዳዩ ይዘላሉ፤ መናገር የማይችሉ ድጻዎች ይዘምራሉ» (ኢሳ. ም.35 ቀ.5-6)።

የየሐንስ ደቀመዛሙርት ከሄዱ በኋላ ጌታችን በየሐንስ ላይ ሊኖር ይችላል የነበረውን የሕዝብ ስሜት ለማስተካከል ስለየሐንስ ተናገረ። ሕዝቡ ምናልባት የሐንስ ቀድሞ የሰጠውን የምስክርነት ቃሉን በመለወጥ በጌታችን ላይ እንደተጠራጠረ እንዳይመስላቸው ሁለቱ የየሐንስ ደቀመዛሙርት ከሄዱ በኋላ የሐንስን በማመስገን ተናገረ። በንግግሩም ነቢይ ለማየት ወጥታችኋልን? አዎ እላችኋለሁ፤ ከነቢይ የሚበልጠውን ለማየት ነው። ሴቶች ከወለዱአቸው ሰዎች መካከል ከየሐንስ የሚበልጥ ማንም የለም። በእግዚአብሔር መንግሥት ግን ከሁሉ ያነሰ ይበልጠዋል ብሏል። ከነቢያት ይበልጣል የተባለለት ክርስቶስ ይመጣል ብለው ትንቢት የተናገሩት የብሉይ ኪዳን ነቢያት አንዳቸውም ቢሆኑ ክርስቶስን የማየት ጸጋ አላገኙም፤ የሐንስ ግን በዐይኑ ከማየቱም በላይ አጥምቆታል። የእግዚአብሔር ጥበብም የሐንስ የክርስቶስን መንገድ አዘጋጅ እንዲሆን መርጣዋለች። እነሆ፤ መልእክተኞቹን እልካለሁ፤ መንገድንም በፊቱ ያስተካክላል። ተብሎ የተነገረለት ይህ የሐንስ ነው (ሚል. ም.3 ቀ.1)።

ምንም እንኳ መጥምቁ የሐንስ ከብሉይ ኪዳን ሰዎች ቢበልጥና ከሴቶች ከተወለዱ ሰዎች መካከል ከእርሱ የሚበልጥ እንደሌለ ቢነገር በመንግሥተ ሰማያት ግን የሚያንሰው ይበልጠዋል ተብሎአል።

ለዚህ አባባል ሁለት አማራጭ ትርጉሞች አሉ።

የመጀመሪያው ትርጉም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋ የተወለደው ከየሐንስ መጥምቁ ከሰድስት ወር በኋላ በመሆኑ በዕድሜው ታናሽ መሆኑ ነው። እርሱም ፈጣሪ እንደመሆኑ ከፍጡሩ ይበልጣል ለማለት ነው።

ሁለተኛው ትርጓሜ ደግሞ የሐንስ ጌታችንን ያየው ቢሆንም እንኳ እርሱ ግን ያየው ሕግማትና ሞት ሳይደርስበት ነው። ስለዚህ እርሱ የዳነበት የድኅነት መንገድ በክርስቶስ የዳኑ ምእመናን ከዳኑበት የመዳኛ መንገድ በማነስ ይለያል። ስለዚህ የሚያንሰው የመዳኛው መንገድ እንጂ እርሱን ራሱን ለማለት አይደለም።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ልማዱ ወደ አንድ ምክራብ ገብቶ ያስተምር በነበረበት ጊዜ አንዲት ከዐሥራ ስምንት ዓመት ጀመሮ ርኩስ መንፈስ ያገብጣት ሴት አይቶ ራራላት። ሴቲቱንም ጠርቶ አንቺ ሴት ከበሽታሽ ተፈውሰሻል በማለት እጁን ጫነባትና ተፈወሰች። እርስዋም ወዲያ ውኑ ድና እግዚአብሔርን አመሰግንች። ያ ቀን የሰንበት ቀን ስለነበረ የምክራቡ አለቃ ተቈጥቶ ለመፈወስ የምትፈልጉ ሁሉ በሳመንት ካሉት በሰድስቱ ቀኖች ውስጥ እንጂ በሰንበት ቀን አይሆንም አለ። ጌታችንም ለምክራብ አለቃው ግብዝቱን ሲያስረዳው ከእናንተ መካከል በፊ ወይም አሁን ያለው ሰው በሰንበት ቀን ውሃ ለማጣት ከታሰረበት ቦታ ፈትቶ የሚወስደው ከሆነ ይህች

የአብርሃም ልጅ ዐሥራ ስምንት ዓመት ሙሉ ከታሰረችበት ከሰይጣን ሰንሰለት መፈታት አይገባትም? ብሎ ተቃዋሚዎቹን አሳፈራቸው።

ያች ሴት እንዲፈውሳት አልሰማቸውም ነበር። ጌታችን ግን የሰው ችግርና ጭንቀት የሚያሳዝነው በመሆኑ ፈወሳት። እርሱም በሰይጣን የታሰረች ብትሆንም እንኳ ለጸሎት ወደ ቤተ መቅደስ መሄድን አለማቋረጡና መድኃኒታችን የአብርሃም ልጅ ብሎ መጥራቱ መንፈሳዊነትዋ የአብርሃምን አርአያነት የተከተለ መሆን አለበት። የአብርሃም ልጅነትዋ በዘርዋ ብቻ ሳይሆን በግብርዋም ጭምር መሆን አለበት። ስለዚህም ወደ ቤተ መቅደስ ሄዳ ስለ ገቢአትዋ ስርየት በምትጸልይበት ጊዜ ጌታችን በቃሉ መሠረት የሥጋ ፈውስንም ሰጥቶአታል። ጌታችን በተራራ ላይ ትምህርቱ፡- እናንተ ግን አስቀድማችሁ የእግዚአብሔርን መንግሥትና ጽድቁን ፈልጉ! የሰማዩ አባታችሁ የሚያስፈልጋችሁን ነገር ሁሉ ስለሚያውቅ የቀረውን ነገር ሁሉ ይጨምርላችኋል ብሏል (ማቴ. 5: 32-33)።

ስለዚህ ያች ሴት የእግዚአብሔርን ጽድቅ ፈልጋ ስለጸለየች የሥጋ ፈውስም እንደሚያስፈልጋት ጌታችን የሚያውቅ በመሆኑ ከሰይጣን እስረኛነት አላቅቋታል። ይህ ተአምር የጌታችንን ማንነት መመስከር የሚገባው ቢሆንና በሰንበትም ቀን እንደዚህ ያለው በኃና ድንቅ ነገር መደረጉ እግዚአብሔርን የሚያስመላግን መሆኑ ቢገባውም እንኳ ለምን እንደዚህ ያለ በኃን ነገር በሰንበት ቀን ተደረገ ብሎ የምኩራቡ አለቃ ቅሬታ ማስማቱ ከምን አንጻር ይሆን? ሰንበት የተሠራው ለሰው ከሆነ ታዲያ ሰው ለሰንበት ብሎ በኃ ተግባር ማድረግን ይከልከል ማለትን ምን አመጣው?

የዚህችም ሴት ሕመም ታሪክ የሚያስተምረን ታላቅ ቁምነገር፡ ሕመሞች ሁሉ በሰብአዊ ሕዋሳታችን ልናውቃቸው የምንችላቸው ብቻ ሳይሆኑ እኛ የሕመሙን መንሥኤ ሳናውቅ ሰይጣን በበሽታ ሊያስረን የሚችል መሆኑን ነው።

ጌታችን ተአምራት የሠራባቸው ምክንያቶች ለሰዎች ርኅራኄ በማድረጉ፡ መለኮታዊ ከሃሊነቱን ለማረጋገጥና ዓለምን ለማዳን እንደሚመጣ ነቢያት ትንቢት የተናገሩለት የእግዚአብሔር ልጅ ክርስቶስ እርሱ መሆኑን ሰዎች እንዲያምኑ ለማድረግ ናቸው።

በርኅርኤና በጸሎት ተቀባይነቱ ምክንያት የተደረጉ ተአምራት ለምሳሌ ያኽል የናይን ከተማን የመበለት ልጅ ከሞት ማስነሣት፡ የአባቱን ጸሎት በመቀበል የምኩራብ አለቃውን ልጅ ከሞት ማስነሣት፡ እጁ የሰለለበት ሰውና ለዐሥራ ስምንት ዓመት የጉበጠቸው ሴት አንዳቸውም ሳይጠይቁት ራርቶ ላቸው የፈወሳቸው ሰዎች ይገኙባቸዋል። እንዲሁም ከእርሱ ጋር ቂይተው ለነበሩ ሰዎች እየራባቸው ተመልሰው እንዳይሄዱ ስለዛነላቸው በተአምር መግባቸዋል። (ማቴ. 9: 12 ቀ. 9-14 ም. 9 ቀ. 18-26 ማር. 3

ቀ. 1-6 ም. 5 ቀ. 22-43 ሉቃ. 7 ቀ. 11-17 ም. 8 ቀ. 40-42 49-56 ም. 13 ቀ. 11-17)።

ሰዎች በማንነቱ እንዲያምኑ ለማድረግ ተአምራት የሚሠራ ለመሆኑ ለምሳሌ አልዓዛር በሞተ ጊዜ ጌታችን ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ወደሌላ ቦታ ሄዶ ነበር። ስለዚህ ለደቀ መዛሙርቱ፡ «እናንተ እንድታምኑ እዚያ ባለመኖሪ ደስ ብሎኛል» ብሎአቸዋል። ከተቀበረ አራት ቀን የሆነውን አልዓዛርን ከሞት በሚያስነሣበት ጊዜ እምነታቸው ስለሚጠናከር እዚያ ባለመኖሪ ደስ ብሎኛል ብሎአቸዋል (ዮሐ. 11: 15)።

በሌላ ጊዜ ደግሞ ሐዋርያው ዮሐንስ እንዲህ ብሏል፡- «ኢየሱስ በዚህ መጽሐፍ ያልተጻፈ ብዙ ተአምራትን በደቀ መዛሙርቱ ፊት አድርጓል። ይህ ግን የተጻፈው ኢየሱስ መሲሕ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እንድታምኑና አምናችሁም በእርሱ ስም የዘለዓለም ሕይወት እንድታገኙ ነው» (ዮሐ. 20: 30-31)።

ጌታችንና ደቀ መዛሙርቱ በመንገድ ላይ ሲያልፉ ሳለ ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው ባዩ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ጌታችንን «መምህር ሆይ፤ ይህ ሰው ዕውር ሆኖ የተወለደው በራሱ ኃጢአት ነው ወይስ በወላጆቹ ኃጢአት ነው?» ብለው ጠየቁት። ጌታችንም፡- «ይህ ሰው የታወረው በራሱ ወይም በወላጆቹ ኃጢአት ምክንያት ሳይሆን፤ የእግዚአብሔር ሥራ (ክብር) በእርሱ እንዲገለጥ ነው» አላቸው።

ጌታችን በዚህ ተአምር ፈጣሪነቱን አረጋግጦአል። ጭቃን በምራቅ ከለወሰ በኋላ ቀድሞ ዐይን ባልተፈጠረበት ቦታ ላይ በማስቀመጥ ያልነበረ ዐይንን ፈጥሮአል። ቀደም ብሎ ሰውን በፈጠረ ጊዜ ከምድር ዐፈር እንደፈጠረ ሁሉ ሲወለድ ያለ ዐይን ተፈጥሮ ለነበረው ሰው ከምድር ዐፈር ዐይን አበጀለት፤ ፈጠረለት (ዘፍ. 2: 7)። ስለዚህ ሲወለድ አካሉ ተሟልቶለት ያልነበረው ሰው ቀድሞውኑ ሰውን ሲፈጥር በፈጠረበት ንጥረ ነገር ማለት በዐፈር አሟላለት ማለት ነው።

ዐይኑ እንዲያይ የተደረገለትን ሰው ብዙ ጊዜ መላልሰው እርሱንና ቤተሰቡን ፈረሳውያን የጠየቁበትም ምክንያት ይህ ተአምር ከሌሎቹ ተአምራት ሁሉ ስለከበደባቸው ነው።

ስለ ድኻው አልዓዛርና ስለ ሀብታሙ ሰው የተነገረው ምሳሌ በመንፈሳዊ ማለትም በሰማያዊ ትምህርት የተሞላ ነው። ምሳሌውም እውነተኛ ታሪክ ሊሆን የማይችልበት ምክንያት የለም። በተለየም መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ድኻውን አልዓዛርና የአማኞች አባት አብርሃምን በስም ጠርቶ መናገሩ ታሪኩ በእውነት የተከሠተ ታሪክ ስለሆነ ነው። የአልዓዛር በባለጸጋው ቤት በር መውደቅ፡ ውሾች፡ መጥተው መላሳቸው፡ ባለጸጋው አምስት ወንድሞች ያሉት መሆኑ ተስተካክሎ መቅረቡ ምሳሌው እውነተኛ ታሪክ መሆን አለበት ወደማለት ውሳኔ ያደርሳል። ጌታችን የባለጸጋውን ስም ያልጠቀሰው ያ ስሙ

ኃጢአተኛ ስለነበረ ስሙን ሊናገር ባለመፈለጉ ነው። እኛም ስሙን ያወቅን እንደሆነ በየጊዜው በኃጢአተኛ ምሳሌነት ለመጥቀስ ስለሚቃጠንና እኛ ግን በማንም ላይ መፍረድ የሌለብን በመሆኑ ነው። አልዓዛር ግን መዳንን ካገኙ ሰዎች አንዱ በመሆኑ እርሱን በደግነት እንጂ በከፋት ስለማናስታውሰው ስሙን እንድናውቅ ተደርገናል።

በዚህም የምሳሌ ታሪክ የምናስተውላቸው የሚከተሉት ጉዳዮች ናቸው፡-
አንደኛ/ መላእክት የጻድቃንን ነፍሳት ለማረፊያ ወደተዘጋጀላቸው ቦታ የሚወስዱ መሆናቸው ነው።

ሁለተኛ/ ሲኦል ደግሞ ክፉ አድራጊዎች እስከ ዕለተ ምጽአት ድረስ እየተሠቃዩ የሚቈዩበት ቦታ መሆኑን ነው።

ሦስተኛ/ በባለጸጋው እንደተነገረው በሲኦል ያለው የሥቃይ መጠን ተገልጾልኋል።

አራተኛ/ አብርሃም ከሙሴና ከነቢያት ከብዙ ዓመቶች በፊት የነበረ ሆኖ ሳለ ለሀብታሙ ሰው መሙሴና ነቢያት አሉላቸው ማለቱ ከዚህ ዓለም ወደ ሌላው ዓለም ያለፉት ሰዎች በዚህ ዓለም ላይ ምን እንደተደረገና ምን እንደሚደረግ የሚያውቁ ለመሆናቸው ማስረጃ ነው።

አምስተኛ/ በወዲያኛው ዓለም ያሉ ነፍሳት እርስ በርሳቸው የሚተዋወቁ ለመሆናቸው ሀብታሙ ሰው አባት አብርሃምንና አልዓዛርን በማወቅ ለመረዳት ይቻላል።

ስድስተኛ/ ሀብታሙ ሰው አብርሃምን እባክህ አልዓዛርን ወደ ወንድሞቼ ወደ ዓለም ላክልኝና እኔ ወደምገኝበት የሥቃይ ቦታ እንዳይመጡ ያስጠን ቅቅልኝ ማለቱ ሰው ከሞተ በኋላ ክፉ እንኳ ቢሆን በዓለም ላይ ያለውን ሁሉ የማይረሳ የነበረው ስሜት ሁሉ ማለትም የዝምድና ስሜቱና ፍቅሩ የማይቀር መሆኑን ያመለክታል። ኃጢአተኛው ሰው ይህን ካደረገ ጻድቃንን በዓለም ላሉ ወዳጆቻቸው ምንኛ ይጸልዩላቸው ይሆን?

ሰባተኛ/ ይህ ምሳሌ የሚያመለክተው ማንም ሰው በወዲያኛው ዓለም የዘራውን እንደሚአጭድ ነው። በዚህ ዓለም ግፍ የሚሠራ በወዲያኛው ዓለም ቅጣቱን ያገኛል፤ በዚህ ዓለም በእምነቱ ሆኖ፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ እየፈጸመ ግፍ የተሠራበት ሰው በወዲያኛው ዓለም ይፈረድለታል ማለት ነው።

ጸሐፍትና ፈረሳውያን፤ እንዲሁም የአይሁድ የሃይማኖት ሰዎች ሁሉ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ይጠሉት የነበረው በቅናትና በምቀኝነት ነው። ይህም የሆነበት ምክንያት ጌታችን በትምህርቱና በተአምራቱ ሰዎች በአክብሮትና በፍቅር ወደ እርሱ ስለ ተሰበሰቡ ነው። እነዚያ ቀናተኞቹ የአይሁድ የሃይማኖት ሰዎች የሕዝቡን አክብሮትና ፍቅር ለራሳቸው ብቻ ለማስቀረት ይፈልጉ ነበር። ስለዚህም በጌታችን ላይ የሃይማኖት ሕግና ሥርዓትን በተመለከተ ምክንያት ፈልገው በማሳጣት በሕዝብ ዘንድ ተቀባይነት እንዲያጣ ለማድረግ መከራ ማድረጋቸውን ቀጠሉ። በዚህም መሠረት በሰንበት ቀን

በሽተኞችን በመፈወስ ሰንበትን ይሸራል በማለት፤ በመታጠብ አፍአዊ ሰውነትን ስለማጽዳት ጉዳይ ግድ የለውም በማለትና በሌሎችም እነዚህን በመሳሰሉ ጉዳዮች ያሳጡት ነበር። ጌታችን ግን ለከላቸው ሁሉ በቂ መልስ በመስጠት በየጊዜው አሳፍሮአቸዋል። ቀራጮችን እንደ ኃጢአተኞች ይቈጥሩበት ከነበሩት ምክንያቶች መካከል በዋቂና ከሚገዛቸው ክርማ መንግሥት ጋር ተባባሪዎች የነበሩ በመሆናቸው፤ ብዙዎቹ ቀራጮች ደግሞ በሕግ ከታዘዘው በላይ ያስከፍሉአቸው ስለነበረና ጨካኞች ስለነበሩ ነው። ስለዚህ ጸሐፍትና ፈረሳውያን በጌታችን ላይ ከሚያቀርቡት ክስና ወቀሳ መካከል ሌላው አይሁዳዊ እንደሚያደርገው ሁሉ ለምን እነዚህን ቀራጮችና ኃጢአተኞች አያበርርም የሚል ነበር። እርሱ ግን ቀራጮችንና ኃጢአተኞችን ይቀበል ነበር።

ከእነርሱም ጋር በማለድ ይቀመጥ ነበር። ስለዚህም የአይሁድ የሃይማኖት መሪዎች የከሰሱበት ዋነኛው ምክንያታቸው እርሱ ኃጢአተኞችን የሚቀበል ከሆነ እንደ እነርሱ ኃጢአተኛ ነው በማለት ነው።

በዚህም ምክንያት ነው ጌታችን የጠፋውን በግ ምሳሌ ያቀረበላቸው። እንደ ምሳሌው አባባል አንድ ሰው ከመቶ በጎች አንዱ በግ ቢጠፋበት ያልጠፉትን ዘጠና ዘጠኙን ትቶ የጠፋውን አንዱን በግ ለመፈለግ እንደሚሄድ ሁሉ ንስሐ ከማያስፈልጋቸው ከዘጠና ዘጠኝ ጻድቃን ይልቅ በንስሐ በሚመለሰው በአንዱ ኃጢአተኛ በሰማይ ደስታ ይሆናል ብሎአል። ጌታችንም ከመለኮታዊ ክብሩ ራሱን ዝቅ አድርጎ የሰውን ሥጋ በመልበስ ሕግማትንና ሞትን የተቀበለው ኃጢአተኞችን ለመታደግ ብሎ ነው። እርሱም በምሳሌ እንደተናገረው ሕመም ተኞች እንጂ ጤነኞች ሐኪም አያስፈልጋቸውም። እርሱም፡- እኔ ኃጢአተኞችን ወደ ንስሐ እንጂ ጻድቃንን ልጠራ አልመጣሁም ብሎአል (ሉቃ. ም.5፡31+32)።

ስለዚህ ጌታችን ወደዚህ ዓለም የመጣበት ዋናው ምክንያት በኃጢአት ጠፍተው የነበሩትን ሰዎች በንስሐ ለመመለስ በመሆኑ ጠፍቶ የተገኘውን በግ ምሳሌ ነገርአቸዋል።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ካቀረባቸው ምሳሌዎች መካከል የብልጉ መጋቢ ምሳሌ ይገኝበታል። መድኃኒታችን ደቀ መዛሙርቱ የእርሱን ትምህርት ለማስተማር ብቃት እንዲኖራቸው ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ትምህርቶችን ሁሉ ያስተምራቸው ነበር። በዚህም መሠረት ብብልጉ መጋቢ ምሳሌነት በዚህ ዓለም በእጃቸው ያለውን ሀብትና ንብረት በሚገባ እንዲጠቀሙበት አስተምሮአቸዋል። ይህም ንብረት የእነርሱ ሳይሆን የእግዚአብሔር ነው። እነርሱ ወኪሎች ብቻ በመሆናቸው በዚህ በውክልናቸው አጠቃቀሙን ማሳመር ይኖርባቸዋል። ብልጾችና ታማኞችም መሆን ይኖርባቸዋል። ይህንንም ደገና አድርጎ ሊያብራራላቸው ብሎ የብልጉን መጋቢ ምሳሌ ዘርዘሮ አስረዳቸው።

በዚህ ምሳሌ ውስጥ ሁሉም ነገር የእርሱ ስለሆነ እግዚአብሔር በሀብታሙ ሰው ይመስላል፤ ሰው ሁሉ በመጋቢው ይመስላል። ሰውም በመጋቢ የሚመ

በልበት ምክንያት በዚህ ዓለም ላይ ያለ ማንኛውም ንብረት የሰዎች ስላልሆነ ነው። ሰዎችም ከእግዚአብሔር በውክልና የተሰጣቸውን ሀብትና ንብረት በተገቢው መንገድ ሊጠቀሙበት፣ ሊሠሩበትና ፍሬያማ እንዲሆን ሊያርጉት ጎላፊነት አለባቸው። ይሁን እንጂ ብዙዎች ሰዎች እግዚአብሔር በዚህ ዓለም ላይ የሰጣቸውን ሀብትና ንብረት ተገቢ በሆነ መንገድ አያሠሩትም፤ አይሠሩ በትምም። ነገር ግን በከንቱ ሁሉንም ወይም ከፊሉን ያባክኑታል። ለነገው ለነፍሳቸው የመዳን ሳያስቡ ልክ እንደ ግላቸው ንብረት ቁጥረውት ለዓለማዊ ደስታና ምችት ያባክኑታል። በምሳሌው እንደተገለጠው ሀብታሙ ሰው ወኪሉ ገንዘቡን በከንቱ የሚያባክን መሆኑን በሰማ ጊዜ በውክልናው ሥር ስላለው ንብረት አቅርቦ እንዲተሳሰበው አስጠራው። ይህንንም ያደረገው ወኪሉ በውክልናው ታማኝ ሆኖ ስላልተገኘ ሊያባርረው ፈልጎ ነው። በዚህ ጊዜ ወኪሉ ጌታው ከሥራው ሲያባርረው የኑሮ ችግር እንዳይገጥመው የብልህነት ሥራ ሠራ፤ በዚያም ተመሰገነበት። የተመሰገነውም የጌታውን ገንዘብ ስላባክነ ወይም በጌታው ባለ ዕዳዎች በኩል ታማኝ ሆኖ ባለመገኘቱ ሳይሆን ለወደፊት ኑሮ ዋስትና የሚያስገኝለትን መንገድ በማመቻቸት ረገድ ብልህነት ሆኖ በመገኘቱ ነው። ይህም አሠራሩ ከእግዚአብሔር ሰዎች ይልቅ የዓለም ሰዎች በዓለማዊ ኑሮአቸው ብልህነት መሆናቸውን ያሳያል ብሏል። ይህም ማለት ለዓለማዊ ኑሮአቸው እንጂ ለመንፈሳዊ ወይም ለሰማያዊ ኑሮአቸው ማለት አይደለም።

ከዚያም ቀጥሎ ጌታችን «የዐመገ ገንዘብ ሲያልቅ በዘለዓለም ቤቶች እንዲቀበሉአችሁ በእርሱ ወዳጆችን ለራሳችሁ አድርጉ» ማለት በዚህ ዓለም ሀብት ወዳጆች አብጁ እሳችኋለሁ፤ ይህን ብታደርጉ ገንዘባችሁ አልቆባችሁ ባዶ እጃችሁን ብትቀሩ ወዳጆቻችሁ ለዘለዓለም በሚኖሩበት ቤት ይቀበሉ አችኋል ብሎአል። የዐመፅ ገንዘብ የተባለበትም ምክንያት እኛ በዚህ ዓለም ላይ በምንኖርበት ዘመን የሚኖረን ሀብት ሁሉ እግዚአብሔር ለእኛ በውክልና የሰጠንና በተገቢው መንገድ እንድንጠቀምበት የሚጠበቅብን እንጂ የእኛ የግላችን ሆኖ እንደምንም የምናባክነው መሆን የማይገባ በመሆኑ ነው። እንዲሁም በትንሽ የታመነ በብዙም የታመነ ነው፤ በትንሽ ያልታመነ ደግሞ በብዙም ያልታመነ ነው፤ በዐመገ ገንዘብ ካልታመናችሁ እውነተኛውን ገንዘብ ማን ዐደራ ይሰጣችኋል? በሌላ ሰው ገንዘብ ካልታመናችሁ የእናንተ የሆነውን ገንዘብ ማን ይሰጣችኋል? ይህም ማለት የዚህን ዓለም ሀብት በማስተዳደር የማትታመኑ ከሆናችሁ እውነተኛውን ሀብት ማን አምኖ ይሰጣችኋል? ደግሞም በሌላው ሰው ሀብት የማትታመኑ ከሆነ ለእናንተ የሚሆነውን ማን ይሰጣችኋል? ብሎአል። እውነተኛ ያልሆነው ወይም የዐመፅ ገንዘብ፣ ወይም የሌላ የሆነ እንጂ የራስ ያልሆነ ገንዘብ የተባለው በዚህ ዓለም ባለበት ጊዜ የሚኖረው ገንዘብ እግዚአብሔር በዐደራነት እንዲሠራበት ለሰው የሰጠው ሀብትና ገንዘብ ነው ለማለት ነው። ሰው በሚሞትበት ጊዜ ከዚያች ሀብትና ገንዘብ አንዳች እንኳ የእርሱ ስለማይሆን ባለቤትነቱም የእግዚአብሔር እንጂ የእርሱ አለመሆኑ ግልጽ ነው። እውነተኛ ያልሆነ የተባለውም ለዚህ ነው። ሰው ከሞተ በኋላ ሀብቱ ሁሉ የእርሱ እንዳልነበረ ይሆናል። እውነተኛው በረከትና

መንፈሳዊው ጸጋ ግን ዘለዓለም ነዋሪ የሆነው ሰማያዊ ሀብት ነው። ይህም በወዲያኛው ዓለም ዘወትር የሚደሰትበትና መቼም የማይጠፋ ነው።

እንግዲህ የእርሱ የራሱ ባልሆነው በሚጠፋውና እንደ ትንሹ በሚቆጠረው በዚህ ዓለም ገንዘብ የሚጠበቅበትን ተግባር ለማከናወን ታማኝ ሆኖ ካልተገኘ እንደምን አድርጎ ለሰማያዊው ሀብት የተገባ ሊሆን ይችላል?

ሰው ለሁለት ጌታ መገዛት እንደማይችል ሁሉ በዚሁም ዐይነት ማንም ሰው በአንድ ላይ ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ ሊገዛ አይችልም። በገንዘቡ ምን ማድረግ እንደሚገባው እግዚአብሔር የሚጠበቅበት ሰው የሚጠበቅበትን ተግባር ሳይፈጽም ቢገኝ ያ ሰው እግዚአብሔርን ትቶ ገንዘብን እንደማምለክ ይቆጠርበታል። ገንዘብን ማምለክ ደግሞ እንደ ጣዖት አምልኮ ስለሚቆጠር መጀመሪያውንና ታላቁን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ማፍረስ ነው።

ታማኝ ሆኖ ያልተገኘው መጋቢ የተመሰገነው በብልህነቱ ነው እንጂ እምነተቢስ በመሆኑ አይደለም። እንደ እባብ ብልህነት እንደ ርግብ የዋሆች ሁኑ ሲል እንደ እባብ ተንኩለኛ ሁኑ ለማለት አይደለም። አንድ ሰው አንበሳ ነው በሚባልበት ጊዜ እንደ አንበሳ ጉበዝ ነው ለማለት ነው እንጂ እንደ አንበሳ አውሬ ነው ለማለት አይደለም። ስለዚህ እምነተቢስ መጋቢ የተመሰገነው በብልህነቱ ነው እንጂ እምነተቢስ በመሆኑ አይደለም።

ጥያቄዎች

1. መጨነቅ የማይገባ ለመሆኑ ጌታችን ያቀረባቸው ሁለት ምሳሌዎች ምን ናቸው?
2. በዚህ ትምህርቱ ጌታችን ከመጨነቅ ይልቅ አማራጩ ምን እደሆነ ገለጠ?
3. ጌታችን ስለ ጠባብዋ በር የተናገረው ምን ስለ ተጠየቀ ነው?
4. በጠባብዋ በር የሚገቡት ሰዎች ብዛት ምን ያሽል ነው?
5. ለመግባት የሚፈልጉት ሰዎች ምን ያሽል ናቸው?
6. በር ለሚያንኳኩት ጌታ ምን ይላቸዋል?
7. እነርሱስ ምን ይላሉ?
8. በማእድ ይቀመጣሉ የተባሉት እነማን ናቸው?
9. መጥምቁ የሐንሰ ደቀ መዛሙርቱን ወደ ጌታችን የላካቸው ምን በሰማ ጊዜ ነው?
10. የላካቸውስ ምን ብሎ ነው?
11. መልእክተኞቹ በመጡ ጊዜ ጌታችን ምን አደረገ?
12. ለእነርሱስ ምን አላቸው?
13. መልእክተኞቹ ከሄዱ በኋላ ጌታችን ስለ የሐንሰ ምን አለ?

14. ጌታችን በሰንበት ቀን በምክራብ ስለፈወሳት ሴት የተቋጣው ማነው?
15. ጌታችንን ለእርሱ ምን መልስ ሰጠው?
16. ጌታችንን ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው እንዴት ፈወሰው?
17. ፈሪሳውያን የዳነውን ሰው ምን ብለው ጠየቁት?
18. እርሱስ ምን ብሎ መለሰ?
19. በዚህ ፈውስ ምክንያት ፈሪሳውያን እንዴት ተለያዩ?
20. ፈሪሳውያን የዳነውን ሰው ምን አስተያየት ጠየቁት?
21. እርሱስ ምን መልስ ሰጣቸው?
22. ፈሪሳውያን ዐይነት ያየለትን ሰው ለምን ከምክራብ አስወጡት?
23. በሀብታሙ ሰውና በድኻሙ አልዓዛር ምሳሌ ታሪክ ውስጥ አልዓዛር ይመዳ የነበረው ምንድነው?
24. ድኻሙ አልዓዛር በምት ጊዜ በምን ወዴት ተወሰደ?
25. ሀብታሙ ሰው ከሞተ በኋላ የት ሆኖ ነው አብርሃምን የጠራው?
26. አብርሃምን ምን ብሎ ለመነው?
27. እርሱስ ምን ብሎ መለሰለት?
28. ከዚያስ በኋላ ምን ሌላ ልመና ለመነው?
29. አብርሃምስ ምን መልስ ሰጠው?
30. ሀብታሙ ሰው ከሞት የተነሣ ሰው ቢነግራቸው ያምናሉ ላለው ሐሳብ አብርሃም ምን መልስ ሰጠው?
31. ጠፍቶ ስለተገኘው በግ ምሳሌ ተናገር?
32. ምን ሲሆን ነው በሰማይ ደስታ ይሆናል የተባለው?
33. ለሀብታሙ ሰው ስለመጋቢው ምን ተነገረው?
34. ስለዚህ ሀብታሙ ሰው መጋቢውን ምን አለው?
35. በዚህ ጊዜ መጋቢው ምን አሰበ?
36. አሰባስ ምን አደረገ?
37. ሀብታሙ ሰው እምነተኪሱን መጋቢ ስለምን አመሰግነው?
38. በዚህ ዓለም ሀብት ወዳጆችን አብጁ ሲል ለምን እንዲጠቅም ብሎ ነው?
39. ምን እንበላለን? ምን እንለብላለን ብላችሁ አትጨነቁ ማለት ምንም ሥራ አትሥሩ ማለት ነው?
40. ዝም ብሎ መጨነቅ ከምን ይቋጠራል?
41. ምግብና ልብስ ከምን ጋር ሲነጻጸሩ ነው እንደ ትንሽ ነገር የሚቋጠሩት?

42. የሚድኑ ጥቂቶች ናቸውን ብሎ የጠየቀው ሰው ወዳጅ ቢሆን የጥያቄው ዓላማ ምን ሊሆን ይችላል?
43. ጠላት ከሆነስ ዓላማው ምን ሊሆን ይችላል?
44. ጌታችን ግን ለጥያቄው የሰጠው ምን ዐይነት መልስ ነው?
45. ወደ መዳን የሚያስገባው በር ጠባብ የሆነው በምን ምክንያት ነው?
46. ከጌታችን ጋር በአንድ ማእድ የበሉ ሁሉ የሚድኑ ላለመሆናቸው ምሳሌ ስጥ።
47. የጌታችንን ትምህርት ያዳመጡ ሁሉ የሚድኑ ላለመሆናቸው ምሳሌ አቅርብ።
48. ፊተኞች ጓለኞች፣ ጓለኞች ደግሞ ፊተኞች ይሆናሉ ያለው ምን ለማለት ነው?
49. ነቢያት ዓለምን ለማዳን ይመጣል ብለው ትንቢት የተናገሩለት ክርስቶስ እርሱ መሆኑን የሮሐንስ ደቀ መዛሙርት የተጠራጠሩት ለምንድን ነው?
50. መጥምቁ የሮሐንስ ሁለት ደቀ መዛሙርቱን ወደ ጌታችን የላከበት ዋና ዐላማ ምንድነው?
51. እነዚያ መልእክተኞች ምን አረጋግጠው ተመለሱ?
52. የሮሐንስ ደቀ መዛሙርት ከሄዱ በኋላ ጌታችን ስለ የሮሐንስ የተናገረው ግግር ምንን ያመለክታል?
53. ከሴቶች ከተወለዱ ሰዎች መካከል የሮሐንስን የሚበልጠው እንደሌለ ከተናገረ በኋላ፣ ነገር ግን በመንግሥተ ሰማይ የሚያንሰው ይበልጠዋል ለሚለው ሁለት ትርጓሜዎች አቅርብ።
54. ጌታችን እንዲፈውሳት ሳትለምነው አዝናላት የፈወሳት ሴት በሽታዋ ምን ነበር? በምንስ ምክንያት?
55. በሽታው ከያዛት ስንት ጊዜ ሆኖአት ነበር?
56. ጌታችን ያቺን በሽተኛ የአብርሃም ልጅ ነች ማለቱ ምንን ያመለክታል?
57. እንዲፈውሳት ሳትለምነው መፈወሱ የትኛውን የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ያመለክታል?
58. የዚህች ሴት ሕመም ታሪክ የሚያስተምረን ታላቅ ቁም ነገር ምንድን ነው?
59. ጌታችን ተአምራት የወራባቸው ምክንያቶች ምን ምን ናቸው?
60. ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው እንዲያይ ማድረጉ ምንን ያረጋግጣል? በምን ምክንያት?

61. ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው ባዩ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ጌታችንን ምን ብለው ጠየቁት?

62. እርሱስ ምን መልስ ሰጣቸው?

63. ዕውር ሆኖ ተወልዶ የነበረውን ሰው ፈረሳውያን መላለሰው የጠየቁት በምን ምክንያት ነው?

64. የድኻው አልዓዛርና የሀብታሙ ሰው ምሳሌ እውነተኛ ታሪክ ነው የሚያሰኙት ምክንያቶች ምን ምን ናቸው?

65. የሀብታሙ ሰው ስም ያልተነገረው በምን ምክንያት ነው?

66. በዚህ የምሳሌ ታሪክ ውስጥ የምናስተውላቸው ሰባት ጉዳዮች ምን ምን ናቸው?

67. የአይሁድ የሃይማኖት ሰዎች ጌታችንን የሚጠሉበት ምክንያት ምን ነበር?

68. በመጥላታቸው ምክንያትስ ምን ያደርጉ ነበር?

69. አይሁድ ቀራጮችን የሚጠሉአቸው በምን ምክንያት ነበር?

70. ጌታችን ሕመምተኞች እንጂ ጤነኞች ሐኪም አያስፈልጋቸውም ያለው በምን ምክንያት ነው?

71. በብልጽ መጋቢ ምሳሌ ውስጥ በሀብታሙ ሰው የሚመሰለው ማነው? ለምን?

72. በመጋቢው የሚመሰለው ማነው? ለምን?

73. በዚህ ምሳሌ ላይ የዐመፃ ገንዘብ የተባለው የቱ ነው?

ምዕራፍ 4

ቤተ ክርስቲያን

ቤተ ክርስቲያንና ምእመናን

ቀደም ተብሎ በአንደኛ ክፍል መጽሐፍ በምዕራፍ አራት ላይ ቤተ ክርስቲያን ለሚለው ቃል ትርጉም በተሰጠበት ጊዜ ቤተ ክርስቲያን አራት ትርጉሞች እንዳሉአት ተገልጾ ነበር። እነዚህም ትርጉሞች፡- ምእመናን፣ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች፣ የቤተ ክርስቲያን አስተዳደርና ሕንጻ ቤተ ክርስቲያን ናቸው።

ትምህርቱን ግልጽ ለማድረግ በዚህ አሁን በያዝነው ምዕራፍ ውስጥ የሚቀርበው ትምህርት በምእመናንና በቤተ ክርስቲያን መሪዎች፣ እንዲሁም በቤተ ክርስቲያን አስተዳደር መካከል ያለውን ግንኙነት በተመለከተ ነው።

በዚህም መሠረት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ወይም አስተዳደሩ ለምእመናን ወይም ለሕዝብ ክርስቲያኑ የሚያቀርቡአቸው ግልጋሎቶች ምን ምን ተብለው ሊዘረዘሩ ይችላሉ? ከእነዚህ ግልጋሎቶች መካከል ሰባቱ ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን፣ የሃይማኖት ትምህርት፣ ችግሮችን መርዳት፣ ያዘኑትን ማጽናናት፣ የተጣሉትን ማስታረቅ፣ በራሷ መስጠት፣ ጸሎተ ቅዳሴንና ሌሎች ልዩ ልዩ ጸሎቶችን ማካሄድ ይገኙባቸዋል። እነዚህም ግልጋሎቶች በተለያዩ የክህነት ደረጃ የሚቀርቡ ናቸው።

ምእመናን ወደ ክርስትናው ማጎበረሰብ የሚገቡበት መታወቂያቸው ጥም ቀት ነው። በጥምቀትም አማካይነት የተለያዩ መንፈሳውያን ጸጋዎች ይገኛሉ።

ሰው በሚጠመቅበት ጊዜ ከተወረሰውም፣ ከተፈጸመውም ጋጢአት ይቅር የመባል ጸጋ ቢያገኝም ከሥጋችን ደካማነት የተነሣ ጋጢአት እንዳገኛለን በጸላኤ ሠናይ ላይ ብርታት የሚሰጠንን መንፈስ ቅዱስን የምንቀበልበት የሚሮን መቀባት ሥነ ሥርዓት የምታከናውንልን ቤተ ክርስቲያን ነች።

የተቀደሰውን የጌታችንን ሥጋና ደም በመቀበል የጋጢአት ስርየትና ከጌታችን ጋር ኅብረት የምናገኘው በቤተ ክርስቲያን የቅዳሴ ጸሎት አማካይነት ነው።

ከህፃናት ለምእመናን የተለያዩ አገልግሎቶች እንዲሰጡ ለማድረግ በጳጳሳትዋ አማካይነት የምትሰይማቸው ቤተ ክርስቲያን ነች።

ባለና ሚስት በጋብቻ እንዲጣመሩ የተከለሉ ሥነ ሥርዓት የምታከናውነው ቤተ ክርስቲያን ነች።

ለሥጋ ሕመም ፈውስና ለጋጢአት ስርየት የሚፈጸመውን የቀንዲል ጸሎት ሥነ ሥርዓት የምታከናውነው ቤተ ክርስቲያን ነች።

የሃይማኖት ትምህርት፡- ቤተ ክርስቲያን የሃይማኖት ትምህርትዋን ለምእመናንዋ የምታቀርበው በጳጳሳትዋና በቀሳውስትዋ አማካይነት ነው። ለዚህም የሐዋርያት ትምህርት የሆነው መጽሐፈ ዲድስቅልያ ምን እንደሚል እንመልከት።

«ኤጲስ ቀዳስ ሆይ፣ የመጻሕፍትን ቃላት ሁሉ ተርጉም! በቅዱሳት መጻሕፍት ብርሃንም ሕዝባህን አርካ! ሕዝቡም በትምህርትህ ብዛት ይበለጽጋል። ጌታችን ለደቀ መዛሙርቱ እንዳለው ብርሃን ከአናንተ ጋር እስካለ ድረስ በብርሃን ተመላለሱ» (ዲድስቅልያ አንቀጽ 3)።

«ምእመናን ሆይ፣ ቀሳውስት በእግዚአብሔር እምነት ላይ በቂ ዕውቀት ያላቸው አስተማሪዎች ይሁኑ። እነርሱም ከእኛ ተቀብለው እውነተኛውን እምነት ያስተምሩለችኋል! ጌታም እኛን እንድናስተምር በላከን ጊዜ፡- ወደ ዓለም ሕዝብ ሁሉ ሂዱ! በሐብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው የእኔ ደቀ መዛሙርት አድርጉአቸው። ያዘዘኋችሁንም ሁሉ እንዲፈጽሙ አስተምሩአቸው! እነሆ እኔም እስከ ዓለም መጨረሻ ድረስ ሁልጊዜ ከአናንተ ጋር ነኝ ብሎናል» (ዲድስቅልያ አንቀጽ 6)።

በመጽሐፈ ዲድስቅልያ አንቀጽ 4 ላይ ተዘርዝሮ እንደተገለጠው ኤጲስ ቆጶስ ማለትም የቤተ ክርስቲያን መሪ የሆነው ሰው አንድ ኃጢአተኛ ወደ ጥፋት ሲሄድ ዝም ብሎ ማየት እንደሌለበት ከማዘዙም በላይ እርሱ ሳያስተምር ቀርቶ ኃጢአተኛው ኃጢአት በመሥራቱ ቢፈረድበትም እንኳ ኤጲስ ቆጶስ መምህሩ ማለትም የቤተ ክርስቲያን የበላይ ኅላፊው መላልሰ ባለማስተማሩና ኃጢአተኛውን ባለመመለሱ በኅላፊነት ይጠየቅበታል። የዲድስቅልያውም መጽሐፍ ይህን በሚልበት ጊዜ በትንቢት ሕዝቅኤል የተነገረውን አባባል ይጠቅሳል።

«የሰው ልጅ ሆይ፤ በአንድ አገር ላይ ሰይፍን በማመጣበት ጊዜ የሚሆነውን ነገር ሁሉ ለሕዝብህ ንገራቸው፤ የዚያች አገር ሕዝብ ቃፈር ሆኖ የሚጠብቅ ሰው ከመካከላቸው ይመርጣሉ፤ ጠባቂውም ጠላት ሲመጣ በሚያይበት ጊዜ ከአደጋ መጠንቀቅ የሚያስችል የመለከት ድምፅ ለሰዎች ሁሉ ያስማል።» ማንም ሰው ይህን የማስጠንቀቂያ ድምፅ ሰምቶ ባለማጤኑ ምክንያት ጠላት አደጋ ጥሎበት ቢሞት ጥፋቱ የራሱ ነው፤ ማስጠንቀቂያውን ባለማጤኑ ለሞት ያበቃው የራሱ ስሕተት ነው፤ ማስጠንቀቂያውን ቢያጤንማ ኖሮ ከጥፋት ባመለጠ ነበር፤ ነገር ግን ቃፈሩ ጠላት ሲመጣ እያየ የአደጋ ማስጠንቀቂያውን ድምፅ ሳያስማ ቢቀር ጠላት መጥቶ እነዚያን ኃጢአተኞች ሰዎች ይገድላል፤ እኔ ግን ስለ እነርሱ ደም ለመበቀል በኅላፊነት የምጠይቀው ጠባቂውን ነው። አሁንም የሰው ልጅ ሆይ፤ እነሆ፤ እኔ አንተን ለእስራኤል ሕዝብ ጠባቂ አድርጓለሁ፤ እኔ የምሰጥህን ማስጠንቀቂያ ሁሉ ለእነርሱ ማስተላለፍ አለብህ፤ ኃጢአተኛውን ሰው፡- ኃጢአተኛ ሆይ፤ በእርግጥ ትሞታለህ በምለው ጊዜ አንተ ከክፉ ሥራው እንዲመለስ ባታስጠነቅቀው ያ ሰው ኃጢአተኛ እንደሆነ በኃጢአቱ ይሞታል፤ ስለ እርሱም ሞት አንተን ራስህን በኅላፊነት ተጠያቂ አድርግላለሁ። ኃጢአተኛውን ሰው ከክፉ ሥራው እንዲመለስ ካስጠነቅቅኸው በኋላ፤ ከክፉ ሥራው ሳይመለስ በኃጢአቱ ጸንቶ ቢሞት ግን አንተ ራስህን ከኅላፊነት ነጻ ታደርጋለህ» (ሕዝቃ:33፡2-9)።

የቢዩ አባባል ትርጓሜም፡- ሰይፍ በፍርድ፤ ድምፁ በወንጌል፤ ጠባቂው በኤጲስ ቆጶስ ይመሰላሉ። ኤጲስ ቆጶስ ቆጶስና ቀሳውስትም ያልተማረውን እንዲያስተምሩ፤ የተማረውን እንዲያጠናክሩት፤ ያጠፋትን እስኪመልሱ ድረስ መላልሰው እንዲያስተምሩ ታዘዘዋል፤ መላልሰው ቢያስተምሩ ምናልባት አንዳንዱ ኃጢአተኛ ከኃጢአቱ ይመለስ ይሆናል። ባይመለስም እነርሱ መላልሰው ስላስተማሩ በኃጢአቱ ለሚጠፋው ሰው በኅላፊነት አይጠየቁም (ዲድስቅልያ አንቀጽ 3)።

ኤጲስ ቆጶስም ምእመናንን እንደ ልጆቹ በመውደድ ዶሮ እንቀላሎችዋ ወደሚጩትነት እስኪለወጡና ከዚያም ራሳቸውን እስኪችሉ ድረስ በክንፎችዋ ሥር እንደምታቅፍ የፍቅርን ሥነ ምግባር ያስተምራቸው፤ እንደ ልጆቹም ይቀበላቸው። የጭካኔ ሳይሆን የአባትነት ተግዛጽ ይገሥጻቸው። በኃጢአታቸው እንዲያፍሩ ይገሥጻቸው እንጂ አፍረው ዳግመኛ እንዳይመጡ

አያድርጋቸው። ነገር ግን እነርሱ ወደ እርሱ ተመልሰው ቀጥ ብሎ የመሄድ ሁኔታአቸውን እንዲያስተካክሉ ያስተምራቸው። በኃጢአት የጠፋውን የተሰበረውን ሰው በማስተማር መድኃኒትነት እንደ ጥንቁቅ ሐዚም ይፈውሰው (ዲድስቅልያ:4)።

መጽሐፈ ዲድስቅልያ ለኃጢአተኛ እንክብካቤ ማድረግ እንደሚገባ ሊያመለክት እንዲህ ይላል፡-

«አንድ ሰው በባሕር ጸር ሲራመድ ቢያዳልጠውና አንተ እርሱን ለማግኘት እጁን ይዘህ ከባሕሩ ወደ ውጪ በመጉተት ፈንታ ወደ ባሕሩ ብትገፋና ብትጥለው ወንድምህን ገደልከው ማለት ነው፤ አንተ ማድረግ ያለብህ አዳልጦት ሊወድቅ የተቃረበውን ሰው እንዲድን መርዳት እንጂ እንዲጠፋ መተው አይደለም።»

ኤጲስ ቆጶስ ሆይ፤ ንስሐ የሚገባውን ሰው በማባረር የሕዝቡን ኃጢአት ችላ አትበል፤ ይህን ብቃደርግ የጌታህን መንጋዎች እንዲጠፋ ማድረግህ ነው። ይህም ከሆነ የሃይማኖት ስም ይሰደባል። አንተም፡- ብዙ እረኞች የወይኑን በታዩን አጥፍተዋል፤ ዕድል ፈንታዬንም ረግጠዋል እንደተባሉት እረኞች ትነቀሩለህ» (ዲድስቅልያ:4፡ኤ:፪:12፡፡10)።

ከላይ በተረቡት ገለጻዎች መሠረት ቤተ ክርስቲያን በመሪዎችዋና በተላውስትዋ አማካይነት ምእመናንን በትኩረት እንድታስተምር ይጠበቅባታል።

ትግረኞችን መርዳት፡- እንደ ዲድስቅልያ አባባል እርዳታ ለሚያስፈልጋቸው ትግረኞች ቤተ ክርስቲያን የምትረዳው በኤጲስ ቆጶስ አማካይነት ነው (አንቀጽ 5 እና 19)።

ቤተ ክርስቲያን ራስዋ እየተረዳች የምትኖር እስኪሆን ድረስ ከወይኑ አምጥታ ትግረኞችን ትረዳለች፤ ተብሎ ይጠየቅ ይሆናል። በኦሪት ዘዳግም ምዕራፍ 26 ፡ 12 ላይ የተሰጠውን ትእዛዝ ተጥለን እንመልከት፡-

«በሦስተኛው ዓመት፤ ማለት በዐሥራት ዓመት ዐሥራትህን ሁሉ አጠናቅቀህ ከሰበሰብህ በኋላ በከተማህ ለሚገኙ ለሌዋውያን፤ ለመጻተኞች፤ ለሙት ልጆችና ባሎቻቸው ለሞቱባቸው ሴቶች ሰጥህ ጠግበው እንዲበሉ አድርግ» (ዘዳ:ም:26፡12)።

ይህንኑ አባባል መጽሐፈ ዲድስቅልያ ሲደግመው እንዲህ ብሏል።

«በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት ለቤተ ክርስቲያን የሚከፈሉት ዐሥራትና በኩራት ለእግዚአብሔር አገልጋዮች የተለዩ ይሁኑ፤ ለድሹች የሚመጣው ደግሞ በትክክል መከፋፈል ይኖበታል፤ እርሱም ለዕጻለ ማውታት ለመበለታት፤ ለመጻተኞችና ለትግረኞች መከፋፈል ይኖርበታል። ይህንንም በእጁ ችሎ የገባውን ገንዘብ በትክክልና ፍትሓዊ በሆነ መንገድ እንደየአስፈላጊነቱ አከፋፍሎት» (ዲድስቅልያ አንቀጽ 5)።

ሰለዚህ ቤት ክርስቲያን ድኸችን የምትረዳው ምእመናንን ወከላ ከምእመናን በሚመጣው ገንዘብ ነው።

ያዘኑትን ማጽናናትና የተጣሉትን ማስታረቅ፡- ቤተ ክርስቲያን በካህናት ቀላ መካይነት በሐዘን ላይ ያሉትን ምእመናን እንድታስተዋዝን፤ የተጨነቁትን እንድታጽናና፤ የተጣሉትን እንድታስታርቅ ታዝዛለች። በዚህም መሆኑን ተጸጽቶ በገሰሐ የሚመጣውን ኃጢአተኛ አይዞህ በርታ ብላ በማበረታታት እንድትቀበለው የሐዋርያት ትምህርት የሆነው ዲድስቅልያ ያሳስባል። ስለእነዚህ ጉዳዮች በዲድስቅልያው አንቀጽ 8 ውስጥ ከታዘዙት ትእዛዞች መካከል በአጠቃላይ የሚከተሉት ጉዳዮች ይገኛቸዋል።

ከተወለደበት አገር ርቆ በመሄድ የአባቱን ገንዘብ ከዘማውያን ጋር እንዳባከነውና ገንዘቡንም ከጨረሰ በኋላ ተቸግሮ ከዐማማዎች ምግብ እንኳ ለመብላት ቢፈልግ ያን ምግብ የሚሰጠው እንዳጣው ልጅ ዐይነት አንድ ሰው ተመልሶ የገሰሐ ፍሬ ቢያሳይ እርሱን ተቀበሉት። ያም ልጅ በገሰሐ ወደ አባቱ ተመልሶ አባቱ ሆይ በሰማይና በአንተ ፊት በድዩአለሁና ልጅህ ልባል አይገባኝም ባለው ጊዜ ነው አባቱ በፍቅር የተቀበለው።

በዚሁ በመጽሐፈ ዲድስቅልያ አንቀጽ 8 ውስጥ ሐዋርያው ቅዱስ ጲጥርስ ያቀረበው ትምህርት ይነበባል።

በመካከላችሁ የሚኖር ከፋቴን ትታችሁ እያንዳንዱ የሌላውን በደል ይቅር ይበል። እርስ በርሳችሁ ይቅር ተባባሉ። እኔ ጲጥርስ ወንድሜ ቢበድለኝ ለገንዘብ ይቅር ልበለው ሰባት ጊዜ ነውን ብዬ ጌታን ለጠየቅሁት ጥያቄ ሰባት ጊዜ ብቻ አልላሁም፤ ሰባ ጊዜ ሰባት ነው ብሎ መልሶልኛል። ጌታችንም በዚህ አባባሉ በደቀ መዛሙርቱና በወንድሞቻቸው መካከል ምንም ዐይነት ቴም፤ ጥላቻና ከቶ በሚት እንዲኖር የማይረዳ ሙሉን ያመለክታል። ጌታችን ሰዎችን የሚያስታርቁ የእግዚአብሔር ልጆች ስለሚሰሩ ብፁዓን ናቸው ባለው መሠረት የተጣሉትን፤ የተቀያየሙትንና የተከራረፉትን አስታርቆ የማይሰማሙትንም እንዲሰማው አድርገው።

ኤጲስ ቅዱሱም የሁለቱን ጠበኞች ተዳይ በዳኝነት በሚያይበት ጊዜ ቀሳውሕትና ዲያቆናትም ከእርሱ ጋር እንዲሆኑ ያድርግ።

መባረክ፡- መባረክ ሲባል እንደየጉዳዩ አመጣጥ የተለያዩ ትርጉሞች አሉት።

1. ልዩ ልዩ ድርጊቶችን በማድረግና ጸሎትን በመጸለይ ሰዎችን፤ ቦታዎችን፤ ወይም ዕቃዎችን ለእግዚአብሔር የተለዩ ማድረግ መቀደስ ወይም መባረክ ይባላል። ለምሳሌ አዲስ ቤተ ክርስቲያን ተመሥርቶ በዚያ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የአምልኮ ሥርዓት ከመጀመሩ በፊት አንድ ጳጳስ ይባር ከዋል። ወደ ሌላው ሥርዓት መለስ ያልገ እንደሆነ ደግሞ ለምሳሌ ገጉሥ ሕዝቅ ያሰ ሌዋውያንን ቤተ መቅሱን እንዲያገዱ፤ እንዲቀድሱት ማለት ሌሎች ነገሥታት አርክሰውት ስለነበረ እንደገና ለእግዚአብሔር አምልኮ ቦታነት

መንፈሳዊ ብቃት እንዲኖረው በጸሎትና በድርጊት እንዲባርኩት አደረጋቸው (2ኛ ዘኢ.መ.ም.29)። እንዲሁም ጳጳሮችና ሙሀራን ለባባሳቸው በአገልግሎት ባላቸው ቤተ ክርስቲያን ሁሉም ሲጸሙና እግዚአብሔርን ሲያመልኩ፤ ስለመንፈስ ቅዱስ «እኔ ለመረጥኋቸው ሥራ በርካታና በውልገ ለዩልኝ እላቸው»። እነርሱም የመንፈስ ቅዱስን ቃል በግንኙነት ከጸሎትና ከጸሎት ለጸሎት ውጭ ከሚኖሩት በኋላ አሰናበቱታቸው። ይህም ማለት ባርክው አሰናበቱታቸው ማለት ነው (የሐ.ሥ.ም.13ቀ.1-3)። እንዲሁም ካህኑ አዳዲስ ንዋያት ቅድስትን በጥቅም ላይ ከማዋሉ ከቅዱሴው ጸሎት በፊት በንዋያት ቅድሳቱ ላይ ጸልዮ ይባርካቸዋል (ሥርዓተ ቅዱስ)።

2. እግዚአብሔር ለሰው ልጆች በረከቱን ይሰጥ ዘንድ የብሉይና የሐዲስ ኪዳን ካህናት የሚያቀርቡት ጸሎት፤ ለአርንፍ ልልጆቹ የተሰጠ በረከትን የመስጠት መመሪያ፡-

«እግዚአብሔር ይባርክህ፤ ይጠብቅህም፤ እግዚአብሔር የፈቱን በርሃን ያብራላህ፤ ይራራላህም፤ ሰላሙንም ይስጥህ» (ዘጉ.ም.6ቀ.22-26)። ሐዲስ ኪዳን፡- «የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ፤ የእግዚአብሔር ፍቅር፤

የመንፈስ ቅዱስ ኅብረት ከሁላችሁ ጋር ይሁን» (2ኛ.ቆሮ.ም.13ቀ.14)።

3. ካህናት ከእግዚአብሔር በተሰጣቸው ሥልጣን በእግዚአብሔር ስም ይባርካሉ። ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ይህን ሥልጣን ሲሰጥ እንዲህ ብሎአቸዋል፡-

«በእውነት እላችኋለሁ፤ በምድር የምታሰሩት በሰማይ የታሰረ ይሆናል፤ በምድር የምትፈቱት በሰማይ የተፈታ ይሆናል» (ማቴ.ም.18ቀ.18)።

በዚህም መሠረት ካህናት ለመእመናን አስፈላጊውን ምክርና መንፈሳዊ ትእዛዝ ከሰጡና ትእዛዙም ተግባራዊ ከሆነ በኋላ ኃጢአትን በማስተሰረድ ሥጋ ወደሙ እንዲቀበሉ ይፈቅዳላቸዋል። ይህም ኃጢአትን የማስተሰረድ በረከት የተሰጠው ለካህናት ብቻ መሆኑን አንዘንጋ።

በእግዚአብሔር ስም የመባረክ ትርጉሞች አሉ። ለምሳሌ ሰው እግዚአብሔርን ይባርካል ሲባል እግዚአብሔርን ያመሰግናል ማለት ነው። አንድ አባት ልጁን፤ ወይም አንድ ተራ ምእመን ሌላውን ሰው ይባርካል ሲባል ይመርቃል ማለት ነው። እንጂ በትክክለኛ ትርጉሙ ይባርካል ማለት አይደለም። ይህን አባባል በፍትሕ ነገሥት አንቀጽ 5ቀ.50 ላይ ብንመሰክት «ኤጲስ ቅዱስ ይባርካል እንጂ አይባርክም፤ እንዲሁም በአንቀጽ 6ቀ.12 ላይ ደግሞ «ቀስ ይባርካል እንጂ አይባርክም» ተብሎ ይገኛል።

አንዳንድ ካህናት ያልሆኑ ምእመናን ዕድሜ ሳይላቸው ማንንም ተባረከ እግዚአብሔር ይባርክሃል ማለታቸው ትክክል አለመሆኑን ሊገነዘቡት ይገባል።

ጸሎተ ቅዳሴንና ሌሎችን ጸሎቶች መምራት፡- እንደሚታወቀው ጸሎት በአጠቃላይ በግልና በተባበሩት ጸሎት ይከፈላል። የግል ጸሎት ሲባል አንድ ግለሰብ በቤተ ክርስቲያን ወይም በሌላ ቦታ ሆኖ በግሉ የሚያካሄደው ጸሎት ሲሆን የተባበሩት ጸሎት ግን በካህናት መሪነት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በተባበሩት የሚካሄድ ነው።

ለምሳሌ ክርስቲያኖች ምእመናን ሁሉ በእሑድ ቀንና በተለያዩ በዓላት ቀናች ወደየ አብያተ ክርስቲያን የሚሄዱት በካህናት መሪነት በሚካሄደውን የቅዳሴ ጸሎት ላይ ተሳታፊ ለመሆን ነው።

ለሀገሪቱና ለሕዝብዋ ደኅንነት፣ ብልጽግናና ሰላም በቅዳሴ፣ በምህላና በማገሌት ምስጋና የዘወትር ጸሎትዋን ለእግዚአብሔር የምታቀርበው ቤተ ክርስቲያን ነች።

ቀደም ተብሎ እንደተገለጠውም በጸሎት አማካይነት የምሥጢራትን ጸጋ ለምእመናን ታበረክታለች። ከምእመናንም መካከል ሰዎች ከዚህ ዓለም በሞት በተለዩ ቍጥር የጸሎተ ፍትሐትን አገልግሎት ትሰጣለች።

ጸሎቶችም እነዚህ ከላይ የተዘረዘሩት ብቻ ሳይሆኑ የሰዓታት፣ የነገህና የሠርክ እንዲሁም ሌሎች የጸሎት ዐይነቶች አሉ። በእነዚህም ጸሎቶች አማካይነት ስለ ሀገርና ስለሕዝብ ደኅንነት ሳይጸለይ አይታለፍም።

እነዚህ ከላይ የተገለጡት ዝርዝር ሐሳቦች የሚያመለክቱት ቤተ ክርስቲያን ለሕዝብ ክርስቲያኑ ምእመናን የምታቀርባቸው ግልጋሎቶች ሲሆኑ ምእመናንስ ለቤተ ክርስቲያን የሚያቀርቡት ግልጋሎት አለ? ወይስ የለም? የሚያቀርቡት ግልጋሎት አለ የሚባል ከሆነስ ቤተ ክርስቲያን ከምእመናን የምትጠበቀው ግልጋሎት እንደምን ያሉትን ነው?

በቤተ ክርስቲያን የምእመናን ግራ፡- በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ያሉት የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች አበዛኛዎቹ ያላቸው ዕውቀት የሃይማኖት ትምህርት ነው። ለተሰለፉበትም ሥራ የሚጠቅመው ይኸው የሃይማኖት ትምህርት ነው። ቤተ ክርስቲያኒቱ ግን ከመንፈሳዊ ትምህርቱና ከጸሎቱ ሌላም የሚያስፈልጓት ነገሮችና እንዲያውም እነዚሁን ተግባሮችን ያለ ችግር ለማካሄድ እንድትችል የሚረዳዋት ሰዎች መኖር ይኖርባቸዋል። የቤተ ክርስቲያኑ ሕንጻና አጥር ጥገና ሲያስፈልጋቸው የምሕንድስና ሙያ ያለው አማካሪ ያስፈልጋል። ለንግድ ሳይሆን ለሥራዋ መቃናት አንዳንድ የልማት ዕቅዶችን ስታቅድ የምጣኔ ሀብትና የንግድ ሙያ ያለው አማካሪ ያስፈልጋል። በልማቱ ውስጥ ለተሠማሩትና በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ለሚያገለግሉ ሠራተኞች አስተዳደራዊ መዋቅር ለማዘጋጀትና በዚያ ለመመራት ከተፈለገ የአስተዳደር ሙያ ያለው አማካሪ ያስፈልጋል። ከዚያም ሁሉ በላይ ሠራተኞችዋን የማስተዳደር፣ ትምህርት ቤት የመከፈትና ነጻያንን የመርዳት ተግባርዋን ያለ ችግር ለማራ

መድ የግድ በቂ ገንዘብ ያስፈልጋታል። ዋነኛው የገቢ ምንጭዋ ደግሞ ከምእመናን የሚሰበሰበው የሙዳዩ ምጽዋት፣ የዐሥራትና የሰለት ገንዘብ ነው። ምእመናንም ይህን የዐሥራት ግዴታ ለመክፈል የግድ ቀስቃሽ ያስፈልጋቸዋል። በትእዛዙ መሠረት ሁሉም ግዴታውን ከከፈለ ደግሞ ገቢው ጥቂት ስለማይሆን የገንዘብ ጉዳይ ባለሙያ የሚሆን አንድ የፋይናንስ አማካሪ ያስፈልጋል። ስለዚህ እነዚህን የመሰሉ ባለሙያዎች የሚገኙት ከቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች መካከል ሳይሆን ከምእመናን መካከል ሲሆን ቤተ ክርስቲያን ደግሞ የሁሉም እንጂ የካህናት ብቻ ሰላልሆነች ምእመናን በምክርም ሆነ በሙያቸው እንዲያገለግላቸው ያስፈልጋል። የምእመናንን ግዴታ በተመለከተ መጽሐፈ ዲድስቅልያ ምን ይላል?

«የተመረጠች የእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን ምእመናን ሆይ፣ ስሙ-1 ሕዝቡ በመጀመሪያ የእግዚአብሔር ሕዝብ፣ ምርጥ ሕዝብ ይባላ ነበር፤ እናንተም አሁን በሰማይ የተመዘገበችው የእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን፣ የእግዚአብሔር መንግሥትና ካህናት፣ ንጹሕ ሕዝብ፣ የጌታ ሕዝብ፣ ታላቋ ቤተ ክርስቲያን፣ አማኝዋ ቤተ ክርስቲያን ናችሁ። በመጀመሪያ የተነገረውና እኛም ደግመን የምንነግራችሁ ከቀድሞ ጀምሮ ስለት፣ ዐሥራትና በኩራት ለኢየሱስ ክርስቶስ ካህናት እንዲቀርቡ የተወሰነ መሆኑን ነው» (ዲድስቅልያ አንቀጽ 6)።

«ወንድሞቼችን ምእመናን ሆይ፣ ቍርባናችሁን አምጥታችሁ የካህናት አለቃ እንደመሆኑ ለኤጲስ ቆዳሱ በቀጥታ በእጃችሁ ወይም በዲያቆናት አማካይነት አስረክቡት! የምታስረክቡትም ልታመጡ የሚያስፈልጋችሁን በኩራት፣ ዐሥራትንና ስእለትን ነው። እርሱም ችግረኞችን በትክክል ስለሚያውቃቸው በትክክል እንዲከፋፈል ያደርጋል» (ዲድስቅልያ አንቀጽ 6)።

ለማጠቃለል ያኽል የቤተ ክርስቲያንና የምእመናን አብሮ መሥራት የሚታየው ቤተ ክርስቲያን ሃይማኖታዊ ተግባሮችን በምታከናውንበት ጊዜ ምእመናን ደግሞ የቲክኒክና የገንዘብ እርዳታ በማድረግ አስተዋፅኦ ያደርጋሉ።

የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን

ተፍጻሚነት ሰማዕት ቀዱስ ጴጥሮስ፡- የቅዱስ ጴጥሮስ አባት ከአስከንድርያ ትላልቅ ካህናት አንዱ ሲሆን ስሙም ታኦዞስቶስ ይባላ ነበር። የእናቱ ስም ደግሞ ሶፊያ ይባላ ነበር። እነዚህ የተፈጻሚነት ሰማዕት ወላጆች እግዚአብሔርን በጣም ይፈሩ የነበሩ ሰዎች ሲሆኑ ልጅ ሳይወልዱ ብዙ ጊዜ ቈይተው ነበር። ሐምሌ 5 ቀን በሚውለው በቅዱስ ጴጥሮስና በቅዱስ ጳውሎስ በዓል እናቱ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄዳ ልጆቻቸውን የታቀፉ ሴቶች ባየች ጊዜ በጣም አዘነችና በማልቀስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ልጅ ይሰጣት ዘንድ ተማጠነችው። በዚያችው ሌሊት ጴጥሮስና ጳውሎስ ተገልጠውላት ጸሎትዋ ተቀባይነት ማግኘቱንና ወንድ ልጅ ወልዳ ጴጥሮስ የሚል ስም እንደም

ታወቀለት ገለጻለት። ወደ ፓትርያርኩ ሄዳ እንዲባርካትም ነገሩ አት። ከእንቅ ልፍዋም እንደነቃች ለባልዋ ነግራው ባየችው ራእይ ደስ ተሰኘ። ከዚያም ወደ ፓትርያርኩ ሄዳ የራእዩን ዝርዝር ከገለጸችለት በኋላ እንዲጸልይላት ለመነ ችው። እርሱም ጸለየላትና ባረካት። ከጥቂት ጊዜም በኋላ ይህን ቅዱስ ጴጥሮስን ወለደች። አባትና እናቱም ልክ በሰባት ዓመቱ ለዝሊዩ ሳመኑል እንደተደረገው ለፓትርያርኩ ታላና አስረከቡት። እርሱም ልክ እንደ ግል ልጁ በማሳደግ መንፈሳዊ ትምህርት ቤት አስገባው። በትምህርቱ በተለየም በስብከት እጅግ የበረታ ሆነ። ከዚያም አናጉንስጢስን ቀጥሎም ዲቁና ተሾመ። ከጥቂት ጊዜም በኋላ የቅስና ማዕረግ ተሾመ። በቤተ ክርስቲያንም አስተዳደር ጉዳይ ፓትርያርኩን ይረዳ ጀመር።

ፓትርያርኩ ታላና ከእርሱ በኋላ ጴጥሮስ በእርሱ ቦታ እንዲተካ በመናዘዝ ከዚህ ዓለም በሞት ተለየ። በማርቆስ መንበር ላይ በተቀመጠ ጊዜ በትምህርቱ ለቤተ ክርስቲያን ብርሃንን አበራ።

በዚህ ፓትርያርክ ዘመን በአንጾኪያ አንድ ሁለት ወንዶች ልጆች የነበሩት ትልቅ ባለ ሥልጣን ወደ ጣዖት አምላኪነት ለመመለስ ከዲዮቅልጥያሮስ ጋር ስምምነት አድርጎ ነበር። የልጆቹ እናት በአንጾኪያ ልጆችዋን ለማስጠመቅ ስላልተቻላት ለዚህ ዐላማ ወደ እስክንድርያ አመራች። በመንገድ ላይ እያለች የባሕር ሞገድ ተነሣና በጣም የሚያስጋ መሰለ። በዚህ ጊዜ ያጅ እናት ልጆቿ ሳይጠመቁ ይሞቱባቸዋል ብላ በመስጋት በአብነት በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም ብላ በባሕሩ ውስጥ በመዘፈቅ ልጆችዋን አጠመቀችው። ሁለቱን ጡቶ ጅን በመብጣት በደምዋ አማካይነት የሁለቱን ልጆቿን ግንባሮች በመስቀለኛ አማተበችባቸው (ባረከቻቸው)። ከዚያ በኋላ ማዕበሉ ጸጥ ብሎ ከልጆችዋ ጋር በሰላም ወደእስክንድርያ ደረሰች። አንድ ቀን ከሌሎች ለጥምቀት ከቀረቡ ሕፃናት ጋር ልጆችዋን ለማጥመቅ አቀረበቻቸው። ፓትርያርኩ እነዚያን ልጆች ለማጥመቅ በሞከረ ቀጥር ውሃው እንደ ድንጋይ ይጠጥርበት ጀመር። ይህ ሁኔታ ሦስት ጊዜ ከተከሠተ በኋላ ጉዳይዋን እንድታስረዳ ብትጠየቅ በባሕሩ ማዕበል ጊዜ ምን እንዳደረገች ዘርዝራ አስረዳች። ስለዚህም እግዚአብሔርን አመስግኖ ቤተ ክርስቲያንም ያላት አንድ ጥምቀት ብቻ ነው አለ።

ከሐዲው አርዮስም የተነሣው በዚህ ቅዱስ ዘመን ነው። ከክሕደት ትምህርቱ ተመልሶ ንስሐ እንዲገባ ፓትርያርኩ መላላሶ መክሮት ነበር። እርሱ ግን ምክሩን ተቀብሎ ስላልተመለሰ አውግ። ከቤተ ክርስቲያን ጎብረት ለየው።

አርዮስ፣ ጣዖት አምላኪ ወደ ነበረው ወደ ንጉሥ መክሲሚያሮስ በላከው መልእክት፣ የእስክንድርያው ፓትርያርክ ጴጥሮስ ሰዎች አማልክታቸውን እንደያመልኩ ያሳድማል ብሎ ከሰሰው። በዚህ ጊዜ ንጉሡ በጣም በመቄጣት የፓትርያርኩን ራስ እንዲቈርጡ መልእክተኞች ላከ። መልእክተኞቹም ወደ እስክንድርያ በመሄድ ሕዝቡን ጨፈጩት። አብዛኛውን የግብጽ አገር አፈራረሱ፤ ገንዘቡን ዘረፉ፤ ሕፃናትንና ቤቶችን ማረኩ፤ የገደሉትም ሰው ብዛት ስምንት መቶ አርባ ሺህ ደረሰ። እኩሌታውን በሰይፍ፣ ሌላውን ደግሞ በእስር

ቤትና በረሀብ ፈጁት። ከዚያም ወደ እስክንድርያ ሄደው ፓትርያርኩን ይዘው ወደ እስር ቤት አስገቡት። ምእመናንም መሪያቸው መታሰሩን በሰሙ ጊዜ በእስር ቤቱ በር ላይ ተሰባስቡ። ፍላጎታቸውም ፓትርያርኩን በጎይል ለማስለቀቅ ነበር። ፓትርያርኩን ለመግደል የተላከው ባለ ሥልጣን ትእዛዙን ተግባራዊ ለማድረግ ለሚቀጥለው ቀን ማስተላለፍ አስጋው። ፓትርያርኩ ይህን ባየ ጊዜ ስለ ሕዝቡ ሕይወቱን ለመስጠት ፈለገ። በእርሱ ምክንያት ሁከት ከመነሣቱ በፊት ከጌታ ጋር ለመኖር እንዲሄድ ተመኘ። ልጆቹን አስጠርቶ በቀጥተኛው እምነት ጸንተው እንዲኖሩ ዐደራ በማለት አጽናናቸው።

በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ጽርፈትን የተዳፈረው አርዮስ ቅዱስ ጴጥሮስ እንዳወገዘው ወደ ጌታ የሚሄድ መሆኑን በማወቁ በትላልቅ ካህናት አማላጅነት ከውግዝቱ ይፈታው ዘንድ ለምኖት እሺ አላለውም። አማላጅ ሆነው ለመጡት ሰዎችም እንዲህ ብሎ ነግሮአቸዋል። ዛሬ ሌሊት ጌታችን ኢየሱስ በራእይ ተገልጦአለት የተቀደደ ነጭ ልብስ ለብሶ ባየው ጊዜ ጌታ ሆይ፣ ልብስህን ማን ቀደብህ ብሎ ቢጠይቀው ከአባቱ ስለለየኝ ልብሴን የቀደደብኝ አርዮስ ነውና እንዳትቀበለው ተጠንቀቅ ብሎኛል አላቸው።

ከዚህ በኋላ ፓትርያርኩ ቅዱስ ጴጥሮስ የንጉሡን የጦር መሪ በምሥጢር አስጠርቶ ክርስቲያኖች በሌሎበት በኩል ያለውን የእስር ቤቱን ግድግዳ እንዲቀድድ አመለከተው። በድፍረቱ ተገርሞ እንዳዘዘው በማድረግ ከእስር ቤቱ በምሥጢር አወጣውና ቅዱስ ማርቆስ ወደተቀበረበት የከተማው ጀርባ ወደሆነ ቦታ አመጣው። እዚያም በጉልበት ተንበርክኮ እንዲህ በማለት ወደ እግዚአብሔር ጸለየ፡- «በደሜ የጣዖት አምልኮና የክርስቲያኖች ደም መፍሰስ ፍጻሜ ይሁን»። ከሰማይም «አሜን አንተ እንደ ፈለግኸው ይሁንልህ» የሚለውን ድምፅ አንዲት በቅርብ ቦታ የነበረች ቅድስት የሆነች ድንግል ሰማችው። ጸሎቱንም እንደፈጸመ ባለሰይፉ መጥቶ አንገቱን ሰየፈው። በድኑም ሕዝቡ ከከተማው እስኪወጣ ድረስ በነበረበት ቦታ ቄየ። ሕዝቡ ሁናቴውን ገና አላወቀም ነበር። አስከሬኑን ወስደው የክብር ልብሱን በማልበስ በማርቆስ መንበር ላይ አስቀመጡት። በዚያ መንበር ላይ የጌታችን ጎይል ተቀምጦበት ያይ ስለነበረ በዚያ ላይ መቀመጥ አልደፍርም በማለት በሕይወት ዘመኑ ሁሉ ተቀምጦበት አያውቅም ነበር። ከዚያም የቅዱሳን ዐፅም በነበረበት ቦታ አናሩት። በፓትርያርክነት መንበር ላይ የኖረበት ዘመን ዐሥራ አንድ ዓመት ነው (የጎዳር: 29 ቀን ስንክሳርን ይመለከቷል)።

ሐዋርያዊው ቅዱስ አትናቴዎስ፡- ቤተ ክርስቲያን ለቅዱስ አትናቴዎስ ሐዋርያዊ የሚል ቅጽል ስም የሰጠችበት ምክንያት የክርስትና መሠረተ እምነት ዕውቀቱ እንደ ሐዋርያት ጥልቀት ያለው ስለነበረ፣ ለክርስቲያን ሃይማኖት ስላደረገው የመከላከያ ትግል፣ ለክርስትናው ሃይማኖት ሲል የደረሱበትና የታገሣቸው ሥቃዮች የሚያበራ ኮከብ አድርገው ስላስገመቱት ነው። ይህም አባባል በእስክንድርያ መንበር ብቻ ሳይሆን በክርስቲያኑ ዓለም በመላ የታወቀለት ነው።

ይህ አባት ኢ.አማንያን ከነበሩ ወላጆች በ296 ዓ.ም ተወለደ።

አትናቴዎስ ገና ልጅ በነበረበት አንድ ጊዜ ክርስቲያኖች የሆኑ ልጆች ተሰብስበው አንዳቸው ጳጳስ፣ ሌሎች ቀላውስትና፣ ሌሎች ደግሞ ዲያቆናት ሆነው ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያንን በቲአትር መልክ ሲያካሄዱ አይቶ እኔንም ከእናንተ ጋር አሳትፉኝ ብሎ ጠየቃቸው። እነርሱ ግን አንተ ክርስቲያን ስላልሆንክ ከእኛ ጋር አብረህ ልትሆን አትችልም አሉት። እርሱም እኔ ከአሁን ጀምሮ ክርስቲያን ነኝ ቢላቸው በደስታ ተቀብለውት ለእርሱ የፓትርያርክነቱን ማዕረግ በመስጠት ከፍ ባለ ቦታ አስቀመጡት። ከዚያም በኋላ አክብሮት አቀረ ቡለት። በዚህ ጊዜ ፓትርያርኩ እለስክንድሮስ በዚህ ልጄ በሚጫወቱበት ቦታ ሲያልፍ ስለነበረ አያቸው የሚለው አንድ ታሪክ ነው። በቤቱ ሆኖ በመስኮት በኩል አያቸው የሚለው ደግሞ ሌላ ታሪክ ነው። ፓትርያርኩም የሚጫወቱትን ልጆች ሁናቴ አይቶ አብረውት ለነበሩ ሰዎች ስለ አትናቴዎስ ይህ ልጅ ወደ ከፍተኛ ደረጃ እንደሚደርስ እርግጠኛ ነኝ ብሎ ነገራቸው።

አትናቴዎስ ገና በትንሽ ልጅነቱ አባቱ ሞቶበት ስለነበረ ያሳደገችው እናቱ ነበረች። እርሱም አብሮ የሚጫወተውና ግንኙነት የነበረው ከክርስቲያኖች ልጆች ጋር ነበር። ከእነዚህም ክርስቲያኖች ልጆች ጋር ወደ ፓትርያርኩ ወደ እለስክንድሮስ ይመላለስ ነበር። ይህም ሁናቴ የክርስትናን መሠረታዊ እምነት ለማጥናት አስችሎታል። የእርሱም ፍላጎት የድንግልና ኑሮ ነበር።

ዕድሜው ለጋብቻ መድረሱን ባየች ጊዜ እናቱ ልትድረው ፈለገች፤ ያላት ልጅም እርሱ ብቻ ነበር። እርሱ ግን የጋብቻን ችግር ካብራራላት በኋላ ቀስ በቀስ የክርስትናን ሃይማኖት ትከክለኛነት ይገልጽላት ጀመር። እናትዋም ከልጅዋ ከአትናቴዎስ ጋር ወደ ፓትርያርኩ መጥተው አጠመቃቸው። ለአትናቴዎስም በፓትርያርኩ መኖሪያ ቤት እንዲኖር ፈቀደለት። ከዚያም በመን ፈሳዊ ትምህርት ቤት እየተማረ እንዲያድግ አደረገው። በዕውቀቱ በጣም እያደገ ሄዶ ገና ከተማሪነቱ በኢ.አማንያን ላይ በ318 ዓ.ም ያቀረበው ጽሑፍ የጥልቀቱና የምክንያታዊነቱ ግደል ከፍ ያለ ነበር።

ለተወሰነ ጊዜ ከቅዱስ እንጦንስ ጋር በመኖር የብሕትውናንና የአምልኮ ሕይወትን አጥንቶአል። ከቅዱስ እንጦንስ ቦታ በተመለሰ ጊዜ ፓትርያርኩ እለስክንድሮስ በጣም ተደስቶ በ319 ዓ.ም የዲቆናን ማዕረግ ሰጠው። ከዚያም ሊቀ ዲያቆን አደረገው። ከዚያም የራሱ ረዳት አደረገው። ረዳትነቱም በበለጠ ስለ አርዮስ ችግር ነበር። በአርዮስ ምክንያት የኒቅያ ጉባኤ በተሰበሰበ ጊዜ ፓትርያርኩ እለስክንድሮስ አትናቴዎስን አስከትሎት ሄደ። በዚያ ጉባኤ ላይ አትናቴዎስ ይሰጠው የነበረው መልስ ከፍተኛ ግምት የተሰጠው ነው። ስቅራ ጥስ የተባለው የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊ እንደመዘገበው በኒቅያ ጉባኤ ላይ ያሳየው የአትናቴዎስ አንደበተ ርቱዕነት በሕይወቱ ያጋጠመትን ችግሮች አድርሰውበታል ብሏል።

በ329 ዓ.ም ፓትርያርኩ እለስክንድሮስ አትናቴዎስ በእርሱ ቦታ ለመተካት እንዲመረጥ ተናዘዘ። አትናቴዎስ ግን ይህን በሰማ ጊዜ ለቦታው ብቁ

አይደለሁም በሚል የትሕትና አስተሳሰብ ወደ ተራራ ላይ ወጥቶ ተደበቀ። ሕዝቡ ግን ፍለጋውን ቀጥሎ ባገኘው ጊዜ አምጥቶ እንዲሾም አደረገው።

አትናቴዎስ የፓትርያርክነቱን ሥልጣን ከተረከበ በኋላ ሶርያዊውን ፍሬም ናጦስን የመጀመሪያው የኢትዮጵያ ጳጳስ እንዲሆን ሾሞታል።

አትናቴዎስም ከአርዮሳውያን ጋር ባደረገው ተጋድሎ ምክንያት ለአምስት ጊዜ ከመንበሩ ተነሥቶ ወደ ግዞት ተባርሮአል።

ሐዋርያዊው አትናቴዎስ

የመጀመሪያው ግዞት:- አርዮስ በደጋፊዎቹ አማካይነት ወደ እስክንድርያ ለመመለስ ፈልጎ ተጸጽቶ በንስሐ የተመለሰ በማስመሰል ለንጉሥ ቄስጦ ንጢናስ ደብዳቤ አቀረበ። ንጉሡም እውነት መስሎት አርዮስ ከግዞት እንዲፈታ፣ ከእርሱም ጋር አብረው የተጋዙት ደጋፊዎቹ እንዲፈቱ ትእዛዝ አስተላለፈ። ንጉሡም አርዮስን እንዲቀበለው ትእዛዝ ለአትናቴዎስ ቢልክለት የዓለም ዐቀፉን ጉባኤ ውሳኔ አልሸርም ብሎ ምክንያቱን ዘርዘሮ በማስረዳት የንጉሡን ትእዛዝ አልቀበልም አለ።

በዚህ ጊዜ አርዮሳውያን በዚህ ዕድል በመጠቀም ከንጉሡ ጋር ሊያጣሉት ጥረታቸውን ቀጠሉ። ከዚያም አራት የሐሰት ክሶችን መሠረቱበት፤ ክሶቹም የሚከተሉት ናቸው:-

1. የመንግሥት ተቃዋሚዎችን ይረዳል ብለው
2. የቄስ አስኪራን ጽዋ ሰብሮ መንበሩን አስገልብጦአል ብለው:-
3. ኤጲስ ቆጶስ አርሳንዮስን ገድሎ እጁን ከቄረጠው በኋላ ለጥንቂላ ይጠቀምበታል በሚል፤

4. አንዲቷን መነኩሴት አስገድዶ አስነውሮአታል በማለት ያቀረቡበትን በጢሮስ ከተማ ሲኖዶስ ተባብሮ ለእንዲያየው ንጉሡ አዘዘ። ይህም አርዮሳውያን የበዙበት ጉባኤ ተሰብስቦ በአትናቴዎስ ላይ የቀረበውን ክስ አንድ በአንድ ተመለከቱ።

ስለ ቄስ አስኪራ መደብደብ ጉዳይ የቀረበው ክስ ሐሰት መሆኑን ቄስ አስኪራ ራሱ ገሊናው አስገድዶት ሐሰት መሆኑን መሰከረ።

አርሳንዮስ ገሊናው ስለወቀሰው በጉባኤው ፊት በመገኘት እጁ አለመቆረጡንና አለመገደሉን መሰከረ።

ተደፍራለች የተባለችው ሴት የአትናቴዎስን ማንነት አታውቅም ነበር። ከፓትርያርክ አትናቴዎስ ጋር ከነበሩት መካከል ቀሲስ ጢሞቴዎስ ተነሥቶ አንቺ እንዴት አድርገሽ ነው እኔ እንደደረርኩሽ አድርገሽ ደፍረሽ የምትናገረው ቢላት አዎን አንተ ራስህ ነህ የደረርኩሽ ብላ በመናገርዋ ውሸትነቱ ተረጋገጠ። ይሁን እንጂ በአርዮሳውያን መካከል ምክንያት አትናቴዎስ ንጉሡን ለመገናኘት አልቻለም። እንዲያውም በፈረንሳይ አገር ወደምትገኘው ወደ ትሬቭ ደሴት እንዲጋዝ ንጉሡ ወሰነበት።

ንጉሡ የአርዮስን አግኝቶ በሰማ ጊዜ አትናቴዎስ ንጹሕ መሆኑን ዐውቆ ከግዙቱ እንዲመለስ ወሰነ።

ሁለተኛው ግዛት፡- አርዮሳውያን ምንም እንኳ በሐሰት ከሳቸው ባይሳካላቸው ተንኩላቸውን ቀጠሉ እንጂ አላቆሙም። አርዮሳዊ በነበረው በቄስጦንዲዮስና በግብጹ ገዢ አርዳታ አትናቴዎስን እንደገና ከመንበሩ አስነሥተው አርዮሳዊውን ጎርጎርዮስን ለመሾም ተነሣሡ። አትናቴዎስም የአርዮሳውያንን ተንኩል በማጋለጥ ለዓለም አብያተ ክርስቲያን ሁሉ በጽሑፍ አስተላለፈ። በስቅለት በዓል ቀን አርዮሳውያን የግብጹን አብያተ ክርስቲያን በመውረር በጸሎት ላይ የነበረውን ሕዝብ ፈጁ፤ ብዙ ደናግልን አስነወሩ። በዚህ ጊዜ አትናቴዎስ ተነሥቶ ወደ ሮም ሄደ። እዚያም ሲኖዶስ ተሰብስቦ የአትናቴዎስንና የኒቅያ ጉባኤን ውሳኔ ትክክለኛነት አጸደቀ። በዚህም የግብጹ ክርስቲያኖች በአርዮሳውያን ላይ በመነሣት ጎርጎርዮስ የተባለ ፓትርያርክቸውን በ349 ዓ.ም ገደሉባቸው። ይህም ሁኔታ ለአትናቴዎስ ወደ መንበሩ መመለስ ምክንያት ሆነ።

ሦስተኛው ግዛት፡- የኢጣልያው ገዢ ቆስጣስ ከሞተ በኋላ አርዮሳውያን ቄስጦንዲዮስን በማሳመን የአርዮሳውያን ስብሰባ ተደርጎ አትናቴዎስ እንዲጋበዝ ተወሰነ። በግድ አትናቴዎስን ለመያዝ ወታደሮች ወደሚጸልይበት ቤተ ክርስቲያን ገቡ። እግዚአብሔር ግን ዐይናቸውን ስለሸፈነ ሰው ሊለዩ አልቻሉም። በዚህም ላይ መብራቶቹ ሁሉ ስለጠፉ አትናቴዎስ ወደ ምድረ በዳ በመሄድ ከአባቶች መነኩሳት ጋር ለተወሰነ ጊዜ ቄዩ። አርዮሳውያንም ጊዮርጊስ የተባለውን ቀጸዶቲያዊ ፓትርያርክ አድርገው ሾሙት ይህም ሰው የቤተ ክርስቲያንን ንብረት ሁሉ በመዘረፍ ክርስቲያኖችን በወታደሮች በማስፈጀት፤

ዐሥራ ሁለት እዲስ ቆጶሳትን በማሰር ብዙ ገፍ ፈጽሞአል። ነገር ግን ኢአማንያን ተነሥተው ስለገደሉት ብዙ ጊዜ አልቄዩም።

ወደ መንበሩ መመለሱና ለአራተኛ ጊዜ ከመንበሩ መታገዱ፡- ቄስጦንዲዮስ ሞቶ በቦታው ዩልያኖስ ሲተካ እስረኞች ሁሉ እንዲፈቱ ስለዘዘ አትናቴዎስም ከተፈቱት መካከል ነበር። አሁን እንግዲህ አትናቴዎስ ወደ መንበሩ ተመለሶ ከአርዮሳዊነት ወደ ትክክለኛው የክርስትና እምነት ለሚመለሱ አርዮሳውያን ግዴታዎችን ያዘጋጅና በኢአማንያን ዘንድ የክርስትናን ትምህርት ያስፋፋ ጀመር። ዩልያኖስ ግን ኢአማንነትን ይወድድ ስለነበረ የአትናቴዎስ ሥራ አላስደሰተውም። በዚህም ምክንያት አትናቴዎስ እንዲያዝ ትእዛዝ አስተላለፈ። አትናቴዎስም በመርከብ ተሳፍሮ ወደ ላዕላይ ግብጽ ሄደ። አገረ ገዢው ቢከተለውም አትናቴዎስ ስለተደበቀ ሊያገኘው አልቻለም። ከእርሱ ጋር የነበሩ ሰዎች መሳደዱ የበላበት መሆኑን ባዩ ጊዜ የሐዘን ስሜታቸውን ገለጡለት። እርሱ ግን በስደት ጊዜ ጸጋ ስለሚበዛልኝ በውስጤ ሰላም ይሰማኛል አላቸው። የዩልያኖስ ማሳደድ እንደ በጋ ደመና ነውና ቶሎ ይጠፋል አለ። ይህን ሲናገሩ ሳለ ዩልያኖስ በፋርስ ጦርነት ሞተ ተብሎ ወሬ መጣላቸው። የተገደለውም ቅዱስ ባስልዮስና ቅዱስ ጎርጎርዮስ በቅዱስ መርቆርዮስ ሥዕል ፊት በጸለዩ ጊዜ ካልታወቀ አቀጣጫ በተወረወረ ፍላጻ ነው። ከሰውነቱ ደም እየፈሰሰ ሳለ የማርያም ልጅ ሆይ፤ አሸነፍክኝ? ይል ነበር።

ለአራተኛ ጊዜ መመለሱና ለአምስተኛ ጊዜ ከመንበሩ መራቁ፡- ዩልያኖስ ከሞተ በኋላ ዩብያኖስ መንግሥቱን ሲወርስ የሃይማኖት ነጻነትን ዐወጀ። በአትናቴዎስ ላይ የተላፈውም ትእዛዝ እንዲሻር ወሰነ። እንዲሁም ብርታትና ጽናቱን በማመስገን መልእክት ላከለት። ከዚያም ቀጥተኛዋን እምነትና የኒቅያ ጉባኤ ውሳኔዎችን እንዲልክለት ጠይቆት ልኮለታል። ይሁን እንጂ ዩብያኖስ ከጥቂት ጊዜ በኋላ ሞቶ አርዮሳዊ የነበረው ቫሌንስ መንግሥቱን ወረሰ። እርሱ በ367 ዓ.ም አትናቴዎስ ወደ ግዛት እንዲሄድ ትእዛዝ አስተላለፈ። በዚህ ጊዜ አትናቴዎስ ከእስክንድርያ ወጥቶ በአባቱ መቃብር መደበቅ ግድ ሆነበት። እዚያም አራት ወር ተቀመጠ። በእነዚህም ጊዜዎች ቤተ ክርስቲያን ሁለት ነገሮች አጋጠሙአት። ንጉሡ የአትናቴዎስ ደጋፊዎች የነበሩትን ሠላሳ ጳጳሳት ገደለ። እስር ቤቶችን በክርስቲያን እስረኞች ከሞሙላቱም በላይ ንብረታቸው እንዲዘረፍ አደረገ። ከዚህ በኋላ ግን ክርስቲያኖች በሃይማኖታቸው ላይ ያላቸውን ጽናትና ወደ አርዮሳውያን ቤተ ክርስቲያን ሄዶ ለመጸለይ እምቢ ተኞች መሆናቸውን ባዩ ጊዜ ሁከት ይነሣ ይሆናል ብሎ በመፍራት ማሳደዱን አቋም በ368 ዓ.ም አትናቴዎስን ወደ መንበሩ መለሰው።

በዚህ ጊዜ የአትናቴዎስ ዕድሜ ሰባ ሁለት ዓመት ቢሆንም እንኳ ሽምግል ዓውና የደረሰበት መሳደድ ከግዴታው ሊገቱት አልቻሉም። ቤተ ክርስቲያኖችን አሠራ፤ ሌላም፤ ሌላም።

በ373 ዓ.ም ከዚህ ዓለም በሞት ተለየ (የግንቦት 7 ቀን ስንክሳርን ይመለከታል)።

ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ፡- ይህ ቅዱስ፡ አፈወርቅ የሚል ቅጽል የተሰጠው ከአንደበቱ ይወጣ ለነበረው መልካም ምክር መታሰቢያ ነው። የተወለደው በ347 ዓ.ም አካባቢ ሰከሉንዶስ ከተባለ ከአንድ ባለጸጋ አባትና አንቶላ ከተባለች መንፈሳዊት እናት ነው። ወላጆቹ መልካም ክርስቲያናዊ አስተዳደግ አሳድገውታል። ወደ አቴና ከተማ ሄዶ ትምህርት ቤት በመግባት የግሪኮችን ፕብሊ ተምሮአል። በትምህርቱና በበጎ ተግባሩ ከብዙዎች እጅግ የላቀ ነበር። የዚህንም ዓለም ከንቱነት ገቆ ገና በልጅነቱ ወደ አንድ ገዳም በመግባት መነኩሰ። በዚያም እርሱ በገባበት ገዳም ቀደም ብሎ የመነኩሰ ባስልዮስ የተባለ ጓደኛ ነበረው። ዝንባሌአቸው ተመሳሳይ በመሆኑ በአንድነት ሆነው ብዙ የትሩፋት ሥራ ይሠሩ ነበር። አባቱ በሞተ ጊዜ ከወረሰው ውርስ ምንም ሳያስ ተርፍ ለድህነት ዐደለው። ከዚያም የብሔትውና የተጋድሎ መንገዱን በሰፊው ቀጠለ በዚያ ገዳም አንገረኛና የተባለ የዕርያ እስረኛ ባሪያ ነበር። ይህ ሰው በአንድ ሌሊት ሐዋርያቱ ቅዱስ ጴጥሮስና ቅዱስ ዮሐንስ ወደ ዮሐንስ አፈወርቅ ሲገቡ ያያል። እንዲሁም ሐዋርያው ዮሐንስ ወንጌል ሲሰጠውና አይዞህ አትፍራ የአሰርከው የታሰረ የፈታኸው የተፈታ ይሆናል ሲለው ይሰማል። ይህም ሽማግሌ እስረኛ ዮሐንስ አፈወርቅ ታማኝ እረኛ እንደሚሆን ዐወቀ።

የእግዚአብሔርም ጸጋ በእርሱ ላይ ስለወረደ ገና ዲያቆን ሳለ የሰብከት መጻሕፍት ጽፎአል፤ የብዙ መጻሕፍትም ትርጓሜ አዘጋጅቷል። በዚያም ገዳም ውስጥ ለአራት ዓመት ኖረ። ይህም ሆኖ ለነፍሱ እርካታን አልሰጠውም። በዋሻ ውስጥ የብቸኝነትን ኑሮ መኖር ጀምሮ በዚያን ጊዜ በቂ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትን በማጥናት ጊዜውን ያሳልፍ ነበር። የዋሻው ኑሮ ግን ጤንነቱን ስላቃወ ሰበት ዋሻውን ትቶ ወደ አንጾኪያ ከተማ መሄድ ግድ ሆነበት። ጤንነቱ መለስ ሲልለት መስበክ ጀመረ። በ381 ዓ.ም የአንጾኪያው ኤጲስ ቆጶስ መላትዮስ የዲቆና ማዕረግ ሰጠው። አብሮት የነበረው ጓደኛው ለኤጲስ ቆጶስነት ሹመት ሐሳብ ቀርቦለት ሐሳቡን ተቀበለው። ይህን ሲደደርግ ዮሐንስም እንደዚህ ያለ ሐሳብ ቢቀርብለት እንደሚቀበለው ይተማመን ነበር። እውነታው ግን እንደዚህ አልነበረም። አንዳንድ ኤጲስ ቆጶሳት የዮሐንስን ስም ለኤጲስ ቆጶስነት ማዕረግ አቅርበውት ተደብቆ ጠፍቶባቸዋል። በዚህም ምክንያት አዲሱ ኤጲስ ቆጶስ በጣም ተቈጣ። ዮሐንስ ግን ለኤጲስ ቆጶሱ በላከው መልእክት ኤጲስ ቆጶስነቱን የሸሸው ማዕረጉን ገቆ ሳይሆን ለዚያ ደረጃ ብቁ ባለመሆኑ እንደሆነ ገለጠለት። መልእክቱ ያዘለው ሌላ ጉዳይ ደግሞ ሰለ ከህነት ክብርና የካህናትን ግዴታዎች የሚዘረዝር ነበር። ከዚያ በኋላ የኤጲስ ቆጶሱ ቀጣ በረደ።

በ386 ዓ.ም የአንጾኪያው ኤጲስ ቆጶስ በእግዚአብሔር መልእክ መሪነት ዮሐንስን ወደ ቅስና ማዕረግ ከፍ አደረገው። በቤተ ክርስቲያንም ውስጥ መስበክ ጀምሮ ዝነኛ ሆነ። ዝነታርዮስ በመሞቱ ምክንያት የቀስጥንጥንያ መዝገር ባዶ በሆነ ጊዜ ንጉሠ ነገሥቱ አርቃድዮስ ዮሐንስ አፈወርቅ የቀስጥንጥንያን መንበር እንዲረከብ እንዲያስገድደው ለአንጾኪያው ፓትርያርክ መልእክት ላከበት። የአንጾኪያ ሕዝብ ሐሳቡን በጣም ተቃወመ። ንጉሡ ግን ለአገረ ገዢው

በላከው ምሥጢራዊ መልእክት በዘዴ ከከተማ እንዲወጣ ካደረገው በኋላ ወደ ቀስጥንጥንያ እንዲላክ አዘዘው። በዚህ ዘዴ ነው ንጉሥ ነገሥቱ ዮሐንስ አፈወርቅን በ397 ዓ.ም የቀስጥንጥንያ ፓትርያርክ ሊያደርገው የቻለው።

ዮሐንስ አፈወርቅ ከንጉሡ ሚስት ከአውዶክስያ ጋር ያደረገው ትግል፡- ዮሐንስ ስዎችን በበጎ ተግባር እንዲኖሩ ይገፋፋ ነበር። ንግሥቱቱንም ቀጥለው በተዘረዘሩት ጉዳዮች ይወቅሳትና ይገሥዳት ነበር።

1. የእርሻ መሬትዋን የነጠቀችት አንዲት መበለት ለዮሐንስ አፈወርቅ ችግርዋን አዋየችው። እርሱም የመበለቱቱን መሬት እንድትመልስ ለንግሥቱቱ ነገራት። እርሱም ግን እምቢ አለች። አማላጅም ቢልከባት እሺ አላለችም። ከዚያ በኋላ የስቅለት በዓል ቀን ወደ ቤተ ክርስቲያን ከመግባት ሊከለከላት አሰበ። ስትመጣም ባያት ጊዜ እርሱ ራሱ ወጥቶ ከለከላት። ከጠባቂዎችዋ አንዱ ዮሐንስ አፈወርቅን ሊገድል ሳይፋን ሲመዝዝ እጁ ደርቆ ቀረ። ንግሥቱቱ በንዴት እየጋለች ተመለሰች። ዮሐንስንም ለመበቀል ፈለገች።

2. የእስክንድርያው ገዢ ከአንዲት መበለት ላይ የነጠቀውን አምስት መቶ ዲናር ወሰደች። ይህንንም ያደረገችው መበለቱቱ አገረ ገዢውን በንግሥቱቱ ላይ በከሰሰችው ጊዜ ከእርሱ ላይ አምስት መቶውን ዲናር ወስዳ ለመበለቱቱ ሠላሳ ስድስት ዲናር ብቻ ሰጥታ ቀሪውን ለራሱ በማስቀረት ነው። መበለቱቱ አገረ ገዢው ገንዘቧን እንዲመልስላት በዮሐንስ አፈወርቅ ላይ ከሰሰችው። እርሱም ስላልከፈላት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ አሰረው። ንግሥቱቱ አገረ ገዢውን ለማስለቀቅ ጥቂት ወታደሮች ብትልክ የእግዚአብሔር ጎይል ስለመለሳቸው ሊያስለቅቁት አልቻሉም። የሆነውንም ሁኔታ ባወቀች ጊዜ ገንዘቡን ለመበለቱቱ መለሰችላት።

3. በአጊያ ሶፊያ ቤተ ክርስቲያን አጠገብ የንግሥቱቱ ሐውልት ነበረ። በሐውልቱም ፊት ለፊት ሕዝቡ ግብረ ገብነት የጉደለው ጨዋታ ይጫወት ነበር። ዮሐንስ በመደጋገም ሕዝቡን ገሠጸ። ወቀሳውና ግዛጴው የማይጠቅም ሆኖ ባገኘው ጊዜ ሐውልቱ ከዚያ በታ እንዲነሣ ጠየቀ። ይህ ጥያቄው እርሱን እንደማዋረድ ቈጥራው ለመበቀል በጣም አሰበችበት። ዮሐንስ ግን ጉዳዩ ምንም ስላላሳሰበው ሄሮድያዳ ወንጀል ትሠራለች፤ ትጨፍራለች፤ የዮሐንስንም ራስ በሳሕን እንዲሰጣት ትጠይቃለች ብሎ በበዓላት ሰብከቱ በንግሥቱ ላይ ወቀሳውን ቀጠለ።

በግብጹ ቴዎፍሎስና በዮሐንስ መካከል አለመግባባት ነበር። ይህም የሆነው ቴዎፍሎስ ያወገዛቸውን ግብጹውያን መነኩሳት ዮሐንስ ተቀብሎአቸው ስለነበረ ነው። በዚህ ዕድል በመጠቀም ንግሥቱቱ ቴዎፍሎስንና ሌሎች ኤጲስ ቆጶሳትን በማግባባት ዮሐንስን እንዲያወግዙ አድርጋቸዋለች። ስለዚህ በ403 ዓ.ም በእርሱ ላይ የውግዝት ፍርድ ተላለፈ። ከዚያ በኋላ የንግሥቱቱ ተከታዮች በሌሊት ወደ ግዞት ወሰዱት። በሌሊት የወሰዱትም በቀን የወሰዱት እንደሆነ የሕዝብ ተቃውሞ ይነሣ ይሆናል ብለው ስለፈሩ ነው። ከቀስጥንጥንያ ሲወጣ

የመረት መንቀጥቀጥ ሆነ። ንግሥቲቱም ስለፈራች ወደ ነበረበት ለመመለስ ተገደደች።

የሐውልቱ ጉዳይ ግን ከሁለት ወር በኋላ እንደገና አገርሽቶበት ንግሥቲቱ ከጥቅር ባሕር በስተጀርባ ወደሚገኘው ወደ ቀውቃዝ ተራራ ልታገዘው ወሰነች። ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅም በዚያ ቦታ መገኘቱን ዕድል በመጠቀም ለኢአማንያን ወንጌልን ያስተምር ጀመር። ወታደሮቹ በሞቃት ጊዜ በባዶ እግሩ እንዲሄድ በማድረግ አሠቃዩት። ከዚያ በኋላ ከባድ ጉዳድ ያዘውና በቅርብ ወደ ነበረው ወደ ቅዱስ ባስልዮስ ገዳም ወሰዱት ቅዱስ ቀርባንን ተቀብሎም ነፍሱን ሰጠ። ከመሞቱ በፊት በተለመደ አነጋገሩ በሁሉም ነገር ጌታ የተባረከ ይሁን» አለ። ይህም የሆነው በ407 ዓ.ም ነው።

በትንሹ ቴዎዶሶስ ስሙን ዐፅሙ በታላቅ ከብር ተወስዶ በቀስተንጥንያ ተቀበረ (የኅዳር 17 ቀን ስንክሳር ይመለከታል)።

የኢሩሳሌም ኤጲስቆጶስ አባ ዮሐንስ፡- የሐንሰ ገና በሕፃንነቱ ከቆድሮሱ ኤጲስ ቆጶስ ከቅዱስ ኤጲፋንዮስ ጋር በታላቁ በአባ ኤላርዮን ገዳም መነኩሰ። በምንጥሰናም ሕይወት ጸንቶ ታላቅ ተጋድሎ ተጋደለ፤ እግዚአብሔርንም አገለገለ፤ የዕውቀቱና የትሩፋቱ ዜናም በሁሉ ተሰማ። ስለዚህም በኢየሩሳሌም ኤጲስ ቆጶስ ሆኖ ተሾመ። እርሱ በኢየሩሳሌም ተሾሞ ሳለ ቅዱስ ኤጲፋንዮስ በቆድሮስ ኤጲስ ቆጶስ ሆኖ ተሾሞ ነበር።

ከጥቂት ጊዜ በኋላ ሰይጣን በፍቅረ ንዋይ አሳተውና አባ ዮሐንስ ብዙ ገን ዘብ አከማቸ። ገንዘብ ከመውደዱ የተነሣም ለድሾች ቁራሽ እንጀራ እንኳ አይ ሰጥም ነበር፤ የማዕድ ዕቃዎቹን ሁሉ ከብር አሠራና በእነርሱ ይመገብ ጀመር።

ንደኛው የቆድሮሱ ኤጲስቆጶስ ኤጲፋንዮስ ይህን በሰማ ጊዜ አባ ዮሐንስ በመንፈስ ቅዱስ ወንድሙ ስለነበረ የቀድሞ ፍቅሩንና ተጋድሎውን፣ ምናኔ ውንና ለድሾች የሚያደርገውን ምጽዋት ሁሉ እያሰበ እጅግ አዘነለት። ከሰሕተቱም ሊመልሰው ፈልጎ ከቆድሮስ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። ከሄደም በኋላ አባ ዮሐንስን ከሰሕተቱ በስውር ሊያድነው ስለ ወደደ ወደ ኢሩሳሌም ለሰግደት እንደ ሄደ አድርጎ ለሰዎች ይናገር ነበር። አባ ዮሐንስም የኤጲፋንዮስን ወደ ኢየሩሳሌም መምጣት በሰማ ጊዜ ወደ ቤቱ ጠራውና ከብር በተሠሩ ዕቃዎች ማዕድ አቀረበለት። ኤጲፋንዮስም አባ ዮሐንስ ለድሾች ምንም ዐይነት ርገራጌ እንደሌለው ተመለከተና በጣም አዘነ። ከእርሱም ተለይቶ ከወጣ በኋላ በምን መንገድ አባ ዮሐንስን ከሰሕተቱ እንደሚመልሰው ያስብ ጀመረ። በኋላም በኢየሩሳሌም ከሚገኙት ገዳማት በአንዱ ገዳም ተቀምጦ የሚከተለውን መልእክት ለአባ ዮሐንስ ላከበት። «... ከቆድሮስ ታላላቅ የሕዝብ ሽማግሌዎች በእንግድነት ወደ እኔ ስለ መጡ ለእነርሱ ምግብ ማቅረቢያ ከብር የተሠሩ የማዕድ ዕቃዎችህን ላክልኝ፤ ይህንም በማድረግ እባክህ አክብረኝ።»

አባ ዮሐንስም የተባሉትን የብር ዕቃዎች ሁሉ ለቅዱስ ኤጲፋንዮስ ላከለት። ቅዱስ ኤጲፋንዮስም እነዚያን ዕቃዎች ሁሉ ሸጠና ገንዘቡን ለንዳያን መጸወተው። ከጥቂት ጊዜ በኋላም አባ ዮሐንስ ከብር የተሠሩ የማዕድ ዕቃዎችን

እንዲመልስለት ደጋግሞ ቢጠይቀው ቅ/ኤጲፋንዮስ የማይሰጠው ሆነ። ስለዚህም ከዕለታት በኋላ ድቅ አባ ዮሐንስ የጌታችን የትንሹው መቃብሪያ ወደ ሆነው ቤተ ክርስቲያን ሄደ፤ በዚያም ቅዱስ ኤጲፋንዮስን አየው። የሐውልቱን ግፍ ይዞ «ከብር የተሠሩ ዕቃዎቹን ካልሰጠኝ በምንም ሐላፊነትም ስላልው ቅ/ኤጲፋንዮስ ጸለየ። የአባ ዮሐንስም ሁለት ወይናቸው ታሙዳዊነቱን ጊዜ አባ ዮሐንስ እያለቀሰ ቅ/ኤጲፋንዮስን ማለደው። እርሱም ወደ ክርስቶስ ጸለየና አንዲት ዐይነት እንድትበራለት ካደረገ በኋላ «ነፍሱህን እንድትሰጥ ጌታ እንዲት ዐይንህን አበራላህ፤ ከእንግዲህ ወዲህ የቀደመ ገድልህን አሰባራብር ዕቃዎችህን ግን ሸጠህ። ገንዘቡን ለድሾች ምጽዋት ሰጥቻለሁ። የእኔም ወደ ኢየሩሳሌም መምጣት ስለዚህ ነው እንጂ ስለ ሌላ ነገር እንዳይደል ልወቅ» ብሎ ገሠጸው።

ያን ጊዜ አባ ዮሐንስ ከእንግዲህ እንደሚገታ ሰው ነቅቶ ለኤጲስቆጶስነቱ የማይገባ፤ በባሕርነት የፈጸመውን ተግባር ሁሉ አስታውሶ ገንዘቡን ዉሉ፤ ልብሱን ሳይቀር ሸጦ ለድሾች ሰጠ፤ በሞተ ጊዜ በቤቱ ውስጥ አንድ ማንቲም እንኳ እስከማይገኝ ድረስ በቤቱ ያለውን ንብረት ሁሉ ለድሾች መጸወተ።

እግዚአብሔርም የፈውሉ ጸጋን ሰጠው፤ ብዙዎች ለእርሱም ለሌሎች ተደረጉ። አባ ዮሐንስ በመጨረሻ በዚህ ዐይነት የተቀደሰ ሕይወት ፍጥ እግዚአብሔርን አገልግሎት መስጠቱን ገድሎ፤ ብዙ ትፋሱንም ሠርቶ ሰኔ 13 ቀን ዐርርድሐል፤ (የሰኔ 13 ቀን ስንክሳርን ይመለከታል)።

«ዳድቅ በላቸ ጊዜ ይወድቃል፤ ሰባት ጊዜ ይነግላል» (ምሳሌ 24፡16) እንደተባለ። ክርስቲያን እስከ ኤጲስቆጶስነት መዐርቅ ቢደርስም እንደአባ ዮሐንስ በሰይጣን ወጥመድ ተሰናክሎ ሊወድቅ ይችላል። ነገር ግን እንደ እንቅጽብ ኤጲፋንዮስ ባሉ ቅዱሳን እርዳታ፤ በእግዚአብሔር ምሕረት ከወጣቀቱ ሊነሣ እንደሚችል ማመን ይገባዋል።

የአስከንድርያው ሊቀ ጳጳስ ቅዱስ ቴዎዶሶስ፡- በአስከንድርያ በቅዱስ ማርቆስ መንበር 33ኛ ሊቀ ጳጳሳት ነው። ይህ አባት ሊቀ ጳጳሳት ሆኖ ከትሾመ በኋላ በንጉሡ እነግሤነት ከታዎች ሰዎች በጠላትነት ተነሡበት። በእርሱ ፋንታም እቃቅያና የትባለ አንድ የአስከንድርያ ዲያቆን ሾመ። ይህም ዲያቆን ቴዎዶሶስ ስለቀ ጳጳስና እንደሚገባ በእጃቸው ከጻፉ ሰዎች አንዱ ነበረ። ቅዱስ ቴዎዶሶስ ስም ማርሰማኖስ ወደተባለ ስታ አሳገዱት። በዚያም ጭንቀት ለ3 ወራት ተቀመጠ። በዚያም ወራት በግብጽ የነበረ አባ ሳቂሪስ የሚባል መነኩሴ፡- በሐዋርያት ላይ እንደዚሁም በቅዱስ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ላይ የደረሰውን ለደትና መክራ እየጠቀሱ ቅዱስ ቴዎዶሶስን ያጽናናው ነበረ።

ከዚህ በኋላ ቅዱስ ቴዎዶሶስ ከግርሰማኖስ ተነሥቶ ወደ መሊግ ሄደ። በዚያም ለሁለት ዓመታት ኖረ። በዚህ ጊዜ የአስከንድርያ ሰዎች ተነሥተው ወደ ሀገረ ገዥው በመሄድ ስለ ጠባቂያቸው ተከራክሩ፤ እገረ ገዢውም ቅዱስ ቴዎዶሶስን ወደ መንበሩ መልሶ እቃቅያን አባረረው። ይህም ዜና ወደ

18. ፓትርያርኩ በማርቆስ መንበር ያልተቀመጠው በምን ምክንያት ነበር?
19. ቅዱስ አትናቲዎስ ሐዋርያዊ የተባለው በምን ምክንያት ነው?
20. በልጅነቱ በክርስቲያን ልጆች ጋር ምን ተባባሰ?
21. ፓትርያርኩ ያያቸው ምን ሲያደርጉ ነው?
22. በዚያን ጊዜ የነበረው የፓትርያርክ ስም ማን የባለ ነበር?
23. ይህ ፓትርያርክ አትናቲዎስን እስከምን የሹመት መዐርግ አደረሰው?
24. አትናቲዎስ ከፓትርያርክነት መንበሩ ለሰንተ ጊዜ ተባረረ?
25. በጢሮስ ከተማ ተሰባስቦ የነበረው ጉባኤ በአትናቲዎስ ላይ የቀረቡ ሰንተ ክሶችን ተመለከተ?
26. ክሶቹ ምን ምን የሚሉ ነበሩ?
27. አትናቲዎስ የንጉሡን ትእዛዝ ለምን አላከበረም?
28. በአትናቲዎስ ላይ የቀረቡት ክሶች መካከል ሦስቱ ክሶች ከሶሾችን ያሳፈሩት እንዴት ነው?
29. አትናቲዎስ በመጀመሪያ የተጋዘበት ቦታ ማን ይባላል?
30. ንጉሥ ቄስጠንጢኖስ አትናቲዎስን ከግዛት የመለሰው በምን ምክንያት ነው?
31. አፈወርቅ የሚለው ቅጽል ለዮሐንስ የተሰጠው በምን ምክንያት ነው?
32. ዮሐንስ አፈወርቅ ከግብጹ ቲዎፍሎስ ጋር አለመግባባት የነበረቸው በምን ምክንያት ነው?
33. ንግሥቲቱ ይህን የሁለቱን አለመግባባት በምን ዐይነት ተጠቀመች በት?
34. ንግሥቲቱ ዮሐንስ አፈወርቅን ወደ ግዛት ከላከችበት ከመንገድ ላይ ለምን አስመለሰችው?
35. ከዚያ በመጨረሻ ላይ ወዴት አጋዘችው?
36. ወታደሮች ዮሐንስ አፈወርቅን በምን መንገድ አወቃቸት?
37. በሰንተ ዓ.ም ዐረፈ?

ምዕራፍ 5

መንፈሳዊነትና ግብረ ገብነት

ጠቃሚ ካልሆነ ተጽዕኖ መጠንቀቅ

ተጽዕኖ ማድረግ ማለት የግልን እድገትና የጽናቱ ፍላጎት ለላዊነት ሰው በማግባባት ወይም በማስደድ ለማሳመን፣ ወይም ለማስደፋግ መጥከር ነው። ተጽዕኖ የሚደረግበት ሰው ያን ሊደምን፣ ወይም ሊያደርግ የሚችልበትን እምነትና ፍርድ፣ የማያውቀው ወይም የማይፈልገው ሊሆን ይችላል። ወይም ደግሞ የዚያ ሰው የተፈጥሮ ጠባይ ተጽዕኖውን የማይቀበል ሊሆን ይችላል። በዚህም ሆኖ በዚያ ተጽዕኖ አድራጊው ሰው ለተጽዕኖ የሚጠቀምባቸው መንገዶች፣ ተፈሪነት፣ በጥቅም መደባል፣ የማግባባት ችሎታ፣ ወላጅነትና ጓደኝነት ሊሆኑ ይችላሉ።

ጠቃሚ ያልሆነ ተጽዕኖ የተባለው ጠቃሚ የሆነ ተጽዕኖ ከወላጆች፣ ከሰማህራን፣ ከሃይማኖት ሰዎች፣ ከመልካም ዘመድ፣ ወዳጅና ጓደኛ ሊመጣ ስለሚችል ነው። ጠቃሚ ያልሆነ ብለን እኛ ለገንጋገርበት ያላባነው ጉዳይ ተጽዕኖው ከእግዚአብሔር መንገድ የሚያርቅ በመሆኑ ሊሆን ጠቃሚ አለመሆኑም ለመንፈሳዊ ሕይወታችን እንጂ ለሥጋዊ ፍላጎታችን አይደለም።

ከባለሥልጣን፣ ከቅዱስ አቤታ ወይም ከአወራ የሚመጣ ተጽዕኖ። ባለሥልጣናት፣ የቅርብ አለቆች፣ ወይም አሠሪዎች ሁሉ ለሰው ተጽዕኖ ያደርጋሉ ማለት አይደለም። ዐልፎ፣ ዐልፎ ግን ከእነርሱ መካከል ከፋ ዝቅዕኖ የሚያደርጉ ደባችባቸዋል። እንደዚህ ያሉ በበላይነት ስሜት ተጽዕኖ የሚያደርጉ ሰዎች አባዛኛውን ጊዜ በራሳቸውን ፍላጎት ለሚገኙ አንጃ በሰላሳው ሰው ፍላጎታዊ ስሜት ግድ ያላቸውም። የእነርሱ ፍላጎት ከሰላሳው ሰው ድረስ ያ ተጽዕኖ የሚያደርጉበት ሰው ፍላጎት ይሕው ወይም አይሕው፣ ይፈልግ ወይም አይፈልግ ስለ እርሱ ምንም ዐይነት ሰብአዊ ስሜት ያላቸውም። ይህም በመሆኑ እነርሱ ተጽዕኖውን የሚያደርጉበቸው መንገዶች ማዘዝ፣ ማስደድ፣ ማስፈራራት፣ የሚቻልም ከሆነ ማግባባት ናቸው።

አባዛኛዎቹ በሥልጣናቸው ተጽዕኖ ሚያደርጉ ሰዎች ገዢያቸው ስለማይወቅሰቸው በሃይማኖትም ሆነ በባህል ያላተደገፈ ማንኛውንም ፍርድነት ቢያደርጉ ግድ ያላቸውም። በዚህም መሠረት እንደነዚህ ያሉት ሰዎች ደመወዝ በማስጨመር ወይም የደረጃ ዕድገት በማስጠገን ተሰፋ፣ በእነርሱ ገዢ ያሉ ሰዎች ሠራተኞች በእግዚአብሔርና በሰው ዘንድ ይቅርታ የማይደረግበትን በያሉ እንዲሁ ተጽዕኖ ያደርጉባቸዋል። በዚህ ጊዜ ሌሎች እንደታችን መንፈሳዊ ጥንካሬ ሊኖሩቸው ይገባል። ለእንደዚያ ያለ ከፋ ተጽዕኖ ሳይሸገሩ እምነትን በእግዚአብሔር ላይ ያደረጉ እንደሆነ ያ ከፋ አለቃ ከሰጠው ተስፋ የተሻለ

እግዚአብሔር ይሰጣቸዋል። በዚህ ረገድ የሰሰናን አርአያነት መከተል ጠቀሟል። አለው። የሰሰናን ታሪክ በሦስተኛው ክፍል መጽሐፍ፣ ምዕራፍ ሁለት ላይ ይመለከታል። እርሱም በፈጣሪዋ ተማምና ተጽዕኖውን እምቢ ስላለች እግዚአብሔር ከመወገር የአፃናት ብቻ ሳይሆን በሐሰት የከሰሰዋትንም ሰዎች ወዲያው ተበዛለላት።

ሌላ ምሳሌ ደግሞ በዓለም ላይ የከሟየኒስት አገዛዝ ሰፍኖ ቆነበረበት ዘመን ይፈጸም የነበረው ሁኔታ ነው። በየመንግሥት መሥሪያ ቤቶች የነበሩት የፖለቲካ ካድሬዎችና የክፍል አለቆች በመሥሪያ ቤቱ ሠራተኞች ላይ የተለየ ተጽዕኖ ያደርጉባቸው ነበር። ሠራተኛውን ለደረጃ ዕድገት ተስፋ በመስጠት፣ ካልሆነም በማስፈራራት የኮሚዩኒስት ፓርቲ አባል እንዲሆን ተጽዕኖ ያደርጉበት ነበር። የሚያስፈራሩትም ካለበት የሥራ ደረጃ ገብቶ ማለትንና እንዲያውም ከሥራ መታገድ በመሰሉ ሁኔታዎች ነበር። የኮሚዩኒስት አባል የሆነ ሰው ደግሞ የእግዚአብሔርን ህልውና መከድ ይጠበቅበት ነበር። ምንም እንኳን ብዙዎች ለተጽዕኖው ተሸንፈው በአባልነቱ ቢመዘገቡ፣ ዐልፎ ዐልፎ ግን ለተጽዕኖው ሳይሸነፉ የዘለቁም ሰዎች ነበሩ።

የዘመድ፣ የገደብ፣ ወይም የወዳጅ ተጽዕኖ፡ ይህ ዐይነት ተጽዕኖ ከባለሙያነት፣ ከቅር፣ አለቃና ከአሠሪ እንደሚመጣው በሥልጣን በማስፈራራትና በአስገዳጅነት ሳይሆን በማግኘት፣ መላላት ለማሳመን በመሞከርና በወትሮ በመጨቃጨቅ የሚመጣ ተጽዕኖ ነው።

ለምሳሌ ታላቁ ጥበበኛ ንጉሥ ሰሎሞን በአረማውያን ሴቶች ተጽዕኖ ያን ሁሉ ጥበብና ሀብት ሰጥቶ ከዓለም ነገሥታት ሁሉ በላይ ከፍ ቸፍ ያደረገውን እግዚአብሔር አምላክን በመቀው የጣዖት ቤቶችን አሠራ፤ ለጣዖትም ሰገደ። እግዚአብሔርም በዚህ በሰሎሞን ለድራሳት ተቈቶ ጠላቶችን አስንጠብቀው እንዲሁም እግዚአብሔር ለዳዊት ልጆቹ ሕግጋቱንና ትእዛዛቱን የሚጠብቁ ክህነዳውቅ በዙፋን ላይ ይቀመጣሉ በሉት ያነበረውን ቃል ኪዳንን ሰሎሞን ሰላፈረሰው በሥራ የሰራሔል ንጉሶች ከይሁዳ ንገድ ተሰይሞው ሌላ ንጉሥ አንገሡ (1ኛ ንጉሥ 10፡12)።

ተመሳሳይ ተጽዕኖ በንጉሥ ኢዮአስ ላይ ተፈጽሞአል። ኢዮአስ በሰባት ዓመቱ ንጉሥ ለመሆን የሰቃው በሊቀ ካህናት በዮዳኔ እርዳታ ነበር። እርሱም በዮዳኔ መንፈሳዊ ተጽዕኖ እግዚአብሔርን ደስ የሚያስኝ ነገር ሲያደርግ ኖሮአል። ዮዳኔ ከሞቱ በኋላ ግን የይሁዳ መሪዎች ተሰባስበው ወደ ንጉሥ ኢዮአስ በመሄድ አምልኮት እግዚአብሔርን እንዲተው ተጽዕኖ አደረጉባት። እርሱም ምክራቸውን ትቀብሎ ተግባራዊ አደረገው። ሕዝቡም ጣዖትን ማምለክ ጀመሩ። ድርጊታቸውን በመቃወም የትናንረውን የዮዳኔን ልጅ ከካርያስን በቤተ መቅደሱ አደባባይ ውስጥ በደንጋይ ወግረው ገደሉት። እግዚአብሔርም ኢዮአስን በሶርያ ሠራዊት አማካኝነት ቀጣው። በጦርነቱ ቁስለ፤ ባለሟሎቹም በአልጋው ላይ እንዳለ ገደሉት (2ኛ ክፍል 24፡15-25)።

ሌላው የተጽዕኖ ምሳሌ ደግሞ ጲላጦስ ነው። ጲላጦስ ሚስቱ ሕልም አይታ ብታስጠነቅቀውና እርሱ ደግሞ የጌታችንን ከበደል ንጹሕ መሆን ቢያምንም እንኳን በአይሁድ ተጽዕኖ በጌታችን ላይ ፈረደ። አይሁድም በጲላጦስ ላይ ተጽዕኖ ያደረጉበት፡- «ራሱን ንጉሥ የሚያደርግ ሁሉ የቂሳር ተቃዋሚ ስለሆነ ይህን ብትፈታው የቂሳር ወዳጅ አይደለህም» በማለት ነው (ማቴ. 27፡15-26፣ ዮሐ. 19፡12-16)።

የዓለማዊ ፍላጎት ተጽዕኖ፡ አንዳንድ ሰዎች ሥጋዊ ፍላጎታቸውን ለማግኘት ሲሉ ያልሆኑትን ይሆናሉ፤ የማይፈልጉትን ያደርጋሉ።

ለጋብቻ ያልፈቀዱአቸውን ሴቶች ለማግኘት ሲሉ ሃይማኖታቸውን ለውጠው ወደ ሴትዊ ሃይማኖት ይገባሉ፤ ወይም ሴቶቹ አንድን ወንድ ለማግኘት ወደ ወንድ ሃይማኖት ይሄዳሉ።

የዚህ ዓለም የኑሮ ደረጃቸውን ለማሻሻል ሲሉ የእግዚአብሔርን ህልውና ከሚከዱ የፖለቲካ ድርጅቶች ጋር ይተባበራሉ፤ በሰው ፊትም እግዚአብሔርን ይከዱታል። ከእነዚህ አንዳንዶቹ ደግሞ ሰው ሳያያቸው በድብብቆች እግዚአብሔርን ማምለክ ይፈልጋሉ። እርሱ ግን ያለው በሰው ፊት የሚከደኝን በሰማዩ አባቲ ፊት እክደዋለሁ። ነው። (ማቴ. 10፡33)።

እንዲሁም ሌሎች ለገንዘብና ለሥጋዊ ጥቅም ሲሉ በሐሰት ይመሰክራሉ ሐሰትም ይናገራሉ።

ሃይማኖት እኩ የእግዚአብሔርና የሰው መገናኛ መንገድ ነው እንጂ ከሥጋዊ ፍላጎት ጋር ግንኙነት የለውም። እንደ ዓለማዊ የተለያዩ ማኅበሮች የሚገባቸውና የሚወጣቸው አይደለም። የራሱን ሃይማኖት በቀላሉ ትቶ ወደ ሌላ ሃይማኖት የሚሄድ ሰው የሃይማኖት መሠረታዊ አስተሳሰብ ስላልገባው ቀድሞውንም ቢሆን እምነት አልነበረውም ማለት ነው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከእኔ ይልቅ አባቱን፣ እናቱን፣ ሚስቱን፣ ልጆቹን፣ ወንድሙንና እኅቱን፣ ቤቱንና ንብረቱን የሚወድድ የእኔ ሊሆን አይገባውም ካለ፣ ገና የርሱ ላልሆነችው ሴት፣ ወይም የእርሱ ላልሆነው ወንድ ሲባል ሃይማኖትን መለወጥ ምን ትርጉም ይሰጠዋል?

በፈጣሪነቱ፣ በአምላክነቱና በአዳኝነቱ የታመነበት እግዚአብሔር እንዲሁ በቀላሉ ይለወጣልን? ጌታችን ያለው «ሰው ዓለሙን ሁሉ ቢያቸርፍ ነፍሱን ግን ቢያጠፋ ምን ይጠቅመዋል» ነው (ማቴ. 23፡26)።

በከመኒስት አገርች የፓትርቴው አባሎች የነበሩት ሁሉ አሁን ወደት ናቸው? እነርሱ ህልውናውን የካዱት እግዚአብሔር ግን ቀድሞም ነበር፣ አሁንም አለ፣ ወደ ፊትም ኖራል እንጂ እንደ እነርሱና እንደ ከሐዲው ድርጅታቸው የሚያልፍ አይደለም።

ከማይጠቅም ተጽዕኖ እንዴት መከላከል ይቻላል? ቀደም ተብሎ እንደተገለጠው ጠቃሚ ያልሆነ ተጽዕኖ ማለት በዓለማዊ ፍላጎት ላይ ብቻ ወስኖ ከእግዚአብሔር መንገድ የሚያርቅ ድርጊት ወይም አስተሳሰብ ማለት ነው።

ከማይጠቅም ተጽዕኖ ለመከላከል የሚቻለው እምነትን በእግዚአብሔር ላይ በማጠናከርና ራስን ለእግዚአብሔር ሕግና ትእዛዛት በማስገዛት ነው።

ስለዚህ ጉዳይ ከቅዱሳን መጻሕፍት ብዙ ምሳሌዎችን ለመጥቀስ የሚቻል ቢሆንም ለጊዜው ግን የሚከተሉትን ምሳሌዎች ማቅረብ በቂ ይሆናል።

1. የጰጢፋር ሚስት ለየሴፍ የጌታው ሚስት ስለነበረች የሴፍ ከእርሱ ጋር ኃጢአት እንዲሠራ በሥልጣን ብትወይቀው ይህን የመሰለ ኃጢአት አልሠራም ብሎ አምቢ አላት። በዚህም ኃጢአት ከእርሱ ጋር ስላልተባበረ በሐሰት ከስሳ አሳሰረችው። እርሱ በአምላኩ የሚተማመንና የፈጣሪውን ትእዛዝ የሚጠብቅ በመሆኑ እግዚአብሔር ከአስረኛነት ወደ መላዋ ግብጽ አስተዳዳሪነት ከፍ አደረገው። ስለዚህ የሴፍ በእግዚአብሔር ስለታመነና በሕግጋቱ ስለጸና ለጰጢፋር ሚስት ተጽዕኖ አልተገነባቸውም። ለእርሱም ተጽዕኖ ባለመንበርከኩም ተጠቀመ እንጂ አልተጉዳም (ዘፍ.ም.39-41)።

2. በጊዜው የበጎች ጠባቂ የነበረው ዳዊት የጎልያድ ድንፋታ የፍርሀት ተጽዕኖ ሳያሳድርበት በአምላኩ ተማምና የተናገረውን የእምነቱን ማረጋገጫ ቀጥሎ እንመልከት።

«አንተ፣ ሰይፍ፣ ጦርና ጋሻ ይዘህ ትመጣበኛለህ፤ እኔ ግን ዛሬ አንተ በተገደደርኸው፣ በእስራኤል አምላክ፣ በሠራዊት ጌታ በእግዚአብሔር ስም እመጣበሃለሁ፤ እግዚአብሔር ዛሬ አንተን በእጄ አሳልፎ ይሰጣል፤ እመታ ህግለሁ፤ ራስህንም ከአንተ አነጥቼለሁ» (1ኛ. ሳሙ. ም.17፡45-46)።

በልቡ አምና በታሉ በገለጠውም መሠረት ዳዊት ጎልያድን በወንጭና ገድሎ በራሱ በጎልያድ ሰይፍ ራሱን ቆረጠው።

3. ዳዊት ለአምላኩ ያለው ታማኝነት በእርሻነቱም ጊዜ ሆነ በንጉሥነቱ ጊዜ ምንም ልዩነት አልነበረውም። የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ታቦት ከየቤድኤዶም ቤት ወደ ዳዊት ከተማ በመጣበት ቀን ንጉሥ ዳዊት አክብሮትና ደስታውን በተመሰጠ እየዘለለ ስለገለጠ የሳሌል ልጅ የነበረችው ሚስቱ ሚልኮል ገታትዋን በንጉሡ ገለጠችለት። በዚህ ጊዜ ዳዊት ለአምላኩ ለእግዚአብሔር ያለውን የማያወላውል አክብሮት እንዲህ ሲልገልጠላታል፡-

«እኔ የጨፈርሁት የሕዝቡ የእስራኤል መሪ ያደርገኝ ዘንድ በአባትሽና በቤተሰብ ፈንታ ለመረጠኝ እግዚአብሔር ክብር ነው፤ አሁንም ቢሆን እርሱን ለግዝብር ከመጨፈር አልገታም፤ ከዚህም የባሰ ራሴን አዋርዳለሁ» (2ኛ. ሳሙ. ም.6፡21-22)።

ስለዚህ የጎልያድ የማስፈራራትና የሚስቱ የነቱ ተጽዕኖ ዳዊትን ለእግዚአብሔር ካለው ታማኝነት ሊያንቃንቀው አልቻለም።

4. የባቢሎን ንጉሥ ናቡከደነፆር የወርቅ ጣዖት አሠርቶ ሰው ሁሉ እንዲሰግድለት ትእዛዝ አስተላለፈ። ሲድራቅ፣ ሚሳቅና አብዶናን ለዚያ ጣዖት የማይሰግዱ መሆናቸው ለናቡከደነፆር ተነገረው። ንጉሡም በጉዳዩ ተቈጥቶ ለጣዖቱ መስገድ ያልባቸው መሆኑና ባይሰግዱ ግን ከነፍሳቸው ወደ እሳት ውስጥ እንደሚጣሉ አስጠነቀቃቸው። እነዚያ በእግዚአብሔር ይተማመኑ የነበሩት ወጣቶች ግን የናቡከደነፆር የተጽዕኖ መከራ ሳይበግራቸው እንዲህ ሲሉ መለሱለት፡-

«ንጉሥ ሆይ፣ በዚህ ጉዳይ ላይ ራሳችንን የምንከላከልበት መልስ ልንሰጥ አንፈልግም፤ እኛ የምናመልከው አምላክ ከዚህ ከሚነድደው ከእሳት ነበልባልም ሆነ ከአንተ እጅ ሊያድነን ይችላል፤ እርሱ ሊያድነን ፈቃዱ ባይሆን እንኳ አማልክትህን እንደማናመልክና ላቆምኸውም የወርቅ ምስል እንደማንሰግድ ዕውቅ» (ዳን.ም.3፡16-18)።

ንጉሡም እሳቱ ከነበረበት በሰባት አጥፍ እንዲነድድ አዘዘ። ሦስቱ ወጣቶች በእዚያ የእሳት ነበልባል ውስጥ ቢጣሉም የእሳቱ ነበልባል እነርሱን ወደ እሳቱ ውስጥ የጣሉአቸውን ሰዎች ከማቃጠሉ በቀር ወጣቶቹ ምንም ሳይደርስባቸው ከእሳቱ ውስጥ ወጥተዋል። ከዚያም ንጉሡ የእስራኤልን አምላክ አከበረ፤ ለወጣቶቹም ከፍተኛ ሹመት ሰጣቸው።

5. ንጉሥ ዳርዮስ ዳንኤልን በክብር ከፍ ስላደረገው ሌሎች ባለሥልጣናት ቀኑበት። እርሱን የሚከስሱበትንም ምክንያት በመፈለግ ወደ ንጉሡ ቀርበው ለሚቀጥሉት ሠላሳ ቀናች ለአንተ በቀር ለማንኛውም አምላክ ወይም ሰው እንዳይሰገድ ይህን ትእዛዝ የማያከብር ማንኛውም ሰው በአንበሳ ጉድጓድ ውስጥ እንዲጣል ትእዛዝ አስተላለፈ። ብለው ምክር አቀረቡለት። እርሱም በምክሩ ተሰማምቶ ትእዛዙን አስተላለፈ። ከዚያ በኋላ ዳንኤል ለአምላኩ ለእግዚአብሔር ስለሚሰግድ የንጉሡን ትእዛዝ አያከብርም ብለው ከሰሱት። በዚህ ጊዜ ንጉሡ በጣም አዘነ፤ ዳንኤልንም ሊያድነው ፈለገ። ነገር ግን የዳንኤል ከሳሾች በእነርሱ ባህል አንድ ንጉሥ ያስተላለፈውን ዐዋጅ ሊጥስ አይችልም ብለው ምክንያት በመስጠት ፍርዱን በዳንኤል ላይ ተግባራዊ እንዲያርግ ጨቀጧቸው። ስለዚህም እያዘነ ዳንኤል በአንበሳው ጉድጓድ ውስጥ እንዲጣል አዘዘ። በዚያ ሌሊት ሲጨነቅ ዐድሮ ጧት በማለዳ ወደ አንበሳ ጉድጓድ በመሄድ በሐዘን ድምፅ ዳንኤል ሆይ፣ ሁልጊዜ በታማኝነት የምታመልከው አምላክ ከአንበሳች ያድንህ ዘንድ ችሎአልን? አለው። ዳንኤልም እግዚአብሔር መልአኩን ልኮ የአንበሳቸን አፍ እንደዘጋለት ነገረው። ንጉሡም ደስ ተሰኝቶ ዳንኤልን ከጉድጓዱ እንዲያወጡት፣ የዳንኤል ከሳሾች ደግሞ ከሚስቶቻቸውና ከልጆቻቸው ጋር ወደ አንበሳው ጉድጓድ እንዲጣሉ አዘዘ። እነርሱንም አንበሳቸው በሜጨቁአቸው።

በዚህም ዐይነት ዳንኤል ከእግዚአብሔር ጋር ባለው አምልኮታዊ ግንኙነት ላይ የተደረገበትን ተጽዕኖ ድል ለመንግት ችሎአል (ዳን.ም.6)።

ጥያቄዎች

1. ጠቃሚ ያልሆነ ተጽዕኖ ማለት ምን ማለት ነው?
2. ጠቃሚ ያልሆነ ተጽዕኖ በምን ላይ የተመረከተ ነው?
3. ከበላይ ባለሥልጣን የሚመጣ ተጽዕኖ ከወዳጅ ወይም ከጓደኛ ከሚመጣ ተጽዕኖ በምን ይለያል?
4. ከአለቃ ለሚመጣ ተጽዕኖ የቀረቡ ሁለት ምሳሌዎች ምንና ምን ናቸው?
5. ከበላይ ባለሥልጣን ያልሆኑ ሦስቱን ምሳሌዎች ዘርዝረህ አስረዳ።
6. ስለ ዓለማዊ ፍላጎት ተጽዕኖ የቀረቡ ሁለት ምሳሌዎች ምንና ምን ናቸው?
7. ከማይጠቅም ተጽዕኖ ለመጠንቀቅ የሚቻለው እንዴት ነው?
8. የጲጢፋር ሚስት በየሴፍ ላይ ምን ዓይነት ተጽዕኖ አደረገችበት? እርሱስ እንዴት ተጽዕኖውን ድል ነሣ?
9. ዳዊት ድል የነሣቸው ሁለት ተጽዕኖዎች ምንና ምን ናቸው?
10. ሦስቱ ወጣቶች ምን ዓይነት ተጽዕኖ ተደረገባቸው?
11. እነርሱስ ተጽዕኖውን እንዴት ድል ነሡት?
12. ዳንኤል ምን ዓይነት ተጽዕኖ ተደረገበት?
13. እርሱስ እንዴት ድል ሲነሣ ቻለ?